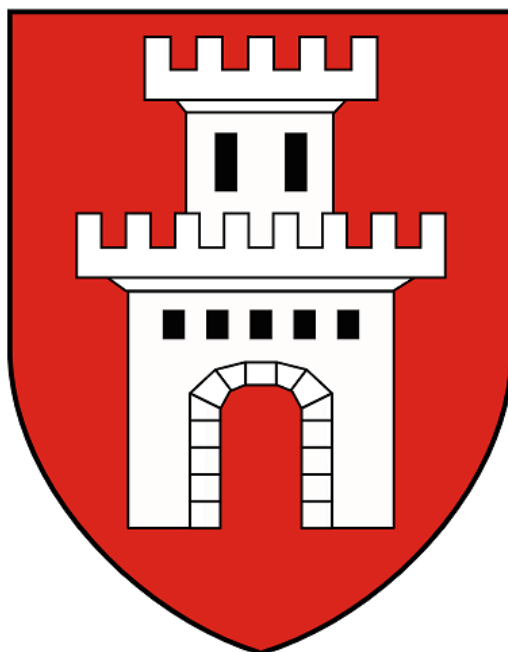

Tytuł opracowania

**PROGRAM OCHRONY
ŚRODOWISKA DLA MIASTA I GMINY
WYSOKA NA LATA 2021-2024
Z PERSPEKTYWĄ DO ROKU 2028**

Zamawiający

Miasto i Gmina Wysoka
Plac Powstańców Wielkopolskich 20/21
89-320 Wysoka

Wykonawca

EKO-EKSPERT Klaudia Pająk
Osiedle Leśne 7B/121
62-028 Koziegłowy (k. Poznania)
e-mail: eko.ekspert.klaudia.pajak@gmail.com
tel.: 782-646-604

Data opracowania

PAŹDZIERNIK 2021

SPIS TREŚCI

1. WYKAZ SKRÓTÓW.....	4
2. WSTĘP.....	5
2.1. Przedmiot i cel opracowania	5
2.2. Podstawa prawna opracowania.....	5
2.3. Metodyka opracowania.....	6
2.4. Podstawowa charakterystyka Miasta i Gminy Wysoka.....	6
3. STRESZCZENIE.....	9
4. OCENA STANU ŚRODOWISKA	11
4.1. Ochrona klimatu i jakości powietrza.....	11
4.1.1. Klimat.....	11
4.1.2. Zaopatrzenie w gaz ziemny.....	12
4.1.3. Zaopatrzenie w ciepło.....	13
4.1.4. Liniowa emisja zanieczyszczeń do powietrza.....	14
4.1.5. Ocena jakości powietrza na terenie gminy	15
4.1.6. Analiza SWOT oraz zagadnienia horyzontalne dla obszaru interwencji ochrona klimatu i jakości powietrza	18
4.2. Zagrożenia hałasem.....	19
4.2.1. Hałas przemysłowy (z działalności gospodarczej)	19
4.2.2. Hałas drogowy.....	20
4.2.3. Analiza SWOT oraz zagadnienia horyzontalne dla obszaru interwencji zagrożenia hałasem.....	20
4.3. Pola elektromagnetyczne	21
4.3.1. Infrastruktura elektroenergetyczna.....	22
4.3.2. Stacje bazowe (anten) łączności bezprzewodowej.....	23
4.3.3. Monitoring pól elektromagnetycznych	24
4.3.4. Analiza SWOT oraz zagadnienia horyzontalne dla obszaru interwencji pola elektromagnetyczne	25
4.4. Gospodarowanie wodami.....	26
4.4.1. Wody powierzchniowe	26
4.4.2. Wody podziemne	28
4.4.3. Zagrożenie suszą.....	31
4.4.4. Zagrożenie powodziowe	33
4.4.5. Dyrektywa azotanowa – wody wrażliwe i OSN.....	33
4.4.6. Jakość wód powierzchniowych – Państwowy Monitoring Środowiska	33
4.4.7. Jakość wód podziemnych - Państwowy Monitoring Środowiska.....	36
4.4.8. Analiza SWOT oraz zagadnienia horyzontalne dla obszaru interwencji gospodarowanie wodami.....	37
4.5. Gospodarka wodno-ściekowa	38
4.5.1. Zbiorowe zaopatrzenie w wodę.....	38
4.5.2. Zbiorowe odprowadzanie i oczyszczanie ścieków	41
4.5.3. Zbiorniki bezodpływowe i przydomowe oczyszczalnie ścieków	42
4.5.4. Analiza SWOT oraz zagadnienia horyzontalne dla obszaru interwencji gospodarka wodno-ściekowa.....	43
4.6. Zasoby geologiczne	44
4.6.1. Analiza SWOT oraz zagadnienia horyzontalne dla obszaru interwencji zasoby geologiczne.....	46

4.7.	Gleby.....	46
4.7.1.	Jakość gleb na terenie gminy	46
4.7.2.	Zagrożenia oraz ochrona gleb na terenie gminy.....	49
4.7.3.	Analiza SWOT oraz zagadnienia horyzontalne dla obszaru interwencji gleby.....	51
4.8.	Gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów.....	52
4.8.1.	Gospodarowanie odpadami komunalnymi.....	52
4.8.2.	Usuwanie i unieszkodliwianie wyrobów zawierających azbest.....	55
4.8.3.	Gospodarowanie odpadami innymi niż komunalne	56
4.8.4.	Analiza SWOT oraz zagadnienia horyzontalne dla obszaru interwencji gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów	57
4.9.	Zasoby przyrodnicze.....	57
4.9.1.	Lasy.....	57
4.9.2.	Korytarze ekologiczne i formy ochrony przyrody.....	63
4.9.3.	Analiza SWOT oraz zagadnienia horyzontalne dla obszaru interwencji zasoby przyrodnicze	70
4.10.	Zagrożenia poważnymi awariami.....	71
4.10.1.	Analiza SWOT oraz zagadnienia horyzontalne dla obszaru interwencji zagrożenia poważnymi awariami	72
4.11.	Istniejące problemy środowiskowe oraz prognoza stanu środowiska	73
5.	CELE PROGRAMU OCHRONY ŚRODOWISKA, ZADANIA I ICH FINANSOWANIE	76
5.1.	Spójność wyznaczonych celów i zadań z dokumentami strategicznymi i programowymi.....	76
5.2.	Cele, kierunki interwencji i zadania wynikające z oceny stanu środowiska	85
5.3.	Harmonogram realizacyjny (wykaz zadań).....	95
5.4.	Możliwości finansowania działań z zakresu ochrony środowiska	106
6.	SYSTEM REALIZACJI PROGRAMU OCHRONY ŚRODOWISKA.....	110
7.	OGRANICZANIE NEGATYWNEGO ODDZIAŁYWANIA NA ŚRODOWISKO ZAPLANOWANYCH DO REALIZACJI DZIAŁAŃ.....	111
	<i>SPIS TABEL.....</i>	<i>115</i>
	<i>SPIS WYKRESÓW.....</i>	<i>116</i>
	<i>SPIS RYSUNKÓW.....</i>	<i>116</i>

1. WYKAZ SKRÓTÓW

W poniższej tabeli przedstawiono alfabetyczny wykaz skrótów użytych w opracowaniu wraz z wyjaśnieniem.

Tabela 1. Alfabetyczny wykaz skrótów użytych w opracowaniu

Skrót	Wyjaśnienie
B(a)P	benzo(a)piren
BZT5	biochemiczne zapotrzebowanie tlenu
ChZT	chemiczne zapotrzebowanie tlenu
dB	decybel
Dz. U.	dziennik ustaw
DW	województwo
GDDKiA	Generalna Dyrekcja Dróg Krajowych i Autostrad
GIOŚ	Główny Inspektorat Ochrony Środowiska
GPR	generalny pomiar ruchu
GUS	Główny Urząd Statystyczny
GZWP	główny zbiornik wód podziemnych
ha	hektar
Hz	herc
IMGW	Instytut Meteorologii i Gospodarki Wodnej
JCWP	jednolita część wód powierzchniowych
JCWPd	jednolita część wód podziemnych
JST	jednostka samorządu terytorialnego
kV	kilowolt
kW/MW	kilowat/megawat
kWh/MWh	kilowatogodzina/megawatogodzina
Mg	megagram (=tona)
MPZP	miejskowy plan zagospodarowania przestrzennego
MHz/GHz	megaherc/gigaherc
NFOŚiGW	Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej
OSChR	Okręgowa Stacja Chemiczno-Rolnicza
OSN	obszar szczególnie narażony na zanieczyszczenia związkami azotu
OZE	odnawialne źródła energii
OUG	Okręgowy Urząd Górniczy
PEM	promieniowanie elektromagnetyczne
PGW	Państwowe Gospodarstwo Wodne Wody Polskie
PIG-PIB	Państwowy Instytut Geologiczny - Państwowy Instytut Badawczy
PM 10/PM 2,5	pył zawieszony o średnicy cząsteczek 10 mikrometrów / 2,5 mikrometra
PMŚ	państwowy monitoring środowiska
POiŚ	Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko
POSI	Pilski Obszar Strategicznej Interwencji
POŚ	program ochrony środowiska
PSG	Polska Spółka Gazownictwa
PSSE	Powiatowa Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna
PV	instalacja fotowoltaiczna
RDOŚ	Regionalna Dyrekcja Ochrony Środowiska
RLM	równoważna liczba mieszkańców
RPO	Regionalny Program Operacyjny
SUW	stacja uzdatniania wody

Skrót	Wyjaśnienie
SWOT	analiza SWOT – tj. analiza mocnych i słabych stron oraz szans i zagrożeń
V/m	wolt/metr
WFOŚiGW	Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej
WIOŚ	Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska
WZDW	Wielkopolski Zarząd Dróg Wojewódzkich
ze zm.	ze zmianami
ZDR	zakład o dużym ryzyku wystąpienia poważnej awarii
ZZR	zakład o zwiększonym ryzyku wystąpienia poważnej awarii

Źródło: opracowanie własne

2. WSTĘP

2.1. Przedmiot i cel opracowania

Przedmiotem opracowania jest „**Program Ochrony Środowiska dla Miasta i Gminy Wysoka na lata 2021-2024 z perspektywą do roku 2028**”, który stanowi kontynuację „Programu Ochrony Środowiska dla Miasta i Gminy Wysoka na lata 2017-2020 z perspektywą do roku 2025” przyjętego uchwałą nr XLIX/254/2018 Rady Miasta i Gminy Wysoka z dnia 23 stycznia 2018 r. W związku z upływem okresu obowiązywania poprzedniego „Programu Ochrony Środowiska” zaszła konieczność aktualizacji tego strategicznego dokumentu.

Podstawowym celem sporządzenia i uchwalenia Programu Ochrony Środowiska jest realizacja przez jednostki samorządu terytorialnego polityki ochrony środowiska zbieżnej z założeniami najważniejszych dokumentów strategicznych i programowych. Program stanowi podstawę funkcjonowania systemu zarządzania środowiskiem spajającą wszystkie działania i dokumenty dotyczące ochrony środowiska i przyrody na szczeblu danej JST.

2.2. Podstawa prawna opracowania

Zgodnie z ustawą z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska (Dz. U. 2021, poz. 1973 ze zm.) organ wykonawczy województwa, powiatu i gminy, w celu realizacji polityki ochrony środowiska, sporządza odpowiednio wojewódzkie, powiatowe i gminne programy ochrony środowiska, uwzględniając cele zawarte w strategiach, programach i dokumentach programowych. Projekty programów ochrony środowiska podlegają zaopiniowaniu przez:

- ministra właściwego do spraw środowiska – w przypadku projektów wojewódzkich programów ochrony środowiska;
- organ wykonawczy województwa – w przypadku projektów powiatowych programów ochrony środowiska;
- organ wykonawczy powiatu – w przypadku projektów gminnych programów ochrony środowiska.

Organ zobowiązany do sporządzenia programu ochrony środowiska zapewnia możliwość udziału społeczeństwa, na zasadach i w trybie określonym w ustawie z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. 2021, poz. 247 ze zm.), w postępowaniu, którego przedmiotem jest sporządzenie programu ochrony środowiska.

Programy ochrony środowiska uchwała odpowiednio sejmik województwa, rada powiatu albo rada gminy/miejska.

Z wykonania programów organ wykonawczy województwa, powiatu i gminy sporządza co 2 lata raporty, które przedstawia się odpowiednio sejmikowi województwa, radzie powiatu lub radzie gminy/miejskiej.

2.3. Metodyka opracowania

„Program Ochrony Środowiska dla Miasta i Gminy Wysoka na lata 2021-2024 z perspektywą do roku 2028” opracowany został na podstawie metodyki określonej w publikacji Ministerstwa Środowiska pn. „Wytyczne do opracowania wojewódzkich, powiatowych i gminnych programów ochrony środowiska”. Zgodnie z wytycznymi MŚ programy ochrony środowiska powinny cechować się:

- zwięzłością i prostotą;
- spójnością z dokumentami strategicznymi i programowymi;
- konsekwentnym i świadomym stosowaniem terminów;
- oparciem na wiarygodnych danych;
- prawidłowym określeniem celów.

Wytyczne Ministerstwa Środowiska opisują również zalecaną strukturę programów ochrony środowiska, obszary interwencji oraz przykładowy katalog wskaźników monitorowania postępów wdrażania POŚ.

Opracowanie programu poprzedzone zostało pozyskaniem niezbędnych materiałów i informacji m.in. od następujących jednostek i podmiotów:

- Urzędu Miasta i Gminy Wysoka,
- Starostwa Powiatowego w Pile,
- Wojewódzkiej Inspekcji Ochrony Środowiska w Szczecinie,
- Głównego Inspektoratu Ochrony Środowiska Regionalnego Wydziału Monitoringu Środowiska w Poznaniu,
- Regionalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska w Poznaniu,
- Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Poznaniu,
- Państwowego Gospodarstwa Wodnego Wody Polskie,
- Nadleśnictwa Kaczory,
- Generalnej Dyrekcji Dróg Krajowych i Autostrad,
- Okręgowej Stacji Chemiczno-Rolniczej w Szczecinie,
- Państwowego Instytutu Geologicznego – Państwowego Instytutu Badawczego,
- Głównego Urzędu Statystycznego.

Istniejący aktualny stan środowiska opisano na podstawie danych udostępnionych i publikowanych przez poszczególne jednostki i podmioty w momencie opracowywania niniejszego Programu (III kwartał 2021 r.).

2.4. Podstawowa charakterystyka Miasta i Gminy Wysoka

Miasto i Gmina Wysoka położona jest w północnej części województwa wielkopolskiego, w powiecie pilskim. Jednostka jest jedną z 9 gmin powiatu i zajmuje obszar o powierzchni 123,1 km² (z czego 4,86 km² zajmuje Miasto Wysoka), granicząc:

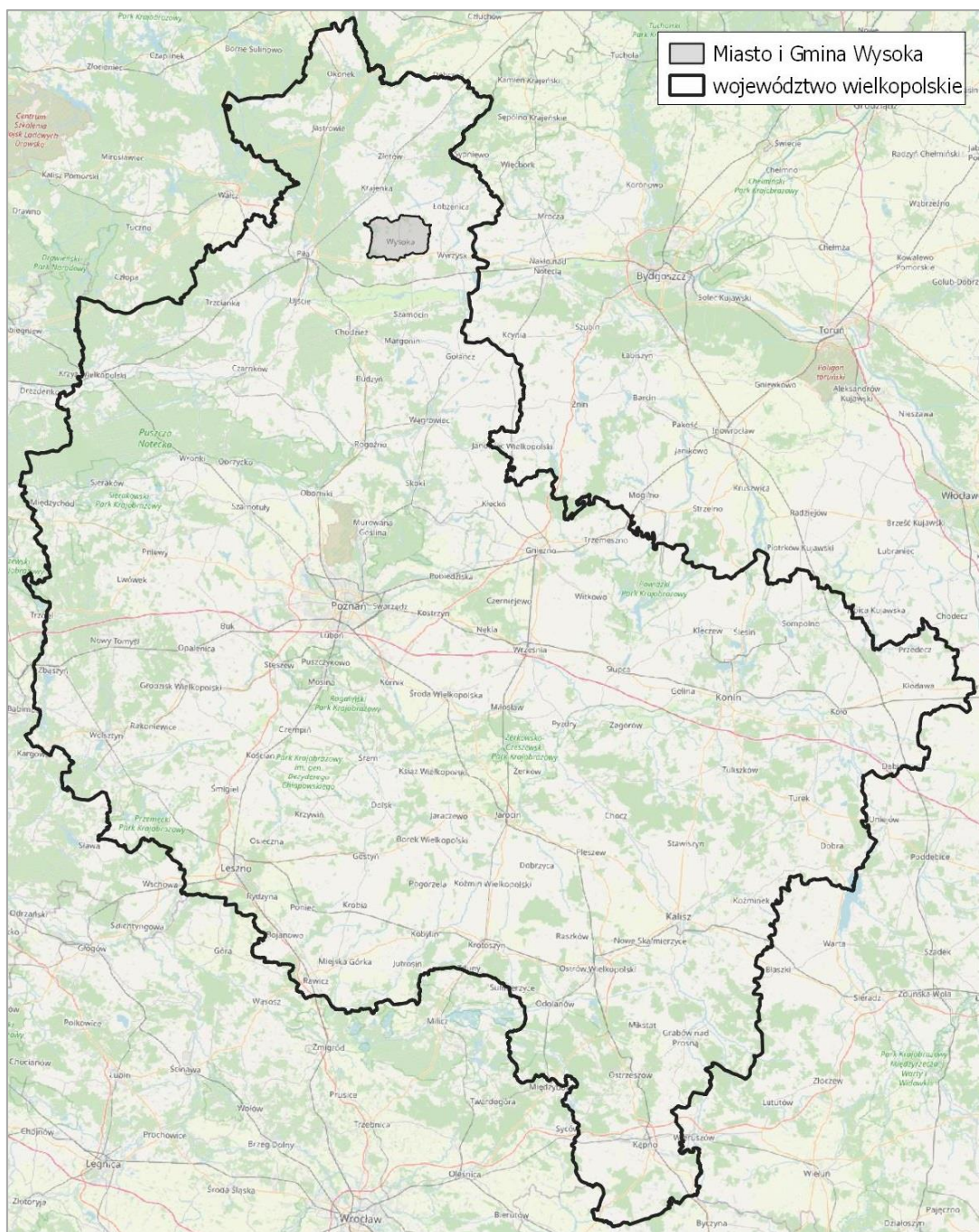
- na zachodzie - z gminą Kaczory,
- na północy - z gminami Krajenka i Złotów,
- na wschodzie - z gminami Łobzenica i Wyrzysk,
- na południu - z gminami Białośliwie i Miasteczko Krajeńskie.

Urząd władz samorządowych gminy zlokalizowany jest w mieście Wysoka, w odległości 26 km od miasta powiatowego Piły oraz 105 km od miasta wojewódzkiego Poznania.

Zgodnie z podziałem fizyczno-geograficznym wg J. Kondrackiego gmina znajduje się na obszarze Pojezierza Południowopomorskiego, obejmującego główne fragmenty mezoregionu Pojezierza Krajeńskiego. Gmina w całości leży na wysoczyźnie, którą stanowi pas wzgórz morenowych.

Głównym szlakiem komunikacyjnym gminy jest droga wojewódzka nr 190 Krajenka – Gniezno wraz z drogami powiatowymi oraz drogami gminnymi. Dla obsługi komunikacyjnej gminy istotne znaczenie ma bliskość drogi krajowej nr 10.

Lokalizację Miasta i Gminy Wysoka na tle województwa wielkopolskiego przedstawiono na kolejnej rycinie.

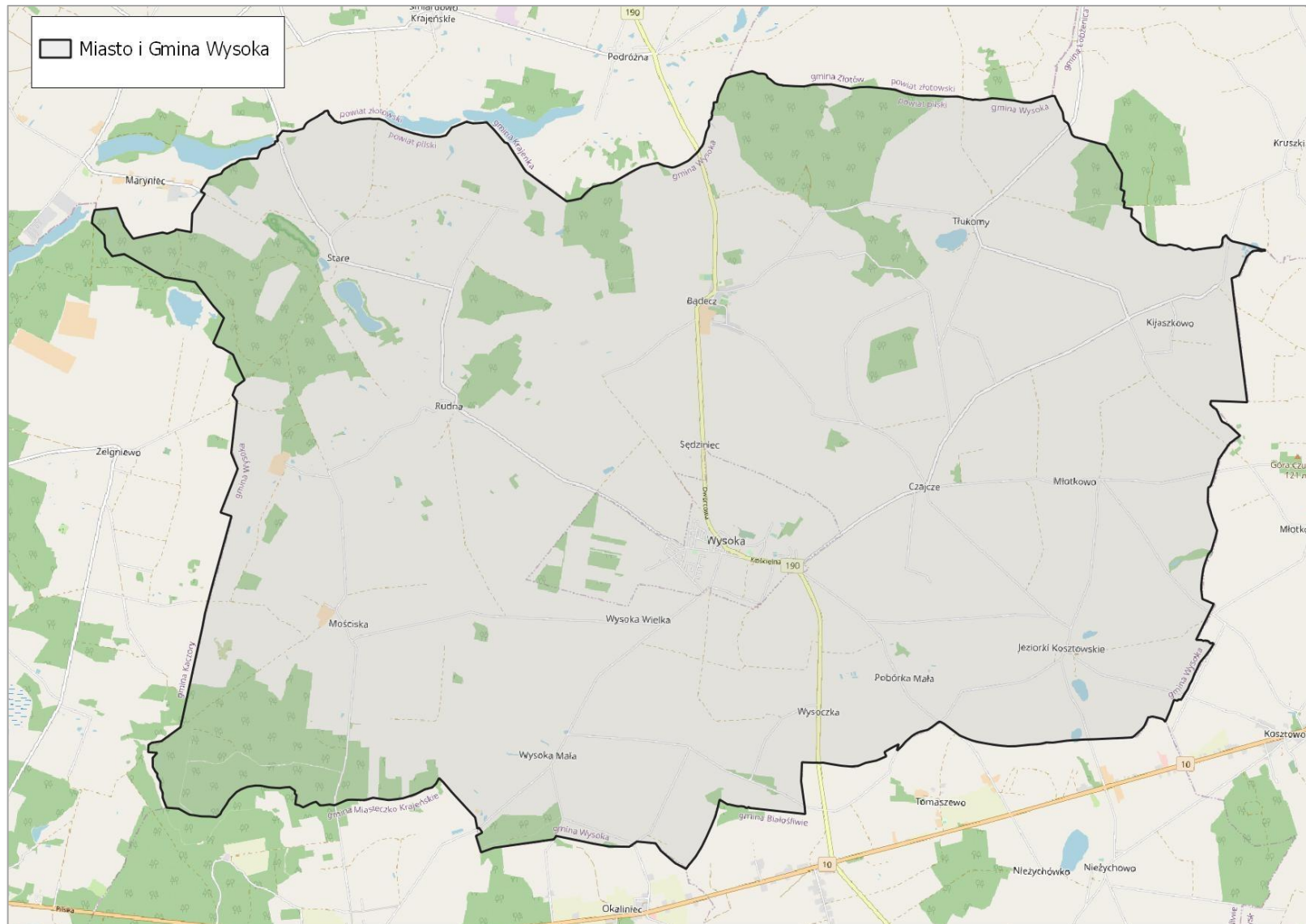

Rysunek 1. Położenie Miasta i Gminy Wysoka na tle województwa wielkopolskiego
Źródło: opracowanie własne

Tereny w Gminie Wysoka wykorzystywane są przede wszystkim na cele rolnicze. Użytki rolne na obszarze gminy stanowią 80% ogólnej powierzchni gminy. Wśród nich największy udział mają grunty orne – aż 70%. Wśród użytków rolnych znajdują się również sady, łąki trwałe, pastwiska trwałe, grunty rolne zabudowane oraz grunty pod stawami i rowami. Lasy zajmują stosunkowo małą powierzchnię obszaru gminy – jedynie 14,0%. Udział gruntów zabudowanych i zurbanizowanych w ogólnej powierzchni gminy jest niewielki i stanowi zaledwie 3%. Obszar miasta zabudowany jest w ok. 14% jego powierzchni, natomiast część wiejska gminy w 2,6%. Grunty pod wodami powierzchniowymi stanowią jedynie 0,6 % obszaru gminy.

Układ przestrzenny Miasta i Gminy Wysoka przedstawiono na kolejnej rycinie.

*PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA DLA MIASTA I GMINY WYSOKA NA LATA 2021-2024
Z PERSPEKTYWĄ DO ROKU 2028*

Rysunek 2. Układ przestrzenny Miasta i Gminy Wysoka
Źródło: opracowanie własne

Według stanu na dzień 31.12.2020 r. obszar Gminy Wysoka zamieszkiwało 6 473 osób. W gminie jednostkami osadniczymi jest miasto Wysoka i 16 miejscowości wiejskich. Miasto jest ośrodkiem o znaczeniu lokalnym, znajdującym się w subregionalnej strefie wpływu miasta Piły. Zamieszkuje je 2 597 osób, co stanowi ok. 40 % ludności gminy. Pozostałe 60% to mieszkańcy obszarów wiejskich. Przyjęto następujący podział wsi ze względu na ilość mieszkańców:

- bardzo małe (do 100 osób): Gmurowo, Nowa Rudna, Wysoka Wielka, Kostrzynek;
- małe (od 100 do 300 osób): Kijaszkowo, Młotkowo, Mościska, Rudna, Sędziniec, Stare, Tłukomy, Wysoczka;
- średnie (od 300 do 500 osób): Jeziorki Kosztowskie, Wysoka Mała;
- duże (powyżej 500 osób): Bądecz, Czajcze.

Z powyższego zestawienia wynika, że miejscowości na terenie gminy to w większości małe jednostki osadnicze. Bądecz i Czajcze, z liczbą mieszkańców wynoszącą ok. 600 osób, znacznie odstają ilościowo od pozostałych wsi. Miejscowości na obszarze gminy w większości posiadają zwartą strukturę osadniczą. Wśród nich są miasto Wysoka, Gmurowo, Kostrzynek, Rudna, Mościska, Sędziniec, Wysoczka, Tłukomy, Młotkowo, Nowa Rudna. Częściowo rozproszoną zabudowę posiadają wsie: Stare, Wysoka Mała, Czajcze, Bądecz, Kijaszkowo, Jeziorki Kosztowskie. Natomiast miejscowość Wysoka Wielka charakteryzuje w całości zabudowa rozproszona.

Dominującą gałęzią gospodarki na terenie gminy jest rolnictwo. Użytki rolne zagospodarowane są przez 492 gospodarstwa rolne prowadzone przez osoby fizyczne na ogólnej powierzchni 6 419,4 ha oraz przez 9 gospodarstw rolnych prowadzonych przez osoby prawne na ogólnej powierzchni 3 343,9 ha (stan na 31.12.2020 r.). Zgodnie z Centralną Ewidencją o Działalności Gospodarczej (CEiDG) wg stanu na dzień 31.12.2020 r. ilość zarejestrowanych podmiotów gospodarczych, które mają główne miejsce prowadzenia działalności w Gminie Wysoka obejmowała 518 pozycji, z czego:

- status „aktywny” posiadały 222 podmioty,
- status „wykreślony” posiadały 254 podmioty,
- status „zawieszony” posiadało 34 podmioty.

Podmioty gospodarcze funkcjonujące na terenie gminy to przede wszystkim małe jednoosobowe lub średnie firmy rodzinne. Do wiodących branż w gminie zaliczyć należy: usługi budowlane, transportowe, handel, mechanika pojazdowa, obróbka drewna. Największymi podmiotami gospodarczymi prowadzącymi działalność na terenie gminy są: Hjort Knudsen Polen w Wysoczce (produkcja mebli) oraz ZODAN Zakład Obróbki Drewna w Wysokiej.

3. STRESZCZENIE

Przedmiotem opracowania jest „Program Ochrony Środowiska dla Miasta i Gminy Wysoka na lata 2021-2024 z perspektywą do roku 2028”, który stanowi kontynuację „Programu Ochrony Środowiska dla Miasta i Gminy Wysoka na lata 2017-2020 z perspektywą do roku 2025” przyjętego uchwałą nr XLIX/254/2018 Rady Miasta i Gminy Wysoka z dnia 23 stycznia 2018 r. W związku z upływem okresu obowiązywania poprzedniego „Programu Ochrony Środowiska” zaszła konieczność aktualizacji tego strategicznego dokumentu.

Podstawowym celem sporządzenia i uchwalenia Programu Ochrony Środowiska jest realizacja przez jednostki samorządu terytorialnego polityki ochrony środowiska zbieżnej z założeniami najważniejszych dokumentów strategicznych i programowych. Program stanowi podstawę funkcjonowania systemu zarządzania środowiskiem spajającą wszystkie działania i dokumenty dotyczące ochrony środowiska i przyrody na szczeblu danej JST.

Ocena stanu środowiska na terenie Miasta i Gminy Wysoka uwzględnia dziesięć obszarów przyszłej interwencji: (1) ochrona klimatu i jakości powietrza, (2) zagrożenia hałasem, (3) pola elektromagnetyczne, (4) gospodarowanie wodami, (5) gospodarka wodno-ściekowa, (6) zasoby geologiczne, (7) gleby, (8) gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów, (9) zasoby przyrodnicze, (10) zagrożenia poważnymi awariami.

Na podstawie dokonanego opisu stanu środowiska oraz przeprowadzonej analizy SWOT dla poszczególnych obszarów interwencji zidentyfikowano następujące najważniejsze problemy środowiskowe na terenie Miasta i Gminy Wysoka, które priorytetowo wymagają podjęcia działań naprawczych/zapobiegawczych w ramach niniejszego Programu (kluczowe obszary interwencji):

1) Występowanie przekroczeń dopuszczalnych standardów jakości powietrza.

W dniu 13 lipca 2020 r. Sejmik Województwa Wielkopolskiego przyjął uchwałą nr XXI/391/20 „Program ochrony powietrza dla strefy wielkopolskiej”. Program ochrony powietrza opracowany został w związku z odnotowaniem w 2018 r. przekroczeń standardów jakości powietrza ze względu na ponadnormatywną zawartość pyłów zawieszonych PM₁₀ i PM_{2,5} oraz benzo(a)pirenu. Niniejszym Programem objęta została również Gmina Wysoka ze względu na wystąpienie na terenie gminy w 2018 r. obszaru przekroczeń docelowego stężenia rocznego benzo(a)pirenu w powietrzu. Według danych GIOŚ główną przyczyną przekroczeń dopuszczalnych stężeń zanieczyszczeń powietrza na terenie województwa wielkopolskiego jest oddziaływanie emisji związanych z indywidualnym ogrzewaniem budynków mieszkalnych (stężenia pyłów zawieszonych oraz B(a)P wykazują wyraźną zmienność sezonową – przekroczenia dotyczą wyłącznie sezonu grzewczego). Udział sektora komunalno-bytowego w łącznej emisji B(a)P na terenie województwa wielkopolskiego w 2020 r. wyniósł 97,5 %. W przypadku emisji pyłów zawieszonych PM_{2,5} oraz PM₁₀ udział sektora komunalno-bytowego jest również zdecydowanie najwyższy i wynosi kolejno 78,3 % i 54,2 %.

2) Zła jakość wód powierzchniowych.

Na terenie Miasta i Gminy Wysoka znajduje się 5 monitorowanych jednolitych części wód powierzchniowych (JCWP), tj.: JCWP Białośliwka do Dopływu spod Grabowna; JCWP Dopływ z Jeziorek Kosztowskich; JCWP Kanał Młotkowski; JCWP Kocunia do jez. Sławianowskiego; JCWP Radacznica. Stan ogólny wszystkich monitorowanych JCWP określony został jako ZŁY. Najgorszym stanem ekologicznym na terenie gminy (5 klasa jakości) charakteryzuje się JCWP Kanał Młotkowski. Trzy JCWP (JCWP Białośliwka do Dopływu spod Grabowna; JCWP Dopływ z Jeziorek Kosztowskich; JCWP Radacznica) znajdują się w 4 klasie stanu ekologicznego. W umiarkowanym stanie ekologicznym (3 klasa jakości) znajduje się natomiast JCWP Kocunia do jez. Sławianowskiego. Stan chemiczny badany był w przypadku dwóch JCWP i w obu przypadkach oceniony został jako poniżej dobrego.

Stan pozostałych JCWP znajdujących się obrębie Miasta i Gminy Wysoka, a więc: JCWP Strużnica, JCWP Dopływ spod Gromadna oraz JCWP Dopływ z jez. Wapieńskiego - oceniony został metodą przeniesienia. Stan ogólny wszystkich ww. JCWP również oceniony został jako ZŁY.

Zgodnie z danymi GIOŚ RWMŚ w Poznaniu do najważniejszych zagrożeń jakości wód na terenie województwa wielkopolskiego należy zaliczyć: zrzuty punktowe ścieków komunalnych, bytowych i przemysłowych, zanieczyszczenia dopływające do wód ze źródeł rozproszonych (spływy powierzchniowe z terenów rolniczych, miejskich i przemysłowych, depozyt zanieczyszczeń z atmosfery, małe źródła punktowe np. nieszczelne szamba) oraz nadmierny pobór wód. Należy wspomnieć także o poważnych zagrożeniach dla życia biologicznego wód powierzchniowych związanych z zabudową hydrotechniczną (szczególnie zamykającą koryta rzeczne) oraz zagrożeniach jakie niosą ze sobą ekstremalne zjawiska pogodowe.

3) Silne zagrożenie suszą.

Zgodnie z opracowanym przez Państwowe Gospodarstwo Wodne Wody Polskie „Planem przeciwdziałania skutkom suszy”, który przyjęty został Rozporządzeniem Ministra Infrastruktury z dnia 15 lipca 2021 r., Gmina Wysoka położona jest na obszarze o łącznym (wynikowym) stopniu zagrożenia suszą określonym jako silne. Dla większości obszaru gminy stopień zagrożenia suszą rolniczą określony został jako silny/ekstremalny.

4) Wysoki udział zmieszanych odpadów komunalnych odbieranych z terenu gminy.

W 2020 r. z obszaru Miasta i Gminy Wysoka odebrano 1 624,83 Mg odpadów komunalnych. Zdecydowanie największy udział w łącznej masie odebranych odpadów

z obszaru miasta i gminy posiadały niesegregowane (zmieszane) odpady komunalne (64,9 %). Pod kątem udziału odpadów komunalnych odbieranych w sposób selektywny Miasto i Gmina Wysoka ze wskaźnikiem na poziomie 35,1 % zajmuje dopiero 10 miejsce spośród wszystkich gmin należących do ZM „PRGOK”. Najwyższym udziałem odpadów komunalnych odbieranych w sposób selektywny charakteryzuje się Gmina Krajenka (48,3 %).

W Programie wykazano powiązania przyjętych celów środowiskowych z obowiązującymi dokumentami strategicznymi rangi krajowej, wojewódzkiej i powiatowej. W ramach Programu przyjęto do realizacji m.in. następujące kierunki działań:

- Zmniejszenie powierzchniowej (niskiej) emisji zanieczyszczeń do powietrza.
- Zmniejszenie liniowej emisji zanieczyszczeń do powietrza.
- Ograniczenie emisji hałasu komunikacyjnego.
- Utrzymywanie natężenia pól elektromagnetycznych poniżej dopuszczalnych poziomów.
- Przeciwdziałanie skutkom suszy oraz powodzi i podtopieniom.
- Poprawa i ochrona jakości wód powierzchniowych i podziemnych.
- Rozbudowa i modernizacja infrastruktury wodno-kanalizacyjnej.
- Ochrona gleb przed negatywnym oddziaływaniem antropogenicznym.
- Racjonalna gospodarka odpadami komunalnymi.
- Ochrona obszarów i gatunków cennych pod względem przyrodniczym.
- Ochrona zasobów leśnych gminy.
- Ochrona walorów przyrodniczych obszarów zurbanizowanych.

W Programie wskazano i opisano również możliwości pozyskania dofinansowania na realizację zadań z zakresu ochrony środowiska, opisano system zarządzania i monitorowania wdrażania Programu, który opiera się na sporządzaniu raportów z wykonania zaplanowanych zadań (w cyklach 2-letnich) oraz wskazano rozwiązania służące ograniczeniu negatywnego oddziaływania na środowisko zaplanowanych do realizacji inwestycji.

4. OCENA STANU ŚRODOWISKA

Ocena stanu środowiska na terenie Miasta i Gminy Wysoka uwzględnia dziesięć obszarów przyszłej interwencji: (1) ochrona klimatu i jakości powietrza, (2) zagrożenia hałasem, (3) pola elektromagnetyczne, (4) gospodarowanie wodami, (5) gospodarka wodno-ściekowa, (6) zasoby geologiczne, (7) gleby, (8) gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów, (9) zasoby przyrodnicze, (10) zagrożenia poważnymi awariami.

W ramach każdego obszaru interwencji uwzględniono zagadnienia horyzontalne: (I) adaptację do zmian klimatu, (II) nadzwyczajne zagrożenia środowiska, (III) działania edukacyjne oraz (IV) monitoring środowiska.

4.1. Ochrona klimatu i jakości powietrza

4.1.1. Klimat

Gmina Wysoka położona jest w obrębie strefy klimatu umiarkowanego, w obszarze wzajemnego przenikania się wpływów morskich i kontynentalnych. Przejściowość wpływów uwidacznia się zmiennymi stanami pogody, które są rodzajem napływających mas powietrza z dominującymi wiatrami z kierunków zachodnich. Klimat lokalny uzależniony jest przede wszystkim od ukształtowania terenu, obecności zbiorników wodnych, poziomu zalegania wód gruntowych i rodzaju podłoża. W obrębie gminy wyróżnia się jeden rodzaj topoklimatu - klimat obszarów wysoczyznowych – płaskich i lekko falistych. Tereny te są z reguły dobrze

naśonecznione i przewietrzane wskutek braku większych kompleksów leśnych i małego zróżnicowania hipsometrycznego. Tutejszy topoklimat jest średnio korzystny dla prowadzenia produkcji rolniczej i innych gałęzi gospodarki zależnej od warunków klimatycznych.

Według regionalizacji Gumińskiego (1954) obszar gminy należy do Nadnoteckiej (VI) dzielnicy rolniczo-klimatycznej. Według regionalizacji A. Wosia (1999) teren ten leży w granicach Regionu Środkowowielkopolskiego (XV) i charakteryzuje się bardzo dużą zmiennością pogody, przy stosunkowo bardzo dużej liczbie dni w roku z pogodą bardzo ciepłą, pochmurną, ale bez opadu. Średnia roczna suma opadów wynosi 500-550 mm. Minimum opadów przypada na miesiąc luty (ok. 40 mm), a maksimum najczęściej na miesiąc lipiec (ok. 90 mm). Średnia roczna temperatura powietrza wynosi od +7 do +8°C. Najcieplejszym miesiącem jest lipiec z temperaturą wahającą się od +17 do +18°C, natomiast najchłodniejszym jest styczeń z temperaturą od -2 do -3°C. W rejonie gminy występuje stosunkowo mało dni chłodnych (około 100), dni pogodnych jest około 40, a pochmurnych 140. Pokrywa śnieżna zalega przez 20 – 30 dni w ciągu roku, a długość okresu wegetacyjnego wynosi 200 – 210 dni.

Wyniki analiz naukowych oraz scenariusze klimatyczne wykonane w ramach „Strategicznego planu adaptacji dla sektorów i obszarów wrażliwych na zmiany klimatu do roku 2020 z perspektywą do roku 2030” (SPA 2020) jednoznacznie wskazują, iż klimat Polski ulega systematycznej zmianie. Największe zagrożenie dla gospodarki oraz społeczeństwa stanowią:

- wzrost średniej rocznej temperatury powietrza;
- zmiana struktury opadów – opady są bardziej gwałtowne, krótkotrwałe oraz nieregularne;
- wzrost częstotliwości występowania oraz nasilenia zjawisk ekstremalnych takich jak: silne wiatry, nawalne deszcze, burze, fale upałów.

Zgodnie z danymi zamieszczonymi na stronie <http://klimada.mos.gov.pl/> w latach 2001-2011 na skutek niekorzystnych zjawisk pogodowych zarejestrowano w Polsce straty w wysokości ponad 56 mld zł. Szacuje się, że w przypadku niepodjęcia działań przystosowawczych do zmian klimatu straty te w latach 2021-2030 mogą wynieść ponad 120 mld zł. Przygotowanie się do zmieniających się warunków klimatycznych (adaptacja do zmian klimatu) staje się więc uzasadnioną strategią działania na poziomie międzynarodowym, krajowym oraz lokalnym.

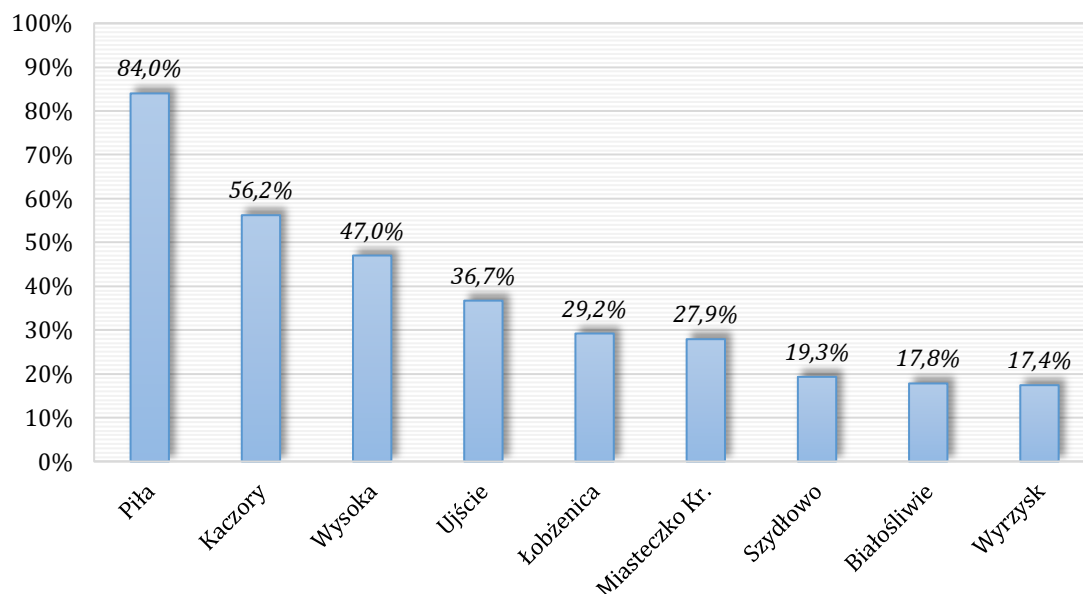
Powyższe wskazuje na konieczność podejmowania działań adaptacyjnych zarówno w odniesieniu do ochrony ludności w sytuacjach kryzysowych jak i niezbędnych dostosowań w sferze gospodarczej. W warunkach Polski pilnie potrzebne są kompleksowe działania w zakresie gospodarki wodą (coraz częściej występują zjawiska suszy lub okresowe niedobory wody) oraz zwiększenia odporności poszczególnych sektorów gospodarki na zmiany klimatu (w szczególności rolnictwa). Należy również podejmować działania mające na celu ochronę ekosystemów wodnych (rzek, jezior, mokradł) oraz obszarów leśnych.

4.1.2. Zaopatrzenie w gaz ziemny

Dostęp i korzystanie z gazu ziemnego w celach grzewczych wywiera pozytywny wpływ na jakość powietrza atmosferycznego, ponieważ gaz ziemny w porównaniu do najpowszechniej stosowanego opału węglowego jest paliwem niskoemisyjnym.

Stopień gazyfikacji (tj. udział liczby mieszkańców korzystających z gazu ziemnego do ogólnej liczby mieszkańców) Gminy Wysoka wynosi 47,0 %, w tym miasta Wysoka 95,1 % oraz obszaru wiejskiego 14,8 % (dane GUS stan na dzień 31.12.2020 r.). Miejscowościami na terenie gminy z dostępem do gazu ziemnego są: Wysoka, Bądecz, Czajcze, Jezioriki Kosztowskie, Kostrzynek, Młotkowo, Rudna, Sędziniec, Wysoczka, Wysoka Wielka.

Na kolejnym wykresie przedstawiono porównanie stopnia gazyfikacji poszczególnych gmin powiatu pilskiego.

Wykres 1. Porównanie stopnia gazyfikacji poszczególnych gmin powiatu piłskiego (stan na 31.12.2020 r.)

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Operatorem dystrybucyjnego systemu gazowniczego na terenie Miasta i Gminy Wysoka jest Polska Spółka Gazownictwa Sp. z o.o. Oddział Zakład Gazowniczy w Poznaniu. Łączna długość dystrybucyjnej sieci gazowej na terenie gminy wynosi 34,250 km, natomiast liczba czynnych przyłączy gazowych 701 szt., w tym do budynków mieszkalnych 666 szt. (dane GUS stan na dzień 31.12.2020 r.). Zużycie gazu ziemnego przez gospodarstwa domowe na terenie Miasta i Gminy Wysoka w 2020 r. wyniosło 7 873 MWh (równowartość ok. 1 200 ton węgla kamiennego).

W kolejnej tabeli oraz na wykresie przedstawiono wybrane dane przedstawiające rozwój dystrybucyjnego systemu gazowniczego na terenie gminy w latach 2016-2020.

Tabela 2. Rozwój dystrybucyjnego systemu gazowniczego na terenie gminy w latach 2016-2020

Parametr	Jedn.	2016 r.	2017 r.	2018 r.	2019 r.	2020 r.	ZMIANA 2016-20
długość dystrybucyjnej sieci gazowej	km	33,864	33,968	33,968	34,110	34,250	+1,1%
zużycie gazu ziemnego na ogrzewanie mieszkań	MWh	4 189	5 553	5 515	6 645	6 897	+64,6%
ludność korzystająca z sieci gazowej	os.	2 284	2 299	2 294	2 327	3 063	+34,1%

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

4.1.3. Zaopatrzenie w ciepło

Na terenie Miasta i Gminy Wysoka nie funkcjonują koncesjonowane scentralizowane systemy zbiorowego zaopatrzenia w ciepło (ciepłownicze). Potrzeby grzewcze zaspokajane są głównie poprzez indywidualne źródła ciepła o niskich mocach oraz nieliczne kotłownie lokalne (osiedlowe, wbudowane) opalane głównie paliwami stałymi (paliwa węglowe, drewno). Indywidualne źródła grzewcze powodują zjawisko tzw. „niskiej emisji” stanowiącej podstawową przyczynę złej jakości powietrza na terenie kraju. Spaliny emitowane przez kominy o wysokości około 10 m (budynki mieszkalne), rozprzestrzeniają się w przyziemnych warstwach atmosfery. Niska wysokość emitorów w powiązaniu z częstą w okresie zimowym inwersją temperatury, sprzyja kumulacji zanieczyszczeń (głównie benzo(a)pirenu oraz pyłów zawieszonych PM10

i PM_{2,5}). Zanieczyszczenia te pochodzą głównie z domowych pieców grzewczych i lokalnych kotłowni węglowych, w których spalanie węgla lub drewna odbywa się w nieefektywny sposób.

Poprawa jakości powietrza atmosferycznego na terenie Miasta i Gminy Wysoka jest jednym z priorytetów ekologicznych władz gminy. W ostatnich latach zrealizowano szereg znaczących projektów wpływających na poprawę efektywności energetycznej budynków, a w konsekwencji na poprawę jakości powietrza atmosferycznego na obszarze gminy. Wykaz najważniejszych zrealizowanych działań w latach 2017-2020 przedstawia się następująco:

- Kompleksowa modernizacja energetyczna budynku Szkoły Podstawowej im. Wacława Popiela w Mościskach oraz świetlicy wiejskiej w Tłukomach.
- Termomodernizacja budynku Szkoły Podstawowej w Bądeczu.
- Modernizacja kotłowni w Szkole Podstawowej w Wysokiej.
- Termomodernizacja dachu na budynku komunalnym z lokalami mieszkalnymi oraz świetlicą wiejską w miejscowości Jeziorki Kosztowskie.

W 2019 r. podpisane zostało porozumienie pomiędzy Miastem i Gminą Wysoka a Wojewódzkim Funduszem Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Poznaniu dotyczące wspólnej realizacji w procesie składania wniosków i uzyskiwania dofinansowania w ramach Programu „Czyste Powietrze”. Celem programu jest zmniejszenie lub uniknięcie emisji pyłów i innych zanieczyszczeń wprowadzanych do atmosfery przez domy jednorodzinne. Program skupia się na wymianie starych pieców i kotłów na paliwo stałe oraz termomodernizacji budynków jednorodzinnych. Program skierowany jest do osób fizycznych będących właścicielami domów jednorodzinnych. Dotacje i pożyczki są udzielane przez Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Poznaniu. Zadaniem Gminy jest przygotowywanie wniosków wraz z Wnioskodawcami pod kątem spełnienia wymagań określonych w Programie oraz podejmowanie działań doradczych mających na celu zidentyfikowanie budynków, których właściciele mogliby być potencjalnymi Wnioskodawcami i przedstawienie im korzyści płynących z wzięcia udziału w Programie.

Zgodnie z danymi przekazanymi przez WFOŚiGW w Poznaniu w latach 2018-2020 zawarto 13 umów z beneficjentami z obszaru Miasta i Gminy Wysoka na realizację inwestycji z zakresu modernizacji energetycznej budynków mieszkalnych jednorodzinnych w ramach programu „Czyste Powietrze”. Łączna kwota udzielonej pomocy finansowej (dotacji) wyniosła 173 235,60 zł. Efekty środowiskowe realizacji programu „Czyste Powietrze” na terenie Miasta i Gminy Wysoka przedstawiają się następująco (dla umów podpisanych w latach 2018-2020);

- redukcja emisji dwutlenku węgla (CO₂) – 107,06 Mg/rok;
- redukcja emisji dwutlenku siarki (SO₂) – 1,23 Mg/rok;
- redukcja emisji pyłu zawieszonego PM₁₀ – 0,32 Mg/rok;
- redukcja emisji pyłu zawieszonego PM_{2,5} – 0,28 Mg/rok;
- redukcja emisji tlenków azotu (NO_x) – 0,18 Mg/rok;
- redukcja zużycia energii końcowej – 159,60 MWh/rok.

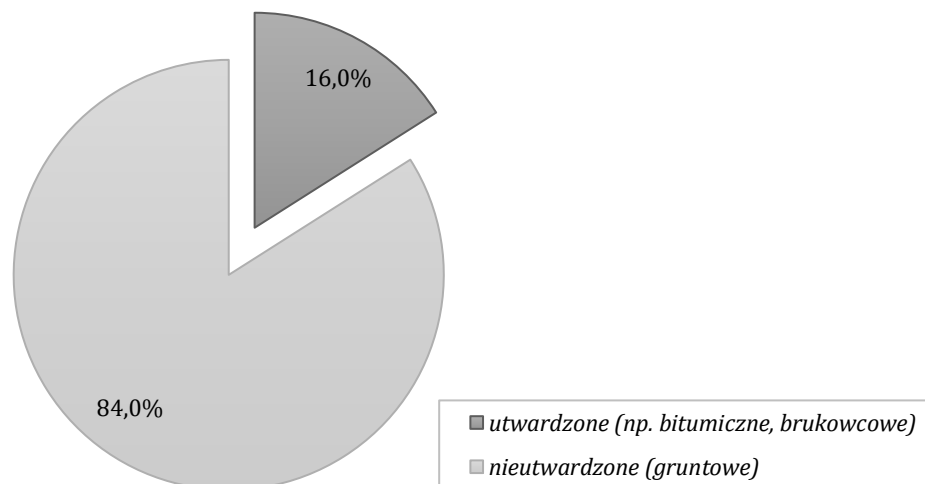
4.1.4. Liniowa emisja zanieczyszczeń do powietrza

Emisja zanieczyszczeń z sektora transportu (emisja komunikacyjna, liniowa) stanowi obok emisji powierzchniowej (ogrzewanie budynków mieszkalnych) drugie najistotniejsze źródło zanieczyszczeń powietrza na terenie kraju. Dlatego bardzo istotnym jest prowadzenie przez gminę działań zmierzających do ograniczenia emisji z tego sektora m.in. poprzez:

- dążenie do rozwoju i popularyzacji transportu zbiorowego i rowerowego jako alternatywy dla samochodów osobowych;
- promowanie i wdrażanie elektromobilności;
- modernizację oraz przebudowę dróg i układu komunikacyjnego w celu ograniczenia wtórnej emisji zanieczyszczeń (pylenie z nieutwardzonych nawierzchni dróg) oraz upłynnienia ruchu drogowego;
- realizację odpowiedniej polityki parkingowej.

Infrastruktura drogowa

Według stanu na dzień 31.12.2020 r. łączna długość publicznych dróg gminnych na terenie Miasta i Gminy Wysoka wynosi 78,37 km. Zdecydowanie największy udział posiadają drogi o nawierzchni nieutwardzonej (gruntowe) – 65,84 km (84,0 %). Udział dróg o nawierzchni utwardzonej (np. bitumiczne, brukowcowe) wynosi jedynie 16,0 % (12,53 km). Dane w niniejszym zakresie zobrazowano poniżej.

Wykres 2. Udział publicznych dróg gminnych na terenie Miasta i Gminy Wysoka o nawierzchni utwardzonej i nieutwardzonej (stan na 31.12.2020 r.)

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Miasta i Gminy Wysoka

Drogi rowerowe i parkingi buforowe

Według danych publikowanych przez GUS na terenie Miasta i Gminy Wysoka znajduje się 2,1 km dróg rowerowych (stan na 31.12.2020 r.).

W 2018 r. zakończono realizację projektu pn. „Wspieranie gospodarki niskoemisyjnej poprzez zmiany mobilności miejskiej w Mieście i Gminie Wysoka”. Całkowita wartość zadania wyniosła 4,1 mln zł, w tym kwota dofinansowania ze środków Wielkopolskiego Regionalnego Programu Operacyjnego 2,3 mln zł. W ramach projektu zrealizowano:

- budowę drogi dla rowerów Czajcze – Wysoka o długości 2,1 km;
- budowę parkingu buforowego P&R przy Urzędzie Miasta i Gminy Wysoka;
- budowę parkingu buforowego P&R przy Szkole Podstawowej im. Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Wysokiej;
- budowę ul. Akacjowej w Wysokiej.

W latach 2021-2022 na terenie gminy realizowany będzie projekt pn. „Wspieranie gospodarki niskoemisyjnej POSI poprzez budowę ścieżki pieszo-rowerowej w Wysokiej” polegający m.in. na budowie ścieżki pieszo-rowerowej o dł. 0,951 km wzdłuż ul. Akacjowej i Batorego w Wysokiej (projekt współfinansowany ze środków WRPO 2014-2020). Również w dłuższej perspektywie czasowej na terenie gminy planuje się dalszą rozbudowę dróg rowerowych. Koncepcja rozbudowy dróg rowerowych obejmuje m.in.: ścieżkę rowerową Czajcze – Wysoka (po trasie kolejki wąskotorowej), ścieżkę rowerową Wysoka – Miasteczko Krajeńskie czy ścieżkę rowerową Wysoka – Łobżenica.

4.1.5. Ocena jakości powietrza na terenie gminy

Zgodnie z aktualną „Roczną oceną jakości powietrza w województwie wielkopolskim – raport wojewódzki za rok 2020” (GIOŚ RWMŚ w Poznaniu, kwiecień 2021) na terenie Miasta i Gminy Wysoka nie wyznaczono obszarów przekroczeń ponadnormatywnych stężeń pyłów zawieszonych PM10 i PM2,5 oraz benzo(a)pirenu w powietrzu (na terenie powiatu pilskiego

obszary przekroczeń dla benzo(a)pirenu wyznaczono w gminach Piła, Łobżenica, Wyrzysk oraz Białośliwie).

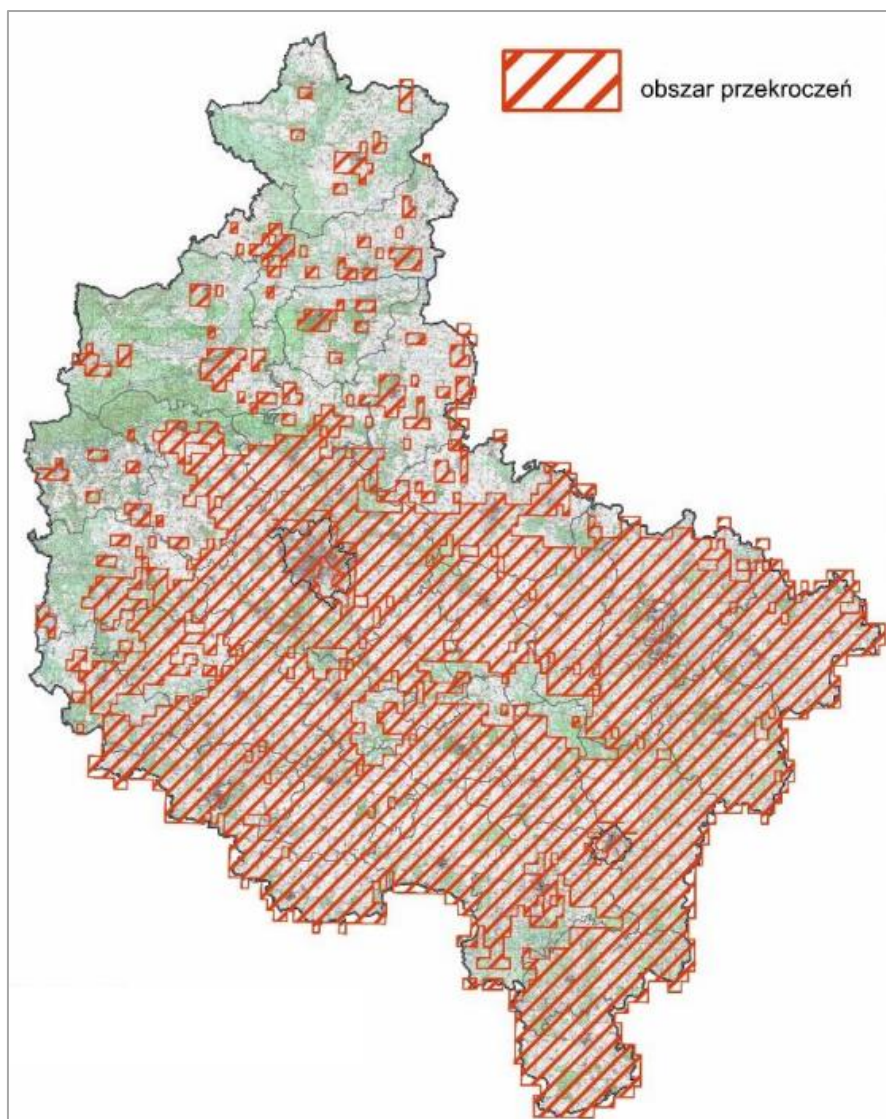
Zgodnie z „Roczną oceną jakości powietrza w województwie wielkopolskim – raport wojewódzki za rok 2020” na terenie Miasta i Gminy Wysoka wyznaczono natomiast **obszar przekroczeń poziomu celu długoterminowego dla ozonu (O₃)** (ze względu na kryterium ochrony zdrowia ludzi oraz kryterium ochrony roślin). Obszary przekroczeń poziomów docelowych ozonu (O₃) obejmują zdecydowaną większość województwa wielkopolskiego. Głównymi przyczynami występowania zbyt wysokiego stężenia ozonu (O₃) w powietrzu są emisje zanieczyszczeń tlenków azotu i lotnych związków organicznych z transportu samochodowego (*w warunkach dużego zanieczyszczenia związkami azotu i lotnymi związkami organicznymi oraz dużego nasłonecznienia zachodzą skomplikowane reakcje fotochemiczne, których efektem mogą być wysokie stężenia ozonu głównie na obszarach pozamiejskich lub tzw. smog fotochemiczny*).

W dniu 13 lipca 2020 r. Sejmik Województwa Wielkopolskiego przyjął uchwałę nr XXI/391/20 „Program ochrony powietrza dla strefy wielkopolskiej”. Program ochrony powietrza opracowany został w związku z odnotowaniem w 2018 r. przekroczeń standardów jakości powietrza ze względu na ponadnormatywną zawartość pyłów zawieszonych PM₁₀ i PM_{2,5} oraz benzo(a)pirenu. ***Niniejszym Programem objęta została również Gmina Wysoka ze względu na wystąpienie na terenie gminy w 2018 r. obszaru przekroczeń docelowego stężenia rocznego benzo(a)pirenu w powietrzu.***

Według danych GIOŚ główną przyczyną przekroczeń dopuszczalnych stężeń zanieczyszczeń powietrza na terenie województwa wielkopolskiego jest oddziaływanie emisji związanych z indywidualnym ogrzewaniem budynków mieszkalnych (stężenia pyłów zawieszonych oraz B(a)P wykazują wyraźną zmienność sezonową – przekroczenia dotyczą wyłącznie sezonu grzewczego). Udział sektora komunalno-bytowego w łącznej emisji B(a)P na terenie województwa wielkopolskiego w 2020 r. wyniósł 97,5 %. W przypadku emisji pyłów zawieszonych PM_{2,5} oraz PM₁₀ udział sektora komunalno-bytowego jest również zdecydowanie najwyższy i wynosi kolejno 78,3 % i 54,2 %.

Na kolejnej rycinie przedstawiono wyznaczone w 2018 r. obszary przekroczeń poziomu docelowego B(a)P w powietrzu na terenie województwa wielkopolskiego.

Rysunek 3. Wyznaczone na terenie województwa wielkopolskiego obszary przekroczeń poziomu docelowego B(a)P w powietrzu (2020 r.)

Źródło: „Program ochrony powietrza dla strefy wielkopolskiej”

W kolejnej tabeli przedstawiono wykaz działań naprawczych jakie określa do realizacji „Program ochrony powietrza dla strefy wielkopolskiej” w celu poprawy jakości powietrza w zakresie redukcji emisji pyłów zawieszonych oraz benzo(a)pirenu.

Tabela 3. Wykaz działań naprawczych jakie nakłada do wdrażania „Program ochrony powietrza dla strefy wielkopolskiej” wraz ze wskazaniem podmiotów odpowiedzialnych za ich realizację

Kod działania	Nazwa działania	Podmioty/organy odpowiedzialne za realizację działania
WpZOA	Ograniczenie emisji z ogrzewania indywidualnego w komunalnym zasobie mieszkaniowym i budynkach użyteczności publicznej w gminach strefy wielkopolskiej	organ wykonawczy gminy odnośnie majątku gminy, organ wykonawczy powiatu odnośnie majątku powiatu oraz organ wykonawczy województwa odnośnie majątku województwa
WpDOT	Zachęty finansowe na modernizację budynków mieszkalnych oraz na wymianę kotłów, pieców i palenisk w gminach strefy wielkopolskiej	organ wykonawczy gminy
WpIZE	Inwentaryzacja źródeł ogrzewania indywidualnego na terenie gmin	organ wykonawczy gminy

Kod działania	Nazwa działania	Podmioty/organy odpowiedzialne za realizację działania
WpKUA	Kontrola realizacji uchwały ograniczającej stosowanie paliw stałych	organ wykonawczy gminy
WpTMB	Termomodernizacja budynków mieszkalnych i użyteczności publicznej	osoby fizyczne, podmioty, użytkownicy, administratorzy lub właściciele obiektów, organy wykonawczy gminy odnośnie majątku gminy i organy wykonawczy powiatu odnośnie majątku powiatu oraz organ wykonawczy województwa odnośnie majątku województwa
WpMMU	Obniżenie emisji komunikacyjnej poprzez regularne utrzymywanie czystości ulic oraz zakaz używania spalinowych i elektrycznych dmuchaw do liści w gminach miejskich i miastach w gminach miejsko-wiejskich	organy wykonawcze gmin i powiatów, zarządcy dróg – w zakresie czyszczenia ulic i zakazu używania dmuchaw do liści. Podmioty korzystające ze środowiska oraz osoby fizyczne niebędące podmiotami korzystającym ze środowiska – w zakresie zakazu używania dmuchaw do liści
WpZUZ	Ochrona i zwiększanie udziału zieleni w przestrzeni gmin miejskich strefy wielkopolskiej	organ wykonawczy gminy
WpEEK	Edukacja ekologiczna	organ wykonawczy gminy, organ wykonawczy powiatu oraz organ wykonawczy województwa
WpPZP	Zapisy w planach zagospodarowania przestrzennego	organ uchwałodawczy gminy

Źródło: „Program ochrony powietrza dla strefy wielkopolskiej”

Uchwała antysmogowa

W dniu 18 grudnia 2017 r. Sejmik Województwa Wielkopolskiego przyjął uchwałę nr XXXIX/941/17 w sprawie wprowadzenia, na obszarze województwa wielkopolskiego, ograniczeń lub zakazów w zakresie eksploatacji instalacji, w których następuje spalanie paliw. Uchwała wprowadziła od 1 maja 2018 r. zakaz stosowania na terenie województwa najgorszej jakości paliw stałych, np. bardzo drobnego miazgu lub węgla brunatnego czy flotokoncentratu. Ponadto, wprowadzone zostały ograniczenia dla kotłów oraz tzw. miejscowych ogrzewaczy np. kominków i pieców. Wszystkie nowe kotły po 1 maja 2018 r. muszą zapewnić możliwość wyłącznie automatycznego podawania paliwa, wysoką efektywność energetyczną oraz dotrzymanie norm emisyjnych. Nie mogą również posiadać rusztu awaryjnego oraz możliwości jego zamontowania. Zgodnie z zapisami uchwały kotły zainstalowane przed wejściem w życie uchwały antysmogowej i niespełniające jej wymagań będą musiały być wymienione w 2 etapach:

- do 1 stycznia 2024 r. – w przypadku kotłów bezklasowych;
- do 1 stycznia 2028 r. – w przypadku kotłów spełniających wymagania dla klasy 3 lub 4 według normy PN-EN 303-5:2012.

Kotły tzw. 5 klasy, zainstalowane przed wejściem w życie uchwał, mogą być użytkowane dożywotnio. Ponadto miejscowe ogrzewacze pomieszczeń (piece, kominki, kozy) zainstalowane przed wejściem w życie uchwały antysmogowej i niespełniające jej wymagań będą musiały być wymienione do 1 stycznia 2026 r.

4.1.6. Analiza SWOT oraz zagadnienia horyzontalne dla obszaru interwencji ochrona klimatu i jakości powietrza

Analizę SWOT oraz zagadnienia horyzontalne dla obszaru interwencji ochrona klimatu i jakości powietrza atmosferycznego przedstawiono w kolejnych tabelach.

Tabela 4. Analiza SWOT dla obszaru interwencji ochrona klimatu i jakości powietrza

Mocne strony	Słabe strony
<ul style="list-style-type: none"> • Brak wyznaczenia na terenie gminy obszarów przekroczeń poziomów dopuszczalnych dla pyłów zawieszonych PM 10 i PM 2,5 (zgodnie z dokonaną przez GIOŚ oceną za 2020 r.). • Systematyczny rozwój dystrybucyjnego systemu gazowego na terenie gminy. • Systematyczna realizacja przez gminę inwestycji z zakresu modernizacji energetycznej budynków oraz budowy dróg rowerowych. 	<ul style="list-style-type: none"> • Wyznaczenie na terenie gminy obszaru przekroczeń poziomu docelowego benzo(a)pirenu (zgodnie z Programem Ochrony Powietrza przyjętym w 2020 r.). • Wyznaczenie na terenie gminy obszaru przekroczeń poziomu celu długoterminowego dla ozonu (O3) (zgodnie z roczną oceną jakości powietrza za 2020 r.). • Dominujący udział paliw stałych w produkcji ciepła na terenie gminy.
Szanse	Zagrożenia
<ul style="list-style-type: none"> • Rozwój technologii niskoemisyjnych. • Wzrost świadomości ekologicznej społeczeństwa. • Możliwość uzyskania dofinansowania na realizację inwestycji zwiększających efektywność energetyczną i ograniczających emisję zanieczyszczeń. • Obowiązki na terenie województwa „uchwały antysmogowej”. • Ocieplający się klimat powodujący mniejsze zużycie paliw na cele grzewcze. 	<ul style="list-style-type: none"> • Wysoki koszt inwestycji w odnawialne źródła energii i budownictwo energooszczędne. • Znacznie niższa cena węgla kamiennego w porównaniu do innych mniej emisyjnych paliw – tj. oleju opałowego, LPG, energii elektrycznej, gazu ziemnego. • Napływowa emisja zanieczyszczeń.

Źródło: opracowanie własne

Tabela 5. Zagadnienia horyzontalne dla obszaru interwencji ochrona klimatu i jakości powietrza atmosferycznego

Adaptacja do zmian klimatu	<ul style="list-style-type: none"> • Rozwój energetyki rozproszonej (prosumenckiej) zwiększającej niezależność energetyczną obszaru. • Budowa nowych instalacji OZE (również innych niż prosumenckie). • Termomodernizacja budynków oraz budownictwo energooszczędne. • Stosowanie systemów odzysku ciepła.
Nadzwyczajne zagrożenia środowiska	<ul style="list-style-type: none"> • Niewłaściwa eksploatacja kotłowni lokalnych oraz przemysłowych (technologicznych) źródeł ciepła.
Działania edukacyjne	<ul style="list-style-type: none"> • Prowadzenie działań edukacyjno-informacyjnych z zakresu OZE, termomodernizacji, budownictwa energooszczędnego oraz niskoemisyjnych źródeł grzewczych i paliw oraz zakazu i szkodliwości spalania odpadów w gospodarstwach domowych. • Promowanie transportu zbiorowego, rowerowego oraz elektromobilności.
Monitoring środowiska	<ul style="list-style-type: none"> • Dalsze opracowywanie rocznych ocen jakości powietrza przez GIOŚ. • Poprzez montaż czujników jakości powietrza na terenie gminy. • Działalność kontrolna WIOŚ.

Źródło: opracowanie własne

4.2. Zagrożenia hałasem

4.2.1. Hałas przemysłowy (z działalności gospodarczej)

Działalność prowadzona w obiektach przemysłowych jest jednym z podstawowych źródeł uciążliwości akustycznej dla środowiska zewnętrznego. Jakkolwiek hałasy przemysłowe powodują uciążliwość w znacznie mniejszym wymiarze niż hałasy od środków komunikacji, to jednak one są główną przyczyną interwencji i skarg. Na podstawie działalności kontrolnej WIOŚ

problem nadmiernej emisji hałasu do środowiska w bardzo dużym stopniu związany jest z niewłaściwie prowadzoną przez władze lokalne, polityką zagospodarowywania przestrzennego. W dalszym ciągu występują przypadki sytuowania w jednorodzinnej zabudowie mieszkaniowej np. zakładów ślusarskich, stolarskich, lakierniczych itp., będących w okresie eksploatacji powodem licznych problemów, zwłaszcza w aspekcie ochrony przed hałasem.

Zgodnie z danymi Starostwa Powiatowego w Pile dla podmiotów gospodarczych prowadzących działalność na terenie Miasta i Gminy Wysoka, Starosta Piłski nie wydawał decyzji o dopuszczalnym poziomie hałasu (decyzja taka wydawana jest w sytuacji, gdy poza terenem zakładu w wyniku prowadzonej działalności przekroczone zostały dopuszczalne poziomy dźwięku w środowisku).

4.2.2. Hałas drogowy

Głównym źródłem hałasu kształtującym klimat akustyczny jest hałas drogowy, który generuje największą liczbę przekroczeń dopuszczalnych poziomów dźwięku w środowisku.

Przez teren Miasta i Gminy Wysoka nie przebiegają istotne szlaki komunikacyjne o znaczeniu międzynarodowym i krajowym (brak dróg krajowych, ekspresowych oraz autostrad).

Główną oś komunikacyjną na terenie Miasta i Gminy Wysoka stanowi droga wojewódzka nr 190 relacji Krajenka – Gniezno. Na terenie gminy trasa przebiega przez miejscowości Bądecz, Sędziniec, Wysoka, Wysoczka. Długość DW nr 190 na terenie gminy wynosi 9,4 km.

Najistotniejszy wpływ na emisję hałasu drogowego wywiera natężenie ruchu pojazdów samochodowych. Na terenie kraju co 5 lat GDDKiA przeprowadza Generalny Pomiar Ruchu (GPR), który obejmuje drogi krajowe oraz wojewódzkie. Ostatni GPR przeprowadzony został w 2015 r.¹. Głównym celem GPR jest uzyskanie, na podstawie przeprowadzonych bezpośrednich pomiarów, zasadniczych parametrów i charakterystyk ruchu dla wszystkich odcinków sieci dróg krajowych i wojewódzkich. Na podstawie wyników GPR dla odcinków dróg o największym natężeniu ruchu (tj. powyżej 3 mln/rok [8 200/dobę]) sporządzane są mapy akustyczne obrazujące m.in. natężenie emisji hałasu do środowiska.

Zgodnie z przeprowadzonym w 2015 r. GPR przez teren Miasta i Gminy Wysoka nie przebiegają drogi o natężeniu ruchu pojazdów silnikowych powyżej 3 mln/rok (tj. 8 200/dobę), których eksploatacja może powodować negatywne oddziaływanie akustyczne na znacznych obszarach oraz dla których wymagane jest sporządzenie map akustycznych. Średni ruch pojazdów silnikowych na drodze wojewódzkiej nr 190 na terenie gminy wyniósł 1 465 poj./dobę (0,535 mln poj./rok).

W latach 2017-2020 organy Inspekcji Ochrony Środowiska (WIOŚ/GIOŚ) nie prowadziły na terenie Miasta i Gminy Wysoka pomiarów emisji hałasu komunikacyjnego w ramach systemu Państwowego Monitoringu Środowiska.

4.2.3. Analiza SWOT oraz zagadnienia horyzontalne dla obszaru interwencji zagrożenia hałasem

Analizę SWOT oraz zagadnienia horyzontalne dla obszaru interwencji zagrożenia hałasem przedstawiono w kolejnych tabelach.

---

¹ GPR 2020 - Ze względu na pandemię COVID-19 i wprowadzenie stanu epidemicznego w kraju pomiary pierwotnie zaplanowane na marzec i maj 2020 r. nie zostały przeprowadzone, a termin ich wykonania przesunięto na analogiczny okres w roku 2021. W związku z tym, wydłużeniu uległ okres na opracowanie wyników. Głównym celem GPR 2020 jest uzyskanie, na podstawie przeprowadzonych bezpośrednich pomiarów, zasadniczych parametrów i charakterystyk ruchu dla wszystkich odcinków sieci dróg krajowych i wojewódzkich

Tabela 6. Analiza SWOT dla obszaru interwencji zagrożenia hałasem

Mocne strony	Słabe strony
<ul style="list-style-type: none"> • Brak na terenie gminy dróg o natężeniu ruchu pojazdów powyżej 3 mln/rok, których eksploatacja może powodować negatywne oddziaływanie akustyczne na znacznych obszarach oraz dla których wymagane jest sporządzenie map akustycznych. • Brak wydanych decyzji o dopuszczalnym poziomie hałasu dla podmiotów gospodarczych prowadzących działalność na terenie gminy. 	<ul style="list-style-type: none"> • Funkcjonowanie zakładów przemysłowych w bliskim sąsiedztwie zabudowy mieszkaniowej (np. zakład Hjort Knudsen lub ZODAN Zakład Obróbki Drewna).
Szanse	Zagrożenia
<ul style="list-style-type: none"> • Promowanie transportu rowerowego, zbiorowego oraz elektromobilności. • Wzrost świadomości ekologicznej społeczeństwa. • Zaostrzenie przepisów dotyczących kontroli stanu technicznego pojazdów. • Opracowywanie nowych MPZP uwzględniających ochronę akustyczną środowiska. 	<ul style="list-style-type: none"> • Wysokie koszty realizacji inwestycji z zakresu modernizacji/ przebudowy nawierzchni dróg oraz budowy infrastruktury rowerowej. • Korzystanie z samochodu jako najbardziej komfortowego i praktycznego środka transportu. • Rozwój zabudowy wzdłuż głównych szlaków komunikacyjnych. • Lokalizacja na terenach zabudowy mieszkaniowej zakładów produkcyjnych oraz usług uciążliwych akustycznie.

Źródło: opracowanie własne

Tabela 7. Zagadnienia horyzontalne dla obszaru interwencji zagrożenia hałasem

Adaptacja do zmian klimatu	<ul style="list-style-type: none"> • Zwrócenie szczególnej uwagi w procesie przebudowy i modernizacji dróg na zapewnienie właściwego odwodnienia drogi (istotne ze względu na coraz częstsze występowanie burz oraz deszczy nawalnych). • Budowa nowych odcinków dróg rowerowych. • Korzystanie z nisko/zeroemisyjnych środków transportu: samochody elektryczne, rower, komunikacja zbiorowa.
Nadzwyczajne zagrożenia środowiska	<ul style="list-style-type: none"> • Wzrost natężenia ruchu pojazdów samochodowych oraz przewóz substancji niebezpiecznych.
Działania edukacyjne	<ul style="list-style-type: none"> • Prowadzenie działań edukacyjno-informacyjnych z zakresu promocji transportu zbiorowego i rowerowego, pojazdów niskoemisyjnych (hybrydowych, elektrycznych) oraz szkodliwości hałasu.
Monitoring środowiska	<ul style="list-style-type: none"> • Dalsze prowadzenie GPR. • Działalność inspekcyjna/kontrolna WIOŚ. • Prowadzenie pomiarów natężenia hałasu drogowego przez GIOŚ. • Sporządzanie map akustycznych przez zarządców dróg.

Źródło: opracowanie własne

4.3. Pola elektromagnetyczne

Pole elektromagnetyczne stanowi nieodłączny element środowiska, a jego źródła wytwarzania mogą być naturalne bądź sztuczne. Promieniowanie elektromagnetyczne powstające na skutek działalności człowieka, poprzez nieustający rozwój technologiczny, występuje wszędzie tam, gdzie następuje przepływ prądu elektrycznego.

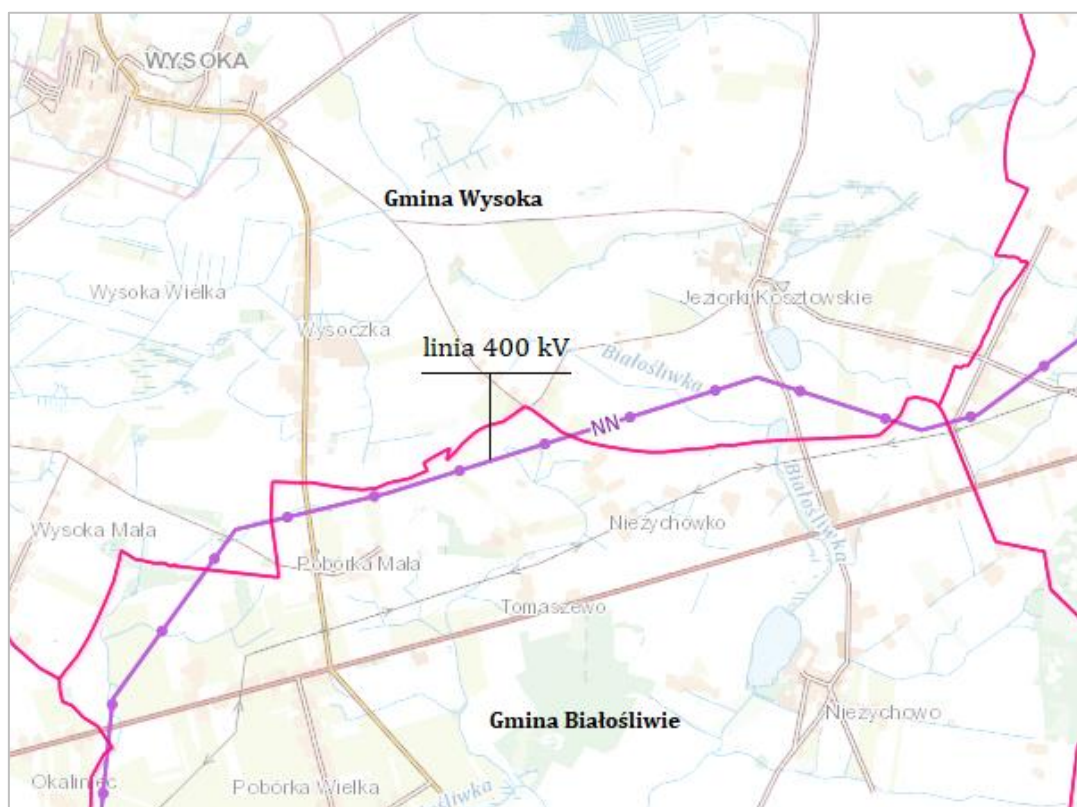
Najpowszechniej występującymi instalacjami będącymi źródłami pól elektromagnetycznych, które mają istotny wpływ na ogólny poziom pól w środowisku są linie elektroenergetyczne oraz instalacje radiokomunikacyjne, takie jak stacje bazowe telefonii komórkowej oraz stacje radiowe i telewizyjne.

4.3.1. Infrastruktura elektroenergetyczna

Operatorem dystrybucyjnego systemu elektroenergetycznego (tj. linii wysokiego napięcia 110 kV, linii średniego napięcia 15 kV, linii niskiego napięcia 0,4 kV, stacji elektroenergetycznych 110/15 kV oraz stacji elektroenergetycznych 15/0,4 kV) na terenie Miasta i Gminy Wysoka jest Enea Operator Sp. z o.o.

Przez teren Gminy Wysoka przebiega fragment (o długości 3,2 km) dwutorowej linii elektroenergetycznej najwyższych napięć (400 kV) relacji Bydgoszcz Zachód – Piła Krzewina. Linia ta stanowi element krajowego systemu przesyłowego energii elektrycznej (operatorem systemu przesyłowego energii elektrycznej na terenie kraju jest przedsiębiorstwo Polskie Sieci Elektroenergetyczne S.A.).

Przebieg linii elektroenergetycznej 400 kV przez teren Gminy Wysoka przedstawiono na kolejnej rycinie.

Rysunek 4. Przebieg linii elektroenergetycznej 400 kV przez teren Gminy Wysoka

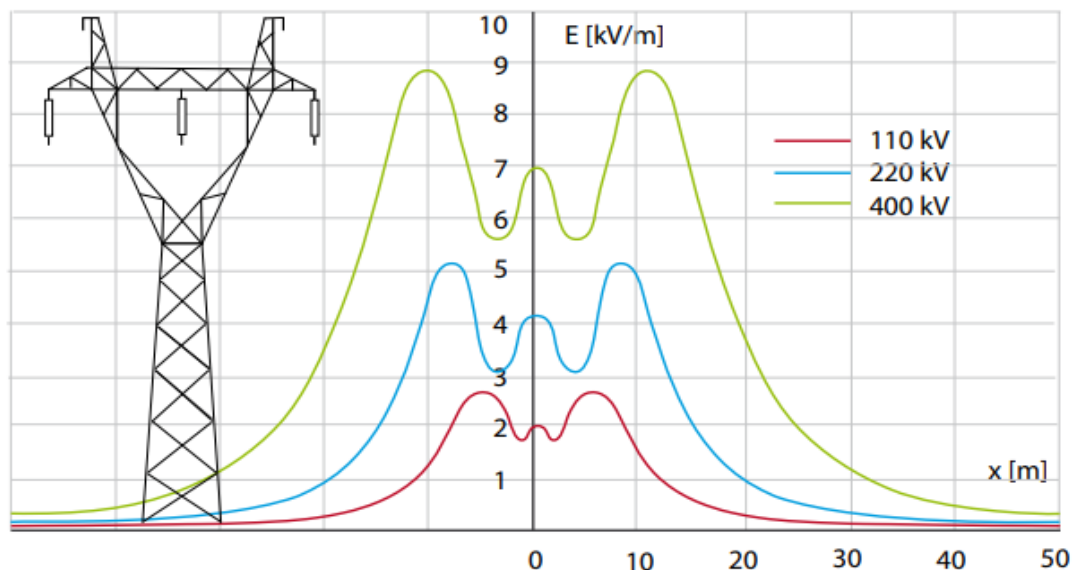
Źródło: <https://mapy.geoportal.gov.pl/>

Zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Zdrowia z dnia 17 grudnia 2019 r. w sprawie dopuszczalnych poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku (Dz. U. z 2019, poz. 2448) maksymalne dopuszczalne natężenie pola elektrycznego od sieci elektroenergetycznej (50 Hz) w miejscach dostępnych dla ludności wynosi 10 kV/m, natomiast w miejscach w których można lokalizować budynki mieszkalne 1 kV/m.

Elementami infrastruktury elektroenergetycznej, które generują najwyższe wartości promieniowania elektroenergetycznego są napowietrzne linie najwyższego napięcia (220 i 400 kV) oraz wysokiego napięcia (110 kV).

Linie przesyłowe są tak projektowane, by natężenie pola elektrycznego 10 kV/m nie było przekroczone. Ograniczeniem wyznaczającym strefę zakazu lokalizacji budynków mieszkalnych staje się wartość natężenia pola elektrycznego, która zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa nie może przekraczać 1 kV/m. Szacunkowa minimalna odległość od poszczególnych rodzajów linii elektroenergetycznych dla których wartość pola elektrycznego wynosi poniżej 1 kV/m wynosi: dla linii 110 kV – 12 m, dla linii 220 kV – 20 m, dla linii 400 kV – 32 m.

Na kolejnym wykresie przedstawiono rozkład pola elektrycznego (kV/m) od linii elektroenergetycznych o napięciach 110, 220, 400 kV w zależności od odległości do danej linii.

Wykres 3. Rozkład przestrzenny pola elektrycznego od linii elektroenergetycznych o napięciach 110, 220, 400 kV

Źródło: „Linie elektroenergetyczne najwyższych napięć. Informator dla administracji publicznej i społeczeństwa” (PSE S.A., Politechnika Warszawska, 2015 r.)

4.3.2. Stacje bazowe (anteny) łączności bezprzewodowej

Stacja bazowa, stacja przekaźnikowa (BTS) w systemach łączności bezprzewodowej (w tym GSM) stanowi urządzenie wyposażone w antenę fal elektromagnetycznych, często na wysokim maszcie, łączące terminal ruchomy (np. telefon komórkowy) z częścią stałą cyfrowej sieci telekomunikacyjnej. W większości instalacji stosuje się anteny kierunkowe pokrywające sygnałem 120° powierzchni. Odpowiednio umieszczony zestaw trzech anten daje pokrycie całego terenu wokół stacji bazowej. W najnowocześniejszych instalacjach coraz częściej stosuje się anteny adaptacyjne, które automatycznie zmieniają kierunek maksymalnego promieniowania.

Zgodnie z danymi publikowanymi przez Urząd Komunikacji Elektronicznej na terenie Miasta i Gminy Wysoka obowiązuje 26 pozwoleń wydanych dla stacji bazowych telefonii komórkowej (stan na 30.07.2021 r.). Stacje bazowe na terenie gminy zlokalizowane są w następujących lokalizacjach:

- 1) Wysoka, ul. Dworcowa 24;
- 2) Wysoka, ul. Kościelna 12;
- 3) Tłukomy, dz. nr 227;
- 4) Jezioroki Kosztowskie 42;

Zgodnie z ustawą z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska (Dz. U. 2021, poz. 1973 ze zm.) prowadzący instalację emitującą promieniowanie elektromagnetyczne (PEM) jest zobowiązany zgłosić do Starosty nowo zbudowaną instalację przed rozpoczęciem jej eksploatacji lub wówczas, gdy jest zmieniana ona w sposób istotny. Do rozpoczęcia eksploatacji instalacji emitującej PEM można przystąpić, jeżeli Starosta w terminie 30 dni od dnia doręczenia zgłoszenia nie wniesie sprzeciwu w drodze decyzji. Starosta udostępnia na stronie internetowej powiatu informacje o zgłoszonych instalacjach wytwarzających pole elektromagnetyczne.

Rozmieszczenie stacji bazowych łączności bezprzewodowej na terenie Miasta i Gminy Wysoka przedstawiono na kolejnej rycinie.

Rysunek 5. Rozmieszczenie stacji bazowych łączności bezprzewodowej na terenie Miasta i Gminy Wysoka

Źródło: <https://mapy.geoportal.gov.pl/>

4.3.3. Monitoring pól elektromagnetycznych

Zgodnie z aktualizowanym corocznie „Rejestrem zawierającym informację o terenach, na których stwierdzono przekroczenie dopuszczalnych poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku” prowadzonym przez Głównego Inspektora Ochrony Środowiska, na terenie Miasta i Gminy Wysoka nie wyznaczono terenów przeznaczonych pod zabudowę mieszkaniową oraz miejsc dostępnych dla ludności, na których stwierdzono przekroczenia dopuszczalnych wartości promieniowania elektromagnetycznego.

Monitoring pól elektromagnetycznych w środowisku prowadzony jest przez Inspekcję Ochrony Środowiska w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska w sposób ujednolicony dla całego kraju od 2008 roku.

Ochrona przed polami elektromagnetycznymi polega na zapewnieniu jak najlepszego stanu środowiska poprzez utrzymanie poziomów pól elektromagnetycznych poniżej poziomów dopuszczalnych lub co najmniej na tych poziomach albo ich zmniejszeniu, co najmniej do dopuszczalnych, gdy nie są one dotrzymane. Zadaniem podsystemu monitoringu PEM jest ocena i obserwacja zmian wielkości pola elektromagnetycznego. Obserwacja ta ma na celu śledzenie poziomów sztucznie wytworzonych pól elektromagnetycznych w środowisku w odniesieniu do wartości poziomów dopuszczalnych określonych dla miejsc dostępnych dla ludności.

W ostatnich latach nastąpiła zmiana przepisów wykonawczych w zakresie pól elektromagnetycznych, odnoszących się do dopuszczalnych poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku, sposobu sprawdzania dotrzymania dopuszczalnych poziomów oraz w zakresie

przewodzenia okresowych badań poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku. Obecnie obowiązujące poziomy dopuszczalne, według Rozporządzenia z dnia 17 grudnia 2019 r. w sprawie dopuszczalnych poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku, wynoszą dla wysokich częstotliwości (stacji bazowych telefonii komórkowej) od 28 V/m do 61 V/m.

Od 2021 r. monitoring pól elektromagnetycznych prowadzony jest zgodnie z nowym rozporządzeniem - Rozporządzeniem Ministra Klimatu i Środowiska z dnia 15 grudnia 2020 r. w sprawie zakresu i sposobu prowadzenia okresowych badań poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku (Dz. U. 2020 poz. 2311).

Do 2020 r. zgodnie z Rozporządzeniem z dnia 30 października 2003 roku w sprawie dopuszczalnych poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku oraz sposobie sprawdzania dotrzymania tych poziomów (Dz. U. z 2003 r. Nr 130, poz. 879) dopuszczalny poziom pola elektromagnetycznego w środowisku dla wysokich częstotliwości (stacji bazowych telefonii komórkowej) wynosił 7 V/m.

Ostatnie pomiary natężenia pola elektromagnetycznego na terenie Gminy Wysoka w ramach systemu Państwowego Monitoringu Środowiska przeprowadzone zostały w 2018 r. w punkcie pomiarowym zlokalizowanym w m. Tłukomy. Zmierzona wartość natężenia PEM była na bardzo niskim poziomie – poniżej 0,3 V/m (tj. poniżej czułości aparatury pomiarowej).

Pomiary pól elektromagnetycznych wykonywane na terenie całego województwa wielkopolskiego w ramach systemu Państwowego Monitoringu Środowiska nie wykazują przekroczeń dopuszczalnych norm. Mierzone wartości natężenia PEM są dużo niższe od poziomów dopuszczalnych. Dokonując porównania wszystkich wyników pomiarów PEM na przestrzeni ostatnich lat nie obserwuje się znaczących zmian średnich poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku. Jednak nieustający rozwój telekomunikacji i zwiększająca się liczba stacji bazowych telefonii komórkowej (w tym wprowadzanie technologii 5G) są powodami, dla których badania monitoringowe PEM powinny być w dalszym ciągu wykonywane.

4.3.4. Analiza SWOT oraz zagadnienia horyzontalne dla obszaru interwencji pola elektromagnetyczne

Analizę SWOT oraz zagadnienia horyzontalne dla obszaru interwencji pola elektromagnetyczne przedstawiono w kolejnych tabelach.

Tabela 8. Analiza SWOT dla obszaru interwencji pola elektroenergetyczne (PEM)

Mocne strony	Słabe strony
<ul style="list-style-type: none"> • Zgodnie z rejestrem prowadzonym przez GIOŚ na terenie gminy nie wyznaczono terenów przeznaczonych pod zabudowę mieszkaniową oraz miejsc dostępnych dla ludności, na których stwierdzono przekroczenia dopuszczalnych wartości promieniowania elektromagnetycznego. • Mierzone wartości natężenia PEM w punkcie pomiarowym na terenie gminy (m. Tłukomy) na bardzo niskich poziomach. • Mała liczba stacji bazowych łączności bezprzewodowej funkcjonujących na terenie gminy. 	<ul style="list-style-type: none"> • Przebieg przez teren gminy linii elektroenergetycznej najwyższych napięć (400 kV) stanowiącej główne źródło PEM w środowisku.
Szanse	Zagrożenia
<ul style="list-style-type: none"> • Prowadzenie polityki planowania przestrzennego uwzględniającej ochronę przed PEM. • Brak przekroczeń dopuszczalnego natężenia PEM w punktach pomiarowych na terenie województwa. • Kablowanie linii energetycznych. 	<ul style="list-style-type: none"> • Rozpowszechnienie i rozwój telefonii komórkowej oraz innych technologii emitujących promieniowanie elektromagnetyczne. • Rozbudowa mieszkalnictwa wzdłuż linii energetycznych. • Wprowadzanie na terenie kraju technologii mobilnej piątej generacji (5G).

Źródło: opracowanie własne

Tabela 9. Zagadnienia horyzontalne dla obszaru interwencji pola elektromagnetyczne

Adaptacja do zmian klimatu	<ul style="list-style-type: none"> Wymiana napowietrznych linii elektroenergetycznych na kablowe w celu eliminacji ich uszkodzenia wskutek występowania ekstremalnych zjawisk pogodowych (burz, gwałtownych wiatrów, nawałnych deszczów).
Nadzwyczajne zagrożenia środowiska	<ul style="list-style-type: none"> Związane z możliwością wystąpienia awarii infrastruktury elektroenergetycznej, głównie najwyższych i wysokich napięć.
Działania edukacyjne	<ul style="list-style-type: none"> Prowadzenie działań edukacyjno-informacyjnych z zakresu oddziaływania PEM oraz obowiązujących norm, przepisów i wyników pomiarów.
Monitoring środowiska	<ul style="list-style-type: none"> Kontynuacja pomiarów natężenia pola elektromagnetycznego przez GIOŚ w ramach systemu Państwowego Monitoringu Środowiska. Działalność kontrolna WIOŚ. Poprzez przyjmowanie zgłoszeń instalacji emitujących PEM i prowadzenie ich ewidencji (Starosta).

Źródło: opracowanie własne

4.4. Gospodarowanie wodami

Podstawową jednostką gospodarki wodnej (łącznie z ochroną środowiska) jest jednolita część wód (JCW). Prawo wodne dzieli jednolite części wód na jednolite części wód powierzchniowych (JCWP) oraz jednolite części wód podziemnych (JCWPd).

4.4.1. Wody powierzchniowe

Gmina Wysoka położona jest w zlewni rzeki Noteci. System hydrograficzny gminy jest ubogi. Sieć rzeczną stanowi system niewielkich cieków wodnych, w większości silnie zmienionych pod względem morfologicznym. Największymi ciekami przepływającymi przez gminę są: Strużnica, Kanał Młotkowski, Radacznica oraz Białośliwka (niewielki źródłowy odcinek). Na terenie gminy znajdują się: jezioro Stare (Starskie) (pow. ok. 18 ha), jezioro Lipa (pow. ok. 5 ha) i jezioro Głęboczek (pow. ok. 2 ha).

Gmina Wysoka położona jest w obrębie 8 Jednolitych Części Wód Powierzchniowych (JCWP). Największą powierzchnię na terenie gminy zajmuje JCWP Strużnica – 46,32 km² oraz JCWP Radacznica – 33,92 km².

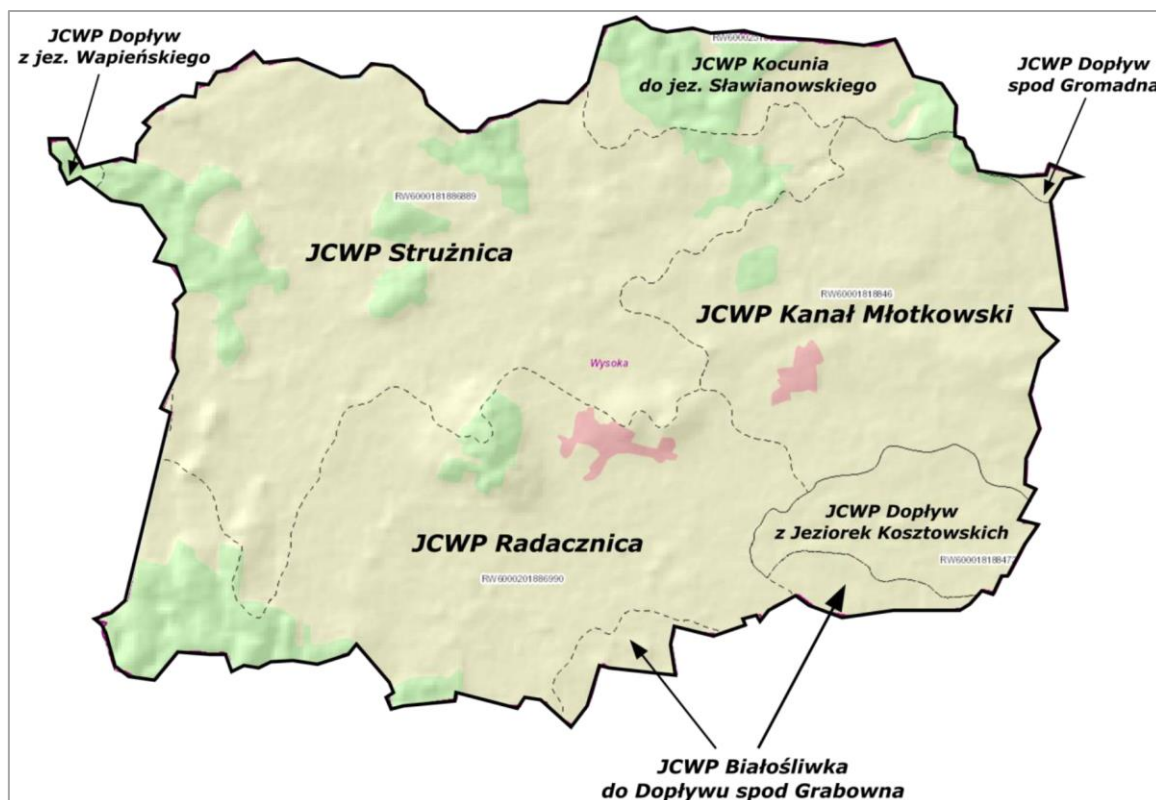
Wykaz jednolitych części wód powierzchniowych (JCWP) położonych w obrębie Miasta i Gminy Wysoka przedstawiono w kolejnej tabeli.

Tabela 10. Wykaz JCWP położonych w obrębie Miasta i Gminy Wysoka

Nazwa JCWP	Kod JCWP	Pow. na terenie gminy [km ²]	Udział
Strużnica	PLRW6000181886889	46,32	37,7%
Radacznica	PLRW6000201886990	33,92	27,6%
Kanał Młotkowski	PLRW60001818846	24,37	19,8%
Kocunia do jez. Sławianowskiego	PLRW60002518868679	7,70	6,3%
Dopływ z Jeziorek Kosztowskich	PLRW600018188472	6,43	5,2%
Białośliwka do Dopływu spod Grabowna	PLRW600018188546	3,47	2,8%
Dopływ spod Gromadna	PLRW600018188438	0,33	0,3%
Dopływ z jez. Wapieńskiego	PLRW600018188694	0,32	0,3%

Źródło: PGW Wody Polskie

Zasięg poszczególnych zlewni JCWP oraz sieć hydrograficzną Miasta i Gminy Wysoka przedstawiono na kolejnych rycinach.

Rysunek 6. Zasięg poszczególnych JCWP na terenie Miasta i Gminy Wysoka

Źródło: <https://mapy.geoportal.gov.pl/>

Rysunek 7. Sieć hydrograficzna Miasta i Gminy Wysoka

Źródło: <https://mapy.geoportal.gov.pl/>

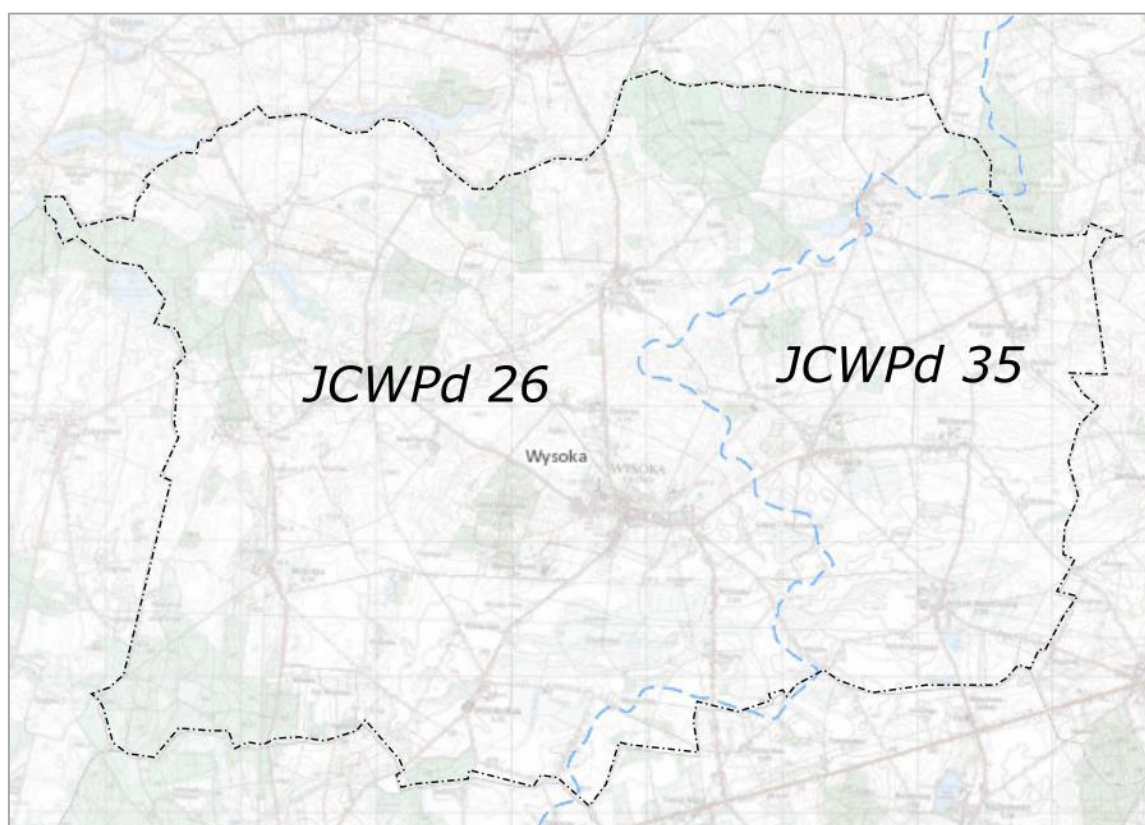
4.4.2. Wody podziemne

Gmina Wysoka położona jest w obrębie następujących jednolitych części wód podziemnych (JCWPd):

- JCWPd nr 26 (PLGW600026);
- JCWPd nr 35 (PLGW600035).

Jednolite części wód podziemnych (JCWPd) obejmują te wody podziemne, które występują w warstwach wodonośnych o porowatości i przepuszczalności, umożliwiających pobór znaczący w zaopatrzeniu ludności w wodę lub przepływ o natężeniu znaczącym dla kształtowania pożądanego stanu wód powierzchniowych i ekosystemów lądowych.

Zasięg JCWPd na terenie Miasta i Gminy Wysoka przedstawiono na kolejnej rycinie, natomiast ich podstawową charakterystykę w tabeli.

Rysunek 8. Zasięg JCWPd nr 26 i 35 na terenie Miasta i Gminy Wysoka

Źródło: <https://mapy.geoportal.gov.pl/>

Tabela 11. Podstawowa charakterystyka JCWPd nr 26 i 35

JCWPd nr 26	
Kod	PLGW600026
Powierzchnia	4 943,7 km ²
Zasięg administracyjny (powiaty)	szczecinecki, drawski, wałecki, koszaliński, człuchowski, bytowski, złotowski, pilski, czarnkowsko-trzcianecki
Zagospodarowanie terenu	udział obszarów antropogenicznych – 1,76% udział obszarów rolnych – 44,46% udział obszarów leśnych – 51,10% udział obszarów podmokłych – 0,15% udział obszarów wodnych – 2,54%
Największe miasta na obszarze JCWPd	Piła, Człuchów, Złotów, Wałcz, Szczecinek
Główna zlewnia	Gwda

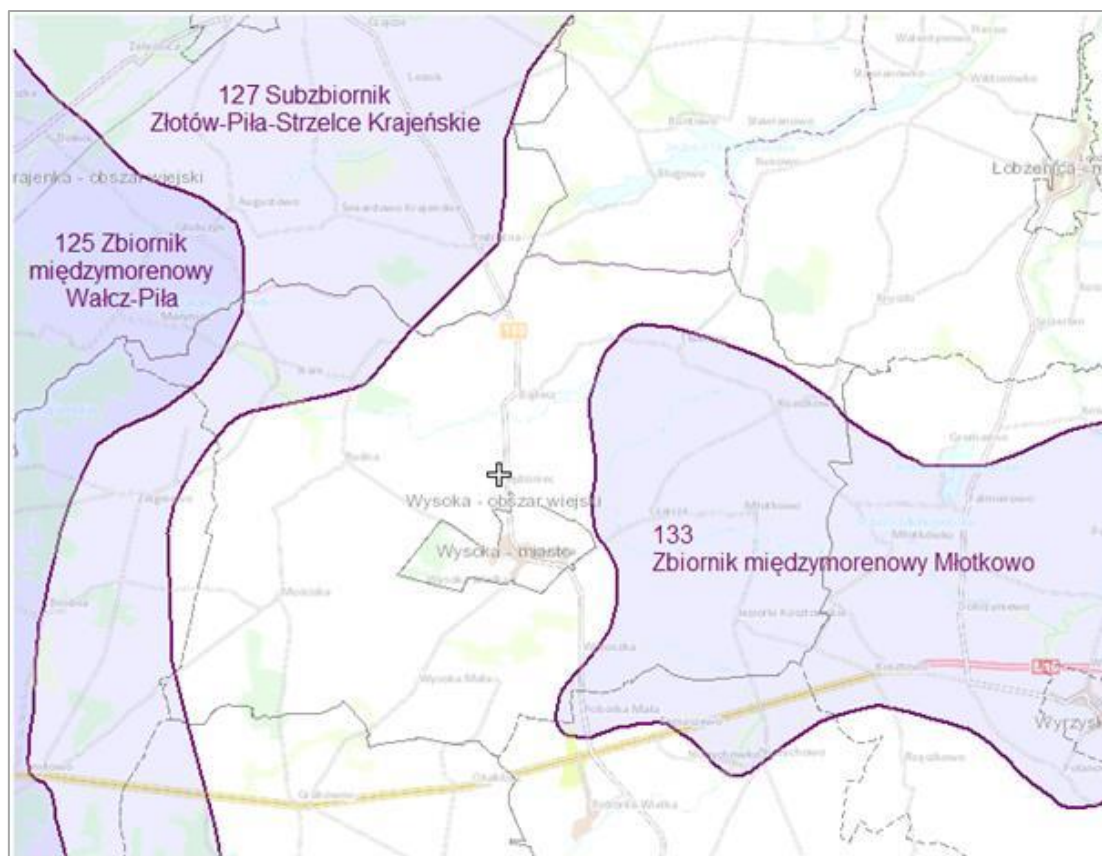
Liczba pięter wodonośnych	4 (czwartorzędowe, czwartorzędowo-neogeńskie, neogeńsko-paleogeńskie, paleogeńsko-jurajskie)
Schemat krążenia wód podziemnych	Bogactwo form morfologicznych składających się na rzeźbę młodoglacjalną, któremu towarzyszy urozmaicona budowa geologiczna, pozwala na obszarze JCWPd wyróżnić 3 systemy krążenia wód. Są to: <ul style="list-style-type: none"> • obieg lokalny, przypowierzchniowy związany z płytkim krążeniem wód, drenowany przez dopływy Gwdy a zasilany infiltracyjnie, • system pośredni związany z lateralnym dopływem z sąsiednich jednostek i drenowany przez Gwdę, • system regionalny, gdzie alimentacja zachodzi w północnej części zlewni, natomiast drenaż w dolinie Gwdy i Noteci na południu.
JCWPd nr 35	
Kod	PLGW600035
Powierzchnia	2 217,8 km ²
Zasięg administracyjny (powiaty)	pilski, chodzieski, wągrowiecki, złotowski, sępoleński, nakielski, bydgoski, człuchowski
Zagospodarowanie terenu	udział obszarów antropogenicznych – 1,49% udział obszarów rolnych – 72,72% udział obszarów leśnych – 24,20% udział obszarów podmokłych – 0,18% udział obszarów wodnych – 1,41%
Największe miasta na obszarze JCWPd	Chodzież
Główna zlewnia	Noteć
Liczba pięter wodonośnych	2 (czwartorzędowe, paleogeńsko-neogeńskie)
Schemat krążenia wód podziemnych	Bogactwo form morfologicznych składających się na rzeźbę młodoglacjalną, któremu towarzyszy urozmaicona budowa geologiczna, pozwala na obszarze JCWPd wyróżnić 3 systemy krążenia wód. Są to: <ul style="list-style-type: none"> • obieg lokalny, przypowierzchniowy związany z płytkim krążeniem wód, drenowany przez dopływy Noteci i Łobżanki a zasilany infiltracyjnie, • system pośredni związany z lateralnym dopływem z sąsiednich jednostek i drenowany przez Noteć, • system regionalny, gdzie alimentacja zachodzi w północnej części zlewni, natomiast drenaż w dolinie Noteci na południu JCWP nr 35.

Źródło: <https://www.pgi.gov.pl/>

Szczególne znaczenie dla obecnego i perspektywicznego zaopatrzenia w wodę mają główne zbiorniki wód podziemnych (GZWP), które stanowią zespoły przepuszczalnych utworów wodonośnych o znaczeniu użytkowym, których granice są określone parametrami hydrogeologicznymi lub warunkami hydrodynamicznymi oraz warunkami formowania się zasobów wód podziemnych spełniające określone kryteria ilościowe i jakościowe (wydajność potencjalnego otworu studziennego powyżej 70 m³/h, wydajność ujęcia powyżej 10 000 m³/d, wodoprzewodność warstwy wodonośnej wyższa niż 10 m²/h, woda nadająca się do zaopatrzenia ludności w stanie surowym lub po jej ewentualnym prostym uzdatnieniu przy pomocy stosowanych obecnie i uzasadnionych ekonomicznie technologii).

Gmina Wysoka położna jest na obszarze trzech głównych zbiorników wód podziemnych GZWP, tj. GZWP nr 125 Zbiornik międzymorenowy Wałcz – Piła, GZWP nr 127 Subzbiornik Złotów – Piła – Strzelce Krajeńskie oraz GZWP nr 133 Zbiornik międzymorenowy Młotkowo.

Na kolejnej rycinie przedstawiono zasięg terytorialny głównych zbiorników wód podziemnych (GZWP) na obszarze Miasta i Gminy Wysoka, natomiast w tabeli ich podstawową charakterystykę.

Rysunek 9. Zasięg GZWP na terenie Miasta i Gminy Wysoka

Źródło: <https://mapy.geoportal.gov.pl/>

Tabela 12. Charakterystyka GZWP położonych w obrębie Miasta i Gminy Wysoka

Zbiornik	GZWP nr 125 Walcz-Piła	GZWP nr 127 Subzbiornik Złotów – Piła – Strzelce Krajeńskie	GZWP nr 133 Zbiornik międzymorenowy Młotkowo
Powierzchnia [km ²]	2 531,0	2 470,8	114,7
Stratygrafia	czwartorzęd	neogen	czwartorzęd
Typ zbiornika	porowy	porowy	porowy
Podatność zbiornika na antropopresję (zanieczyszczenie)	od bardzo podatnego do średnio i mało podatnego	bardzo mało podatny	bardzo mało podatny, lokalnie średnio i mało podatny, podatny
Proponowany obszar ochronny [km ²]	552,5	nie wyznaczono	nie wyznaczono
Moduł jedn. zasobów dyspozycyjnych [m ³ /d x km ²]	70-100	108,9	141,4
Szacunkowe zasoby dyspozycyjne [m ³ /d]	270 920	269 000	16 219

Źródło: „Informator PSH – Główne zbiorniki wód podziemnych w Polsce (PIG-PIB, Warszawa 2017)

4.4.3. Zagrożenie suszą

Podczas trwania suszy z uwagi na warunki meteorologiczne i klimatyczne, problemy rolnicze, warunki hydrologiczne i skutki gospodarcze wydziela się cztery etapy jej rozwoju – susze meteorologiczną, glebową, hydrologiczną i hydrogeologiczną:

- **susza atmosferyczna** – okres trwający na ogół od miesięcy do lat, w którym dopływ wilgoci do danego obszaru spada poniżej stanu normalnego w danych warunkach klimatycznych uwilgotnienia;
- **susza glebowa (rolnicza)** – okres, w którym wilgotność gleby jest niedostateczna do zaspokojenia potrzeb wodnych roślin i prowadzenia normalnej gospodarki w rolnictwie;
- **susza hydrologiczna** – okres, gdy przepływy w rzekach spadają poniżej przepływu średniego, a w przypadku przedłużającej się suszy meteorologicznej obserwuje się znaczne obniżenie poziomu zalegania wód podziemnych prowadząca do **suszy hydrogeologicznej**.

Zgodnie z opracowanym przez Państwowe Gospodarstwo Wodne Wody Polskie „Planem przeciwdziałania skutkom suszy”, który przyjęty został Rozporządzeniem Ministra Infrastruktury z dnia 15 lipca 2021 r., Gmina Wysoka położona jest na obszarze o łącznym (wynikowym) stopniu zagrożenia suszą określonym jako silne. Dla większości obszaru gminy stopień zagrożenia suszą rolniczą określony został jako silny/ekstremalny. Stopień zagrożenia gminy suszą hydrologiczną określony został jako umiarkowany, natomiast suszą hydrogeologiczną jako słaby.

W „Planie przeciwdziałania skutkom suszy” określono, iż w celu przeciwdziałania skutkom suszy należy realizować działania wpływające zarówno na zabezpieczenie dostępu do wody przeznaczonej do spożycia i prowadzenia nawodnień, jak i poprzez zwiększenie odporności terenu na skutki suszy. Zwiększenie odporności terenu oznacza, iż dany teren ze względu na swoją specyfikę i wdrożone działania będzie reagował na suszę z opóźnieniem, bądź też skutki suszy na nim nie wystąpią. Działania, które będą wpływać na zwiększenie odporności terenu to:

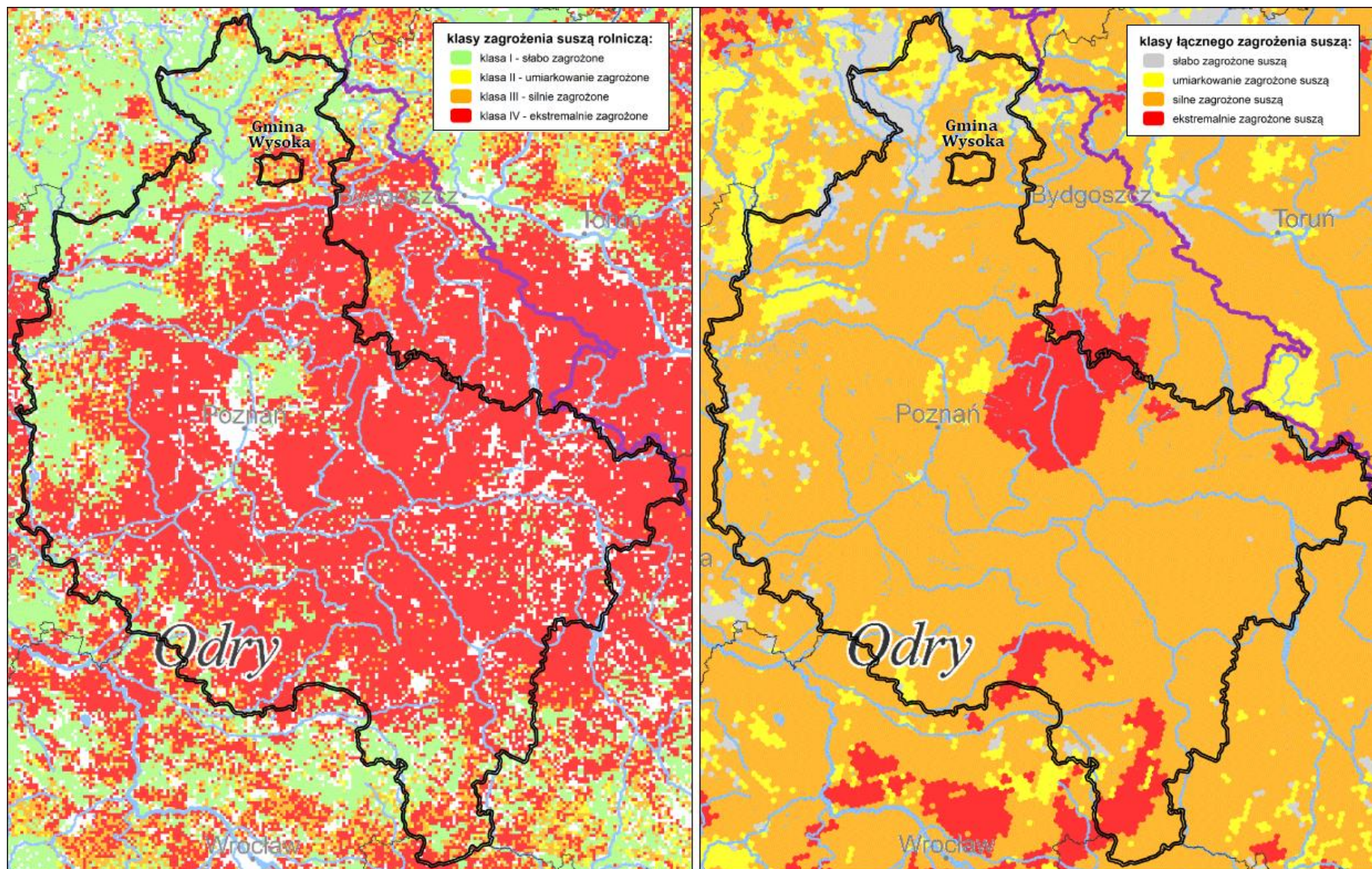
- budowa oraz przebudowa urządzeń melioracyjnych,
- realizacja działań inwestycyjnych w zakresie kształtowania zasobów wodnych przez zwiększanie sztucznej retencji,
- realizacja przedsięwzięć zmierzających do zwiększania i odtwarzania naturalnej retencji,
- zwiększenie ilości i czasu retencji wód na gruntach rolnych,
- zwiększenie retencji naturalnej i sztucznej na gruntach leśnych,
- retencja i zagospodarowanie wód opadowo-roztopowych na terenach zurbanizowanych.

Do grupy działań formalnych i edukacyjnych zaliczono rozwiązania umożliwiające zarządzanie zjawiskiem suszy np.: poprzez jej monitorowanie, rekompensowanie poniesionych strat, zarządzanie zasobami wodnymi, czy też właściwe zarządzanie w sytuacjach, gdy zjawisko suszy osiąga rozmiar klęski żywiołowej. Działania edukacyjne to przede wszystkim zwiększanie świadomości i kształtowanie wiedzy na temat:

- suszy - jej powstawania oraz możliwych do wystąpienia skutków,
- wprowadzania w życie codzienne rozwiązań oszczędzających wodę, w tym zmiany nawyków korzystania z wody,
- możliwości retencionowania wody.

Działania edukacyjne to również opracowanie dobrych praktyk oraz programów edukacyjnych, w tym wprowadzenie tematyki suszy do programów nauczania dla szkół podstawowych i ponadpodstawowych.

Na kolejnych rycinach zobrazowano rozkład przestrzenny łącznego zagrożenia suszą oraz suszą rolniczą województwa wielkopolskiego i Gminy Wysoka.

Rysunek 10. Stopień zagrożenia Miasta i Gminy Wysoka suszą rolniczą oraz wynikowe (łącznie) zagrożenie suszą
Źródło: „Plan przeciwdziałania skutkom suszy”

4.4.4. Zagrożenie powodziowe

Na terenie Miasta i Gminy Wysoka nie wyznaczono obszarów szczególnego zagrożenia powodzią oraz obszarów narażonych na niebezpieczeństwo powodzi.

4.4.5. Dyrektywa azotanowa – wody wrażliwe i OSN

W dniu 28 lutego 2017 r. Dyrektor Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej w Poznaniu wydał Rozporządzenie w sprawie określenia w regionie wodnym Warty wód powierzchniowych i podziemnych wrażliwych na zanieczyszczenie związkami azotu ze źródeł rolniczych oraz obszaru szczególnie narażonego, z którego odpływ azotu ze źródeł rolniczych do tych wód należy ograniczyć.

Zgodnie z powyższym rozporządzeniem określono cały obszar regionu wodnego Warty jako obszar szczególnie narażony (OSN) na zanieczyszczenie związkami azotu ze źródeł rolniczych, z którego odpływ azotu ze źródeł rolniczych należy ograniczyć. Dodatkowo dwie JCWP znajdujące się w obrębie Miasta i Gminy Wysoka tj. JCWP Radacznica oraz JCWP Białośliwka do Dopływu spod Grabowna - zaliczono do wód wrażliwych tj. wód zanieczyszczonych i zagrożonych zanieczyszczeniem azotanami pochodzącymi ze źródeł rolniczych.

Obszary szczególnie narażone na zanieczyszczenie azotanami pochodzenia rolniczego (OSN) zostały wyznaczone zgodnie z obowiązującą wszystkie kraje UE tzw. Dyrektywą Azotanową. Rolnicy, których działki położone są na (OSN) są obowiązani do wypełniania „Programu działań mających na celu zmniejszenie zanieczyszczenia wód azotanami pochodzącymi ze źródeł rolniczych oraz zapobieganie dalszemu zanieczyszczeniu”, który przyjęty został w dniu 12 lutego 2020 r. Rozporządzeniem Rady Ministrów (Dz. U. z 2020, poz. 243). Program działań określa m.in.: sposoby i warunki rolniczego wykorzystania nawozów azotowych w pobliżu wód, na terenach o dużym nachyleniu, a także na glebach zamarzniętych, zalanych wodą lub przykrytych śniegiem; terminy, w których dozwolone jest rolnicze wykorzystanie nawozów; warunki przechowywania nawozów naturalnych oraz postępowanie z odciekami, a także sposób obliczania wymaganej pojemności urządzeń do ich przechowywania; sposób ustalania rocznej dawki nawozów naturalnych; zasady planowania prawidłowego nawożenia azotem.

4.4.6. Jakość wód powierzchniowych – Państwowy Monitoring Środowiska

Ostatnia kompleksowa ocena stanu JCWP na terenie kraju wykonana została przez Główny Inspektorat Ochrony Środowiska w 2019 r. (dla badań prowadzonych w latach 2016-2019). Stan jednolitej części wód ocenia się poprzez porównanie wyników klasyfikacji stanu ekologicznego i stanu chemicznego. Jednolita część wód może być oceniona jako będąca w „dobrym stanie”, jeśli jednocześnie jej stan ekologiczny jest sklasyfikowany przynajmniej jako „dobry”, a stan chemiczny sklasyfikowany jest jako „dobry”. W pozostałych przypadkach tj., gdy stan chemiczny jest sklasyfikowany jako „poniżej dobrego” lub stan ekologiczny sklasyfikowany jako „umiarkowany”, „słaby”, bądź „zły”, jednolitą część wód ocenia się jako będącą w „złym stanie”.

Na terenie Miasta i Gminy Wysoka znajduje się 5 monitorowanych jednolitych części wód powierzchniowych (JCWP), tj.:

- JCWP Białośliwka do Dopływu spod Grabowna;
- JCWP Dopływ z Jeziorek Kosztowskich;
- JCWP Kanał Młotkowski;
- JCWP Kocunia do jez. Sławianowskiego;
- JCWP Radacznica;

Stan ogólny wszystkich monitorowanych JCWP określony został jako ZŁY.

Najgorszym stanem ekologicznym na terenie gminy (5 klasa jakości) charakteryzuje się JCWP Kanał Młotkowski. Trzy JCWP (JCWP Białośliwka do Dopływu spod Grabowna; JCWP Dopływ z Jeziorok Kosztowskich; JCWP Radaczka) znajdują się w 4 klasie stanu ekologicznego. W umiarkowanym stanie ekologicznym (3 klasa jakości) znajduje się natomiast JCWP Kocunia do jez. Sławianowskiego. Stan chemiczny badany był w przypadku dwóch JCWP i w obu przypadkach oceniony został jako poniżej dobrego.

Przekraczanymi wskaźnikami badanych JCWP decydującymi o złym stanie wód powierzchniowych na terenie Miasta i Gminy Wysoka są:

- elementy biologiczne: fitobentos, makrofity, makrobezkręgowce bentosowe, ichtiofauna;
- elementy fizykochemiczne: zawiesina ogólna, tlen rozpuszczony, BZT5, ChZT, ogólny węgiel organiczny, przewodność w 20°C, substancje rozpuszczone, chlorki, wapń, magnez, twardość ogólna, odczyn pH, zasadowość ogólna, azot amonowy, azot Kjeldahla, azot azotanowy, azot azotynowy, azot ogólny, fosfor fosforanowy (V), fosfor ogólny;
- elementy chemiczne: benzo(a)piren,

Zgodnie z danymi GIOŚ RWMŚ w Poznaniu do najważniejszych zagrożeń jakości wód na terenie województwa wielkopolskiego należy zaliczyć: zrzuty punktowe ścieków komunalnych, bytowych i przemysłowych, zanieczyszczenia dopływające do wód ze źródeł rozproszonych (spływy powierzchniowe z terenów rolniczych, miejskich i przemysłowych, depozyt zanieczyszczeń z atmosfery, małe źródła punktowe np. nieszczelne szamba) oraz nadmierny pobór wód. Należy wspomnieć także o poważnych zagrożeniach dla życia biologicznego wód powierzchniowych związanych z zabudową hydrotechniczną (szczególnie zamykającą koryta rzeczne) oraz zagrożeniach jakie niosą ze sobą ekstremalne zjawiska pogodowe.

Stan pozostałych JCWP znajdujących się obrębie Miasta i Gminy Wysoka, a więc: JCWP Strużnica, JCWP Dopływ spod Gromadna oraz JCWP Dopływ z jez. Wapieńskiego - oceniony został metodą przeniesienia. Stan ogólny wszystkich ww. JCWP również oceniony został jako ZŁY.

Zestawienie wyników monitoringu poszczególnych JCWP znajdujących się na terenie Miasta i Gminy Wysoka przedstawiono w kolejnej tabeli.

Tabela 13. Klasyfikacja i ocena stanu poszczególnych monitorowanych JCWP znajdujących się na terenie Miasta i Gminy Wysoka

Nazwa ocenianej JCWP	Lata badań	Klasa elementów biologicznych	Klasa elementów hydro-morfologicznych	Klasa elementów fizykochemicznych	KLASA STANU / POTENCJAŁU EKOLOGICZNEGO	STAN CHEMICZNY	STAN OGÓLNY
Białośliwka do Dopływu spod Grabowna	2019	4	1	PSD	4	PONIŻEJ DOBREGO	ZŁY
Dopływ z Jeziorek Kosztowskich	2019	4	2	PSD	4	<i>nie badano</i>	ZŁY
Kanał Młotkowski	2016-2019	5	3	PPD	5	<i>nie badano</i>	ZŁY
Kocunia do jez. Sławianowskiego	2019	3	1	PSD	3	PONIŻEJ DOBREGO	ZŁY
Radacznicza	2016-2019	4	1	PSD	4	<i>nie badano</i>	ZŁY

LEGENDA:

Klasa elementów biologicznych		Klasa elementów hydromorfologicznych		Klasa elementów fizykochemicznych		Klasa stanu / potencjału ekologicznego		Stan chemiczny		Stan ogólny	
1	<i>stan bdb / potencjał maks.</i>	1	<i>stan bdb / potencjał maks.</i>	1	<i>stan bdb / potencjał maks.</i>	1	<i>stan bdb / potencjał maksymalny</i>	DOBRY	<i>stan dobry</i>	DOBRY	<i>stan dobry</i>
2	<i>stan db / potencjał db</i>	2	<i>stan db / potencjał db</i>	2	<i>stan db / potencjał db</i>	2	<i>stan dobry / potencjał dobry</i>	PONIŻEJ DOBREGO	<i>stan poniżej dobrego</i>	ZŁY	<i>stan zły</i>
3	<i>stan / potencjał umiarkowany</i>	3	<i>stan / potencjał umiarkowany</i>	PSD/PPD	<i>poniżej stanu / potencjału dobrego</i>	3	<i>stan / potencjał umiarkowany</i>				
4	<i>stan / potencjał słaby</i>	4	<i>stan / potencjał słaby</i>			4	<i>stan / potencjał słaby</i>				
5	<i>stan / potencjał zły</i>	5	<i>stan / potencjał zły</i>			5	<i>stan / potencjał zły</i>				

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GIOŚ

4.4.7. Jakość wód podziemnych - Państwowy Monitoring Środowiska

Gmina Wysoka położona jest w obrębie następujących jednolitych części wód podziemnych (JCWPd): JCWPd nr 26 (PLGW600026) oraz JCWPd nr 35 (PLGW600035).

Aktualna kompleksowa ocena stanu jednolitych części wód podziemnych (JCWPd) na terenie kraju, wykonana została przez Państwowy Instytut Geologiczny - Państwowy Instytut Badawczy (PIG-PIB), według stanu na 2019 rok.

Przeprowadzona ocena wykazała na DOBRY stan chemiczny i ilościowy zarówno JCWPd nr 26 jak i JCWPd nr 35.

Ocena stanu jednolitych części wód podziemnych opiera się na wykonaniu dziewięciu testów klasyfikacyjnych ukierunkowanych na potrzeby różnych odbiorców wód podziemnych tzw. receptorów (chronione ekosystemy lądowe zależne od wód podziemnych, wody powierzchniowe, wody przeznaczone do spożycia). Końcowa ocena stanu JCWPd jest rezultatem agregacji wyników wszystkich testów klasyfikacyjnych. Warunkiem koniecznym do stwierdzenia dobrego stanu w badanej JCWPd jest pozytywny wynik oceny stanu wszystkich testów.

W kolejnej tabeli przedstawiono zestawienie wyników monitoringu stanu chemicznego i ilościowego JCWPd, w obrębie których położona jest Gmina Wysoka.

Tabela 14. Aktualny stan chemiczny i ilościowy JCWPd, w obrębie których położona jest Gmina Wysoka (stan na 2019 r.)

JCWPd	Stan chemiczny	Stan ilościowy
JCWPd nr 26	DOBRY	DOBRY
JCWPd nr 35	DOBRY	DOBRY

Źródło: GIOŚ

Na terenie Miasta i Gminy Wysoka nie ma zlokalizowanych punktów badawczych jakości wód podziemnych wyznaczonych w ramach systemu monitoringu krajowego. Łącznie w 2019 r. na obszarach JCWPd nr 26 i JCWPd nr 35 prowadzono badania w 19 punktach pomiarowych. W zdecydowanej większości przypadków (13 punktów pomiarowych, co stanowi 68 %) jakość wód podziemnych określona została jako dobra (II klasa jakości).

Jakość wód podziemnych oceniana jest w systemie pięciu następujących klas:

- Klasa I – wody podziemne w tej klasie charakteryzują się bardzo dobrą jakością: wartości wskaźników jakości wody są kształtowane jedynie w efekcie naturalnych procesów zachodzących w warstwie wodonośnej.
- Klasa II – wody podziemne w tej klasie można określić jako wody o dobrej jakości: wartości wskaźników jakości wody nie wskazują na oddziaływania antropogeniczne lub wskazują na bardzo słabe oddziaływania.
- Klasa III – wody podziemne w danej klasie określić można jako wody o zadowalającej jakości: wartości wskaźników jakości wody są podwyższone w wyniku naturalnych procesów lub słabego oddziaływania antropogenicznego.
- Klasa IV – wody podziemne tej klasy scharakteryzować można jako wody o niezadowalającej jakości: wartości wskaźników jakości wody są podwyższone w wyniku naturalnych procesów oraz wyraźnego oddziaływania antropogenicznego.
- Klasa V – wody podziemne danej klasy można określać jako wody o złej jakości: wartości wskaźników jakości wody potwierdzają oddziaływania antropogeniczne.

W kolejnej tabeli przedstawiono wyniki badań jakości wód podziemnych w punktach pomiarowych zlokalizowanych na obszarach JCWPd nr 26 i JCWPd nr 35.

Tabela 15. Jakość wód podziemnych w punktach pomiarowych zlokalizowanych na obszarach JCWPd nr 26 i 35 (PMŚ - monitoring diagnostyczny 2019 r.)

Nr JCWPd	Nr punktu	Lokalizacja punktu		Przedział ujętej warstwy wodonośnej [m p.p.t.]	Użytkowanie terenu	Klasa jakości (2019 r.)
		Powiat	Gmina			
26	208	szczecinecki	Szczecinek	24,70-39,20	las	II
26	209	szczecinecki	Szczecinek	120,00-130,00	las	II
26	210	szczecinecki	Szczecinek	85,00-99,00	las	II
26	381	pilski	Kaczory	81,50-99,50	zabudowa wiejska	III
26	484	człuchowski	Człuchów	53,20-59,00	roślinność drzewiasta i krzewiasta	II
26	486	złotowski	Jastrowie	43,70-46,70	zabudowa miejska luźna	II
26	931	szczecinecki	Szczecinek	3,00-4,30	las	II
26	1342	złotowski	Zakrzewo	5,50-9,50	las	II
26	1344	szczecinecki	Borne Sulinowo	17,00-21,00	las	II
26	1804	złotowski	Jastrowie	6,70-9,70	las	II
26	1929	wałecki	Mirosławiec	33,00-38,00	grunty orne	II
35	378	złotowski	Lipka	145,00-153,00	tereny przemysłowe	II
35	385	człuchowski	Debrzno	44,00-53,00	zabudowa wiejska	III
35	488	pilski	Ujście	24,50-29,50	zabudowa miejska luźna	III
35	782	nakielski	Sadki	140,30-161,00	grunty orne	II
35	1214	chodzieski	Szamocin	43,00-63,00	zabudowa miejska luźna	II
35	1271	pilski	Białośliwie	6,00-8,00	roślinność drzewiasta i krzewiasta	IV
35	1565	pilski	Kaczory	5,00-7,00	grunty orne	IV
35	1714	nakielski	Kcynia	40,20-45,20	las	III

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GIOŚ

4.4.8. Analiza SWOT oraz zagadnienia horyzontalne dla obszaru interwencji gospodarowanie wodami

Analizę SWOT oraz zagadnienia horyzontalne dla obszaru interwencji gospodarowanie wodami przedstawiono w kolejnych tabelach.

Tabela 16. Analiza SWOT dla obszaru interwencji gospodarowanie wodami

Mocne strony	Słabe strony
<ul style="list-style-type: none"> • Słabe zagrożenie gminy suszą hydrogeologiczną. • Położenie w obrębie gminy głównych zbiorników wód podziemnych (GZWP). • Dobry stan chemiczny i ilościowy JCWPd nr 26 i 35, w obrębie których położona jest gmina. • Brak wyznaczonych na terenie gminy obszarów zagrożenia powodziowego. 	<ul style="list-style-type: none"> • Zły stan ogólny wszystkich JCWP znajdujących się na terenie gminy. • Stopień zagrożenia wynikowego suszą dla obszaru gminy określony został jako silny, w tym suszą rolniczą jako silny/ekstremalny.
Szanse	Zagrożenia
<ul style="list-style-type: none"> • Wyznaczenie jako OSN całego regionu wodnego Warty • Przyjęcie „Programu działań mających na celu zmniejszenie zanieczyszczenia wód azotanami pochodzącymi ze źródeł rolniczych”. • Wzrost świadomości ekologicznej społeczeństwa w zakresie oszczędzania wody oraz zapobiegania jej zanieczyszczeniu. • Sanitacja obszarów wiejskich. 	<ul style="list-style-type: none"> • Ekstremalne zjawiska pogodowe podnoszące poziom zagrożenia powodzią i podtopieniami (burze, nawalne deszcze) oraz suszą (upały). • Niska gęstość zaludnienia obszarów wiejskich często uniemożliwia budowę zbiorczych systemów kanalizacyjnych. • Dopływ zanieczyszczeń spoza obszaru gminy. • Brak środków finansowanych na realizację inwestycji z zakresu gospodarki wodno-ściekowej.

Źródło: opracowanie własne

Tabela 17. Zagadnienia horyzontalne dla obszaru interwencji gospodarowanie wodami

Adaptacja do zmian klimatu	<ul style="list-style-type: none"> • Ograniczanie utraty naturalnej retencji i jej odtwarzanie na terenach zurbanizowanych. • Zwiększanie retencji przydomowej. • Odtwarzanie naturalnych możliwości retencyjnych zlewni. • Budowa/rozbudowa systemów melioracyjnych nawadniająco-odwadniających. • Budowa/rozbudowa systemów kanalizacji deszczowej.
Nadzwyczajne zagrożenia środowiska	<ul style="list-style-type: none"> • Pogodowe zjawiska ekstremalne (powódzie, podtopienia, susze). • Awarie infrastruktury kanalizacyjnej. • Nielegalne zrzuty ścieków.
Działania edukacyjne	<ul style="list-style-type: none"> • Prowadzenie działań edukacyjno-informacyjnych z zakresu oszczędzania wody i zapobiegania jej zanieczyszczeniu. • Edukacja i szkolenia rolników z zakresu realizacji „Programu działań mających na celu zmniejszenie zanieczyszczenia wód azotanami pochodzącymi ze źródeł rolniczych oraz zapobieganie dalszemu zanieczyszczeniu”.
Monitoring środowiska	<ul style="list-style-type: none"> • Państwowy Monitoring Środowiska (wód powierzchniowych i podziemnych). • Działalność kontrolna WIOŚ.

Źródło: opracowanie własne

4.5. Gospodarka wodno-ściekowa

Właścicielem infrastruktury wodno-kanalizacyjnej jest Miasto i Gmina Wysoka. Zadania własne miasta i gminy w zakresie zaopatrzenia w wodę oraz odbioru i oczyszczania ścieków wykonuje samorządowy zakład budżetowy Zakład Gospodarki Komunalnej w Wysokiej.

4.5.1. Zbiorowe zaopatrzenie w wodę

W celu zbiorowego zaopatrzenia w wodę ZGK eksploatuje na terenie Miasta i Gminy Wysoka 6 ujęć wód podziemnych, których szczegółową charakterystykę przedstawiono w kolejnej tabeli.

Tabela 18. Komunalne ujęcia wody eksploatowane na terenie Miasta i Gminy Wysoka

Lokalizacja ujęcia	Data wydania i termin ważności pozwolenia wodnoprawnego	Dopuszczalne wartości poboru wody określone w pozwoleniu	Liczba studni	Zaopatrywane miejscowości	Produkcja wody (2020 r.) [m ³ /d]
Ujęcie wody w m. Wysoka	29.08.2013 r. 29.08.2023 r.	$Q_{\max/h} = 55,0 \text{ m}^3/\text{h}$ $Q_{\text{sr./d}} = 800,0 \text{ m}^3/\text{d}$ $Q_{\max \text{ roczne}} = 292\,000 \text{ m}^3/\text{r}$	3	Wysoka, Bądecz, Sędziniec, Wysoczka	455
Ujęcie wody w m. Kijaszkowo	02.03.2015 r. 01.03.2025 r.	$Q_{\max/h} = 14,6 \text{ m}^3/\text{h}$ $Q_{\text{sr./d}} = 144,4 \text{ m}^3/\text{d}$ $Q_{\text{roczne}} = 51\,246,0 \text{ m}^3/\text{r}$	2	Kijaszkowo, Tłukomy, Czajcze	116
Ujęcie wody w m. Młotkowo	25.07.2016 r. 24.07.2026 r.	$Q_{\max/h} = 9,57 \text{ m}^3/\text{h}$ $Q_{\text{sr./d}} = 229,57 \text{ m}^3/\text{d}$ $Q_{\max \text{ roczne}} = 83\,793,05 \text{ m}^3/\text{r}$	2	Młotkowo, Czajcze, Jeziorki Kosztowskie	111
Ujęcie wody w m. Wysoka Mała	06.11.2013 r. 04.11.2023 r.	$Q_{\max/h} = 17,4 \text{ m}^3/\text{h}$ $Q_{\text{sr./d}} = 340,0 \text{ m}^3/\text{d}$ $Q_{\max \text{ roczne}} = 124\,100 \text{ m}^3/\text{r}$	2	Wysoka Mała, Wysoka Wielka	103
Ujęcie wody w m. Nowa Rudna	24.02.2016 r. 23.02.2026 r.	$Q_{\max/h} = 18,0 \text{ m}^3/\text{h}$ $Q_{\text{sr./d}} = 97,64 \text{ m}^3/\text{d}$ $Q_{\max \text{ roczne}} = 35\,638,60 \text{ m}^3/\text{r}$	1	Nowa Rudna, Rudna, Kostrzynek, Mościska	53
Ujęcie wody w m. Stare	29.05.2013 r. 28.05.2023 r.	$Q_{\max/h} = 12,6 \text{ m}^3/\text{h}$ $Q_{\text{sr./d}} = 71,6 \text{ m}^3/\text{d}$ $Q_{\max \text{ roczne}} = 26\,120 \text{ m}^3/\text{r}$	2	Stare, Gmurowo	25

Źródło: opracowanie na podstawie danych ZGK w Wysokiej oraz PSSE w Pile

We wszystkich wodociągach zaopatrujących mieszkańców Miasta i Gminy Wysoka uzdatnianie wody prowadzone jest na 2 etapach: napowietrzanie wody oraz filtracja. Dezynfekcja wody prowadzona jest według potrzeb podchlorynem sodu. Zgodnie z obszarną oceną jakości wody za 2020 r. sporządzoną przez Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Pile jakość wody na terenie Miasta i Gminy Wysoka oceniono jako przydatną do spożycia przez ludzi (woda bezpieczna dla zdrowia ludzkiego, wolna od mikroorganizmów chorobotwórczych oraz od substancji chemicznych w ilościach zagrażających zdrowiu). Badania jakości wody prowadzone były zgodnie z harmonogramem pobierania próbek wody w zakresie monitoringu kontrolnego i przeglądowego w ramach kontroli urzędowej oraz kontroli wewnętrznej prowadzonej przez zarządcę. Na podstawie sprawozdań z badań wody prowadzonych w ramach kontroli urzędowej oraz kontroli wewnętrznej na terenie Miasta i Gminy Wysoka nie stwierdzono przekroczeń w pobranych próbkach wody.

Według stanu na dzień 31.12.2020 r. długość czynnej sieci wodociągowej na terenie Miasta i Gminy Wysoka wynosi 96,4 km, natomiast liczba czynnych przyłączy wodociągowych do budynków mieszkalnych 860 szt. W 2020 r. w celu zbiorowego zaopatrzenia Miasta i Gminy Wysoka pobrano 321,8 tys. m³ wody podziemnej. Ilość wody dostarczonej w 2020 r. wyniosła 253,4 tys. m³, w tym gospodarstwach domowym 241,5 tys. m³. Średnie zużycie wody w gospodarstwach domowych na terenie Miasta i Gminy Wysoka w 2020 r. w przeliczeniu na 1 mieszkańca wyniosło 37,0 m³. Stopień zwodociągowania Miasta i Gminy Wysoka wynosi 92,3 % (stan na 31.12.2020 r.).

W kolejnej tabeli przedstawiono szczegółowe dane z zakresu zbiorowego zaopatrzenia w wodę na terenie Miasta i Gminy Wysoka w 2020 roku.

Tabela 19. Zbiorowe zaopatrzenie w wodę na terenie Miasta i Gminy Wysoka w 2020 r.

Parametr	Jedn.	Wartość
Długość czynnej sieci wodociągowej	km	96,4
Liczba czynnych przyłączy do budynków mieszkalnych	szt.	860
Liczba awarii sieci wodociągowej	-	12
Ilość wody pobranej	tys. m ³	321,8
Ilość wody dostarczonej OGÓŁEM	tys. m ³	253,4
Ilość wody dostarczonej GOSP. DOMOWE	tys. m ³	241,5
Zużycie wody w gosp. domowych na 1 mieszkańca	m ³	37,0
Ludność korzystająca z sieci wodociągowej	os.	6 016
Stopień zwodociągowania gminy	%	92,3

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Zgodnie z „Wieloletnim planem rozwoju i modernizacji urządzeń wodociągowych i urządzeń kanalizacyjnych Miasta i Gminy Wysoka na lata 2021 – 2025” program działań rozwojowo-modernizacyjnych w zakresie urządzeń wodociągowych obejmuje następujące zadania inwestycyjne (podsumowanie zbiorcze):

- budowę 4 studni głębinowych zastępczych;
- przyłączenie do systemu wodociągowego 4 studni zastępczych;
- rozbudowę i modernizację stacji uzdatniania wody (SUW),
- budowę ok. 11 529,7 mb nowych sieci wodociągowych,
- budowę zbiorników retencyjnych przy SUW,
- budowę nowej stacji podwyższania ciśnienia wody,
- remont i wymianę istniejących sieci wodociągowych.

4.5.2. Zbiorowe odprowadzanie i oczyszczanie ścieków

Według stanu na dzień 31.12.2020 r. długość czynnej sieci kanalizacyjnej na terenie Miasta i Gminy Wysoka wynosi 34,5 km, natomiast liczba czynnych przyłączy kanalizacyjnych do budynków mieszkalnych 570 szt. W 2020 r. siecią kanalizacyjną z obszaru Miasta i Gminy Wysoka odprowadzono 115,4 tys. m³ ścieków bytowych. Stopień skanalizowania Miasta i Gminy Wysoka wynosi 58,2 % (stan na 31.12.2020 r.).

W kolejnych tabelach przedstawiono szczegółowe dane z zakresu zbiorowego odprowadzania ścieków na terenie Miasta i Gminy Wysoka w 2020 roku.

Tabela 20. Zbiorowe odprowadzanie ścieków na terenie Miasta i Gminy Wysoka w 2020 r.

Parametr	Jedn.	Wartość
Długość czynnej sieci kanalizacyjnej	km	34,5
Liczba czynnych przyłączy do budynków mieszkalnych	szt.	570
Liczba awarii sieci kanalizacyjnej	-	25
Ilość odprowadzonych ścieków bytowych	tys. m ³	115,4
Ludność korzystająca z sieci kanalizacyjnej	os.	3 798
Stopień skanalizowania gminy	%	58,2

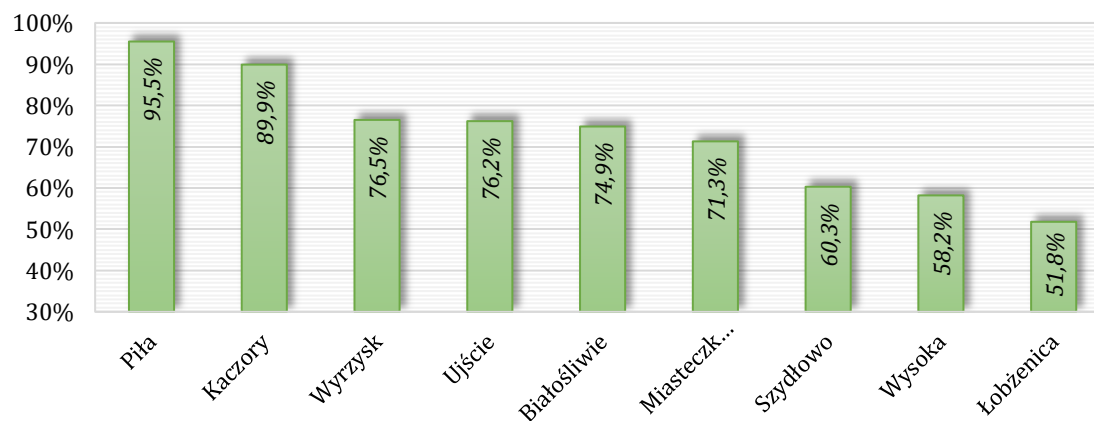
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Tabela 21. Długość sieci kanalizacyjnej oraz liczba przyłączy w poszczególnych miejscowościach Gminy Wysoka (stan na 31.12.2020 r.)

Miejscowość	Długość sieci kanalizacyjnej [km]	Liczba przyłączy kanalizacyjnych [szt.]
Wysoka	11,7	382
Młotkowo i Czajcze	8,0	67
Bądecz i Sędziniec	4,0	52
Wysoczka	3,8	44
Wysoka Mała i Wysoka Wielka	3,1	20
Kijaszkowo	3,9	5
SUMA	34,5	570

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych ZGK

Na kolejnym wykresie przedstawiono porównanie stopnia skanalizowania poszczególnych gmin powiatu pilskiego.

Wykres 4. Stopień skanalizowania poszczególnych gmin powiatu pilskiego (stan na 31.12.2020 r.)

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Na terenie Miasta i Gminy Wysoka utworzona została aglomeracja kanalizacyjna. Aglomeracja Wysoka wyznaczona została Uchwałą Nr XXIX/187/2020 Rady Miasta i Gminy Wysoka z dnia 14 grudnia 2020 r. i obejmuje miejscowości: Wysoka, Bądecz, Sędziniec, Czajcze, Kijaszkowo, Młotkowo, Wysoka Mała, Wysoka Wielka oraz Wysoczka. Równoważna liczba mieszkańców aglomeracji (RLM) wynosi 4 226. Natomiast oczyszczalnia ścieków zlokalizowana jest w m. Wysoka.

Zgodnie z „Wieloletnim planem rozwoju i modernizacji urządzeń wodociągowych i urządzeń kanalizacyjnych Miasta i Gminy Wysoka na lata 2021 – 2025” program działań rozwojowo-modernizacyjnych w zakresie urządzeń kanalizacyjnych obejmuje następujące zadania inwestycyjne (podsumowanie zbiorcze):

- budowę około 16 556 mb nowych sieci kanalizacyjnych;
- budowę 9 nowych przepompowni ścieków;
- modernizację 6 istniejących przepompowni ścieków.

Komunalna oczyszczalnia ścieków zlokalizowana jest w mieście Wysoka na działkach ewidencyjnych nr 489 i 490 w obrębie ewidencyjnym 0001. Obiekt posiada pozwolenie wodnoprawne na odprowadzanie ścieków do środowiska znak ŚR.6341.67.2013.VII z dnia 29 listopada 2013 r. wydane przez Starostę Pilskiego, które jest ważne do 28 listopada 2023 r. Przepustowość oczyszczalni przedstawia się następująco:

- średnia: 1 000 m³/d,
- maksymalna godzinowa: 87,5 m³/h,
- maksymalna roczna: 365 000 m³/rok,
- projektowa wydajność: 5 750 RLM.

Oczyszczalnia ścieków w Wysokiej została oddana do użytku po rozbudowie i modernizacji w 2003 roku. Na dzień dzisiejszy wskutek długoletniej eksploatacji wymaga rozpoczęcia procesu inwestycyjnego w zakresie rozbudowy i modernizacji. Jej stopień dekapitalizacji obiektów, zużycia urządzeń mechanicznych oraz automatyki i sterowania, postępu i wymagań zautomatyzowania pracy obiektu, a także rozbudowy gospodarki osadowej wymaga dostosowania do obowiązujących zasad technicznych, technologicznych oraz wymagań prawnych w zakresie ochrony środowiska. Oczyszczalnia nie spełnia wymogów usuwania biogenów, a szczególnie związków azotowych. Nie posiada wystarczającego wstępnego stopnia retencji ścieków surowych. Wymaga kompleksowej wymiany urządzeń na energooszczędne. Układ elektroenergetyczny, w tym istniejący transformator z lat 80-tych wymaga wymiany na nowy. Cała gospodarka elektroenergetyczna wymaga przeprowadzenia aktualnej analizy efektywności energetycznej procesów i urządzeń.

4.5.3. Zbiorniki bezodpływowe i przydomowe oczyszczalnie ścieków

Nieskanalizowane obszary Miasta i Gminy Wysoka obsługiwane są przez indywidualne rozwiązania gospodarki ściekowej, tj. przydomowe oczyszczalnie ścieków oraz zbiorniki bezodpływowe. Gospodarka ściekowa oparta o gromadzenie ścieków w szczelnych zbiornikach bezodpływowych (szambach) polega na regularnym ich opróżnianiu i wywożeniu do punktu zlewnego zlokalizowanego na terenie oczyszczalni ścieków.

Właściciele nieruchomości wyposażonych w zbiorniki bezodpływowe mają obowiązek posiadania umowy na wywóz nieczystości ciekłych i dowodów uiszczenia opłat za tę usługę. Posiadane rachunki muszą potwierdzać regularność wywozu szamba, co reguluje ustawa z dnia 13 września 1996 r. o utrzymaniu czystości i porządku w gminach. Jeżeli właściciel nie będzie mógł udowodnić, że wywoził ścieki ze swojej posesji regularnie, wówczas może zostać ukarany mandatem lub grzywną. Obowiązkiem gminy jest natomiast prowadzenie ewidencji zbiorników bezodpływowych oraz przydomowych oczyszczalni ścieków w celu prowadzenia kontroli częstotliwości ich opróżniania.

Zgodnie z ewidencją prowadzoną przez Urząd Miasta i Gminy Wysoka na terenie miasta i gminy znajduje się 455 szt. zbiorników bezodpływowych oraz 24 szt. przydomowych oczyszczalni ścieków.

4.5.4. Analiza SWOT oraz zagadnienia horyzontalne dla obszaru interwencji gospodarka wodno-ściekowa

Analizę SWOT oraz zagadnienia horyzontalne dla obszaru interwencji gospodarka wodno-ściekowa przedstawiono w kolejnych tabelach.

Tabela 22. Analiza SWOT dla obszaru interwencji gospodarka wodno-ściekowa

Mocne strony	Słabe strony
<ul style="list-style-type: none"> Wysoki stopień zwodociągowania gminy. Systematyczna realizacja inwestycji z zakresu rozwoju i modernizacji infrastruktury wodno-kanalizacyjnej na terenie gminy. 	<ul style="list-style-type: none"> Duża liczba zbiorników bezodpływowych na terenie gminy stanowiących potencjalne źródło zanieczyszczeń środowiska wodno-gruntowego. Stosunkowo niski stopień skanalizowania gminy. Niska gęstość zaludnienia obszarów nieskanalizowanych powodująca brak uzasadnienia ekonomicznego dla budowy sieci kanalizacyjnej. Komunalna oczyszczalnia ścieków na terenie gminy wymaga przeprowadzenia modernizacji i rozbudowy.
Szanse	Zagrożenia
<ul style="list-style-type: none"> Możliwości pozyskania dofinansowania ze środków zewnętrznych na realizację inwestycji z zakresu rozbudowy i modernizacji infrastruktury wodno-kanalizacyjnej. Wprowadzanie nowych technologii z zakresu oczyszczania ścieków. Wzrost świadomości ekologicznej społeczeństwa z zakresu właściwego postępowania ze ściekami i oszczędzania wody. 	<ul style="list-style-type: none"> Wysokie koszty inwestycji z zakresu rozwoju i modernizacji infrastruktury wodno-kanalizacyjnej. Zmiany klimatyczne wpływające na wzrost częstotliwości występowania suszy (okresowe niedobory wody, spadek ciśnienia w sieci wodociągowej). Nieszczelne zbiorniki bezodpływowe powodujące zanieczyszczenie wód podziemnych.

Źródło: opracowanie własne

Tabela 23. Zagadnienia horyzontalne dla obszaru interwencji gospodarka wodno-ściekowa

Adaptacja do zmian klimatu	<ul style="list-style-type: none"> Budowa/rozbudowa zbiorczych systemów wodno-kanalizacyjnych (w tym kanalizacji deszczowej). Prowadzenie działań zmierzających do wzrostu naturalnej zdolności retencyjnej obszarów zurbanizowanych. Stosowanie mechanizmów ekonomicznych w celu regulowania popytu na wodę – np. odpowiednio dobranych opłat za wodę. Wprowadzanie nowych technologii ograniczających pobór i zużycie wody oraz zwiększających efektywność oczyszczania ścieków. Uszczelnianie, remonty i modernizacje infrastruktury wodno-kanalizacyjnej.
Nadzwyczajne zagrożenia środowiska	<ul style="list-style-type: none"> Związane z możliwością wystąpienia awarii infrastruktury kanalizacyjnej i przedostaniem się do środowiska ścieków nieoczyszczonych.
Działania edukacyjne	<ul style="list-style-type: none"> Prowadzenie działań edukacyjno-informacyjnych z zakresu właściwego postępowania ze ściekami oraz oszczędzania wody.
Monitoring środowiska	<ul style="list-style-type: none"> W ramach działalności kontrolnej WIOŚ. W ramach monitoringu jakości dostarczanej wody do spożycia. W ramach prowadzenia ewidencji zbiorników bezodpływowych i przydomowych oczyszczalni ścieków oraz kontroli częstotliwości opróżniania zbiorników bezodpływowych.

Źródło: opracowanie własne

4.6. Zasoby geologiczne

Zgodnie z ustawą z dnia 9 czerwca 2011 r. Prawo geologiczne i górnicze (Dz. U. 2021, poz. 1420) organami administracji geologicznej są: minister właściwy do spraw środowiska, marszałkowie województw oraz starostowie. Do zadań organów administracji geologicznej należy podejmowanie rozstrzygnięć oraz wykonywanie innych czynności niezbędnych do przestrzegania i stosowania ustawy - Prawo geologiczne i górnicze, w tym udzielanie koncesji na wydobywanie kopalin oraz prowadzenie kontroli i nadzoru nad działalnością górniczą.

Zgodnie z serwisem MIDAS prowadzonym przez Państwowy Instytut Geologiczny - Państwowy Instytut Badawczy na terenie Miasta i Gminy Wysoka udokumentowanych zostało 6 złóż kopalin (w tym 2 złoża surowców ilastych, 3 złoża piasku oraz 1 złożo piasku ze żwirem). W 2020 r. eksploatowane było 1 złożo. Stan zagospodarowania pozostałych złóż przedstawia się następująco: 2 złoża o zaniechanej eksploatacji, 2 złoża skreślone z bilansu zasobów oraz 1 złożo eksploatowane okresowo.

W kolejnej tabeli przedstawiono charakterystykę złóż kopalin udokumentowanych na terenie Miasta i Gminy Wysoka

Tabela 24. Charakterystyka złóż kopalin udokumentowanych na terenie Miasta i Gminy Wysoka

Numer złoża	Nazwa złoża	Kopalina	Pow. złoża [ha]	Miąższość złoża min-max [m]	Stan zagospodarowania
IB 3130	Czajcze	surowce ilaste	4,81	3,20-9,70	złożo eksploatowane okresowo
IB 3131	Wysoka	surowce ilaste	2,91	8,30 (średnia)	złożo skreślone z bilansu zasobów
KN 8848	Wysoka I	piasek	2,00	2,90-15,70	eksploatacja złoża zaniechana
KN 11578	Wysoka II	piasek	2,00	19,05-24,95	eksploatacja złoża zaniechana
KN 6928	Wysoka Mała	piasek ze żwirem	1,26	1,90-8,10	złożo skreślone z bilansu zasobów
KN 16611	Wysoka Mała II	piasek	1,93	6,30-6,90	złożo eksploatowane

Źródło: opracowanie własne na podstawie serwisu MIDAS – wgląd w dniu 25.10.2021 r.

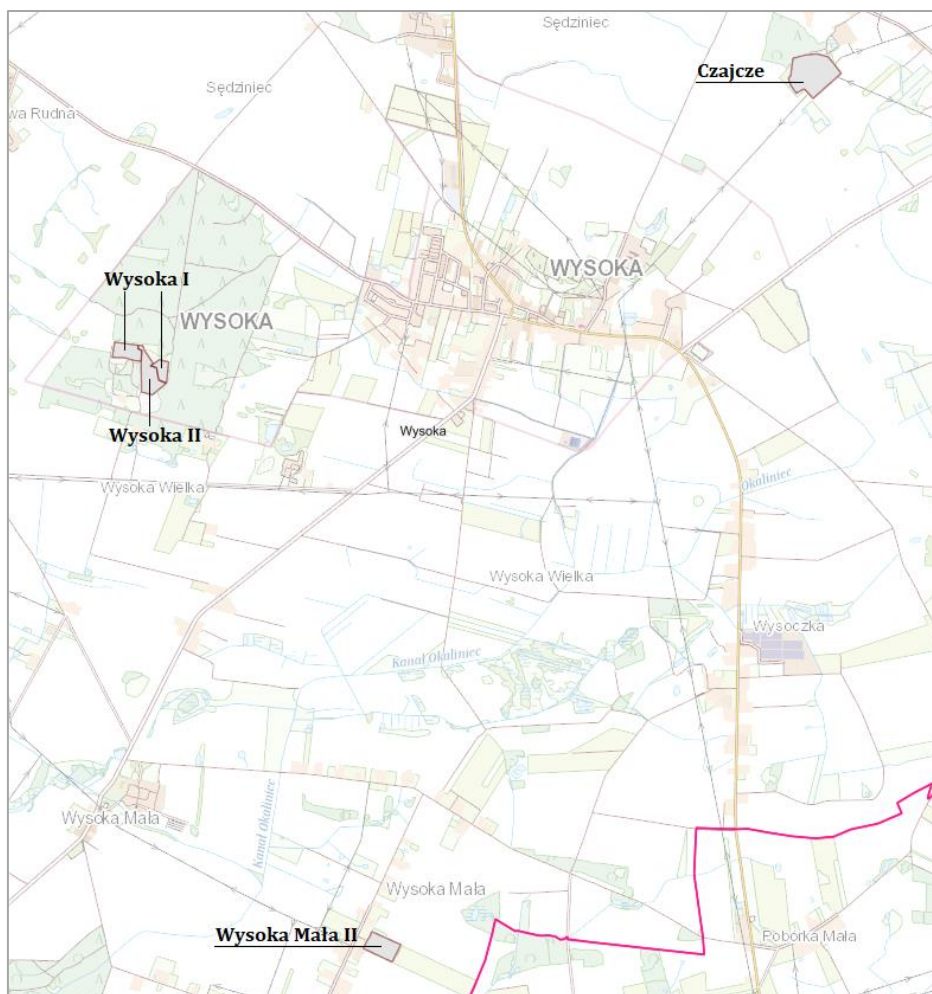
W kolejnej tabeli przedstawiono wielkość wydobycia kopalin ze złóż eksploatowanych na terenie Miasta i Gminy Wysoka w latach 2017-2020.

Tabela 25. Wielkość wydobycia kopalin ze złóż eksploatowanych na terenie Miasta i Gminy Wysoka w latach 2017-2020

Rok	ZŁOŻA PIASKU			ZŁOŻE SUROWCÓW ILASTYCH
	Wysoka Mała II	Wysoka I	Wysoka II	Czajcze
	[tys. ton]			[tys. m ³]
2017	2	0	29	1
2018	4	10	17	1
2019	5	21	0	1
2020	6	0	0	0
SUMA	17	31	46	3

Źródło: opracowanie własne na podstawie „Bilansów zasobów złóż kopalin w Polsce”

Na kolejnej rycinie przedstawiono lokalizację złóż kopalin udokumentowanych na terenie Miasta i Gminy Wysoka (bez złóż skreślonych z bilansu zasobów).

Rysunek 11. Lokalizacja złóż kopalin udokumentowanych na terenie Miasta i Gminy Wysoka (bez złóż skreślonych z bilansu zasobów)

Źródło: <https://mapy.geoportal.gov.pl/>

Na terenie Miasta i Gminy Wysoka rozpoznano również obszar prognostyczny występowania złoża surowców ilastych, którego lokalizację przedstawiono na kolejnej rycinie.

Rysunek 12. Lokalizacja obszaru prognostycznego złoża surowców ilastych

Źródło: <https://mapy.geoportal.gov.pl/>

4.6.1. Analiza SWOT oraz zagadnienia horyzontalne dla obszaru interwencji zasoby geologiczne

Analizę SWOT oraz zagadnienia horyzontalne dla obszaru interwencji zasoby geologiczne przedstawiono w kolejnych tabelach.

Tabela 26. Analiza SWOT dla obszaru interwencji zasoby geologiczne

Mocne strony	Słabe strony
<ul style="list-style-type: none"> • Lokalizacja na terenie gminy udokumentowanych złóż kopalin. • Lokalizacja na terenie gminy obszaru prognostycznego występowania złóż surowców ilastych. 	<ul style="list-style-type: none"> • Część złóż na terenie gminy została już wyeksploatowana (złoża skreślone z bilansu zasobów). • Część złóż na terenie gminy o zaniechanej eksploatacji.
Szanse	Zagrożenia
<ul style="list-style-type: none"> • Rozwój nowych technologii wydobywczych wpływających na ograniczenie strat eksploatacyjnych i zmniejszenie szkód środowiskowych. • Rekultywacja wyeksploatowanych złóż jako szansa na wzbogacenie różnorodności biologicznej i krajobrazowej. • Konieczność uwzględniania i ochrony złóż kopalin w dokumentach planistycznych. 	<ul style="list-style-type: none"> • Prowadzenie działalności górniczej niezgodnie z udzieloną koncesją. • Nieodpowiednio prowadzone rekultywacje obszarów poeksploatacyjnych. • Sprzeciw społeczny przeciwko eksploatacji nowych złóż. • Nielegalna (niekoncesjonowana) eksploatacja kopalin. • Możliwy negatywny wpływ działalności górniczej na środowisko (w szczególności wodno-gruntowe).

Źródło: opracowanie własne

Tabela 27. Zagadnienia horyzontalne dla obszaru interwencji zasoby geologiczne

Adaptacja do zmian klimatu	<ul style="list-style-type: none"> • Pozyskiwanie, przetwarzanie i wykorzystywanie surowców geologicznych z wykorzystaniem najnowocześniejszych technologii. • Zabezpieczanie odkrywek przed zagrożeniami jakie niosą ze sobą nawalne deszcze/podtopienia. • Racjonalne gospodarowanie złożem.
Nadzwyczajne zagrożenia środowiska	<ul style="list-style-type: none"> • Związane z nielegalną eksploatacją kopalin mogącą prowadzić do zmiany stosunków wodnych oraz powstawania osuwisk i erozji. • Szkody górnicze.
Działania edukacyjne	<ul style="list-style-type: none"> • Prowadzenie działań edukacyjno-informacyjnych z zakresu zasobów geologicznych (rodzajów kopalin, ich ochrony, działalności zakładów górniczych, rekultywacji obszarów poeksploatacyjnych). • Prowadzenie działań edukacyjno-informacyjnych z zakresu szkodliwości środowiskowych nielegalnej eksploatacji kopalin. • Popularyzacja tzw. płytkiej geotermii (pompy ciepła) jako ekologicznej metody ogrzewania budynków.
Monitoring środowiska	<ul style="list-style-type: none"> • Poprzez prowadzenie kontroli przedsiębiorców prowadzących eksploatację złóż kopalin (zakładów górniczych).

Źródło: opracowanie własne

4.7. Gleby

4.7.1. Jakość gleb na terenie gminy

Na terenie Miasta i Gminy Wysoka przeważają gleby bielcowe powstałe na podłożu piaszczystym i gliniasto - piaszczystym oraz brunatne powstałe na glinach mocnych i łąkach. Poza tym występują tu czarne ziemie właściwe i zdegradowane, gleby murszowe i torfowe.

Gmina Wysoka charakteryzuje się dobrymi glebami, które sprzyjają produkcji rolnej. Wśród użytków rolnych największą powierzchnię zajmują grunty orne. Na obszarze gminy zdecydowaną większość stanowią grunty orne klasy IIIb (średni dobre) i IVa (średniej jakości lepsze). Nieco mniejszą powierzchnię zajmują grunty orne klasy IVb (średniej jakości gorsze), a następnie zbliżoną powierzchnię zajmują grunty orna klasy IIIa (dobre) i V (słabe). Uogólniając, udział gleb klasy I – IIIb wynosi około 32% powierzchni użytków rolnych, z kolei gleby klasy V i VI stanowią ok. 12% powierzchni użytków rolnych.

Badania gleb prowadzone przez Okręgową Stację Chemiczno-Rolniczą w Szczecinie (OSChR)

W latach 2017-2020 OSChR w Szczecinie pobrała do badań 1 006 próbek gleb użytków rolnych z terenu Miasta i Gminy Wysoka. Powierzchnia przebadanych gleb wyniosła 2 837,3 ha. Badaniami objęto kategorię agronomiczną gleby, odczyn pH, potrzeby wapnowania oraz zawartość makroelementów.

Wyniki przeprowadzonych badań wskazują na dominację gleb średnich na terenie gminy – 65,9 % przebadanych próbek. Pod względem odczynu pH największy odsetek przebadanych próbek gleb wykazuje odczyn lekko kwaśny (48,2 %). Udział przebadanych próbek gleb ze wskazaniem zabiegu wapnowania jako koniecznego wynosi 7,5 %, natomiast jako zbędnego 33,4 %. Udział poszczególnych makroelementów na bardzo wysokim poziomie stwierdzono w przypadku 53,2 % przebadanych próbek dla fosforu, 17,2 % przebadanych próbek dla potasu oraz 11,0 % przebadanych próbek dla magnezu. Pod względem odczynu pH i potrzeb wapnowania wyniki przebadanych gleb na terenie gminy są korzystne – gleby nie wykazują degradacji w kierunku wysokiego zakwaszenia (najwięcej przebadanych próbek charakteryzuje się lekko kwaśnym odczynem oraz zbędnymi potrzebami wapnowania). Jednak największy odsetek przebadanych próbek gleb (53,2 %) wskazuje na bardzo wysoką zawartość fosforu, co jest niekorzystnym zjawiskiem dla środowiska (po przekroczeniu pojemności wysycenia gleby fosforem jest on bardzo łatwo uwalniany do wód powierzchniowych powodując w konsekwencji eutrofizację i degradację środowiska wodnego).

Wyniki badań gleb użytków rolnych przeprowadzonych przez OSChR w Szczecinie na terenie Miasta i Gminy Wysoka w latach 2017-2020 przedstawiono w kolejnych tabelach oraz zobrazowano na wykresach.

Tabela 28. Kategoria agronomiczna gleb użytków rolnych na terenie Miasta i Gminy Wysoka (na podstawie wyników badań przeprowadzonych przez OSChR w latach 2017-2020)

Kategoria agronomiczna	Udział przebadanych próbek
bardzo lekka	0,0%
lekka	31,0%
średnia	65,9%
ciężka	3,0%
organiczna	0,1%

Źródło: Okręgowa Stacja Chemiczno-Rolnicza w Szczecinie

Tabela 29. Odczyn pH gleb użytków rolnych na terenie Miasta i Gminy Wysoka (na podstawie wyników badań przeprowadzonych przez OSChR w latach 2017-2020)

Odczyn pH	Udział przebadanych próbek
bardzo kwaśny	5,0%
kwaśny	18,5%
lekko kwaśny	48,2%
obojętny	23,8%
zasadowy	4,6%

Źródło: Okręgowa Stacja Chemiczno-Rolnicza w Szczecinie

Tabela 30. Potrzeby wapnowania gleb użytków rolnych na terenie Miasta i Gminy Wysoka (na podstawie wyników badań przeprowadzonych przez OSChR w latach 2017-2020)

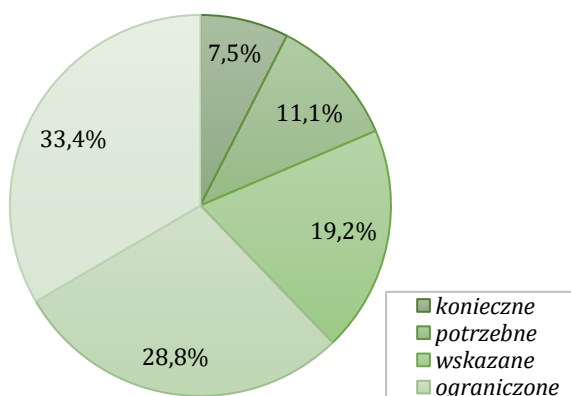
Potrzeby wapnowania	Udział przebadanych próbek
konieczne	7,5%
potrzebne	11,1%
wskazane	19,2%
ograniczone	28,8%
zbędne	33,4%

Źródło: Okręgowa Stacja Chemiczno-Rolnicza w Szczecinie

Tabela 31. Zawartość makroelementów gleb użytków rolnych na terenie Miasta i Gminy Wysoka (na podstawie wyników badań przeprowadzonych przez OSChR w latach 2017-2020)

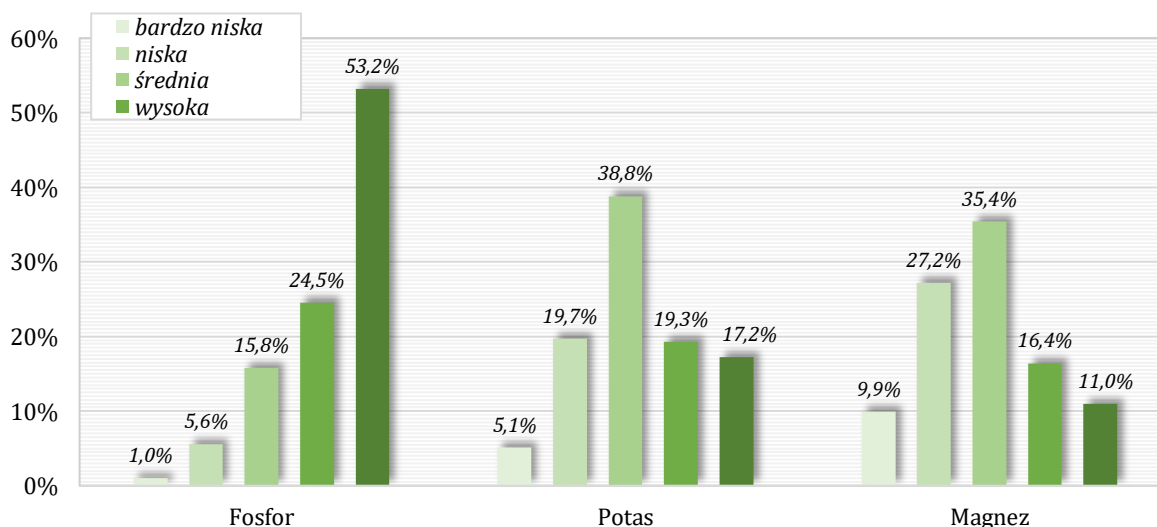
Zawartość makroelementów	Udział przebadanych próbek		
	Fosfor	Potas	Magnez
bardzo niska	1,0%	5,1%	9,9%
niska	5,6%	19,7%	27,2%
średnia	15,8%	38,8%	35,4%
wysoka	24,5%	19,3%	16,4%
bardzo wysoka	53,2%	17,2%	11,0%

Źródło: Okręgowa Stacja Chemiczno-Rolnicza w Szczecinie

Wykres 5. Potrzeby wapnowania gleb użytków rolnych na terenie Miasta i Gminy Wysoka

Źródło: OSChR w Szczecinie – na podstawie wyników badań z lat 2017-2020

Wykres 6. Zawartość makroelementów w glebach użytków rolnych na terenie Miasta i Gminy Wysoka

Źródło: OSChR w Szczecinie – na podstawie wyników badań z lat 2017-2020

4.7.2. Zagrożenia oraz ochrona gleb na terenie gminy

Zgodnie z ustawą z dnia 3 lutego 1995 r. o ochronie gruntów rolnych i leśnych (Dz. U. 2021, poz. 1326) ochrona gruntów polega na:

- 1) w przypadku gruntów rolnych:
  - ograniczaniu przeznaczania ich na cele nierolnicze;
  - zapobieganiu procesom degradacji i dewastacji gruntów rolnych oraz szkodom w produkcji rolniczej, powstającym wskutek działalności nierolniczej i ruchów masowych ziemi;
  - rekultywacji i zagospodarowaniu gruntów na cele rolnicze;
  - zachowaniu torfowisk i oczek wodnych jako naturalnych zbiorników wodnych;
  - ograniczaniu zmian naturalnego ukształtowania powierzchni ziemi.
- 2) w przypadku gruntów leśnych:
  - ograniczaniu przeznaczania ich na cele nieleśne;
  - zapobieganiu procesom degradacji i dewastacji gruntów leśnych oraz szkodom w drzewostanach i produkcji leśnej, powstającym wskutek działalności nieleśnej i ruchów masowych ziemi;
  - przywracaniu wartości użytkowej gruntem, które utraciły charakter gruntów leśnych wskutek działalności nieleśnej;
  - poprawianiu ich wartości użytkowej oraz zapobieganiu obniżania ich produktywności;
  - ograniczaniu zmian naturalnego ukształtowania powierzchni ziemi.

Wyłączenie gruntów rolnych z produkcji rolniczej

Wyłączenie gruntów rolnych z produkcji rolniczej to rozpoczęcie innego niż rolnicze użytkowanie gruntów. Decyzji zezwalającej na wyłączenie z produkcji rolniczej wymagają: użytki rolne wytworzone z gleb pochodzenia mineralnego i organicznego zaliczone do klas I, II, III, IIIa, IIIb oraz użytki rolne klas IV, IVa, IVb, V i VI wytworzone z gleb pochodzenia organicznego. Starosta wydaje decyzję zezwalającą na wyłączenie z produkcji rolniczej gruntów rolnych po spełnieniu warunku przeznaczenia przedmiotowej działki na cele inne niż rolnicze, wynikające z ustaleń miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego lub z decyzji o warunkach zabudowy. Według danych publikowanych przez GUS (stan na 31.12.2020 r.), łączna powierzchnia gruntów rolnych na terenie Miasta i Gminy Wysoka, dla których zmieniono w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego przeznaczenie na cele nierolnicze wynosi 136 ha.

Wyłączenie gruntów leśnych z produkcji leśnej

Zgodnie z danymi publikowanymi przez GUS powierzchnia gruntów leśnych na terenie Miasta i Gminy Wysoka nie wykazuje tendencji spadkowych. W latach 2016-2020 powierzchnia gruntów leśnych na terenie miasta i gminy zwiększyła się 0,99 ha (z 1 756,61 ha do 1 757,60 ha).

Lasy glebochronne

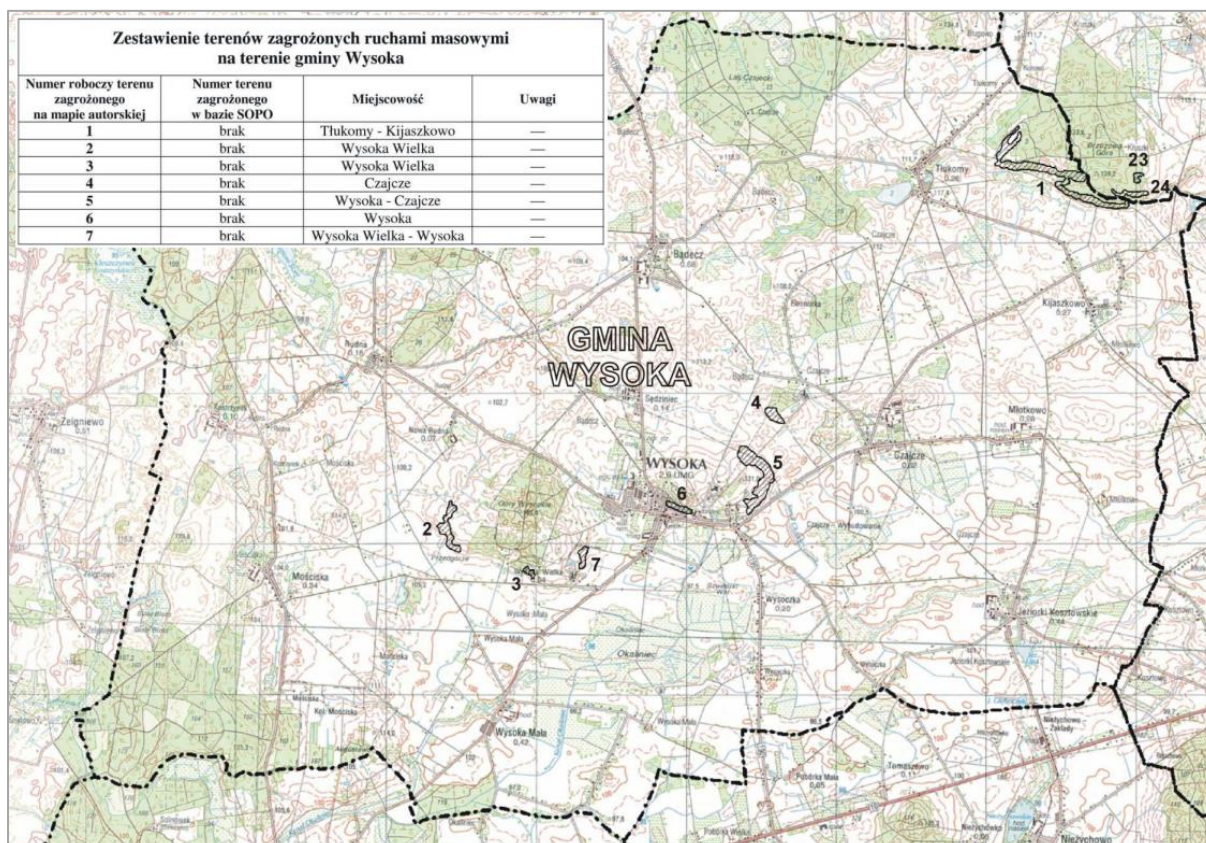
Powierzchnia lasów glebochronnych na terenie Miasta i Gminy Wysoka wynosi 162,06 ha (stan na 01.01.2020 r.). Podstawową funkcją lasów glebochronnych jest ochrona terenu przed osuwaniem się, erozją wodną i wietrzną gleby oraz obrywaniem się skał. Rosną najczęściej na zboczach, w jarach, wąwozach, a także wydmachach.

Osuwiska i tereny zagrożone ruchami masowymi ziemi

Ustawa z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska (Dz. U. 2021, poz. 1973 ze zm.) definiuje ruchy masowe ziemi jako powstające naturalnie lub na skutek działalności człowieka osuwanie, spęływanie lub obrywanie powierzchniowych warstw skał, zwietrzliny i gleby. Zgodnie z informacjami publikowanymi przez Ministerstwo Klimatu i Środowiska do powstawania osuwisk na terenie kraju przyczyniają się trzy główne czynniki - budowa

geologiczna i rzeźba terenu, intensywne i/lub długotrwałe opady atmosferyczne oraz działalność człowieka (prowadząca m.in. do rozcinania i podcinania stoków oraz nadmiernego obciążenia stoku przez wznoszone obiekty budowlane). Czynnikiem sprzyjającym uruchamianiu procesów osuwiskowych wskutek działalności człowieka są również wibracje powodowane przez prace ziemne i ruch pojazdów. Kolejnym czynnikiem ryzyka jest eksploatacja kruszyw u podstawy stoku w dolinach rzek nizinnych, a na terenach pojezierzy u podstawy form polodowcowych.

Zgodnie z „Rejestrem terenów zagrożonych ruchami masowymi ziemi oraz terenów, na których te ruchy występują dla Powiatu Pileckiego” utworzonym i prowadzonym przez Starostę Pileckiego, na terenie Miasta i Gminy Wysoka nie zidentyfikowano istniejących osuwisk. Na obszarze miasta i gminy wyznaczono jednak 7 terenów zagrożonych ruchami masowymi ziemi, których lokalizację przedstawiono na kolejnej rycinie.

Rysunek 13. Lokalizacja wyznaczonych terenów zagrożonych ruchami masowymi ziemi na obszarze Miasta i Gminy Wysoka

Źródło: Starostwo Powiatowe w Pile

Na wyznaczonych terenach zagrożonych, jeżeli pozostaną one niezmienną pod względem zagospodarowania, przez wiele lat może nic się nie wydarzyć, w sensie poważnych ruchów masowych (osuwisk). Jednak, gdyby takie tereny były zagospodarowywane w sposób niezaplanowany, zwłaszcza przy wykonywaniu dużych prac ziemnych, wtedy mogą pojawić się problemy tej natury.

Planowanie przestrzenne

Jednym z podstawowych narzędzi ochrony nie tylko gleb i gruntów, ale i całego środowiska jest prowadzenie przez władze gmin odpowiedzialnego planowania przestrzennego z uwzględnieniem racjonalnego kształtowania środowiska i gospodarowania jego zasobami zgodnie z zasadą zrównoważonego rozwoju.

Zgodnie z ustawą z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (Dz. U. 2021, poz. 741 ze zm.) wszystkie opracowania planistyczne muszą wprowadzać rozwiązania zapewniające ochronę oraz przywracanie środowiska do właściwego

stanu. Podstawową zasadą polityki przestrzennej jest zapewnienie ładu przestrzennego i warunków zrównoważonego rozwoju, a więc takiej organizacji przestrzennej, która eliminowałaby konflikty między ochroną środowiska a rozwojem gospodarczym jednostki.

Zgodnie z danymi GUS wg stanu na dzień 31.12.2020 r. na terenie Miasta i Gminy Wysoka obowiązuje 8 miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego (MPZP) o łącznej powierzchni obejmującej 4 737 ha, co stanowi 38,5% obszaru gminy.

4.7.3. Analiza SWOT oraz zagadnienia horyzontalne dla obszaru interwencji gleby

Analizę SWOT oraz zagadnienia horyzontalne dla obszaru interwencji gleby przedstawiono w kolejnych tabelach.

Tabela 32. Analiza SWOT dla obszaru interwencji gleby

Mocne strony	Słabe strony
<ul style="list-style-type: none"> • Korzystna struktura bonitacyjna gruntów ornych na terenie gminy. • Korzystne wyniki badań gleb użytków rolnych pod kątem degradacji w kierunku zakwaszenia (badania prowadzone przez OSChR). • Brak istniejących osuwisk na terenie gminy. • Utrzymywanie powierzchni gruntów leśnych na terenie gminy na stałym poziomie. • Wysoki stopień pokrycia obszaru gminy obowiązującymi miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego. 	<ul style="list-style-type: none"> • Wyznaczenie na obszarze gminy terenów zagrożonych ruchami masowymi ziemi. • Wyłączanie z użytkowania rolniczego gruntów rolnych. • Największy odsetek próbek gleb przebadanych przez OSChR na terenie gminy wskazuje na bardzo wysoką zawartość fosforu (przenikanie nadwyżek do środowiska wodnego).
Szanse	Zagrożenia
<ul style="list-style-type: none"> • Wsparcie dla gospodarstw rolnych wprowadzających uprawy ekologiczne oraz doradztwo rolnicze. • Programy rolno – środowiskowe oraz zalesieniowe. • Wzrost popytu na ekologiczne produkty rolne. • Rekultywacja gruntów w kierunkach rolnym, leśnym, wodnym. 	<ul style="list-style-type: none"> • Zmiany klimatyczne powodujące m.in. przesuszanie gruntów. • Zmiany klimatyczne powodujące wzrost częstotliwości występowania nawałnych deszczy, które w konsekwencji mogą doprowadzić do powstawania osuwisk lub erozji. • Presja urbanizacyjna i gospodarcza.

Źródło: opracowanie własne

Tabela 33. Zagadnienia horyzontalne dla obszaru interwencji gleby

Adaptacja do zmian klimatu	<ul style="list-style-type: none"> • Prowadzenie działań mających zwiększyć retencję glebową, głównie poprzez wprowadzanie małych zbiorników retencyjnych, oczek wodnych i rowów nawadniających, zachowanie zadrzewień. • Stosowanie zalesień na terenach zdegradowanych i obszarach niewykorzystanych rolniczo, gruntach rolnych o niskiej przydatności dla rolnictwa i podatnych na degradację. • Tworzenie nowych i bieżące utrzymanie istniejących terenów zieleni urządzonej na obszarach miejskich. • Rekultywacja gruntów w kierunku leśnym oraz wodnym.
Nadzwyczajne zagrożenia środowiska	<ul style="list-style-type: none"> • Powstawanie osuwisk terenu (wskutek działalności człowieka lub procesów naturalnych – np. wymywanie gruntu przez powodzie lub ulewne deszcze).
Działania edukacyjne	<ul style="list-style-type: none"> • Prowadzenie działań edukacyjno–doradczych dla gospodarstw rolnych w zakresie promowania rolnictwa ekologicznego i integrowanego, zapobiegania zanieczyszczeniom gleb środkami ochrony roślin i metalami ciężkimi oraz ochrony gleb przed erozją i zakwaszeniem.
Monitoring środowiska	<ul style="list-style-type: none"> • Poprzez działalność inspekcyjną WIOŚ. • Poprzez działalność OSChR (badania gleb użytków rolnych).

Źródło: opracowanie własne

4.8. Gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów

4.8.1. Gospodarowanie odpadami komunalnymi

Miasto i Gmina Wysoka jest uczestnikiem Związku Międzygminnego „Pilski Region Gospodarki Odpadami Komunalnymi”, którego uczestnikami są również: gmina Białośliwie; gmina Czarnków; gmina Drawsko; miasto i gmina Jastrowie; gmina Kaczory; miasto i gmina Krajenka; miasto i gmina Krzyż Wielkopolski; gmina Miasteczko Krajeńskie; miasto Piła; miasto i gmina Ujście; miasto i gmina Wieleń oraz miasto i gmina Wysoka.

Zadaniem Związku jest zaspokajanie potrzeb mieszkańców gmin – uczestników Związku w zakresie gospodarki odpadami komunalnymi oraz skorelowanych z nim innych usług publicznych, a w szczególności:

1. tworzenie warunków do wykonywania prac związanych z utrzymaniem czystości i porządku na terenie Związku lub zapewnianie wykonania tych prac przez tworzenie odpowiednich jednostek organizacyjnych;
2. objęcie wszystkich właścicieli nieruchomości na terenie Związku systemem gospodarowania odpadami komunalnymi;
3. nadzorowanie gospodarowania odpadami komunalnymi, w tym nadzorowanie realizacji zadań powierzonych podmiotom odbierającym odpady komunalne od właścicieli nieruchomości;
4. ustanowienie selektywnego zbierania odpadów komunalnych obejmującego co najmniej następujące frakcje odpadów: papieru, metalu, tworzywa sztucznego, szkła i opakowań wielomateriałowych oraz odpadów komunalnych ulegających biodegradacji, w tym odpadów opakowaniowych ulegających biodegradacji;
5. tworzenie punktów selektywnego zbierania odpadów komunalnych w sposób zapewniający łatwy dostęp dla wszystkich mieszkańców Związku, w tym wskazanie miejsc, w których mogą być prowadzone zbiórki zużytego sprzętu elektrycznego i elektronicznego pochodzącego z gospodarstw domowych;
6. zapewnienie osiągnięcia odpowiednich poziomów recyklingu i przygotowania do ponownego użycia następujących frakcji odpadów komunalnych: papieru, metali, tworzyw sztucznych i szkła;
7. zapewnienie osiągnięcia odpowiednich poziomów recyklingu, przygotowania do ponownego użycia i odzysku innymi metodami innych niż niebezpieczne odpadów budowlanych i rozbiórkowych;
8. zapewnienie odpowiedniego ograniczenia masy odpadów komunalnych ulegających biodegradacji przekazywanych do składowania;
9. prowadzenie działań informacyjnych i edukacyjnych w zakresie prawidłowego gospodarowania odpadami komunalnymi, w szczególności w zakresie selektywnego zbierania odpadów komunalnych.

W 2020 r. z obszaru Miasta i Gminy Wysoka odebrano 1 624,83 Mg odpadów komunalnych. Zdecydowanie największy udział w łącznej masie odebranych odpadów z obszaru miasta i gminy posiadały niesegregowane (zmieszane) odpady komunalne (64,9 %).

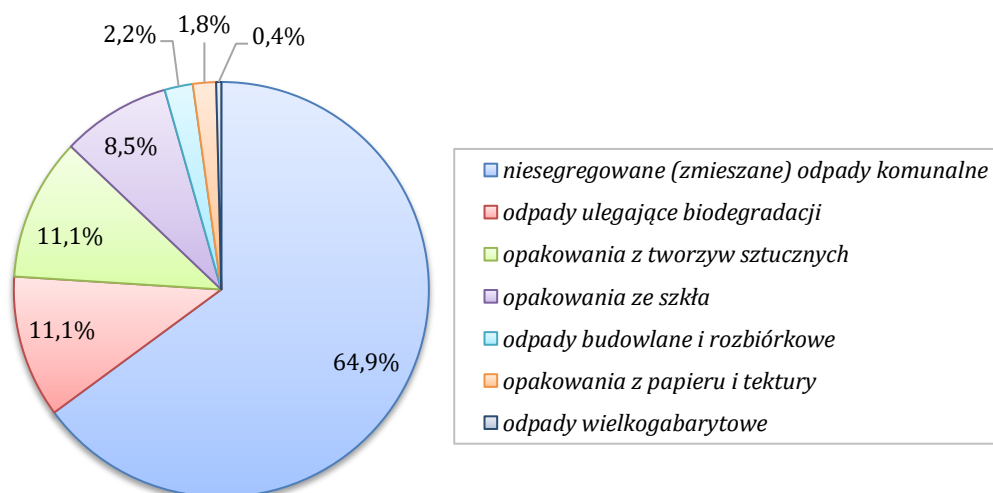
W kolejnej tabeli oraz na wykresie przedstawiono szczegółowe dane dotyczące ilości odebranych odpadów komunalnych z obszaru Miasta i Gminy Wysoka w 2020 r.

Tabela 34. Ilość odpadów komunalnych odebranych z obszaru Miasta i Gminy Wysoka w 2020 r.

Rodzaj odpadów	Ilość [Mg]	Udział
niesegregowane (zmieszane) odpady komunalne	1 054,030	64,9%
odpady ulegające biodegradacji	180,680	11,1%
opakowania z tworzyw sztucznych	179,790	11,1%
opakowania ze szkła	138,100	8,5%

Rodzaj odpadów	Ilość [Mg]	Udział
odpady budowlane i rozbiórkowe	36,460	2,2%
opakowania z papieru i tektury	29,410	1,8%
odpady wielkogabarytowe	6,360	0,4%
SUMA	1 624,83	100,0%

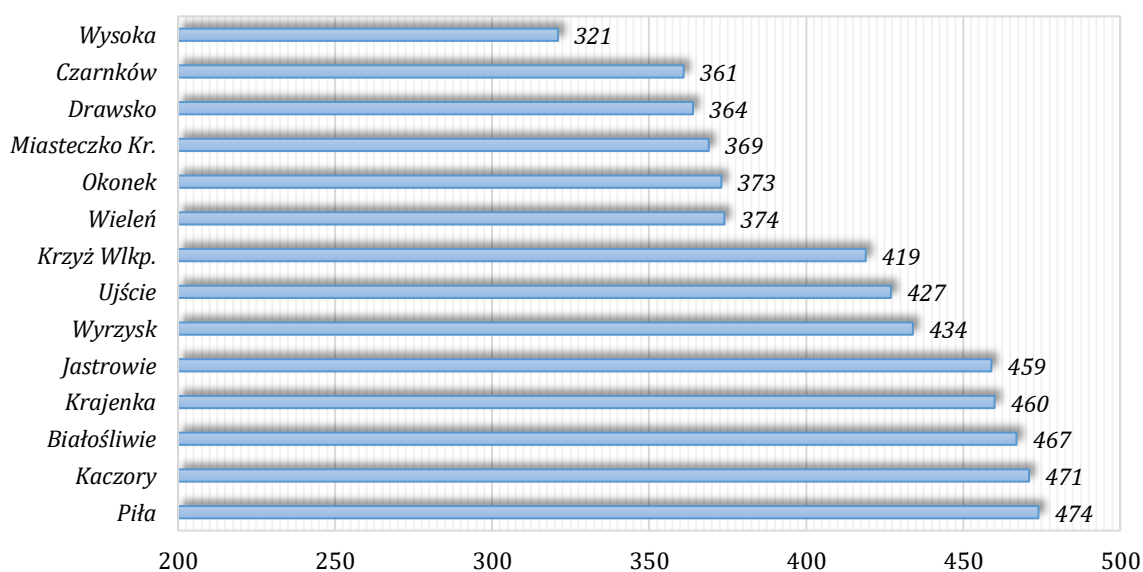
Źródło: Związek Międzygminny „Pilski Region Gospodarki Odpadami Komunalnymi”

Wykres 7. Struktura odebranych odpadów komunalnych z obszaru Miasta i Gminy Wysoka w 2020 r.

Źródło: opracowanie własne

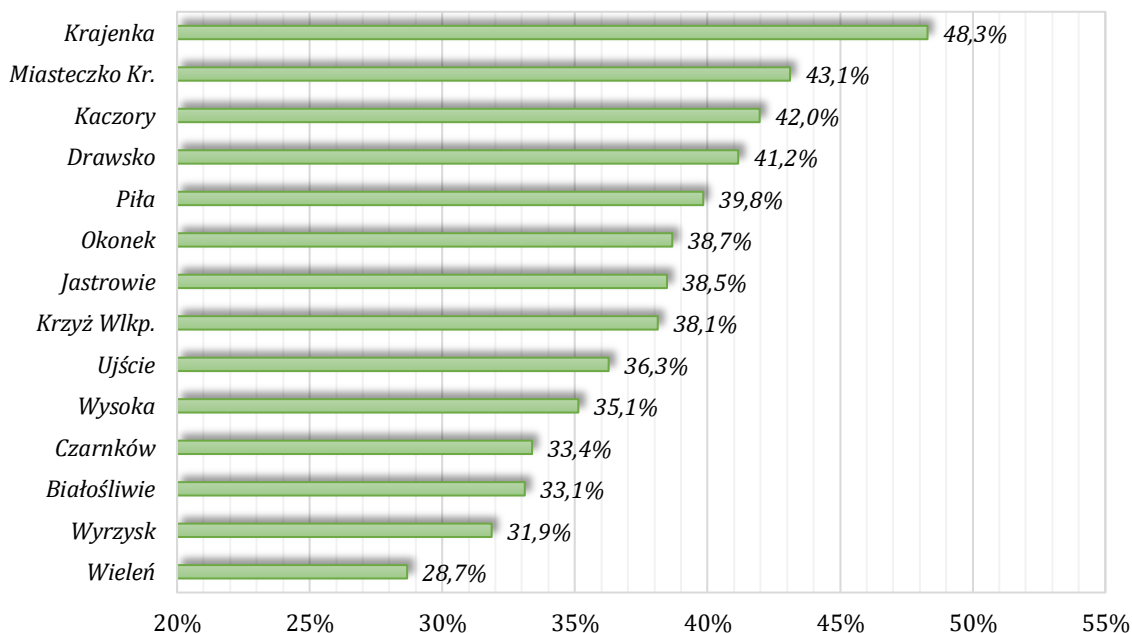
Wskaźnik ilości wytworzonych odpadów komunalnych w przeliczeniu na 1 mieszkańca Miasta i Gminy Wysoka w 2020 r. wyniósł 321 kg. Jest to najniższa wartość spośród wszystkich gmin-uczestników Związku Międzygminnego „PRGOK”. Na poniższym wykresie przedstawiono porównanie dotyczące wskaźników ilości odpadów komunalnych wytworzonych *per capita* na terenie poszczególnych gmin należących do ZM „PRGOK”.

Wykres 8. Ilość odpadów komunalnych wytworzonych w przeliczeniu na 1 mieszkańca w poszczególnych gminach ZM „PRGOK” w 2020 r. [kg]

Źródło: opracowanie własne

Pod kątem udziału odpadów komunalnych odbieranych w sposób selektywny (dane za 2020 r.) Miasto i Gmina Wysoka ze wskaźnikiem na poziomie 35,1 % zajmuje dopiero 10 miejsce spośród wszystkich gmin należących do ZM „PRGOK”. Najwyższym udziałem odpadów komunalnych odbieranych w sposób selektywny charakteryzuje się Gmina Krajenka (48,3 %). Poniżej przedstawiono dane w niniejszym zakresie.

Wykres 9. Udział odpadów komunalnych odbieranych w sposób selektywny z poszczególnych gmin ZM „PRGOK” (2020 r.)

Źródło: opracowanie własne

Na terenie Miasta i Gminy Wysoka nie ma utworzonego Punktu Selektywnej Zbiórki Odpadów Komunalnych (PSZOK). Łącznie na terenie ZM „PRGOK” funkcjonuje 11 PSZOK-ów.

Odebrane w 2020 r. od właścicieli nieruchomości z terenu ZM „PRGOK” niesegregowane (zmieszane) odpady komunalne przekazywane były do zagospodarowania w następujących instalacjach:

- Instalacja MBP w m. Kłoda, Gm. Szydłowo ALTVATER Piła Sp. z o.o. ul. Łączna 4, 64-920 Piła;
- Obiekt Zagospodarowania Odpadów w Złotowie (Stawnicy) - instalacja MBP, Miejski Zakład Usług Komunalnych Sp. z o.o. ul. Szpitalna 38, 77-400 Złotów,
- ATF Sp. z o.o. Sp. K., Chojnica 2, 78-650 Miroslawiec, Zakład Zagospodarowania Odpadów,
- Zakład Zagospodarowania Odpadów Nowe-Toniszewo-Kopaszyn, instalacja MBP, Międzygminne Składowisko Odpadów Komunalnych Sp. z o.o., Toniszewo 31, 62-104 Pawłowo Żońskie, gm. Wągorowiec.

Natomiast bioodpady zagospodarowywane były na Kompostowni GWDA Sp. z o.o., ul. Na Leszku 4, 64-920 Piła.

Zgodnie z ustawą z dnia 13 września 1996 r. o utrzymaniu czystości i porządku w gminach (Dz. U. 2021, poz. 888 ze zm.), gmina zobowiązana była do osiągnięcia w 2020 r. wymaganych poziomów recyklingu, przygotowania do ponownego użycia i odzysku odpadów surowcowych takich jak papier, tworzywa sztuczne, szkło, metal oraz odpadów budowlanych i rozbiórkowych oraz wymaganego poziomu ograniczenia masy odpadów komunalnych ulegających biodegradacji przekazywanych do składowania.

Zestawienie osiągniętych w 2020 r. przez Miasto i Gminę Wysoka poziomów recyklingu oraz ograniczenia składowania masy odpadów komunalnych ulegających biodegradacji przedstawiono w kolejnej tabeli.

Tabela 35. Osiągnięte w 2020 r. przez Miasto i Gminę Wysoka poziomy recyklingu oraz ograniczenia składowania masy odpadów komunalnych ulegających biodegradacji

Poziom	Wymagany do osiągnięcia w 2020 r.	Osiągnięty przez gminę	Osiągnięcie wymaganego poziomu
recyklingu odpadów komunalnych papieru, metali, tworzyw sztucznych i szkła	≥50 %	36,7%	NIE
recyklingu odpadów budowlanych i rozbiórkowych	≥70 %	0%	NIE
ograniczenia masy odpadów komunalnych ulegających biodegradacji przekazanych do składowania	≤35 %	0%	TAK

Źródło: Związek Międzygminny „Piłski Region Gospodarki Odpadami Komunalnymi”

Na gruntach miejscowości Wysoka Wielka (dz. nr 1074/1) znajduje się nieczynne składowisko odpadów innych niż niebezpieczne i obojętne. Składowisko uruchomione zostało w 1984 r., natomiast decyzja na zamknięcie wydana została w dn. 02.11.2006 r. W 2021 r. zakończono prace związane z rekultywacją składowiska zgodnie z harmonogramem określonym w decyzji znak: DSR-II-2.7241.1.34.2016 Marszałka Województwa Wielkopolskiego z dnia 8 listopada 2016 r. W ramach rekultywacji wykonano m.in. następujące prace:

- wykonanie warstwy uszczelniającej - warstwa ta zabezpiecza przed płukaniem wodami deszczowymi zalegających odpadów, co skutkowałooby powstawaniem odcieków oraz przed wydostawaniem się gazu składowiskowego; została wykonana z gliny, jej grubość maksymalna wynosi 0,25 m;
- wykonanie systemu odwodnienia - został wykonany na długości 206 m od strony południowej i wschodniej kwatery, aby usprawnić odprowadzanie wód deszczowych ze składowiska;
- wykonanie warstwy biologicznej przy pomocy ustabilizowanych komunalnych osadów ściekowych, przebudowano studnie odgazowujące, ukształtowano skarpy złożonych odpadów, wyrównano powierzchnię wierzchołki, wykonano obmiary geodezyjne; teren składowiska obsiano nasionami traw oraz wprowadzono nasadzenia.

4.8.2. Usuwanie i unieszkodliwianie wyrobów zawierających azbest

Zgodnie z „Programem Oczyszczania Kraju z Azbestu na lata 2009-2032” do dnia 31 grudnia 2032 r. instalacje lub urządzenia zawierające azbest powinny zostać oczyszczone z wyrobów azbestowych, w sposób niestwarzający zagrożenia dla środowiska i zdrowia ludzi.

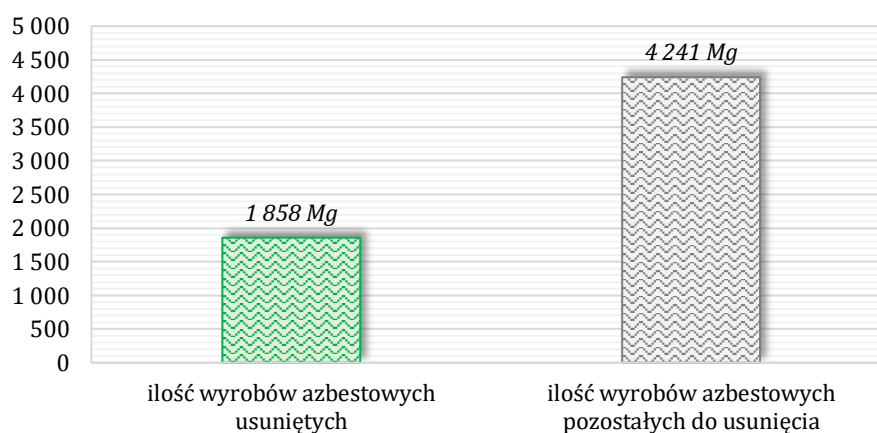
Obowiązek inwentaryzacji i usuwania wyrobów zawierających azbest ciąży na właścicielu nieruchomości. Usuwanie wyrobów azbestowych następuje sukcesywnie, najczęściej przy pracach remontowych bądź rozbiórkowych. Przyspieszenie tego działania jest możliwe przy zwiększeniu pomocy finansowej dla inwestorów oraz uproszczeniu procedury jej pozyskania.

Usuwanie azbestu mogą realizować wyłącznie firmy, które mają odpowiednie wyposażenie techniczne do prowadzenia takich prac oraz zatrudniają pracowników przeszkolonych w zakresie bezpieczeństwa i higieny pracy z azbestem. Przed przystąpieniem do usuwania wyrobów z azbestem, prace należy odpowiednio przygotować i zgłosić właściwemu terenowemu organowi nadzoru budowlanego. Należy również sporządzić ewidencję jakościową i ilościową przewidzianych do usunięcia materiałów oraz opracować plan prac.

Miasto i Gminy Wysoka od wielu lat wspiera działania mające na celu utylizację i unieszkodliwienie odpadów zawierających azbest z terenu gminy. Mieszkańcy planujący wymianę np. pokrycia dachowego mogą ubiegać się o dofinansowanie kosztów związanych z utylizacją azbestu. W 2020 r. w ramach umowy dotacji zawartej pomiędzy Miastem i Gminą

Wysoka a WFOŚiGW w Poznaniu na realizację przedsięwzięcia pn. „Usuwanie wyrobów zawierających azbest z terenu Miasta i Gminy Wysoka” odebrano 152,26 Mg zdeponowanych wcześniej wyrobów zawierających azbest. Mieszkańcom dofinansowano w całości odbiór i utylizację wyrobów azbestowych. Koszt całego przedsięwzięcia wyniósł 59.229,14 zł, w tym kwota dofinansowanie ze środków WFOŚiGW 51.285,15 zł.

Narzędziem do gromadzenia i przetwarzania informacji uzyskanych z inwentaryzacji wyrobów zawierających azbest oraz monitorowania realizacji zadań wynikających z „Programu Oczyszczania Kraju z Azbestu na lata 2009 – 2032” jest prowadzona przez Ministerstwo Przemysłu i Technologii Baza Azbestowa (www.bazaazbestowa.gov.pl). Zgodnie z Bazą Azbestową (dostęp na październik 2020 r.) na terenie Miasta i Gminy Wysoka do usunięcia i unieszkodliwienia pozostało 4 241 Mg wyrobów zawierających azbest (głównie pod postacią falistych płyt azbestowo-cementowych stosowanych jako pokrycia dachowe). Natomiast ilość wyrobów azbestowych już usuniętych i unieszkodliwionych z obszaru miasta i gminy wynosi 1 858 Mg. Dane w niniejszym zakresie zobrazowano poniżej.

Wykres 10. Ilość wyrobów azbestowych usuniętych i pozostałych do usunięcia z obszaru Miasta i Gminy Wysoka

Źródło: Baza Azbestowa – wg stanu na październik 2021 r.

4.8.3. Gospodarowanie odpadami innymi niż komunalne

Od 1 stycznia 2020 r. na terenie kraju obowiązuje rejestr BDO tj. rejestr podmiotów wprowadzających produkty, produkty w opakowaniach i gospodarujących odpadami. Stanowi on integralną część bazy danych o produktach i opakowaniach oraz o gospodarce odpadami, tzw. baza BDO. Baza danych o odpadach (BDO) ma za zadanie uszczelnić system gospodarowania odpadami, zwiększyć skuteczność walki z szarą strefą i dzikimi wysypiskami oraz poprawić osiągnięte poziomy recyklingu. Dzięki systemowi użytkownicy realizują obowiązki ewidencyjne i sprawozdawcze wyłącznie elektronicznie, co pozwala na gromadzenie i zarządzanie wszystkimi informacjami o odpadach. Obowiązkowi rejestracji w bazie BDO podlegają wszystkie podmioty wymienione w art. 50 ust. 1 oraz art. 51 ust. 1 ustawy o odpadach. W art. 50 ustawy o odpadach wymienia się szereg rodzajów działalności, które podlegają wpisowi do rejestru BDO na wniosek. W takich przypadkach przedsiębiorcy sami muszą złożyć wniosek o wpis do rejestru. Wniosek należy złożyć przy użyciu rejestrowego formularza elektronicznego za pośrednictwem strony internetowej: www.bdo.mos.gov.pl. Art. 51 ust. 1 ustawy o odpadach wymienia przypadki, w których podmioty będą wpisane do rejestru BDO z urzędu przez marszałka województwa, właściwego ze względu na miejsce wykonywania działalności danego podmiotu.

Zgodnie z Bazą danych o produktach i opakowaniach oraz o gospodarce odpadami (BDO) (wgląd w dniu 30.09.2021 r.) na terenie Miasta i Gminy Wysoka siedzibę posiadają jedynie 83 podmioty wpisane do rejestru BDO (zdecydowanie największy udział stanowią podmioty wytwarzające odpady obowiązane do prowadzenia ewidencji odpadów niepodlegające obowiązkowi uzyskania pozwolenia na wytwarzanie odpadów).

4.8.4. Analiza SWOT oraz zagadnienia horyzontalne dla obszaru interwencji gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów

Analizę SWOT oraz zagadnienia horyzontalne dla obszaru interwencji gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów przedstawiono w kolejnych tabelach.

Tabela 36. Analiza SWOT dla obszaru interwencji gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów

Mocne strony	Słabe strony
<ul style="list-style-type: none"> • Przeprowadzenie rekultywacji składowiska odpadów w m. Wysoka Wielka. • Mała ilość wytwarzanych odpadów komunalnych na terenie gminy. 	<ul style="list-style-type: none"> • Dominujący udział zmieszanych odpadów komunalnych w łącznej masie odbieranych odpadów komunalnych z terenu gminy (niski poziom selektywnej zbiórki odpadów komunalnych). • Brak PSZOK na terenie gminy. • Duża ilość wyrobów azbestowych pozostałych do usunięcia z obszaru gminy.
Szanse	Zagrożenia
<ul style="list-style-type: none"> • Możliwość pozyskania dofinansowania na demontaż i utylizację wyrobów azbestowych z WFOŚiGW. • Wzrost świadomości ekologicznej społeczeństwa w zakresie zapobiegania powstawaniu odpadów oraz w zakresie ich prawidłowej segregacji. • Rozwój systemu gospodarowania odpadami (np. nowe technologie recyklingu i odzysku). • Utworzenie Bazy Danych Odpadowych (BDO). 	<ul style="list-style-type: none"> • Wzrost kosztów odbioru i zagospodarowania odpadów komunalnych. • Wysokie koszty wymiany azbestowych pokryć dachowych. • Wzrost ilości wytwarzanych odpadów wskutek rozwoju społeczno-gospodarczego. • Brak zbytu surowców wtórnych. • Nielegalne/niewłaściwe postępowanie z odpadami.

Źródło: opracowanie własne

Tabela 37. Zagadnienia horyzontalne dla obszaru interwencji gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów

Adaptacja do zmian klimatu	<ul style="list-style-type: none"> • Wykorzystywanie odpadów do produkcji paliwa alternatywnego (RDF). • Produkcja i energetyczne wykorzystanie biogazu ze składowisk odpadów. • Ponowne wykorzystanie materiałów i produktów pochodzących z recyklingu, • Lokalizowanie obiektów gospodarki odpadami w oddaleniu od terenów zagrożonych powodzią, podtopieniami i osuwiskami.
Nadzwyczajne zagrożenia środowiska	<ul style="list-style-type: none"> • Związane z niewłaściwym postępowaniem z wytworzonymi odpadami (w szczególności dotyczy odpadów niebezpiecznych).
Działania edukacyjne	<ul style="list-style-type: none"> • Prowadzenie działań edukacyjno – informacyjnych w zakresie zapobiegania powstawania odpadów, właściwego postępowania z odpadami i selektywnego zbierania odpadów (szczególnie wśród dzieci i młodzieży).
Monitoring środowiska	<ul style="list-style-type: none"> • Monitoring oddziaływania składowiska na środowisko przyrodnicze. • Kontrola podmiotów i instalacji gospodarujących odpadami (WIOŚ). • Prowadzenie kontroli nad gminnym systemem gospodarowania odpadami komunalnymi.

Źródło: opracowanie własne

4.9. Zasoby przyrodnicze

4.9.1. Lasy

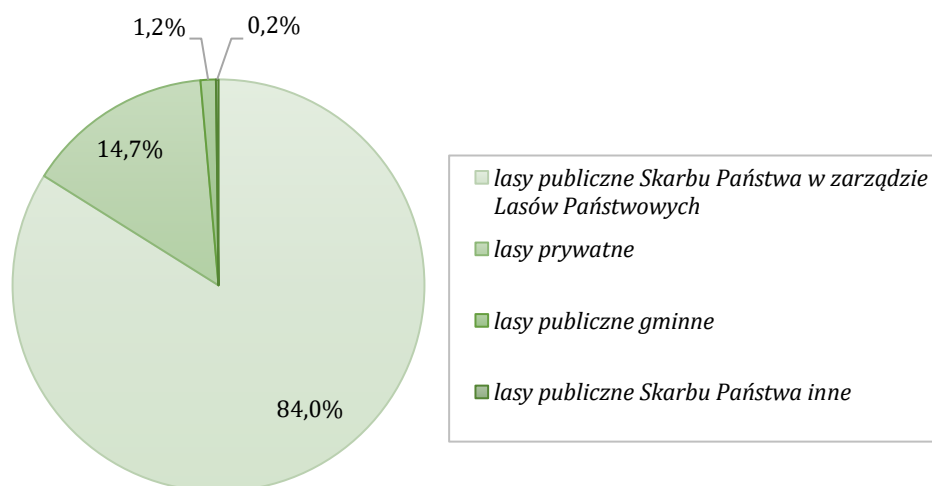
Powierzchnia lasów na terenie Miasta i Gminy Wysoka wynosi 1 724,43 ha (wg danych GUS stan na 31.12.2020 r.). Stopień lesistości gminy wynosi 14,0 %. Jest to wartość znacznie niższa niż średnia dla województwa wielkopolskiego (25,8 %) oraz dla powiatu pilskiego (28,8 %). W strukturze własnościowej lasów na terenie gminy dominują lasy publiczne Skarbu Państwa w zarządzie Lasów Państwowych – 1 447,66 ha (co stanowi 84,0 %). Gmina Wysoka położona jest na terenie Nadleśnictwa Kaczory.

W kolejnej tabeli oraz na wykresie przedstawiono dane dotyczące struktury własnościowej lasów na terenie Miasta i Gminy Wysoka.

**Tabela 38. Struktura własnościowa lasów na terenie Miasta i Gminy Wysoka
(stan na dzień 31.12.2020 r.)**

Własność	Powierzchnia [ha]	Udział
las publiczne Skarbu Państwa w zarządzie Lasów Państwowych	1 447,66	84,0%
las prywatne	253,00	14,7%
las publiczne gminne	20,90	1,2%
las publiczne Skarbu Państwa inne	2,87	0,2%
SUMA	1 724,43	100,0%

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Wykres 11. Struktura własnościowa lasów na terenie Miasta i Gminy Wysoka

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Dominującymi gatunkami lasotwórczymi na terenie Miasta i Gminy Wysoka jest dąb oraz sosna, które zajmują kolejno 39,0 % i 38,0 % powierzchni leśnej na terenie analizowanej jednostki. Udział brzozy i olchy jako kolejnych gatunków, które zajmują największą powierzchnię na terenie gminy wynosi 12,6 % i 5,0 %.

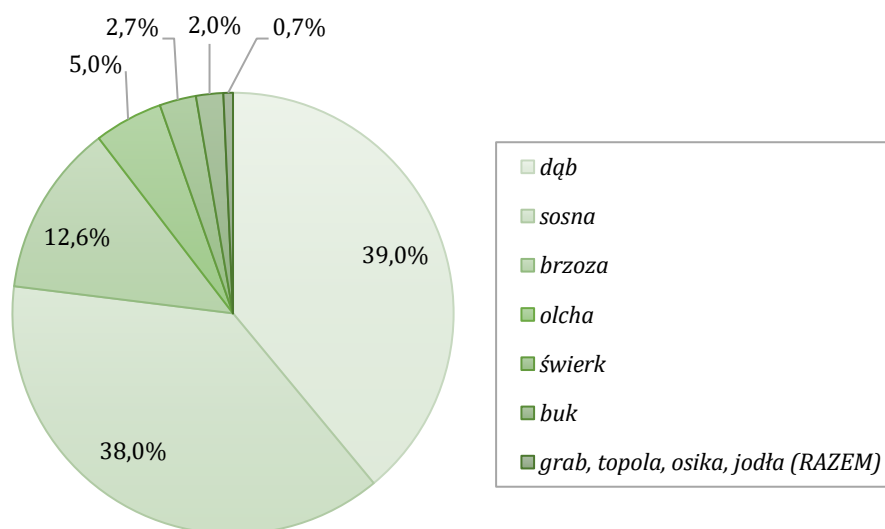
W kolejnej tabeli oraz na wykresie przedstawiono szczegółowe dane dotyczące struktury gatunków lasotwórczych na terenie Miasta i Gminy Wysoka.

**Tabela 39. Struktura gatunków lasotwórczych na terenie Miasta i Gminy Wysoka
(stan na 01.01.2020 r.)**

Gatunek	Powierzchnia [ha]	Udział
dąb	680,28	39,0%
sosna	662,50	38,0%
brzoza	220,37	12,6%
olcha	87,80	5,0%
świerk	46,77	2,7%
buk	34,78	2,0%

Gatunek	Powierzchnia [ha]	Udział
grab	4,64	0,3%
topola	2,74	0,2%
osika	2,44	0,1%
jodła	2,10	0,1%
SUMA	1 744,42	100,0%

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych nadleśnictwa

Wykres 12. Struktura gatunków lasotwórczych na terenie Miasta i Gminy Wysoka

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych nadleśnictwa

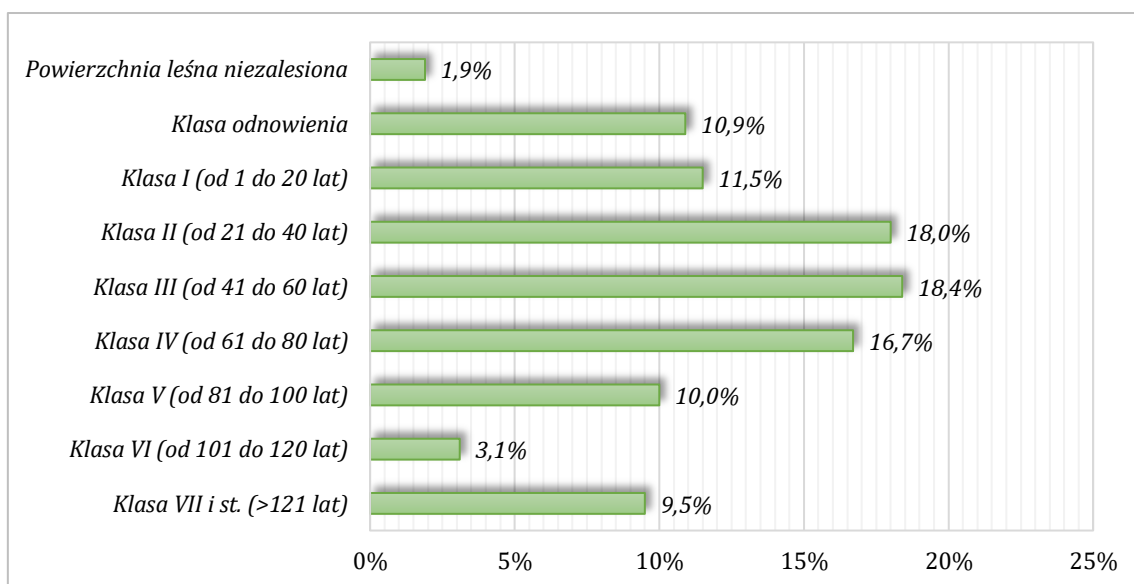
W strukturze wiekowej lasów na terenie Miasta i Gminy Wysoka największą powierzchnię zajmują drzewostany w III klasie wieku (od 41 do 60 lat) – 18,4 % oraz II klasie wieku (od 21 do 40 lat) – 18,0 %.

W kolejnej tabeli oraz na wykresie przedstawiono szczegółowe dane dotyczące struktury wiekowej lasów na terenie Miasta i Gminy Wysoka.

Tabela 40. Struktura wiekowa lasów na terenie Miasta i Gminy Wysoka (stan na 01.01.2020 r.)

Klasa wieku	Powierzchnia [ha]	Udział
Powierzchnia leśna niezalesiona	33,62	1,9%
Klasa odnowienia	190,37	10,9%
Klasa I (od 1 do 20 lat)	200,67	11,5%
Klasa II (od 21 do 40 lat)	313,14	18,0%
Klasa III (od 41 do 60 lat)	321,38	18,4%
Klasa IV (od 61 do 80 lat)	291,47	16,7%
Klasa V (od 81 do 100 lat)	174,23	10,0%
Klasa VI (od 101 do 120 lat)	53,48	3,1%
Klasa VII i st. (>121 lat)	166,06	9,5%
SUMA	1 744,42	100,0%

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych nadleśnictwa

Wykres 13. Struktura wiekowa lasów na terenie Miasta i Gminy Wysoka

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych nadleśnictwa

Powierzchnia lasów ochronnych na terenie Miasta i Gminy Wysoka wynosi 817,70 ha, co stanowi 46,8 % powierzchni leśnej obszaru gminy. Ze względu na kategorię ochronności na terenie Miasta i Gminy Wysoka zdecydowanie największą powierzchnię zajmują lasy podmiejskie (544,26 ha).

Lasy ochronne pełnią (wyłącznie lub dodatkowo) funkcje pozaprodukcyjne związane z ochroną gruntów, wód, infrastruktury oraz terenów zamieszkałych przez człowieka i zagrożonych skutkami zjawisk żywiołowych. Za lasy ochronne uznawane są lasy, które:

- chronią glebę przed zmywaniem lub wyjałowieniem, powstrzymują osuwanie się ziemi, obrywanie się skał lub lawin;
- chronią zasoby wód powierzchniowych i podziemnych, regulują stosunki hydrologiczne w zlewni oraz na obszarach wododziałów;
- ograniczają powstawanie lub rozprzestrzenianie się lotnych piasków;
- są trwale uszkodzone na skutek działalności przemysłu;
- stanowią drzewostany nasienne lub ostoje zwierząt i stanowiska roślin podlegających ochronie gatunkowej;
- mają szczególne znaczenie przyrodniczo-naukowe lub dla obronności i bezpieczeństwa Państwa;
- położone są w granicach administracyjnych miast i w odległości do 10 km od granic administracyjnych miast liczących ponad 50 tys. mieszkańców;
- położone są w strefach ochronnych uzdrowisk i obszarów ochrony uzdrowiskowej;
- położone są w strefie górnej granicy lasów.

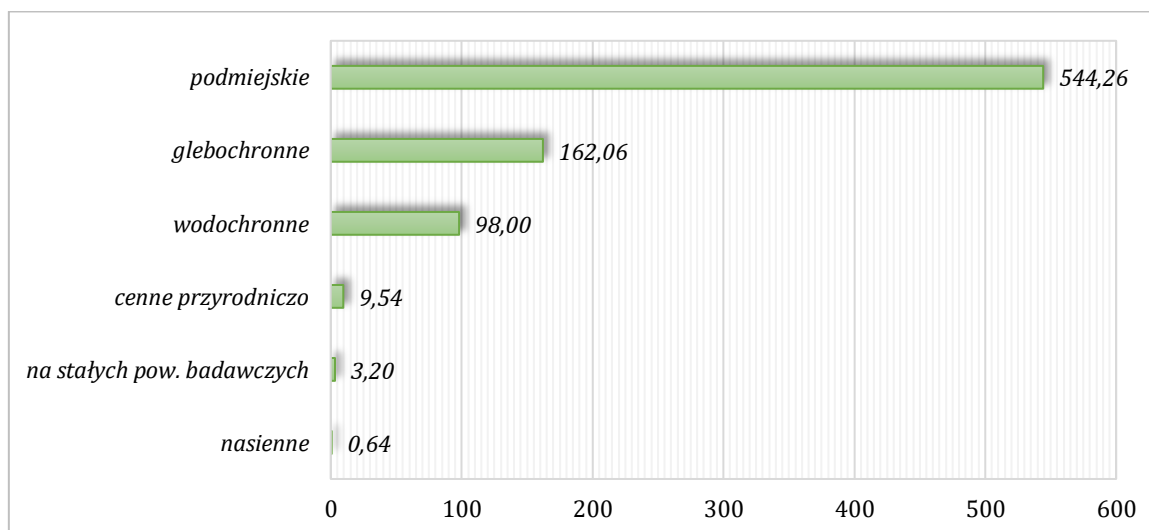
W kolejnej tabeli oraz na wykresie przedstawiono szczegółowe dane dotyczące struktury lasów ochronnych na terenie Miasta i Gminy Wysoka.

Tabela 41. Kategorie lasów ochronnych na terenie Miasta i Gminy Wysoka (stan na 01.01.2020 r.)

Kategoria ochronności lasu	Powierzchnia [ha]	Udział
podmiejskie	544,26	66,6%
glebochronne	162,06	19,8%
wodochronne	98,00	12,0%
cenne przyrodniczo	9,54	1,2%

Kategoria ochronności lasu	Powierzchnia [ha]	Udział
na stałych pow. badawczych	3,20	0,4%
nasienne	0,64	0,1%
SUMA	817,70	100,0%

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych nadleśnictwa

Wykres 14. Powierzchnia poszczególnych rodzajów lasów ochronnych na terenie Miasta i Gminy Wysoka [ha]

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych nadleśnictwa

W kolejnej tabeli przedstawiono podstawowe zagrożenia lasów na terenie Miasta i Gminy Wysoka oraz przykłady działań ochronnych realizowanych przez Nadleśnictwo Kaczory.

Tabela 42. Podstawowe zagrożenia lasów na terenie Nadleśnictwa Kaczory (w tym na terenie Miasta i Gminy Wysoka) oraz przykłady prowadzonych działań ochronnych

Rodzaje zagrożeń	Opis i działania ochronne
BIOTYCZNE – SZKODY OD OWADÓW	<p>Ubiegły okres gospodarczy charakteryzował się okresowym zagrożeniem ze strony szkodników pierwotnych (przede wszystkim zwójka zieloneczka) i wtórnych (głównie opiętki oraz przyplaszczka granatka). Ochrona przed szkodnikami owadziemi powinna opierać się głównie na wzmocnieniu biologicznej odporności drzewostanów. Realizując kierunkowe wytyczne na najbliższe 10-lecie w szczególności zaleca się:</p> <ul style="list-style-type: none"> • monitorowanie zagrożenia ze strony szkodników pierwotnych zwłaszcza sosny i dębu; • utrzymanie liczebności szkodników pierwotnych sosny na poziomie niezagrażającym trwałości drzewostanów, poprzez prowadzenie zabiegów ratowniczych z zastosowaniem preparatów dopuszczonych do stosowania; • położenie dużego nacisku na działania profilaktyczne z zakresu ochrony i hodowli lasu, prowadzące do obniżenia potencjału gradacyjnego foliofagów; • dalsze wzbogacanie składu gatunkowego upraw; • zapobieganie nadmiernej rozmnoży owadów szkodliwych poprzez usuwanie posuszu czynnego w terminach dostosowanych do biologii poszczególnych gatunków szkodników; • utrzymanie na dotychczasowym poziomie „przelegiwania” zrębów bieżących, co najmniej przez jeden sezon wegetacyjny, co radykalnie obniży poziom zagrożenia przyszłych upraw od szeliniaka sosnowca i innych szkodliwych owadów; • monitorowanie zwiększania zasobów „martwego drewna” w celu uniknięcia pogorszenia się stanu sanitarnego drzewostanów.

Rodzaje zagrożeń	Opis i działania ochronne
BIOTYCZNE – SZKODY OD GRZYBÓW	<p>W minionym dziesięcioleciu poza charakterystycznymi dla gruntów porolnych opieńkową zgnilizną korzeni oraz hubą korzeni sosny, wartym podkreślenia jest istotne zagrożenie od osutki sadzonkowej, która znacząco eliminuje możliwość odnowień naturalnych sosny. Dążąc do ograniczenia szkodliwego działania patogenów grzybowych należy kierować się następującymi wskazaniem, tj.:</p> <ul style="list-style-type: none"> • prowadzenie zabiegów mechanicznych polegających na usuwaniu sadzonek porażonych przez grzyby, a następnie ich niszczeniu; • usuwanie drzew z widocznymi owocnikami w trakcie cięć pielęgnacyjnych; • kontynuowanie zabezpieczania pniaków preparatem biologicznym z grzybem antagonistycznym, szczególnie w drzewostanach rosnących na gruntach porolnych; • w sposób kompleksowy zapobieganie lub minimalizowanie szkód od grzybów opieńkowych w uprawach iglastych, poprzez wykorzystanie własnych doświadczeń z lat ubiegłych i wniosków z cyklicznych lustracji upraw uszkodzonych przez opieńki; • ograniczanie do minimum poziomu posuszu czynnego w obszarach zagrożonych i opanowanych przez korzeniowca wieloletniego i opieńkową zgniliznę korzeni; • wprowadzanie gatunków liściastych drzew i krzewów leśnych zatrzymujących bądź spowalniających procesy rozpadu drzewostanu.
BIOTYCZNE – SZKODY OD ZWIERZYNY	<p>Szkody od zwierzyny łownej występują zwłaszcza w najmłodszych klasach wieku. Polegają głównie na zgryzaniu pędów, czemchaniu i spałowaniu przez jelenie i sarny oraz buchtowaniu przez dziki. W minionym dziesięcioleciu pojawiły się ponadto szkody powstałe od drobnych gryzoni, zwłaszcza od nornicy rudej. W celu dalszego ograniczenia rozmiaru szkód od zwierzyny należy przedsięwziąć i kontynuować działania polegające na:</p> <ul style="list-style-type: none"> • bieżącej ocenie natężenia szkód; • stosowaniu w miarę potrzeb i w zależności od gatunku środków zabezpieczających uprawy i młodniki adekwatnych do zagrożeń (grodzenia dla dębu i w miarę możliwości dla buka, zabezpieczenie mechaniczne i chemiczne), pozwalających osiągać wysoki efekt hodowlano-ochronny; • racjonalnym zagospodarowaniu łowisk z wprowadzeniem wszystkich rodzajów poletek (żerowych i zgryzowych) oraz uproduktywaniem łąk śródleśnych stanowiących właściwą bazę pokarmową dla jeleniowatych; • udostępnieniu w miesiącach zimowo-wiosennych (w okresie największego zapotrzebowania) drewna do spałowania z cięć pielęgnacyjnych; <p>Na terenie Nadleśnictwa w ostatnich latach zauważalna staje się ponadto szkodliwa działalność bobra europejskiego, który może wyrządzać szkody w drzewostanach (wszystkich klas wieku) zwłaszcza położonych wzdłuż cieków lub przy jeziorach.</p>
CZYNNIKI ABIOTYCZNE	<p>W minionym okresie gospodarczym pewne szkody w drzewostanach wśród czynników abiotycznych powodowane były głównie przez czynniki klimatyczne tj.: porywiste wiatry, późnowiosenne mrozy, okresowe susze, przymrozki oraz gwałtowne ulewy w okresie wiosenno-letnim przechodzące w gradobicia. Przeciwdziałanie szkodom wywoływanych przez czynniki abiotyczne nie jest, ze zrozumiałych względów, w pełni możliwe. Dla ich ograniczenia należy kontynuować następujące czynności:</p> <ul style="list-style-type: none"> • kształtowanie stref ekotonowych na granicy lasów; • dbanie o przestrzeganie porządku ostępowego przy realizacji cięć rębnych; • w miejscach narażonych na wiatr - od najmłodszych lat prowadzenie prawidłowych zabiegów pielęgnacyjnych w celu wykształcenie silnych systemów korzeniowych; • w celu uniknięcia szkód wywołanych ewentualnym niedoborem wody zalecane jest wprowadzenie odnowień najwcześniej na najślabszych siedliskach; • utrzymanie sprawnego systemu rowów i urządzeń melioracyjnych.
CZYNNIKI ANTROPOGENICZNE	<p>Istotnym czynnikiem warunkującym działania Nadleśnictwa Kaczory w zakresie ochrony jest również penetracja lasów przez człowieka. W związku z występowaniem niemożliwego do kontrolowania ruchu turystycznego (szczególnie tzw. turystyka weekendowa, okresy grzybobrania) coraz większego znaczenia nabiera konieczność ochrony wód gruntowych i samych lasów przed zaśmiecaniem, a nawet wywozem śmieci do lasu. Kontynuowane ponadto powinny być stosowane do tej pory akcje oczyszczania lasów ze śmieci. Jednocześnie</p>

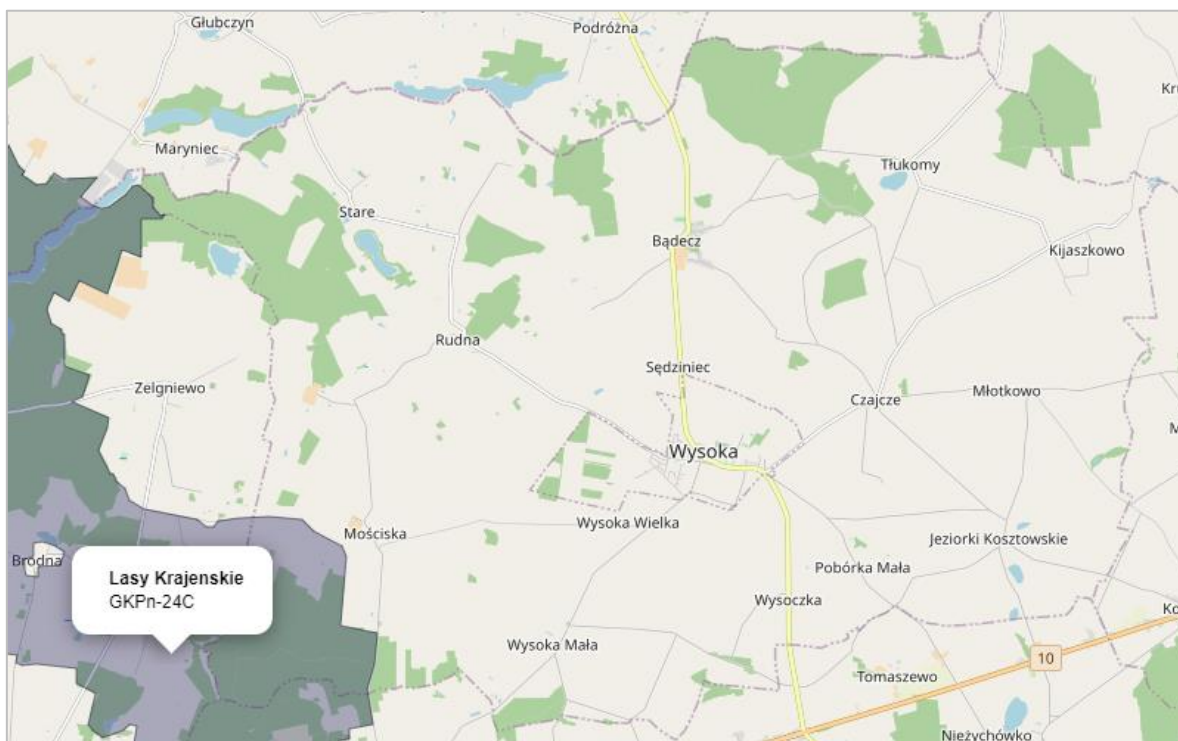
Rodzaje zagrożeń	Opis i działania ochronne
	prowadzona działalność edukacyjna z wykorzystaniem możliwie powszechnego udziału ekologów i przyrodników powinna owocować w przyszłości zwiększeniem świadomości społeczeństwa w zakresie wpływu stanu środowiska na życie człowieka. Z antropopresją nierozzerwalnie połączone jest występowanie pożarów, które często powstają na skutek podpaień bądź nieostrożności człowieka.

Źródło: Nadleśnictwo Kaczory

4.9.2. Korytarze ekologiczne i formy ochrony przyrody

Korytarze ekologiczne

Przez obszar Gminy Wysoka przebiega fragment korytarza ekologicznego o randze krajowej GKPn-24C Lasy Krajeńskie, który wyznaczony został przez Zakład Badania Ssaków PAN w Białowieży we współpracy z Pracownią na rzecz Wszystkich Istot. Przebieg korytarza przedstawiono na kolejnej rycinie.

Rysunek 14. Przebieg korytarza ekologicznego przez Gminę Wysoka

Źródło: <http://mapa.korytarze.pl/>

Wyznaczenie i ochrona korytarzy ekologicznych zapewnia zachowanie funkcjonalnej łączności w warunkach powszechnej obecnie fragmentacji środowiska. Korytarze ekologiczne to obszary umożliwiające przemieszczanie się roślin i zwierząt pomiędzy siedliskami. Korytarze to drogi życia, dzięki którym wiele gatunków może egzystować pomimo niekorzystnych zmian w środowisku, a cenne siedliska nadal cechuje wysoka bioróżnorodność. Główne cele wyznaczania i ochrony korytarzy to:

- przeciwdziałanie izolacji obszarów przyrodniczo cennych i zapewnienie funkcjonalnych połączeń między poszczególnymi regionami kraju,
- zapewnienie możliwości funkcjonowania stabilnych populacji gatunków roślin i zwierząt,
- ochrona i odbudowa bioróżnorodności w kraju i Europie,
- stworzenie spójnej sieci obszarów chronionych, które zapewnią optymalne warunki do życia możliwie dużej liczbie gatunków.

Formy ochrony przyrody

Zgodnie z ustawą z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (Dz. U. 2021, poz. 1098 ze zm.) formami ochrony przyrody są:

- 1) parki narodowe - określenie i zmiana granic parku narodowego następuje w drodze rozporządzenia Rady Ministrów;
- 2) rezerваты przyrody - uznanie za rezerwat przyrody następuje w drodze aktu prawa miejscowego w formie zarządzenia regionalnego dyrektora ochrony środowiska;
- 3) parki krajobrazowe - utworzenie parku krajobrazowego lub powiększenie jego obszaru następuje w drodze uchwały sejmiku województwa;
- 4) obszary chronionego krajobrazu - wyznaczenie obszaru chronionego krajobrazu następuje w drodze uchwały sejmiku województwa;
- 5) obszary Natura 2000 - wyznaczenie obszaru Natura 2000, zmiana jego granic lub likwidacja następuje w drodze rozporządzenia ministra właściwego do spraw środowiska;
- 6) pomniki przyrody - ustanowienie pomnika przyrody następuje w drodze uchwały rady gminy;
- 7) stanowiska dokumentacyjne - ustanowienie stanowiska dokumentacyjnego następuje w drodze uchwały rady gminy;
- 8) użytki ekologiczne - ustanowienie użytku ekologicznego następuje w drodze uchwały rady gminy;
- 9) zespoły przyrodniczo-krajobrazowe - ustanowienie zespołu przyrodniczo-krajobrazowego następuje w drodze uchwały rady gminy;
- 10) ochrona gatunkowa roślin, zwierząt i grzybów - określenie gatunków roślin, zwierząt i grzybów objętych ochroną gatunkową następuje w drodze rozporządzenia ministra właściwego do spraw środowiska.

Zgodnie z Centralnym Rejestrem Form Ochrony Przyrody prowadzonym przez Generalną Dyрекcję Ochrony Środowiska na terenie Miasta i Gminy Wysoka znajdują się następujące formy ochrony przyrody:

- obszar Natura 2000 Ostoja Piłska;
- Obszar Chronionego Krajobrazu Dolina Noteci;
- użytek ekologiczny „Stare Bagno”
- użytek ekologiczny „Bobrowe Bagno”
- użytek ekologiczny „Żuraw”
- użytek ekologiczny „Linki”
- pomniki przyrody.

OBSZAR NATURA 2000 OSTOJA PIŁSKA

Głównym celem funkcjonowania obszarów Natura 2000 jest zachowanie określonych typów siedlisk przyrodniczych i gatunków roślin i zwierząt, które uważa się za cenne (znaczące dla zachowania dziedzictwa przyrodniczego Europy) i zagrożone wyginięciem w skali całej Europy. Cel ten ma być realizowany poprzez wyznaczenie i objęcie ochroną obszarów, na których te gatunki i siedliska występują. Działania w zakresie ochrony siedlisk naturalnych oraz dzikiej flory i fauny mają służyć zachowaniu lub odtworzeniu różnorodności biologicznej Europy, co jest jednym z priorytetów działalności Unii Europejskiej. Dodatkowo państwa członkowskie zobowiązane są do podejmowania w razie potrzeby starań w celu zachowania ekologicznej spójności sieci Natura 2000, w celu utrzymania migracji, rozprzestrzeniania i wymiany genetycznej gatunków. Podstawą funkcjonowania obszarów Natura 2000 są dwie unijne dyrektywy - Dyrektywa 2009/147/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 30 listopada 2009 r. w sprawie ochrony dzikiego ptactwa (zwana dyrektywą ptasią) oraz Dyrektywa 92/43/EWG Rady z dnia 21 maja 1992 r. w sprawie ochrony siedlisk przyrodniczych oraz dzikiej fauny i flory (zwana dyrektywą siedliskową). W myśl dyrektywy ptasiej oraz dyrektywy siedliskowej każdy kraj członkowski Unii Europejskiej ma obowiązek zapewnić siedliskom przyrodniczym i gatunkom roślin i zwierząt, o których mowa w tych dyrektywach, warunki

sprzyjające ochronie lub zadbać o odtworzenie ich dobrego (właściwego) stanu, m.in. poprzez wyznaczenie obszarów specjalnej ochrony ptaków (OSO) oraz specjalnych obszarów ochrony siedlisk (SOO).

Obszar Natura 2000 Ostoja Pilska (PLH300045) to obszar siedliskowy, który w roku 2011 uznany został za obszar mający znaczenie dla Wspólnoty. Powierzchnia całego obszaru wynosi 30,69 km², z czego na terenie Gminy Wysoka, w obrębie Stare, znajduje się niespełna 0,20 km². Ostoja Pilska chroni zespół najcenniejszych obszarów przyrodniczych położonych w północnej Wielkopolsce, niedaleko Piły, szczególnie bogatych w siedliska Natura 2000. Fizjograficznie obszar ten usytuowany jest w większości w obrębie południowej części mezoregionu Dolina Gwdy, fragmentami wkracza na Równinę Wałęcką (na północnym wschodzie), Pojezierze Krajeńskie (na północnym-zachodzie), a w południowej części - w Dolinę środkowej Noteci. Geomorfologia tego obszaru związana jest z głównie z postojem lądolodu w czasie ostatniego zlodowacenia. Ostoja Pilska w całości położona jest na obszarze pomiędzy morenami czołowymi na linii Czarnkowa i Chodzieży na południu, a morenami usytuowanymi pomiędzy Wyrzyskiem, Wysoką, Strącznem i Zawadą. Większość położonych w Ostoi jezior jest pochodzenia rynnowego i wytopiskowego. Równiny akumulacji biogenicznej towarzyszące jeziorom, bądź też w całości obejmujące dawne misy jeziorne, obecnie są najczęściej zajęte przez ekstensywnie użytkowane łąki, torfowiska mszarne lub niskie. Wytworzone pokłady torfów sięgają często do 3-4 m p.p.t., a podścielające je gytie osiągają miąższość nawet kilkunastu metrów. Cechą Ostoi Pilskiej jest duża zmienność typologiczna siedlisk hydrogenicznym, zwłaszcza jezior ramienicowych i dystroficznych i torfowisk (prześciowych i wysokich), siedlisk lasów łągowych usytuowanych w dolinach strumieni oraz siedlisk towarzyszących dużej rzece nizinnej - Gwdzie. Całości dopełniają ubogie bory skupione głównie na obszarze śródlądowego pola wydmowego położonego na południowy-zachód od Piły oraz nieco żyzniejsze typy lasów, w tym kwaśne dąbrowy i buczyny, także bory i lasy bagienne.

Ostoja Pilska pod względem liczby typów siedlisk Natura 2000, stanowi jeden z bogatszych obszarów Wielkopolski i szerzej Zachodniej Polski. Licznie reprezentowane są rzadkie i zagrożone w skali regionu i kraju gatunki roślin, zwierząt i innych królestw świata żywego, w tym wiele podlegających ochronie prawnej oraz rzadkie i zagrożone wymarciem w regionie i kraju zbiorowiska roślinne. Ostoja Pilska składa się z dziewięciu obszarów usytuowanych wokół Piły:

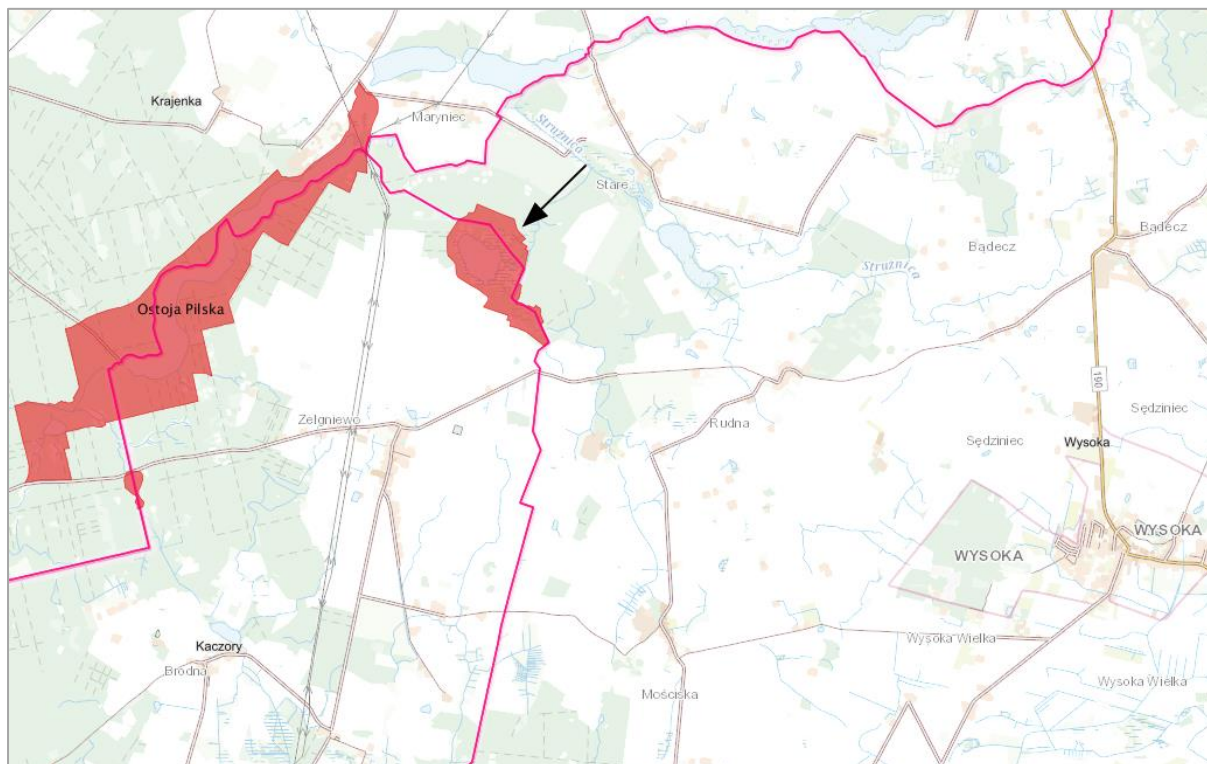
- 1) rynna jezior Kuśnickich,
- 2) rynna jezior Okoniowe – Płotki – Jeleniowe – Bagienne,
- 3) łągi i grądy nad Gwdą poniżej Dobrzycy,
- 4) obszar pomiędzy Jeziorem Wapieńskim i Jeziorem Kleszczynek a Jeziorem Czarnym k. Jeziorek,
- 5) rezerwat Torfowisko Kaczory oraz Jezioro Czarne k. Kaczor,
- 6) meandry i starorzecza Gwdy poniżej Motylewa,
- 7) obszar wydm śródlądowych i Jezioro Leśne (Stobieńskie),
- 8) kwaśne dąbrowy Zawada-Koszyce,
- 9) kwaśne dąbrowy i grądy w Kalinie

Fragment Ostoi Pilskiej położony na terenie Gminy Wysoka wchodzi w skład obszaru pomiędzy Jeziorem Wapieńskim i Jeziorem Kleszczynek a Jeziorem Czarnym k. Jeziorek. Obszar ten obejmuje ramienicowe Jezioro Wapieńskie, eutroficzne jezioro Kleszczynek i dystroficzne Jezioro Skórka z przyległymi lasami (w tym zwłaszcza kwaśne buczyny) oraz torfowiskami przejściowymi, usytuowanymi na zachód od wsi Skórka, a także torfowiska przejściowe i wysokie na południe od drogi łączącej Piłę z Zelgniewem oraz eutroficzno-humusowe Jezioro Czarne koło Jeziorek z przyległymi torfowiskami i łąkami. Jezioro Wapieńskie reprezentuje typ mezotroficznego jeziora ramienicowego zdominowanego zwłaszcza w częściach południowo-zachodniej i środkowo-zachodniej przez rozległe łąki ramienicowe z *Chara delicatula*, *C. tomentosa*, *C. globularis* i *Nitella cf. opaca*. W analizowanej części Ostoi Pilskiej, poniżej drogi Piła-Zelgniewo, usytuowane są dwa największe w północnej części regionu torfowiska mszarne zajęte głównie przez torfowiska wysokie i fragmentarycznie przez bory bagienne, z wieloma gatunkami torfowców, w tym zagrożonymi: *Sphagnum fuscum* i *S. papillosum*. Nad jeziorem

Czarnym koło Jeziorek, poza torfowiskami przejściowymi, występują fragmenty obniżeń na podłożu torfowym z roślinnością ze związku *Rynchosporion*.

Obszar Natura 2000 Ostoja Pilska (PLH300045) nie posiada opracowanego planu zadań ochronnych.

Lokalizację obszaru Natura 2000 Ostoja Pilska (PLH300045) na terenie Gminy Wysoka przedstawiono na kolejnej rycinie.

Rysunek 15. Lokalizacja obszaru Natura 2000 Ostoja Pilska na terenie Gminy Wysoka

Źródło: <https://mapy.geoportal.gov.pl/>

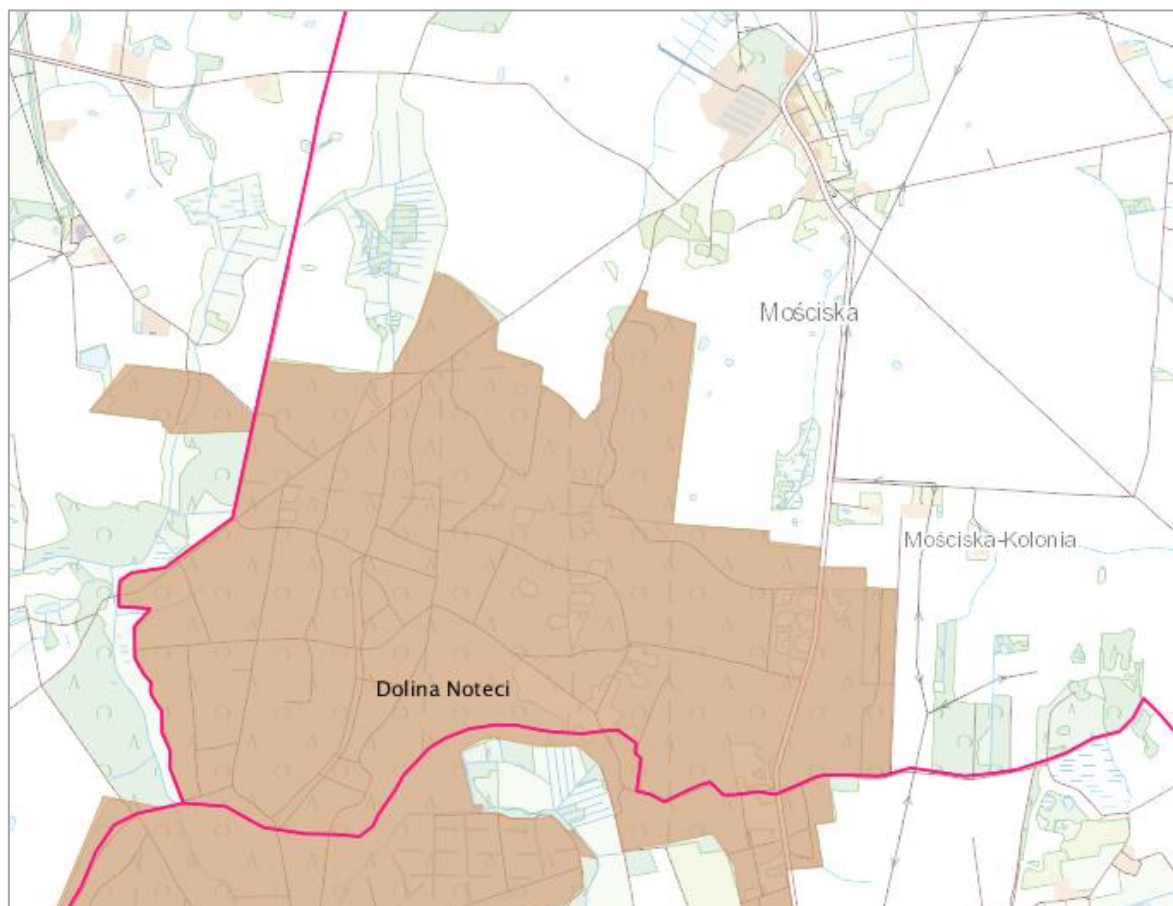
OBSZAR CHRONIONEGO KRAJOBRAZU DOLINA NOTECI

Obszar chronionego krajobrazu obejmuje tereny chronione ze względu na wyróżniający się krajobraz o zróżnicowanych ekosystemach, wartościowe ze względu na możliwość zaspokajania potrzeb związanych z turystyką i wypoczynkiem lub pełnioną funkcją korytarzy ekologicznych.

Obszar Chronionego Krajobrazu Dolina Noteci wyznaczony został 01.07.1989 r. Obszar ten obejmuje powierzchnię 688,40 km², w większości położony jest w makroregionie Pradoliny Toruńsko-Eberswaldzkiej i mezoregionie Doliny Środkowej Noteci. Obszar Chronionego Krajobrazu Dolina Noteci na terenie powiatu pilskiego rozciąga się przez obszar miasta Piły oraz obszary gmin: Ujście, Kaczory Miasteczko Krajeńskie, Wysoka, Białośliwie, Wyrzysk. Omawiany obszar na obszarze miasta Wyrzysk łączy się z Obszarem Chronionego Krajobrazu Dolina Łobżonki i Bory Kujańskie. Obszar obejmuje tereny chronione ze względu na wyróżniający się krajobraz o zróżnicowanych ekosystemach, które wartościowe są ze względu na możliwość zaspokojenia potrzeb związanych z turystyką i wypoczynkiem. Ponadto pełni on funkcje korytarzy ekologicznych. Dolina Noteci charakteryzuje się głównie występowaniem krajobrazów łąkowo-polnych i osadniczych, mniej dominujące są krajobrazy leśno-łąkowe z jeziorami. W Pradoliny Toruńsko-Eberswaldzkiej przeważają ekosystem łąkowy nazywany Nadnoteckimi Łęgami. Nadnoteckie Łęgi stanowią około 14% omawianego Obszaru Chronionego Krajobrazu i obejmują dolny bieg Noteci. Charakteryzują się one występowaniem torfowisk niskich oraz zalewowych łąk. W dolinie rzeki Noteci dominowały lasy łąkowe wierzbowo-topolowe, jednak rozwijające się rolnictwo przekształciło je w łąki łąkowe.

Nadnotecki Łęgi urozmaicone są wieloma starorzeczami, kanałami, a także zarastającymi torfiankami. Na terenie Gminy Wysoka Obszar Chronionego Krajobrazu Dolina Noteci obejmuje tereny leśne obrębu ewidencyjnego Mościska o powierzchni około 3,87 km².

Lokalizację Obszaru Chronionego Krajobrazu Dolina Noteci na terenie Gminy Wysoka przedstawiono na kolejnej rycinie.

Rysunek 16. Lokalizacja Obszaru Chronionego Krajobrazu Dolina Noteci na terenie Gminy Wysoka

Źródło: <https://mapy.geoportal.gov.pl/>

UŻYTKI EKOLOGICZNE

Użytkami ekologicznymi są zasługujące na ochronę pozostałości ekosystemów, mających znaczenie dla zachowania różnorodności biologicznej – naturalne zbiorniki wodne, śródpolne i śródleśne oczka wodne, kępy drzew i krzewów, bagna, torfowiska, wydmy, płaty nieużytkowanej roślinności, starorzecza, wychodnie skalne, skarpy, kamieńce, siedliska przyrodnicze oraz stanowiska rzadkich lub chronionych gatunków roślin, zwierząt, i grzybów, ich ostoje oraz miejsca rozmnażania lub miejsca sezonowego przebywania.

Na podstawie uchwały nr VIII/48/2007 Rady Miasta i Gminy Wysoka z dnia 31 maja 2007 r. w sprawie uznania niektórych gruntów Lasów Państwowych Nadleśnictwa Kaczory za użytki ekologiczne, wyznaczone zostały cztery następujące użytki ekologiczne.

- **Użytek ekologiczny „Stare Bagno”** znajdujący się w miejscowości Stare na terenie oddziału leśnego 81 pododdziału a, zajmuje powierzchnię 10,96 ha. Jest to nieużytek stanowiący bagno. Charakteryzuje się terenem płaskim o słabym odpływie. Teren ten prezentuje typ siedliskowy ols porośnięty roślinnością turzycowo-trawiastrą w formie kęp. Około 3,288 ha powierzchni użytku porośnięte jest olsami od II do IV klasy wieku, w niektórych miejscach widoczne jest lustro wody. Szata roślinna głównie reprezentowana jest przez łozowisko – zespół wierzby szarej i pięciopęcikowej. Poza tym dobrze rozwinięte są: szuwar trzcinowy, pałki szerokolistne, zespół kosaćca żółtego,

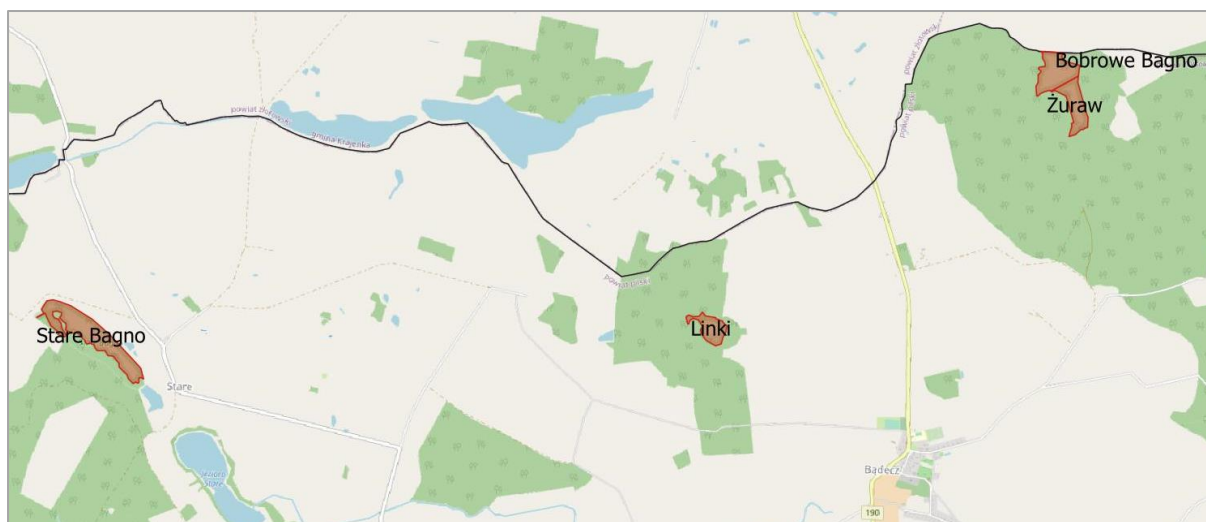
rzepichy ziemnowodnej oraz zespól situ skupionego. Teren użytku jest stałą ostoją dla bobra, miejscem lęgowym żurawia, a także miejscem masowego rozrodu żaby moczarowej, ropuchy szarej i żaby trawiastej.

- **Użytek ekologiczny „Bobrowe Bagno”** znajduje się w miejscowości Czajcze na terenie oddziału leśnego 38 pododdziału g, jego powierzchnia wynosi 5,54 ha. Podobnie jak użytek ekologiczny „Stare Bagno” jest nieużytkiem stanowiącym bagno porośnięte roślinnością turzycowo-trawiastą w formie kęp. Na 0,554 ha rośnie olsa III klasy wieku oraz dąb VI klasy wieku. Szata roślinna reprezentowana jest przez łożowisko – zespól wierzby szarej i pięciopręcikowej, a fragmentami także przez ols porzeczkowy. Poza tym, tak jak na użytku „Stare Bagno” tak i na „Bobrowym bagnie” dobrze rozwinięte są: szuwar trzcinowy, pałki szerokolistne, zespól kosaćca żółtego, rzepichy ziemnowodnej oraz zespól situ skupionego. Teren użytku jest stałą ostoją dla bobra, miejscem lęgowym żurawia, a także miejscem masowego rozrodu żaby moczarowej, ropuchy szarej i żaby trawiastej. Spotkać tu można również kumaka nizinnego.
- **Użytek ekologiczny „Żuraw”** również położony w miejscowości Czajcze na terenie oddziału leśnego 41 pododdziału f, zajmuje obszar o powierzchni 4,20 ha. Od północy graniczy z użytkiem ekologicznym „Bobrowe Bagno”. Tak jak pozostałe użytki ekologiczne w gminie, tak i ten jest nieużytkiem stanowiącym bagno, które porośnięte jest roślinnością turzycowo-trawiastą w formie kęp. Na około 80% powierzchni tego użytku stanowi samosiew wierzby. Szata roślinna głównie reprezentowana jest przez łożowisko – zespól wierzby szarej i pięciopręcikowej. Poza tym dobrze rozwinięte są: szuwar trzcinowy, pałki szerokolistne, zespól kosaćca żółtego, rzepichy ziemnowodnej oraz zespól situ skupionego. Teren użytku jest stałą ostoją dla bobra, miejscem lęgowym żurawia, a także miejscem masowego rozrodu żaby moczarowej, ropuchy szarej i żaby trawiastej. Na obszarze użytku ekologicznego „Żuraw” występuje również kumak nizinny.
- **Użytek ekologiczny „Linki”** położony w miejscowości Bądecz, na terenie oddziału leśnego 56 pododdziału m. Użytek ten stanowi nieużytek będący bagnem o powierzchni 3,15 ha. Porośnięty roślinnością turzycowo-trawiastą w formie kęp, gdzie na około 20% powierzchni występuje samosiew brzozy i ols I klasy wieku. Około 1,89 ha użytku zalane jest wodą. Szata roślinna głównie reprezentowana jest przez łożowisko – zespól wierzby szarej i pięciopręcikowej. Poza tym dobrze rozwinięte są: szuwar trzcinowy, pałki szerokolistne, zespól kosaćca żółtego, rzepichy ziemnowodnej oraz zespól situ skupionego. Teren użytku jest stałą ostoją dla bobra, miejscem lęgowym żurawia, a także miejscem masowego rozrodu żaby moczarowej, ropuchy szarej i żaby trawiastej. Na obszarze tego użytku ekologicznego również występuje kumak nizinny oraz traszka zwyczajna.

Zgodnie z uchwałą nr VIII/48/2007 Rady Miasta i Gminy Wysoka z dnia 31 maja 2007 r. w sprawie uznania niektórych gruntów Lasów Państwowych Nadleśnictwa Kaczory za użytki ekologiczne, w celu ochrony użytków ekologicznych zostały wprowadzone następujące zakazy:

- niszczenia, uszkodzenia lub przekształcania obszaru;
- wykonywania prac ziemnych trwale zniekształcających rzeźbę terenu, z wyjątkiem prac związanych z zabezpieczeniem przeciwpożarowym;
- zbioru, niszczenia, uszkodzenia roślin na obszarach użytków ekologicznych;
- umyślnego niszczenia, zabijania dziko występujących zwierząt, niszczenia nor, lęgówisk zwierzęcych, z wyjątkiem wykonywania czynności związanych z racjonalną gospodarką leśną i łowiecką;
- likwidowania, zasypywania i przekształcania obszaru wodno-błotnego bagna;
- zbioru, niszczenia, uszkodzenia roślin na obszarze użytku ekologicznego.

Lokalizację użytków ekologicznych na terenie Miasta i Gminy Wysoka przedstawiono na kolejnej rycinie.

Rysunek 17. Lokalizacja użytków ekologicznych na terenie Miasta i Gminy Wysoka

Źródło: <https://mapy.geoportal.gov.pl/>

POMNIKI PRZYRODY

Pomnikami przyrody są pojedyncze twory przyrody żywej i nieożywionej lub ich skupiska o szczególnej wartości przyrodniczej, naukowej, kulturowej, historycznej lub krajobrazowej oraz odznaczające się indywidualnymi cechami, wyróżniającymi je wśród innych tworów, okazałych rozmiarów drzewa, krzewy gatunków rodzimych lub obcych, źródła, wodospady, wywierzyska, skałki, jary, głązy narzutowe oraz jaskinie.

Na obszarze Miasta i Gminy Wysoka występują drzewa oraz ich skupiska o szczególnej wartości przyrodniczej, objęte ochroną. Łącznie na terenie gminy ustanowiono 8 pomników przyrody, w tym jedną aleję składającą się ze 136 drzew (głównie lip drobnolistnych).

Wykaz pomników przyrody ustanowionych na terenie Miasta i Gminy Wysoka przedstawiono w kolejnej tabeli.

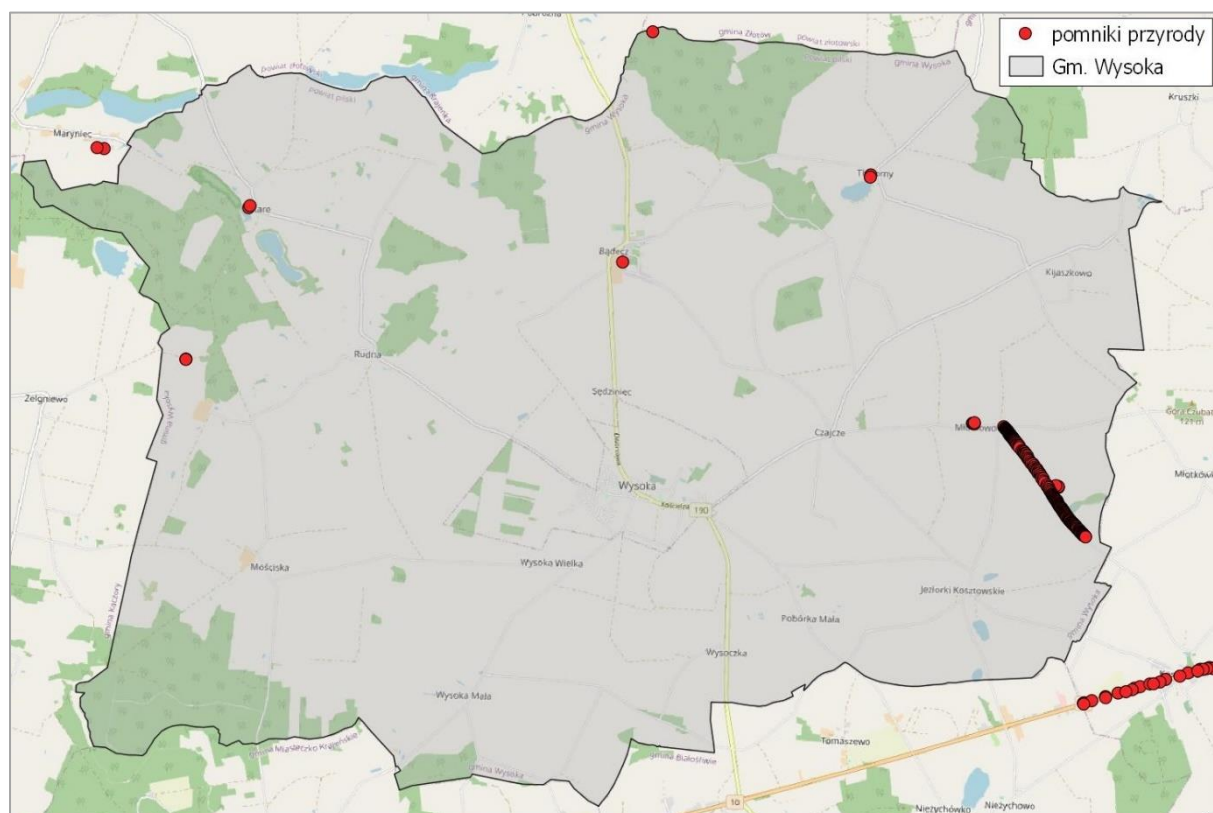
Tabela 43. Charakterystyka pomników przyrody ustanowionych na terenie Miasta i Gminy Wysoka

Data ustanowienia	Liczba drzew	Gatunek	Wys. [m]	Pierśnica [cm]	Lokalizacja
1954-03-12	1	Dąb bezszypułkowy <i>Quercus petraea</i>	25	138	N-ctwo Kaczory, L-ctwo Czajcze, oddz. 5b. 5c. Drzewo rośnie w kompleksie leśnym
1984-12-27	1	Dąb szypułkowy <i>Quercus robur</i>	33	223	Park w m. Stare
1984-12-27	1	Buk pospolity <i>Fagus sylvatica</i>	36	186	Park w m. Stare
1984-12-27	4	Dąb szypułkowy <i>Quercus robur</i> (2 szt), Świerk pospolity <i>Picea abies</i> , Modrzew europejski <i>Larix decidua</i>	23-31	57-184	Młotkowo, drzewa rosną w parku, który jest własnością prywatną
1984-12-27	2	Dąb szypułkowy <i>Quercus robur</i>	29-32	135-142	Tłukomy, park przy kościele
1996-07-01	2	Dąb bezszypułkowy <i>Quercus petraea</i>	22-24	141-167	przy drodze Żelgniewo - Rudna (przy krzyżu)

Data ustanowienia	Liczba drzew	Gatunek	Wys. [m]	Pierśnica [cm]	Lokalizacja
1992-12-31	1	Dąb szypułkowy <i>Quercus robur</i>	25	155	Bądecz, park R.S.P.
2001-11-22	136 (aleja drzew)	Lipa drobnolistna <i>Tilia cordata</i> , Kasztanowiec zwyczajny <i>Aesculus hippocastanum</i> , Dąb szypułkowy <i>Quercus robur</i> , Klon zwyczajny <i>Acer platanoides</i> , Jesion wyniosły <i>Fraxinus excelsior</i> , Grab zwyczajny <i>Carpinus betulus</i>	10-31	34-133	Drzewa rosną przy drodze gminnej w otoczeniu pól. W kierunku od Młotkowa do skrzyżowania kolonii Młotkowo i dalej w kierunku Kosztowa

Źródło: opracowanie własne na podstawie <http://crfop.gdos.gov.pl/>

Lokalizację pomników przyrody ustanowionych na terenie Miasta i Gminy Wysoka przedstawiono na kolejnej rycinie.

Rysunek 18. Lokalizacja pomników przyrody na terenie Miasta i Gminy Wysoka

Źródło: <https://mapy.geoportal.gov.pl/>

4.9.3. Analiza SWOT oraz zagadnienia horyzontalne dla obszaru interwencji zasoby przyrodnicze

Analizę SWOT oraz zagadnienia horyzontalne dla obszaru interwencji zasoby przyrodnicze przedstawiono w kolejnych tabelach.

Tabela 44. Analiza SWOT dla obszaru interwencji zasoby przyrodnicze

Mocne strony	Słabe strony
<ul style="list-style-type: none"> • Lokalizacja na terenie gminy obszaru Natura 2000, obszaru chronionego krajobrazu, użytków ekologicznych oraz pomników przyrody. • Występowanie na terenie gminy cennych i chronionych siedlisk przyrodniczych oraz gatunków fauny i flory. • Duża powierzchnia lasów ochronnych na terenie gminy. • Zróżnicowana struktura gatunków lasotwórczych na terenie gminy. 	<ul style="list-style-type: none"> • Niski stopień lesistości gminy. • Duże rozdrobnienie lasów na terenie gminy. • Niska znajomość przepisów prawnych z zakresu ochrony przyrody w społeczeństwie (niski poziom świadomości przyrodniczej).
Szanse	Zagrożenia
<ul style="list-style-type: none"> • Wsparcie zrównoważonego rolnictwa (pakiety rolno- środowiskowo –klimatyczne) oraz zalesień w ramach PROW. • Działalność ochronna Nadleśnictwa i RDOŚ. • Ustanawianie nowych form ochrony przyrody. • Działania ograniczające presje na środowisko na etapie planowania przestrzennego. • Podnoszenie świadomości przyrodniczej społeczeństwa. 	<ul style="list-style-type: none"> • Ekspansja gatunków obcych. • Pogłębiający się deficyt opadów i w konsekwencji obniżanie się poziomu wód gruntowych prowadzące do osłabienia stanu zdrowotnego drzewostanów (wydzielanie się posuszu). • Fragmentacja siedlisk poprzez realizację inwestycji liniowych. • Wzrost presji gospodarczej, urbanistycznej, turystycznej i rekreacyjnej. • Zanieczyszczenie środowiska.

Źródło: opracowanie własne

Tabela 45. Zagadnienia horyzontalne dla obszaru interwencji zasoby przyrodnicze

Adaptacja do zmian klimatu	<ul style="list-style-type: none"> • Prowadzenie regulacji mikroklimatu poprzez zalesienia, zadrzewienia śródpolne, zieleń na terenach zabudowanych. • Utrzymywanie właściwego stanu siedlisk (w szczególności wodno-błotnych oraz związanych z dolinami rzek). • Uwzględnianie w dokumentach planistycznych aspektu klimatycznego tak, aby projektowane w nich działania w pełni odpowiadały zagrożeniom oraz potrzebom ochrony gatunków i siedlisk. • Podejmowanie działań służących dobrej kondycji lasów, tj. np. przebudowa drzewostanów i odpowiedni dobór gatunków. • Ochrona struktur przyrodniczych, zachowanie spójności i drożności sieci ekologicznej.
Nadzwyczajne zagrożenia środowiska	<ul style="list-style-type: none"> • Związane z wielkoobszarowymi pożarami lasów oraz wypalaniem użytków rolnych.
Działania edukacyjne	<ul style="list-style-type: none"> • Prowadzenie działań edukacyjno – informacyjnych w zakresie ochrony i promocji zasobów przyrodniczych (np. roli zjawisk przyrodniczych, presji turystycznej, prawnych podstawach funkcjonowania obszarów chronionych, roli lasów i ich ochrony, szkodliwości wypalania łąk).
Monitoring środowiska	<ul style="list-style-type: none"> • Monitoring siedlisk i gatunków chronionych przez RDOŚ oraz Nadleśnictwo.

Źródło: opracowanie własne

4.10. Zagrożenia poważnymi awariami

Zakłady ZDR i ZZR

Zgodnie z rejestrem zakładów dużego (ZDR) i zwiększonego ryzyka (ZZR) wystąpienia poważnej awarii przemysłowej, który prowadzony jest przez Główny Inspektorat Ochrony Środowiska, na terenie Miasta i Gminy Wysoka nie ma zlokalizowanych zakładów ZDR i ZZR.

Poważne awarie przemysłowe

Zgodnie z rejestrem poważnych awarii prowadzonym przez Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Poznaniu w latach 2010-2020 na terenie województwa wielkopolskiego doszło do 9 poważnych awarii przemysłowych (żadna na terenie Miasta i Gminy Wysoka).

Tabela 46. Wykaz poważnych awarii przemysłowych na terenie województwa wielkopolskiego w latach 2010-2020

Lp.	Data awarii	Miejscowość	Rodzaj awarii
1.	2010-03-04	Antoninek	wybuch paletopojemnika z wodą odpadową (<4% nadtlenu wodoru i <2,5% nadtlenu organicznych)
2.	2010-03-20	Złotniki	rozszczelnienie podziemnego odcinka rurociągu „Przyjaźń” i wyciek surowej ropy naftowej
3.	2010-06-12	Głębocko	eksplozja i pożar w zakładzie produkującym nadtlenuki
4.	2011-03-31	Poznań	pożar magazynów chemii kosmetycznej
5.	2011-11-14	Czempiń	wybuch i pożar w zakładzie odzysku i unieszkodliwiania odpadów niebezpiecznych
6.	2013-09-02	Poznań	wypadek w czasie pracy
7.	2013-10-21	Wolsztyn	wyciek substancji ropopochodnych (smoły lub lepiku lub pochodnych) ze zbiornika podziemnego
8.	2013-11-14	Janków Przygodzki	rozszczelnienie gazociągu wysokiego ciśnienia, ulotnienie się gazu i pożar
9.	2019-01-11	Września	wyciek substancji chemicznych wewnątrz budynku

Źródło: WIOŚ w Poznaniu

Jak wynika z powyższego wykazu poważne awarie przemysłowe jakie wystąpiły na terenie województwa wielkopolskiego związane były również z rozszczelnieniem gazociągów i ropociągów przesyłowych/wysokiego ciśnienia, wskutek czego dochodziło do wycieku/wybuchu przesyłanych paliw. Przez teren Miasta i Gminy Wysoka przebiegają gazociągi wysokiego ciśnienia, które stanowią potencjalne źródło wystąpienia poważnej awarii przemysłowej.

4.10.1. Analiza SWOT oraz zagadnienia horyzontalne dla obszaru interwencji zagrożenia poważnymi awariami

Analizę SWOT oraz zagadnienia horyzontalne dla obszaru interwencji zagrożenia poważnymi awariami przedstawiono w kolejnych tabelach.

Tabela 47. Analiza SWOT dla obszaru interwencji zagrożenia poważnymi awariami

Mocne strony	Słabe strony
<ul style="list-style-type: none"> • Brak na terenie gminy zakładów ZZR. • Brak na terenie gminy zakładów ZDR. 	<ul style="list-style-type: none"> • Przebieg przez teren gminy gazociągów przesyłowych wysokiego ciśnienia.
Szanse	Zagrożenia
<ul style="list-style-type: none"> • Odpowiednie planowanie przestrzenne – lokalizacja zakładów przemysłowych w specjalnych strefach. • Działalność kontrolno-inspekcyjna Wojewódzkiego Inspektoratu Ochrony 	<ul style="list-style-type: none"> • Możliwość powstania nowych zakładów ZDR i ZZR w sąsiednich gminach i powiatach. • Ponadlokalny zasięg skutków wystąpienia poważnej awarii.

Środowiska, Państwowej Straży Pożarnej oraz Inspekcji Transportu Drogowego. <ul style="list-style-type: none"> • Opór społeczny przed lokalizowaniem nowych zakładów ZDR i ZZR. 	<ul style="list-style-type: none"> • Ekstremalne zjawiska pogodowe (burze, huragany, ulewne deszcze) powodujące wzrost ryzyka wystąpienia poważnej awarii.
--	---

Źródło: opracowanie własne

Tabela 48. Zagadnienia horyzontalne dla obszaru interwencji zagrożenia poważnymi awariami

Adaptacja do zmian klimatu	<ul style="list-style-type: none"> • Modernizacja lub budowa nowej infrastruktury transportowej, energetycznej, gazowej w sposób uwzględniający gwałtowne zmiany pogodowe. • Położenie nacisku na tworzenie oraz kontrola systemów zabezpieczeń przed skutkami zmian klimatycznych w przypadku powstawania nowych zakładów przemysłowych.
Nadzwyczajne zagrożenia środowiska	<ul style="list-style-type: none"> • Związane z działalnością zakładów ZZR i ZDR w regionie. • Związane z przesyłem gazu ziemnego, przesyłem i transformacją energii elektrycznej, transportem materiałów niebezpiecznych, działalnością przemysłową.
Działania edukacyjne	<ul style="list-style-type: none"> • Poprzez realizację ćwiczeń i szkoleń z zakresu zarządzania kryzysowego oraz przeciwdziałania i postępowania w przypadku wystąpienia poważnej awarii. • Poprzez działalność powiatowego i gminnego zespołów zarządzania kryzysowego.
Monitoring środowiska	<ul style="list-style-type: none"> • Poprzez działalność kontrolno-inspekcyjną WIOŚ, Państwowej Straży Pożarnej oraz Inspekcji Transportu Drogowego.

Źródło: opracowanie własne

4.11. Istniejące problemy środowiskowe oraz prognoza stanu środowiska

Na podstawie dokonanego opisu stanu środowiska oraz przeprowadzonej analizy SWOT dla poszczególnych obszarów interwencji zidentyfikowano następujące najważniejsze problemy środowiskowe na terenie Miasta i Gminy Wysoka, które priorytetowo wymagają podjęcia działań naprawczych/zapobiegawczych w ramach niniejszego Programu (kluczowe obszary interwencji):

1) **Występowanie przekroczeń dopuszczalnych standardów jakości powietrza.**

W dniu 13 lipca 2020 r. Sejmik Województwa Wielkopolskiego przyjął uchwałą nr XXI/391/20 „Program ochrony powietrza dla strefy wielkopolskiej”. Program ochrony powietrza opracowany został w związku z odnotowaniem w 2018 r. przekroczeń standardów jakości powietrza ze względu na ponadnormatywną zawartość pyłów zawieszonych PM10 i PM2,5 oraz benzo(a)pirenu. Niniejszym Programem objęta została również Gmina Wysoka ze względu na wystąpienie na terenie gminy w 2018 r. obszaru przekroczeń docelowego stężenia rocznego benzo(a)pirenu w powietrzu. Według danych GIOŚ główną przyczyną przekroczeń dopuszczalnych stężeń zanieczyszczeń powietrza na terenie województwa wielkopolskiego jest oddziaływanie emisji związanych z indywidualnym ogrzewaniem budynków mieszkalnych (stężenia pyłów zawieszonych oraz B(a)P wykazują wyraźną zmienność sezonową – przekroczenia dotyczą wyłącznie sezonu grzewczego). Udział sektora komunalno-bytowego w łącznej emisji B(a)P na terenie województwa wielkopolskiego w 2020 r. wyniósł 97,5 %. W przypadku emisji pyłów zawieszonych PM2,5 oraz PM10 udział sektora komunalno-bytowego jest również zdecydowanie najwyższy i wynosi kolejno 78,3 % i 54,2 %.

2) **Zła jakość wód powierzchniowych.**

Na terenie Miasta i Gminy Wysoka znajduje się 5 monitorowanych jednolitych części wód powierzchniowych (JCWP), tj.: JCWP Białośliwka do Dopływu spod Grabowna; JCWP Dopływ z Jeziorek Kosztowskich; JCWP Kanał Młotkowski; JCWP Kocunia do jez. Sławianowskiego; JCWP Radacznica. Stan ogólny wszystkich monitorowanych JCWP określony został jako ZŁY. Najgorszym stanem ekologicznym na terenie gminy (5 klasa jakości) charakteryzuje się JCWP Kanał Młotkowski. Trzy JCWP (JCWP Białośliwka

do Dopływu spod Grabowna; JCWP Dopływ z Jeziorek Kosztowskich; JCWP Radacznica) znajdują się w 4 klasie stanu ekologicznego. W umiarkowanym stanie ekologicznym (3 klasa jakości) znajduje się natomiast JCWP Kocunia do jez. Sławianowskiego. Stan chemiczny badany był w przypadku dwóch JCWP i w obu przypadkach oceniony został jako poniżej dobrego.

Stan pozostałych JCWP znajdujących się obrębie Miasta i Gminy Wysoka, a więc: JCWP Strużnica, JCWP Dopływ spod Gromadna oraz JCWP Dopływ z jez. Wapieńskiego - oceniony został metodą przeniesienia. Stan ogólny wszystkich ww. JCWP również oceniony został jako ZŁY.

Zgodnie z danymi GIOŚ RWMS w Poznaniu do najważniejszych zagrożeń jakości wód na terenie województwa wielkopolskiego należy zaliczyć: zrzuty punktowe ścieków komunalnych, bytowych i przemysłowych, zanieczyszczenia dopływające do wód ze źródeł rozproszonych (spływy powierzchniowe z terenów rolniczych, miejskich i przemysłowych, depozyt zanieczyszczeń z atmosfery, małe źródła punktowe np. nieszczelne szamba) oraz nadmierny pobór wód. Należy wspomnieć także o poważnych zagrożeniach dla życia biologicznego wód powierzchniowych związanych z zabudową hydrotechniczną (szczególnie zamykającą koryta rzeczne) oraz zagrożeniach jakie niosą ze sobą ekstremalne zjawiska pogodowe.

3) Silne zagrożenie suszą.

Zgodnie z opracowanym przez Państwowe Gospodarstwo Wodne Wody Polskie „Planem przeciwdziałania skutkom suszy”, który przyjęty został Rozporządzeniem Ministra Infrastruktury z dnia 15 lipca 2021 r., Gmina Wysoka położona jest na obszarze o łącznym (wynikowym) stopniu zagrożenia suszą określonym jako silne. Dla większości obszaru gminy stopień zagrożenia suszą rolniczą określony został jako silny/ekstremalny.

4) Wysoki udział zmieszanych odpadów komunalnych odbieranych z terenu gminy.

W 2020 r. z obszaru Miasta i Gminy Wysoka odebrano 1 624,83 Mg odpadów komunalnych. Zdecydowanie największy udział w łącznej masie odebranych odpadów z obszaru miasta i gminy posiadały niesegregowane (zmieszane) odpady komunalne (64,9 %). Pod kątem udziału odpadów komunalnych odbieranych w sposób selektywny Miasto i Gmina Wysoka ze wskaźnikiem na poziomie 35,1 % zajmuje dopiero 10 miejsce spośród wszystkich gmin należących do ZM „PRGOK”. Najwyższym udziałem odpadów komunalnych odbieranych w sposób selektywny charakteryzuje się Gmina Krajenka (48,3 %).

W kolejnej tabeli przedstawiono prognozę stanu poszczególnych komponentów środowiska na terenie Miasta i Gminy Wysoka.

Tabela 49. Prognoza stanu poszczególnych komponentów środowiska na terenie Miasta i Gminy Wysoka

Komponent środowiska	Prognoza/zmiana stanu
klimat	<p>Wyniki analiz naukowych oraz scenariusze klimatyczne wykonane w ramach „Strategicznego planu adaptacji dla sektorów i obszarów wrażliwych na zmiany klimatu do roku 2020 z perspektywą do roku 2030” (SPA 2020) jednoznacznie wskazują, iż klimat Polski ulega systematycznej zmianie. Największe zagrożenie dla gospodarki oraz społeczeństwa stanowią:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wzrost średniej rocznej temperatury powietrza; • zmiana struktury opadów – opady są bardziej gwałtowne, krótkotrwałe oraz nieregularne; • wzrost częstotliwości występowania oraz nasilenia zjawisk ekstremalnych takich jak: silne wiatry, nawalne deszcze, burze, fale upałów.
powietrze	<p>W kontekście prognozowania zmiany jakości powietrza kluczowe znaczenie ma obserwowana tendencja wzrostu średniej rocznej temperatury powietrza. Wyższe temperatury powietrza zmniejszają zapotrzebowanie na energię grzewczą w sezonie zimowym. W związku z czym mniejsze zużycie paliw opałowych przełoży się na mniejszą emisję zanieczyszczeń do powietrza oraz</p>

*PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA DLA MIASTA I GMINY WYSOKA NA LATA 2021-2024
Z PERSPEKTYWĄ DO ROKU 2028*

Komponent środowiska	Prognoza/zmiana stanu
	na poprawę jego jakości. Również wprowadzane i obowiązujące obecnie przepisy prawne ustalające wymagania w zakresie stosowania niskoemisyjnych paliw oraz urządzeń grzewczych (np. „uchwały antysmogowe”) wpłyną na redukcję emisji zanieczyszczeń z sektora komunalnego (emisja powierzchniowa), który stanowi główne źródło zanieczyszczeń powietrza na terenie kraju (szczególnie w zakresie pyłów zawieszonych oraz benzo(a)pirenu).
wody powierzchniowe i podziemne	Prognozowane zmiany klimatyczne polegające na wzroście średniej rocznej temperatury powietrza oraz zmiany struktury opadów w konsekwencji wpłyną na nasilenie zjawiska suszy. W związku z czym stan ilościowy oraz dostępność zasobów wód dla wszystkich sektorów gospodarki zmniejszy się. Postępujący wzrost urbanizacji (powstawanie nowych terenów mieszkaniowych i zakładów produkcyjno-przemysłowych) również przyczyni się do degradacji ilościowej i jakościowej środowiska wodnego.
klimat akustyczny	Postępujący wzrost urbanizacji (powstawanie nowych terenów mieszkaniowych, zakładów produkcyjno-przemysłowych, terenów komunikacyjnych) przyczyni się do wzrostu natężenia dźwięku w środowisku.
promieniowanie elektromagnetyczne	Postępujący wzrost urbanizacji (powstawanie nowych terenów mieszkaniowych i zakładów produkcyjno-przemysłowych) przyczyni się do wzrostu liczby sztucznych źródeł pól elektromagnetycznych takich jak: stacje transformatorowe, napowietrzne linie elektroenergetyczne, stacje bazowe telefonii komórkowej, radiowe i telewizyjne stacje nadawcze. Powyższe spowoduje wzrost poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku. Wzrost poziomu promieniowania elektromagnetycznego w środowisku spowodowany będzie również wprowadzaniem na terenie kraju technologii mobilnej piątej generacji (5G) pracującej na wyższych częstotliwościach.
zasoby geologiczne	Prowadzenie działalności wydobywczej i eksploatacja nowych złóż kopalin powodować będzie zmniejszenie dostępności zasobów geologicznych.
gleby i powierzchnia ziemi	Postępujący wzrost urbanizacji (powstawanie nowych terenów mieszkaniowych, zakładów produkcyjno-przemysłowych, terenów komunikacyjnych) przyczyni się do zmniejszenia powierzchni gleb i gruntów czynnych biologicznie. Zmiany klimatyczne (susze oraz ulewne deszcze) przyczynią się do wzrostu zagrożenia erozją pokrywy glebowej.
zasoby przyrodnicze	Środowisko biotyczne podlega bardzo różnorodnym oddziaływaniom człowieka. Postępujący wzrost presji urbanizacji, w przypadku braku podejmowania kompleksowych działań ochronnych, może prowadzić do stopniowego zmniejszania się różnorodności biologicznej. Dotyczy to w szczególności zaniku gatunków rzadkich, kosztem wzrostu liczby gatunków synantropijnych i pospolitych. W świetle przewidywanego wzrostu udziału powierzchni zabudowanych i zainwestowanych, a także innych presji (np. turystycznej i rekreacyjnej), można się spodziewać utrzymywania lub nasilenia niekorzystnych skutków tych zjawisk dla przyrody żywej

Źródło: opracowanie własne

Prognozowane negatywne zmiany stanu i jakości większości analizowanych w powyższej tabeli komponentów środowiska na terenie Miasta i Gminy Wysoka powodują konieczność intensyfikacji podejmowania działań naprawczych i zapobiegawczych określonych w niniejszym „Programie Ochrony Środowiska”.

5. CELE PROGRAMU OCHRONY ŚRODOWISKA, ZADANIA I ICH FINANSOWANIE

5.1. Spójność wyznaczonych celów i zadań z dokumentami strategicznymi i programowymi

Cele oraz zadania zaplanowane do realizacji w „Programie Ochrony Środowiska dla Miasta i Gminy Wysoka na lata 2021-2024 z perspektywą do roku 2028” są spójne z celami wyznaczonymi w dokumentach strategicznych i programowych rangi krajowej, wojewódzkiej, powiatowej i gminnej.

W kolejnej tabeli wykazano powiązania „Programu Ochrony Środowiska dla Miasta i Gminy Wysoka na lata 2021-2024 z perspektywą do roku 2028” z założeniami obowiązujących dokumentów strategicznych szczebla krajowego, wojewódzkiego, powiatowego i gminnego.

Tabela 50. Spójność „Programu Ochrony Środowiska dla Miasta i Gminy Wysoka na lata 2021-2024 z perspektywą do roku 2028” z dokumentami strategicznymi szczebla krajowego, wojewódzkiego, powiatowego i gminnego

Powiązanie z „Programem Ochrony Środowiska dla Miasta i Gminy Wysoka”
POZIOM KRAJOWY
Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju. Polska 2030. Trzecia Fala Nowoczesności
<p>Cel 7 – Zapewnienie bezpieczeństwa energetycznego oraz ochrona i poprawa stanu środowiska</p> <ul style="list-style-type: none"> • Kierunek interwencji – Modernizacja infrastruktury i bezpieczeństwo energetyczne. • Kierunek interwencji – Modernizacja sieci elektroenergetycznych i ciepłowniczych. • Kierunek interwencji – Realizacja programu inteligentnych sieci w elektroenergetyce. • Kierunek interwencji – Wzmocnienie roli odbiorców finalnych w zarządzaniu zużyciem energii. • Kierunek interwencji – Stworzenie zachęt przyspieszających rozwój zielonej gospodarki. • Kierunek interwencji – Zwiększenie poziomu ochrony środowiska. <p>Cel 8 – Wzmocnienie mechanizmów terytorialnego równoważenia rozwoju dla rozwijania i pełnego wykorzystania potencjałów regionalnych:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Kierunek interwencji – Rewitalizacja obszarów problemowych w miastach. • Kierunek interwencji – Stworzenie warunków sprzyjających tworzeniu pozarolniczych miejsc pracy na wsi i zwiększaniu mobilności zawodowej na linii obszary wiejskie – miasta. • Kierunek interwencji – Zrównoważony wzrost produktywności i konkurencyjności sektora rolno-spożywczego zapewniający bezpieczeństwo żywnościowe oraz stymulujący wzrost pozarolniczego zatrudnienia i przedsiębiorczości na obszarach wiejskich. • Kierunek interwencji – Wprowadzenie rozwiązań prawno-organizacyjnych stymulujących rozwój miast. <p>Cel 9 – Zwiększenie dostępności terytorialnej Polski</p> <ul style="list-style-type: none"> • Kierunek interwencji – Udrożnienie obszarów miejskich i metropolitarnych poprzez utworzenie zrównoważonego, spójnego i przyjaznego użytkownikom systemu transportowego.
Polityka ekologiczna państwa 2030 – strategia rozwoju w obszarze środowiska i gospodarki wodnej
<p><u>Cel szczegółowy:</u> Środowisko i zdrowie. Poprawa jakości środowiska i bezpieczeństwa ekologicznego:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Kierunek interwencji: Zrównoważone gospodarowanie wodami, w tym zapewnienie dostępu do czystej wody dla społeczeństwa i gospodarki oraz osiągnięcie dobrego stanu wód. • Kierunek interwencji: Likwidacja źródeł emisji zanieczyszczeń do powietrza lub istotne zmniejszenie ich oddziaływania. • Kierunek interwencji: Ochrona powierzchni ziemi, w tym gleb. • Kierunek interwencji: Przeciwdziałanie zagrożeniom środowiska oraz zapewnienie bezpieczeństwa biologicznego, jądrowego i ochrony radiologicznej. <p><u>Cel szczegółowy:</u> Środowisko i gospodarka. Zrównoważone gospodarowanie zasobami środowiska:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Kierunek interwencji: Zarządzanie zasobami dziedzictwa przyrodniczego i kulturowego, w tym ochrona i poprawa stanu różnorodności biologicznej i krajobrazu. • Kierunek interwencji: Wspieranie wielofunkcyjnej i trwale zrównoważonej gospodarki leśnej. • Kierunek interwencji: Gospodarka odpadami w kierunku gospodarki o obiegu zamkniętym. • Kierunek interwencji: Zarządzanie zasobami geologicznymi poprzez opracowanie i wdrożenie polityki surowcowej państwa. • Kierunek interwencji: Wspieranie wdrażania ekoinnowacji oraz upowszechnianie najlepszych dostępnych technik BAT.

Powiązanie z „Programem Ochrony Środowiska dla Miasta i Gminy Wysoka”
<p>Cel szczegółowy: Środowisko i klimat. Łagodzenie zmian klimatu i adaptacja do nich oraz zarządzanie ryzykiem klęsk żywiołowych:</p> <ul style="list-style-type: none">
• Kierunek interwencji: Przeciwdziałanie zmianom klimatu.
• Kierunek interwencji: Adaptacja do zmian klimatu i zarządzanie ryzykiem klęsk żywiołowych. <p>Cel szczegółowy: Środowisko i edukacja. Rozwijanie kompetencji (wiedzy, umiejętności i postaw) ekologicznych społeczeństwa:</p> <ul style="list-style-type: none">
• Kierunek interwencji: Edukacja ekologiczna, w tym kształtowanie wzorców zrównoważonej konsumpcji. <p>Cel szczegółowy: Środowisko i administracja. Poprawa efektywności funkcjonowania instrumentów ochrony środowiska:</p> <ul style="list-style-type: none">
• Kierunek interwencji: Usprawnienie systemu kontroli i zarządzania ochroną środowiska oraz doskonalenie systemu finansowania.
Strategia na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030 r.)
<p>Obszar wpływający na osiągnięcie celów Strategii – Środowisko (określone kierunki interwencji)</p> <ul style="list-style-type: none">
• Zwiększenie dyspozycyjnych zasobów wodnych i osiągnięcie wysokiej jakości wód.
• Likwidacja źródeł emisji zanieczyszczeń powietrza lub istotne zmniejszenie ich oddziaływania.
• Zarządzanie zasobami dziedzictwa przyrodniczego.
• Ochrona gleb przed degradacją.
• Zarządzanie zasobami geologicznymi (zapewnienie ochrony i racjonalnego użytkowania złóż).
• Gospodarka odpadami zgodnie z hierarchią sposobów postępowania z odpadami.
• Oddziaływanie na jakość życia w zakresie klimatu akustycznego i oddziaływania pól elektromagnetycznych (zapewnienie odpowiednich poziomów ochrony przed skutkami oddziaływań pól elektromagnetycznych).
Strategia zrównoważonego rozwoju wsi, rolnictwa i rybactwa 2030
<ul style="list-style-type: none">
• wsparcie inwestycji z zakresu gospodarki wodno-ściekowej na obszarach wiejskich;
• poprawa dostępności komunikacyjnej obszarów wiejskich przez budowę lub modernizację gminnej i powiatowej sieci drogowej;
• działania na rzecz zmniejszenia udziału przejazdów indywidualnym transportem zmotoryzowanym i zachęcanie do korzystania z transportu publicznego, promocja ruchu rowerowego i pieszego;
• budowa, rozbudowa i modernizacja sieci gazowej przesyłowej i dystrybucyjnej;
• wsparcie dla budowy, odbudowy i prawidłowego wykorzystania urządzeń melioracyjnych oraz powiększenia retencji wodnej;
• zarządzanie wodami opadowymi na obszarach zurbanizowanych przez różne formy retencji i rozwój infrastruktury zieleni;
• dynamizacja przedsięwzięć na rzecz likwidacji niskiej emisji z systemów grzewczych;
• utrzymanie, a w miarę dostępności gruntów do zalesienia, zwiększenie ogólnej lesistości kraju oraz zwartości kompleksów leśnych i powierzchni zalesianych;
• identyfikacja gleb zanieczyszczonych na terenach wiejskich;
• zwiększanie efektywności energetycznej budynków użyteczności publicznej i mieszkalnych oraz w przedsiębiorstwach;
• ochrona produktywności gruntów rolnych;
• stymulowanie rozwoju alternatywnych, bezemisyjnych źródeł ciepła (m.in. taniego ogrzewania elektrycznego), co przyczyni się do obniżenia niskiej emisji, w szczególności na terenach słabiej zurbanizowanych;
• wsparcie produkcji energii elektrycznej i ciepła w skojarzeniu (kogeneracja);
• rozbudowa systemów dystrybucji energii oraz zwiększanie wykorzystania OZE;
• opracowanie i wdrożenie kompleksowych działań w zakresie zapobiegania skutkom utrzymywania się długotrwałych wysokich temperatur lub małej ilości opadów i w ich następstwie susz.
Program działań mających na celu zmniejszenie zanieczyszczenia wód azotanami pochodzącymi ze źródeł rolniczych oraz zapobieganie dalszemu zanieczyszczeniu
<p>Obszary szczególnie narażone na zanieczyszczenie azotanami pochodzenia rolniczego (OSN) zostały wyznaczone zgodnie z obowiązującą w całej UE tzw. Dyrektywą Azotanową. Rolnicy, których działki położone są na (OSN) są obowiązani do wypełniania „Programu działań mających na celu zmniejszenie zanieczyszczenia wód azotanami pochodzącymi ze źródeł rolniczych oraz zapobieganie dalszemu zanieczyszczeniu”, który przyjęty został w dniu 12 lutego 2020 r. Rozporządzeniem Rady Ministrów (Dz. U. z 2020, poz. 243). Program działań określa m.in.: sposoby i warunki rolniczego wykorzystania nawozów azotowych w pobliżu wód, na terenach o dużym nachyleniu, a także na glebach zamarzniętych, zalanych wodą lub przykrytych śniegiem; terminy, w których dozwolone jest rolnicze wykorzystanie nawozów; warunki przechowywania nawozów naturalnych oraz postępowanie z odciekami, a także sposób obliczania wymaganej pojemności urządzeń do ich przechowywania; sposób ustalania rocznej dawki nawozów naturalnych; zasady planowania prawidłowego nawożenia azotem.</p>
Krajowy plan na rzecz energii i klimatu na lata 2021-2030 (KPEiK)
<ul style="list-style-type: none">
• KPEiK przedstawia założenia i cele oraz polityki i działania na rzecz realizacji 5 wymiarów unii energetycznej: 1. Bezpieczeństwa energetycznego, 2. Wewnętrznego rynku energii, 3. Efektywności energetycznej, 4. Obniżenia emisyjności, 5. Badań naukowych, innowacji i konkurencyjności.

Powiązanie z „Programem Ochrony Środowiska dla Miasta i Gminy Wysoka”
<ul style="list-style-type: none"> • „Krajowy plan na rzecz energii i klimatu na lata 2021-2030” wyznacza następujące cele klimatyczno-energetyczne na 2030 r.: <ul style="list-style-type: none"> • redukcja emisji gazów cieplarnianych; • wzrost udziału OZE w finalnym zużyciu energii; • wzrost efektywności energetycznej; • redukcja udziału węgla w produkcji energii.
Polityka energetyczna Polski do 2040 roku
<p>Poprzez realizację celów i działań wskazanych w PEP2040 przeprowadzona zostanie niskoemisyjna transformacja energetyczna przy aktywnej roli odbiorcy końcowego i zaangażowaniu krajowego przemysłu, dając impuls gospodarce, przy zapewnieniu bezpieczeństwa energetycznego, w sposób innowacyjny, akceptowalny społecznie i z poszanowaniem środowiska oraz klimatu. Transformacja energetyczna Polski zostanie oparta na trzech filarach:</p> <ul style="list-style-type: none"> • I FILAR – SPRAWIEDLIWA TRANSFORMACJA. • II FILAR – ZEROEMISYJNY SYSTEM ENERGETYCZNY: To kierunek długoterminowy, w którym zmierza transformacja energetyczna. Zmniejszenie emisyjności sektora energetycznego będzie możliwe m.in. poprzez zwiększenie roli energetyki rozproszonej i obywatelskiej przy jednoczesnym zapewnieniu bezpieczeństwa energetycznego poprzez przejściowe stosowanie technologii energetycznej opartych m.in. na paliwach gazowych. • III FILAR – DOBRA JAKOŚĆ POWIETRZA: To cel, który dla odbiorców jest jedną z bardziej zauważalnych oznak odchodzenia od paliw kopalnych. Dzięki inwestycjom w transformację sektora ciepłowniczego (systemowego i indywidualnego), elektryfikację transportu oraz promowania domów pasywnych i zeroemisyjnych, wykorzystujących lokalne źródła energii, w widoczny sposób poprawi się jakość powietrza, która ma wpływ na zdrowie społeczeństwa. Kluczowym rezultatem transformacji odczuwalnym przez każdego obywatela będzie zapewnienie czystego powietrza w Polsce.
Strategiczny plan adaptacji dla sektorów i obszarów wrażliwych na zmiany klimatu do roku 2020 z perspektywą do roku 2030
<p>Cel 1. Zapewnienie bezpieczeństwa energetycznego i dobrego stanu środowiska:</p> <ul style="list-style-type: none"> • dostosowanie sektora gospodarki wodnej do zmian klimatu; • dostosowanie sektora energetycznego do zmian klimatu; • ochrona różnorodności biologicznej i gospodarka leśna w kontekście zmian klimatu; • adaptacja do zmian klimatu w gospodarce przestrzennej i budownictwie; • zapewnienie funkcjonowania skutecznego systemu ochrony zdrowia w warunkach zmian klimatu. <p>Cel 2. Skuteczna adaptacja do zmian klimatu na obszarach wiejskich:</p> <ul style="list-style-type: none"> • stworzenie lokalnych systemów monitorowania i ostrzegania przed zagrożeniami; • organizacyjne i techniczne dostosowanie działalności rolniczej i rybackiej do zmian klimatu. <p>Cel 3. Rozwój transportu w warunkach zmian klimatu:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wypracowywanie standardów konstrukcyjnych uwzględniających zmiany klimatu; • zarządzanie szlakami komunikacyjnymi w warunkach zmian klimatu. <p>Cel 4. Zapewnienie zrównoważonego rozwoju regionalnego i lokalnego z uwzględnieniem zmian klimatu:</p> <ul style="list-style-type: none"> • monitoring stanu środowiska i systemy wczesnego ostrzegania i reagowania w kontekście zmian klimatu (miasta i obszary wiejskie); • miejska polityka przestrzenna uwzględniająca zmiany klimatu. <p>Cel 5. Stymulowanie innowacji sprzyjających adaptacji do zmian klimatu promowanie innowacji na poziomie działań organizacyjnych i zarządczych sprzyjających adaptacji do zmian klimatu:</p> <ul style="list-style-type: none"> • budowa systemu wsparcia innowacyjnych technologii sprzyjających adaptacji do zmian klimatu. <p>Cel 6. Kształtowanie postaw społecznych sprzyjających adaptacji do zmian klimatu:</p> <ul style="list-style-type: none"> • zwiększenie świadomości odnośnie do ryzyk związanych ze zjawiskami ekstremalnymi i metodami ograniczania ich wpływu; • ochrona grup szczególnie narażonych przed skutkami niekorzystnych zjawisk klimatycznych.
Plan przeciwdziałania skutkom suszy
<p>Zgodnie z „Planem przeciwdziałania skutkom suszy” w celu przeciwdziałania skutkom suszy należy realizować działania wpływające zarówno na zabezpieczenie dostępu do wody przeznaczonej do spożycia i prowadzenia nawodnień, jak i poprzez zwiększenie odporności terenu na skutki suszy. Zwiększenie odporności terenu oznacza, iż dany teren ze względu na swoją specyfikę i wdrożone działania będzie reagował na suszę z opóźnieniem, bądź też skutki suszy na nim nie wystąpią. Działania, które będą wpływać na zwiększenie odporności terenu to:</p> <ul style="list-style-type: none"> • budowa oraz przebudowa urządzeń melioracyjnych, • realizacja działań inwestycyjnych w zakresie kształtowania zasobów wodnych przez zwiększanie sztucznej retencji, • realizacja przedsięwzięć zmierzających do zwiększania i odtwarzania naturalnej retencji, • zwiększenie ilości i czasu retencji wód na gruntach rolnych, • zwiększenie retencji naturalnej i sztucznej na gruntach leśnych, • retencja i zagospodarowanie wód opadowo-roztopowych na terenach zurbanizowanych.

Powiązanie z „Programem Ochrony Środowiska dla Miasta i Gminy Wysoka”
<p>Do grupy działań formalnych i edukacyjnych zaliczono rozwiązania umożliwiające zarządzanie zjawiskiem suszy np.: poprzez jej monitorowanie, rekompensowanie poniesionych strat, zarządzanie zasobami wodnymi, czy też właściwe zarządzanie w sytuacjach, gdy zjawisko suszy osiąga rozmiar klęski żywiołowej. Działania edukacyjne to przede wszystkim zwiększanie świadomości i kształtowanie wiedzy na temat:</p> <ul style="list-style-type: none">
• suszy - jej powstawania oraz możliwych do wystąpienia skutków,
• wprowadzania w życie codzienne rozwiązań oszczędzających wodę,
• możliwości retencjonowania wody. <p>Działania edukacyjne to również opracowanie dobrych praktyk oraz programów edukacyjnych, w tym wprowadzenie tematyki suszy do programów nauczania dla szkół podstawowych i ponadpodstawowych.</p>
Strategia Zrównoważonego Rozwoju Transportu do 2030 roku
<ul style="list-style-type: none">
• Kierunek interwencji 3: zmiany w indywidualnej i zbiorowej mobilności.
• Kierunek interwencji 5: ograniczanie negatywnego wpływu transportu na środowisko.
Aktualizacja Krajowego Programu Oczyszczania Ścieków Komunalnych – AKPOŚK 2017
<ul style="list-style-type: none">
• Dostosowanie wydajności oczyszczalni do odbioru 100 % ładunku zanieczyszczeń powstających w aglomeracji.
• Zastosowanie odpowiednich technologii oczyszczania ścieków gwarantujących osiągnięcie wymaganych standardów oczyszczania ścieków.
• Wyposażenia aglomeracji w systemy zbierania ścieków komunalnych umożliwiającej spełnienie blisko 100 % poziomu obsługi.
Plan gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Odry
<ul style="list-style-type: none">
• Badanie i monitorowanie środowiska wodnego.
• Działania wynikające z konieczności porządkowania systemu gospodarki ściekowej.
• Kontrola użytkowników prywatnych i przedsiębiorstw.
• Kształtowanie naturalnych warunków hydrologicznych oraz ochrona i zachowanie ekosystemów oraz różnorodności biologicznej.
• Ograniczenie odpływu biogenów z terenów rolniczych.
• Ograniczenie rozprzestrzeniania zanieczyszczeń.
• Optymalizacja zużycia wody.
• Realizacja zadań systemowych z zakresu gospodarki odpadami.
• Przegląd pozwoleń wodnoprawnych.
• Zapewnienie ciągłości potoków i rzek przez udrożnienie obiektów.
Aktualizacja Programu wodno-środowiskowego kraju
<ul style="list-style-type: none">
• Niepogarszanie stanu jednolitych części wód.
• Zaprzestanie lub stopniowe wyeliminowanie zrzutu substancji priorytetowych do środowiska lub ograniczone zrzuty tych substancji.
• Osiągnięcie dobrego stanu wód: dobry stan ekologiczny i chemiczny dla naturalnych części wód powierzchniowych, dobry potencjał ekologiczny i dobry stan chemiczny dla sztucznych i silnie zmienionych części wód oraz dobry stan chemiczny i ilościowy dla wód podziemnych.
• Spełnienie wymagań specjalnych, zawartych w innych unijnych aktach prawnych i polskim prawodawstwie, w odniesieniu do obszarów chronionych (w tym m. in. narażonych na zanieczyszczenia związkami azotu pochodzącymi ze źródeł rolniczych, przeznaczonych do celów rekreacyjnych, do poboru wody dla zaopatrzenia ludności w wodę przeznaczoną do spożycia, do ochrony siedlisk lub gatunków).
Krajowy plan gospodarki odpadami 2022
<ul style="list-style-type: none">
• Głównym celem dokumentu jest określenie polityki gospodarki odpadami zgodnej z hierarchią sposobów postępowania z odpadami, wpisującej się w działania gospodarki o obiegu zamkniętym. Zgodnie z założeniami KPGO, przede wszystkim należy zapewnić realizację działań znajdujących się najwyżej w hierarchii sposobów postępowania z odpadami - a więc zapobiegać ich wytwarzaniu oraz stworzyć niezbędną infrastrukturę do selektywnego zbierania odpadów u źródła, tak aby zapewnić ich efektywny recykling i osiągnąć założone cele.
Program Oczyszczania Kraju z Azbestu na lata 2009-2032
<p>Program Oczyszczania Kraju z Azbestu na lata 2009-2032 wyznacza do realizacji następujące cele:</p> <ul style="list-style-type: none">
• usunięcie i unieszkodliwienie wyrobów zawierających azbest;
• minimalizacja negatywnych skutków zdrowotnych spowodowanych obecnością azbestu na terytorium kraju;
• likwidacja szkodliwego oddziaływania azbestu na środowisko.
Aktualizacja krajowego programu zwiększania lesistości
<ul style="list-style-type: none">
• Szczególną funkcją zalesień powinno być odpowiednie kształtowanie struktur przestrzennych zasobów przyrody, zwiększanie ich biologicznej aktywności i różnorodności.
• Ważnym zadaniem programu zalesiania jest ochrona i wzmacnianie oraz łączenie najcenniejszych obszarów przyrodniczych we wspólny system. Bardzo istotnym problemem jest też racjonalne przestrzenne rozmieszczenie przyszłych zalesień.

Powiązanie z „Programem Ochrony Środowiska dla Miasta i Gminy Wysoka”
<ul style="list-style-type: none">
• Rozmiar zadań, potrzeba systemowych rozwiązań w skali kraju i regionu, a przede wszystkim znaczenie zalesień dla ochrony środowiska, racjonalizacji struktury użytkowania ziemi i tworzenia ładu w gospodarce przestrzennej nadają temu problemowi wysoką rangę.
POZIOM WOJEWÓDZKI
Strategia rozwoju województwa wielkopolskiego do 2030 roku
<p>Cel strategiczny nr 3 określony w „Strategii rozwoju województwa wielkopolskiego do 2030 roku” brzmi „ROZWÓJ INFRASTRUKTURY Z POSZANOWANIEM ŚRODOWISKA PRZYRODNICZEGO WIELKOPOLSKI”. Poprawa warunków życia z poszanowaniem ochrony środowiska przyrodniczego, przeciwdziałanie i adaptacja do zmian klimatu oraz przeciwdziałanie nierównościom terytorialnym to wyzwania, które Samorząd Województwa podejmuje stawiając sobie za cel rozwój infrastruktury z poszanowaniem środowiska przyrodniczego Wielkopolski. Oznacza to tworzenie przez Samorząd Województwa warunków swobodnego dostępu do podstawowych, jak i zaawansowanych dóbr i usług, swobodnego przemieszczania się mieszkańców, możliwości prowadzenia działalności gospodarczej i wsparcia rozwoju gospodarki innowacyjnej, godnego życia obecnych i przyszłych pokoleń, mieszkania w czystym i bezpiecznym otoczeniu przyrodniczym. Rozwój infrastruktury powinien przebiegać zgodnie z zasadą unikania lub wyeliminowania wzrostu zagospodarowania na obszarach szczególnego zagrożenia powodzią. Rozwój infrastruktury z poszanowaniem środowiska przyrodniczego Wielkopolski do 2030 roku będzie następował przez wsparcie działań w trzech celach operacyjnych:</p> <ul style="list-style-type: none">
• CEL OPERACYJNY 3.1. Poprawa dostępności i spójności komunikacyjnej województwa, w tym kluczowe kierunki interwencji:<ul style="list-style-type: none">
• Rozwój transportu drogowego i ekomobilności.
• Rozwój zintegrowanego transportu zbiorowego.
• CEL OPERACYJNY 3.2. Poprawa stanu oraz ochrona środowiska przyrodniczego Wielkopolski, w tym kluczowe kierunki interwencji:<ul style="list-style-type: none">
• Zwiększanie i ochrona zasobów wód oraz poprawa ich jakości.
• Poprawa jakości powietrza.
• Poprawa funkcjonowania gospodarki odpadami.
• Ochrona różnorodności biologicznej i krajobrazowej, w tym zasobów leśnych oraz zapewnienie trwałości i ciągłości systemu przyrodniczego.
• Poprawa przyrodniczych warunków dla rolnictwa.
• Kształtowanie świadomości i postaw ekologicznych społeczeństwa, wzmocnienie bezpieczeństwa ekologicznego i środowiskowego.
• CEL OPERACYJNY 3.3. Zwiększenie bezpieczeństwa i efektywności energetycznej, w tym kluczowe kierunki interwencji:<ul style="list-style-type: none">
• Zwiększenie wykorzystania alternatywnych źródeł energii, w tym OZE i wodoru.
• Optymalizacja gospodarowania energią.
• Zapewnienie stabilnych dostaw paliw i energii.
Program Ochrony Środowiska dla Województwa Wielkopolskiego do roku 2030
<p>W Programie w oparciu o diagnozę stanu środowiska województwa wielkopolskiego, zdefiniowane zagrożenia i problemy oraz prognozowane zmiany stanu środowiska, przedstawiono następujące cele i kierunki interwencji dla poszczególnych obszarów interwencji:</p> <ol style="list-style-type: none">
1. Ochrona klimatu i jakości powietrza - cele:<ol style="list-style-type: none">
1.1. Dobra jakość powietrza atmosferycznego bez przekroczeń dopuszczalnych norm w strefach;
1.2. Adaptacja do zmian klimatu;
1.3. Ograniczenie emisji gazów cieplarnianych.
2. Zagrożenie hałasem – cele:<ol style="list-style-type: none">
2.1. Dobry stan klimatu akustycznego, brak przekroczeń dopuszczalnych poziomów hałasu;
2.2. Zmniejszenie liczby osób narażonych na ponadnormatywny hałas.
3. Pola elektromagnetyczne – cel:<ol style="list-style-type: none">
3.1. Utrzymanie poziomów PEM na poziomach nieprzekraczających wartości dopuszczalnych.
4. Gospodarowanie wodami – cele:<ol style="list-style-type: none">
4.1. Zwiększenie retencji wodnej województwa;
4.2. Racjonalizacja i ograniczenie zużycia wody;
4.3. Przeciwdziałanie skutkom suszy;
4.4. Osiągnięcie lub utrzymanie co najmniej dobrego stanu wód.
5. Gospodarka wodno-ściekowa – cele:<ol style="list-style-type: none">
5.1. Poprawa jakości wody;
5.2. Wyrównanie dysproporcji pomiędzy stopniem zwodociągowania i skanalizowania na terenach wiejskich.
6. Zasoby geologiczne – cele:<ol style="list-style-type: none">
6.1. Ograniczenie presji wywieranej na środowisko podczas wydobywania kopaliny;
6.2. Rekułtywacja terenów poeksploatacyjnych.
7. Gleby – cele:<ol style="list-style-type: none">
7.1. Ochrona gleb przed degradacją, utrzymanie dobrej jakości gleb;

Powiązanie z „Programem Ochrony Środowiska dla Miasta i Gminy Wysoka”
<p>7.2. Rekultywacja i rewitalizacja terenów zdegradowanych.</p> <p>8. Gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów – cele:</p> <p>8.1. Redukcja ilości wytwarzanych odpadów;</p> <p>8.2. Ograniczenie ilości odpadów komunalnych przekazywanych do składowania;</p> <p>8.3. Ograniczenie nielegalnego obrotu odpadami.</p> <p>9. Zasoby przyrodnicze – cel:</p> <p>9.1. Zwiększenie lesistości województwa i zachowanie dobrego stanu terenów leśnych;</p> <p>9.2. Zachowanie różnorodności biologicznej.</p> <p>10. Zagrożenie poważnymi awariami – cel:</p> <p>10.1. Brak incydentów o znamionach poważnej awarii.</p>
<p>Program ochrony powietrza dla strefy wielkopolskiej</p>
<p>„Program ochrony powietrza dla strefy wielkopolskiej” określa obowiązek realizacji następujących działań naprawczych, których realizacja ma na celu poprawę jakości powietrza w zakresie redukcji emisji pyłów zawieszonych oraz benzo(a)pirenu:</p> <ul style="list-style-type: none">
• <u>Kod działania WpZOA</u> - ograniczenie emisji z ogrzewania indywidualnego w komunalnym zasobie mieszkaniowym i budynkach użyteczności publicznej w gminach strefy wielkopolskiej.
• <u>Kod działania WpDOT</u> - zachęty finansowe na modernizację budynków mieszkalnych oraz na wymianę kotłów, pieców i palenisk w gminach strefy wielkopolskiej.
• <u>Kod działania WpIZE</u> - inwentaryzacja źródeł ogrzewania indywidualnego na terenie gmin.
• <u>Kod działania WpKUA</u> - kontrola realizacji uchwały ograniczającej stosowanie paliw stałych.
• <u>Kod działania WpTMB</u> - termomodernizacja budynków mieszkalnych i użyteczności publicznej.
• <u>Kod działania WpMMU</u> - obniżenie emisji komunikacyjnej poprzez regularne utrzymywanie czystości ulic oraz zakaz używania spalinowych i elektrycznych dmuchaw do liści w gminach miejskich i miastach w gminach miejsko-wiejskich
• <u>Kod działania WpZUZ</u> - ochrona i zwiększanie udziału zieleni w przestrzeni gmin miejskich strefy wielkopolskiej.
• <u>Kod działania WpEEK</u> - edukacja ekologiczna.
• <u>Kod działania WpPZP</u> - zapisy w planach zagospodarowania przestrzennego (umieszczanie odpowiednich zapisów umożliwiających ograniczenie emisji pyłów zawieszonych oraz benzo(a)pirenu).
<p>Uchwała antysmogowa</p>
<p>W dniu 18 grudnia 2017 r. Sejmik Województwa Wielkopolskiego przyjął uchwałę nr XXXIX/941/17 w sprawie wprowadzenia, na obszarze województwa wielkopolskiego, ograniczeń lub zakazów w zakresie eksploatacji instalacji, w których następuje spalanie paliw. Uchwała wprowadziła od 1 maja 2018 r. zakaz stosowania na terenie województwa najgorszej jakości paliw stałych, np. bardzo drobnego miazgu lub węgla brunatnego czy flotokonzentratu. Ponadto, wprowadzone zostały ograniczenia dla kotłów oraz tzw. miejscowych ogrzewaczy np. kominków i pieców. Wszystkie nowe kotły po 1 maja 2018 r. muszą zapewnić możliwość wyłącznie automatycznego podawania paliwa, wysoką efektywność energetyczną oraz dotrzymanie norm emisyjnych. Nie mogą również posiadać rusztu awaryjnego oraz możliwości jego zamontowania. Zgodnie z zapisami uchwały kotły zainstalowane przed wejściem w życie uchwały antysmogowej i niespełniające jej wymagań będą musiały być wymienione w 2 etapach:</p> <ul style="list-style-type: none">
• do 1 stycznia 2024 r. – w przypadku kotłów bezklasowych;
• do 1 stycznia 2028 r. – w przypadku kotłów spełniających wymagania dla klasy 3 lub 4 według normy PN-EN 303-5:2012. <p>Kotły tzw. 5 klasy, zainstalowane przed wejściem w życie uchwał, mogą być użytkowane dożywotnio. Ponadto miejscowe ogrzewacze pomieszczeń (piece, kominki, kozy) zainstalowane przed wejściem w życie uchwały antysmogowej i niespełniające jej wymagań będą musiały być wymienione do 1 stycznia 2026 r.</p>
<p>Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Wielkopolskiego – Wielkopolska 2020+</p>
<p>Plan określa następujące kierunki zagospodarowania przestrzennego województwa z zakresu ochrony środowiska:</p> <ul style="list-style-type: none">
• Ochrona różnorodności biologicznej.
• Ochrona obszarów o najwyższych walorach przyrodniczych.
• Zapewnienie trwałości i ciągłości systemu przyrodniczego województwa.
• Ochrona zasobów leśnych.
• Ochrona zasobów wód.
• Ochrona powierzchni ziemi.
• Ochrona złóż kopalin.
• Kształtowanie spójnego systemu komunikacyjnego.
• Poprawa bezpieczeństwa energetycznego.
• Rozwój infrastruktury komunalnej.
• Rozwój produkcji i wykorzystanie odnawialnych źródeł energii. <p>Przeciwdziałanie zagrożeniom środowiska (poprawa jakości wód powierzchniowych i podziemnych, poprawa jakości powietrza, zapobieganie degradacji powierzchni ziemi, poprawa klimatu akustycznego, zapobieganie poważnym awariom oraz innym zjawiskom mającym negatywny wpływ na środowisko, ograniczanie negatywnego</p>

Powiązanie z „Programem Ochrony Środowiska dla Miasta i Gminy Wysoka”
wpływu rolnictwa na środowisko, ograniczanie negatywnego wpływu inwestycji drogowych na środowisko, ograniczanie negatywnego wpływu inwestycji infrastrukturalnych na środowisko, ograniczanie negatywnego wpływu inwestycji w zakresie wydobywania złóż kopalin na środowiska).
Plan gospodarki odpadami dla województwa wielkopolskiego na lata 2019-2025
W gospodarce odpadami komunalnymi (w tym odpadami żywności i innymi odpadami ulegającymi biodegradacji) przyjęto następujące ogólne kierunki działań: <ul style="list-style-type: none">
• utrzymanie finansowania inwestycji, między innymi przez instrumenty finansowe, ukierunkowanych na modernizację instalacji przetwarzających odpady komunalne, w tym odpady ulegające biodegradacji selektywnie zebrane, tak, aby mogły dostosować się i spełniać wysokie standardy ochrony środowiska;
• propagowanie badań w zakresie gospodarki odpadami komunalnymi (m.in. badania dotyczące analizy składu morfologicznego odpadów oraz właściwości fizycznych i chemicznych odpadów);
• organizowanie i prowadzenie działań edukacyjno-informacyjnych na szczeblu wojewódzkim oraz gminnym mających na celu m.in.: a) podnoszenie świadomości społeczeństwa w zakresie zapobiegania powstawaniu odpadów, w tym odpadów ulegających biodegradacji, ze szczególnym podkreśleniem należytego, to jest racjonalnego planowania zakupów artykułów spożywczych, aby zapobiegać marnotrawieniu żywności), b) właściwe postępowanie z odpadami, w tym odpadami ulegającymi biodegradacji, szczególnie w zakresie postępowania z selektywnie zbieranymi bioodpadami, c) promowanie technologii przetwarzania bioodpadów, w wyniku, których powstaje pełnowartościowy i bezpieczny dla środowiska materiał wykorzystywany do celów nawozowych lub rekultywacyjnych;
• wdrożenie na poziomie Województwa systemu monitorowania gospodarki odpadami komunalnymi w oparciu o BDO;
• podejmowanie przez gminy kontroli prawidłowego odbioru i zagospodarowania odpadów komunalnych;
• prowadzenie przez gminy gospodarki odpadami komunalnymi w oparciu o efektywne wykorzystanie potencjału instalacji komunalnych (IK);
• wdrażanie przez przedsiębiorców BAT.
POZIOM POWIATOWY
Program Ochrony Środowiska dla Powiatu Pilskiego na lata 2021-2025
Obszar interwencji: Ochrona klimatu i jakości powietrza – wyznaczone zadania, m.in.: <ul style="list-style-type: none">
• Przebudowa i modernizacja dróg powiatowych.
• Montaż instalacji OZE na budynkach publicznych.
• Poprawa efektywności energetycznej w budynkach użyteczności publicznej, w tym poprzez ich kompleksową termomodernizację.
• Prowadzenie kampanii edukacyjnych mających na celu wskazywanie prawidłowych postaw odnośnie ochrony powietrza.
• Budowa ścieżek rowerowych przy drogach powiatowych.
• Rozbudowa sieci gazowej oraz podłączenie nowych obiektów.
• Prowadzenie działań kontrolnych w zakresie zakazu spalania odpadów w indywidualnych systemach grzewczych.
• Rozbudowa zielonej infrastruktury. Obszar interwencji: Zagrożenia hałasem – wyznaczone zadania, m.in.: <ul style="list-style-type: none">
• Kontrola emisji hałasu do środowiska z obiektów działalności gospodarczej.
• Bieżący monitoring poziomów hałasu w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska.
• Szczegółowa analiza zakładów pod kątem wydawania decyzji określającej dopuszczalny poziom hałasu.
• Edukacja ekologiczna w zakresie zapobiegania nadmiernej emisji hałasu w powiecie. Obszar interwencji: Pola elektromagnetyczne – wyznaczone zadania, m.in.: <ul style="list-style-type: none">
• Szczegółowa analiza zakładów pod kątem przyjmowania zgłoszeń instalacji mogącej negatywnie oddziaływać na środowisko z uwagi na wytwarzanie pól elektromagnetycznych.
• Ochrona mieszkańców powiatu przed promieniowaniem elektromagnetycznym przez weryfikację składanych zgłoszeń instalacji wytwarzających promieniowanie elektromagnetyczne. Obszar interwencji: Gospodarowanie wodami – wyznaczone zadania, m.in.: <ul style="list-style-type: none">
• Prowadzenie stałego monitoringu wód.
• Edukacja mieszkańców powiatu w zakresie racjonalnego gospodarowania zasobami wodnymi na poziomie gospodarstwa domowego.
• Prowadzenie ewidencji i kontrola zbiorników bezodpływowych.
• Prace konserwacyjne na rowach melioracyjnych.
• Przeciwdziałanie skutkom suszy oraz ulewnych deszczy na obszarach zurbanizowanych poprzez zastosowanie zielonej infrastruktury. Obszar interwencji: Gospodarka wodno-ściekowa – wyznaczone zadania, m.in.: <ul style="list-style-type: none">
• Bieżąca modernizacja i rozbudowa sieci wodociągowej i kanalizacyjnej.
• Działania edukacyjne, promocyjne, propagujące i upowszechniające wiedzę o konieczności, celach, zasadach i sposobach oszczędnego użytkowania wody oraz najważniejszych sprawach związanych z odprowadzaniem i oczyszczaniem ścieków.

Powiązanie z „Programem Ochrony Środowiska dla Miasta i Gminy Wysoka”

Obszar interwencji: Zasoby geologiczne – wyznaczone zadania, m.in.:

- Szczegółowa analiza zakładów pod kątem wydawania koncesji na wydobywanie kopalin pospolitych.

Obszar interwencji: Gleby – wyznaczone zadania, m.in.:

- Szczegółowa analiza przed wydaniem decyzji związanej z wyłączeniem gruntów z produkcji rolniczej dla nieruchomości pod kątem oddziaływania na środowisko.
- Prowadzenie monitoringu jakości gleb.
- Promocja rolnictwa ekologicznego oraz rozpowszechnianie dobrych praktyk rolnych i leśnych, zgodnych z zasadami zrównoważonego rozwoju.
- Waloryzacja terenów pod względem ich przydatności do produkcji zdrowej żywności oraz promocja takiej żywności.

Obszar interwencji: Gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów – wyznaczone zadania, m.in.:

- Realizacja programów usuwania azbestu.
- Szczegółowa analiza zakładów pod kątem wydawania pozwoleń na wytwarzanie odpadów w związku z eksploatacją instalacji.
- Selektywne zbieranie odpadów ulegających biodegradacji i w konsekwencji ograniczenie składowania tych odpadów.
- Kontynuacja edukacji w zakresie selektywnego zbierania odpadów, ze szczególnym uwzględnieniem odpadów niebezpiecznych.
- Prowadzenie działań informacyjnych i edukacyjnych w zakresie prawidłowego gospodarowania odpadami komunalnymi, w szczególności w zakresie selektywnego zbierania odpadów komunalnych.
- Kontrola podmiotów gospodarczych prowadzących usługi w zakresie odbierania odpadów komunalnych od właścicieli nieruchomości.

Obszar interwencji: Zasoby przyrodnicze – wyznaczone zadania, m.in.:

- Bieżąca pielęgnacja zasobów przyrodniczych wraz z ochroną obszarów i obiektów prawnie chronionych.
- Wyznaczenie i ochrona korytarzy ekologicznych w planach zagospodarowania przestrzennego.
- Prowadzenie nasadzeń i odnowy zieleni ochronnej przy drogach powiatowych.
- Szczegółowa analiza dla wydawanych pozwoleń na budowę pod kątem oddziaływania na środowisko.
- Opracowanie uproszczonych planów urządzania lasu dla lasów niestanowiących własności Skarbu Państwa.
- Ochrona zasobów leśnych oraz prowadzenie stałego monitoringu w celu zapobiegania zagrożeniom.
- Wzmocnienie kontroli gospodarki leśnej na obszarach nowych nasadzeń i w lasach prywatnych.
- Realizacja Krajowego Planu Zwiększenia Lesistości na terenie powiatu.
- Edukacja dzieci, młodzieży i dorosłych w zakresie ochrony i zachowania walorów krajobrazu i przyrody oraz promocja tych walorów.

Obszar interwencji: Zagrożenia poważnymi awariami – wyznaczone zadania, m.in.:

- Poprawa warunków funkcjonowania PSP i OSP.
- Kontrola zakładów dużego ryzyka awarii przemysłowej na terenie powiatu.
- Usuwanie skutków poważnych awarii w środowisku.

Strategia Rozwoju Społeczno-Gospodarczego Powiatu Piłskiego na lata 2015-2025

CEL STRATEGICZNY 1: SKUTECZNA OCHRONA ŚRODOWISKA PRZED ZANIECZYSZCZENIAMI

CEL OPERACYJNY: MONITORING EMISJI SZKODLIWYCH SUBSTANCJI:

- Monitorowanie wytwarzania odpadów niebezpiecznych w sektorze gospodarczym.
- Stworzenie mapy zanieczyszczenia powiatu
- Upowszechnianie informacji na temat procedury utylizacji materiałów niebezpiecznych.
- Monitorowanie stanu zanieczyszczenia wód oraz działania wspierające monitoring zanieczyszczenia powietrza.

CEL OPERACYJNY: PROMOCJA ROZWIĄZAŃ EKOLOGICZNYCH W GOSPODARCE POWIATU:

- Konsultacje dla przedsiębiorców w zakresie korzyści płynących z recyklingu.
- Promowanie dobrych praktyk w zakresie ekologii w przedsiębiorstwie.
- Promowanie wykorzystywania naturalnych ekologicznych źródeł energii (OZE – odnawialne źródła energii).
- Dbłość o efektywność energetyczną budynków użyteczności publicznej.

CEL OPERACYJNY: EDUKACJA EKOLOGICZNA MIESZKAŃCÓW POWIATU:

- Współpraca ze szkołami w zakresie przeprowadzania lekcji dotyczącej ekologii w powiecie.
- Organizacja ponadpowiatowych Olimpiad Ekologicznych dla uczniów wszystkich typów szkół.

CEL STRATEGICZNY 2: WYKORZYSTANIE WALORÓW ŚRODOWISKOWYCH W ROZWOJU POWIATU

CEL OPERACYJNY: OCHRONA ŚRODOWISKA PRZYRODNICZEGO:

- Ochrona przyrody i krajobrazu zgodnie z wymogami prawnymi dotyczącymi obszarów Natura 2000.
- Ochrona i zrównoważone użytkowanie lasów.
- Ochrona gleb.
- Ochrona zasobów kopalin.
- Prowadzenie monitoringu stanu ochrony środowiska przyrodniczego.

CEL OPERACYJNY: WYKORZYSTANIE GOSPODARSTWA OBSZARÓW WODNYCH:

- Promocja śródlądowych dróg wodnych.

Powiązanie z „Programem Ochrony Środowiska dla Miasta i Gminy Wysoka”

- Promocja wykorzystywania zasobów wodnych jako naturalnego źródła energii.

CEL OPERACYJNY: ROZWÓJ INFRASTRUKTURY TURYSTYCZNEJ POWIATU:

- Stworzenie mapy ścieżek spacerowych i do nordic walkingu.
- Rozbudowa sieci turystycznych tras rowerowych.
- Współpraca z Lasami Państwowymi w zakresie utwardzania wybranych dróg leśnych w celu podniesienia jakości turystyki pieszej.
- Współpraca z gminami powiatu na rzecz rozwoju szeroko pojętej bazy turystycznej (m.in. agroturystyka, gastronomia, turystyka wodna, rowerowa, miejsca postojowe).
- Promocja oferty turystycznej powiatu w postaci wydawnictw i na stronach internetowych, a także poprzez udział w targach turystycznych.

POZIOM GMINNY

Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Wysoka

Ochrona wód:

- ochrona wód musi być realizowana przez maksymalne ograniczenie zrzutów zanieczyszczeń (szczególnie substancji biogenych, organicznych i toksycznych) do gruntu i do wód powierzchniowych i stosowanie zamkniętych obiegów wód;
- planowane rozwiązania przestrzenne w zakresie gospodarki ściekowej powinny uwzględniać przede wszystkim: a) zinventaryzowane strefy ochronne ujęć wód powierzchniowych i podziemnych, b) objęcie wszystkich możliwych obszarów zbiorczą kanalizacją sanitarną z odprowadzeniem ścieków do oczyszczalni, c) dopuszczenie indywidualnego oczyszczania ścieków bytowych w przydomowych oczyszczalniach lub odprowadzenie ich do szczelnych zbiorników bezodpływowych, tylko na obszarach, które z uzasadnionych względów nie zostaną przewidziane do objęcia zbiorczą kanalizacją sanitarną, przy czym lokalizowanie oczyszczalni przydomowych musi być ograniczone do miejsc, na których odprowadzenie ścieków do gruntów nie będzie zagrażało jakości wód podziemnych lub powierzchniowych (szczególnie w obrębie stref ochronnych ujęć i zbiorników wód powierzchniowych i podziemnych), d) kompleksowe rozwiązanie odprowadzania ścieków opadowych, szczególnie z ciągów komunikacyjnych, placów i parkingów, oraz oczyszczenie ich zgodnie z obowiązującymi przepisami, z preferowaniem gdzie jest to możliwe, do wykorzystania tych wód na miejscu lub wykorzystania ich w zamkniętych obiegach wody na małych obszarach, e) przy zagospodarowaniu wód opadowych i roztopowych obowiązuje zasada, aby zatrzymać na miejscu wszystkie odpływy, które ze względu na swoje zanieczyszczenie nie wymagają odprowadzenia do kanalizacji, wykorzystać je, a nadmierne odpływy rozsączyć w gruncie, a jeżeli to jest niemożliwe, dążyć do opóźnienia odprowadzania wód opadowych do wód otwartych;
- ochrona cieków naturalnych, poprzez wprowadzenie w jej bezpośrednim sąsiedztwie terenów wolnych od zabudowy w pasie o szerokości min. 5 m na terenach zabudowanych i w pasie o szerokości min. 10 m na terenach dotychczas wolnych od zabudowy;
- należy podejmować rozwiązania zmierzające do przeciwdziałania skutkom suszy poprzez zwiększanie małej retencji wodnej oraz wdrażanie proekologicznych metod retencjonowania wody;
- dostosowywać, ze względu na ochronę wód podziemnych, lokalizację nowych obiektów, szczególnie tych uciążliwych dla środowiska, do struktur hydrogeologicznych;
- szczególną ochroną winny być objęte obszary o potencjalnym zagrożeniu wód podziemnych (Główne Zbiorniki Wód Podziemnych);
- utrzymanie lub osiągnięcie optymalnej retencyjności bez konieczności prowadzenia działań technicznych, poprzez ochronę terenów podmokłych, torfowisk, źródeł cieków, samych cieków, starorzeczy, oczek wodnych;
- zaleca się budowę zbiorników retencyjnych, które mają istotne znaczenie ze względu na możliwość przechwycenia i retencjonowania nadmiaru wód, ograniczenia i opóźnienia spływów podczas wezbrań wiosenno-jesiennych oraz deszczy nawalnych;
- zaleca się również budowę zbiorników retencyjno-odparowujących wodę przy obiektach kumulujących duże spływy jednostkowe z terenów utwardzonych i dachów.

Ochrona powietrza:

- preferowanie niskoemisyjnych paliw do ogrzewania obiektów z zaleceniem wykorzystania odnawialnych źródeł energii, z zachowaniem przepisów odrębnych;
- w przypadku stosowania indywidualnych systemów grzewczych opalanych paliwami stałymi wskazane jest stosowanie wysokosprawnych kotłów;
- zaleca się rozwój sieci gazowych, rozbudowę i modernizację sieci ciepłowniczych zapewniających podłączenie nowych użytkowników, projektowanie linii zabudowy uwzględniając zapewnienie „przewietrzania” terenów ze szczególnym uwzględnieniem terenów o gęstej zabudowie oraz zwiększenie powierzchni terenów zielonych (nasadzenia drzew i krzewów), a także rozwój komunikacji publicznej oraz wdrożenie energooszczędnych i niskoemisyjnych rozwiązań w transporcie publicznym;
- zaleca się wykorzystywanie źródeł energii odnawialnych.

Ochrona szaty roślinnej i zwierzęcej:

- ochrona zadrzewień przydrożnych poprzez wymóg inwentaryzacji zieleni;

Powiązanie z „Programem Ochrony Środowiska dla Miasta i Gminy Wysoka”
<ul style="list-style-type: none">
• przy zmianie zasad zagospodarowania przyjąć zasadę omijania w miarę możliwości istniejących drzew;
• dbałość o zwiększenie terenów zieleni;
• tereny zieleni projektować z wykorzystaniem również roślinności drzewiastej, liściastej;
• unikanie tworzenia monokultur roślinnych, np. tylko nasadzenia iglaste;
• dbałość o wykształcenie się korytarzy ekologicznych. Dodatkowe wytyczne: <ul style="list-style-type: none">
• w przypadku lokalizacji zabudowy w otoczeniu dróg publicznych dostosować rodzaje zabudowy oraz dopuszczalne poziomy hałasu, wynikające z przepisów odrębnych;
• wyznaczyć obszary pełniące rolę bariery dla ewentualnych uciążliwości dla terenów leżących na granicy funkcji mieszkaniowej oraz produkcyjnej, składowej, magazynowej;
• miejscowe plany muszą uwzględniać ograniczenia wynikające z występowania ustanowionych obszarów chronionych oraz zwyczajowo stanowiących szkielet systemu terenów zielonych i uznanych jako korytarze ekologiczne oraz obszary rekreacyjne;
• proponuje się wyznaczenie korytarzy ekologicznych, których przebieg pokazano na załącznikach graficznych Studium.
Plan Gospodarki Niskoemisyjnej dla Miasta i Gminy Wysoka
Celem głównym niniejszego dokumentu jest rozwój gospodarki niskoemisyjnej przy zapewnieniu zrównoważonego rozwoju gminy. Osiągnięciu celu głównego sprzyjać będzie realizacja następujących celów szczegółowych: <ol style="list-style-type: none">
1. Rozwój niskoemisyjnych źródeł energii.
2. Poprawa efektywności energetycznej.
3. Wymiana przestarzałych, niskowydajnych i nieekologicznych źródeł ciepła.
4. Umożliwienie maksymalnego wykorzystania energii odnawialnej.
5. Poprawa jakości powietrza na terenie Miasta i Gminy Wysoka.
6. Promocja nowych wzorców konsumpcji.
Program usuwania wyrobów zawierających azbest z terenu miasta i gminy Wysoka na lata 2015-2032
Celem opracowania <i>Programu usuwania wyrobów zawierających azbest z terenu Miasta i Gminy Wysoka</i> jest zaplanowanie bezpiecznego dla zdrowia mieszkańców i środowiska naturalnego usunięcia wyrobów zawierających azbest z obszaru gminy do końca 2032 r.

Źródło: opracowanie własne

5.2. Cele, kierunki interwencji i zadania wynikające z oceny stanu środowiska

Przyjęte w ramach „Programu Ochrony Środowiska dla Miasta i Gminy Wysoka na lata 2021-2024 z perspektywą do roku 2028” cele, kierunki interwencji oraz zadania wynikają ze zdefiniowanych zagrożeń i problemów dla poszczególnych obszarów interwencji (analiza SWOT).

Zadania podejmowane na szczeblu gminnym przyczyniają się do osiągnięcia krajowych, wojewódzkich i powiatowych celów środowiskowych zapisanych w dokumentach strategicznych i programowych.

Przyjęte w POŚ rozwiązania uwzględniają w pierwszym rzędzie działania prowadzące do całościowej poprawy stanu środowiska na terenie gminy ze szczególnym uwzględnieniem zrównoważonego gospodarowania zasobami środowiska, poprawy stanu jakości powietrza, poprawy stanu jakości wód, przeciwdziałania zmianom klimatu i adaptacji do nich, zapobiegania klęskom żywiołowym oraz zapewnienia racjonalnej gospodarki odpadami i gospodarki wodno-ściekowej.

W kolejnej tabeli przedstawiono przyjęte do realizacji w ramach POŚ cele, kierunki interwencji i zadania w ramach poszczególnych obszarów interwencji wraz z przypisanymi wskaźnikami monitorującymi.

Tabela 51. Przyjęte do realizacji cele, kierunki interwencji i zadania w ramach poszczególnych obszarów interwencji

Lp.	Obszar interwencji	Cel	Wskaźnik (przypisany do wyznaczonego celu)			Kierunek interwencji	Zadania	Podmiot odpowiedzialny	Ryzyka
			Nazwa (źródło danych)	Wartość bazowa	Wartość docelowa				
1.	Ochrona klimatu i jakości powietrza	Poprawa i ochrona jakości powietrza	Wyznaczenie na terenie gminy obszaru przekroczeń poziomu B(a)P w powietrzu (Program Ochrony Powietrza)	TAK	NIE	Zmniejszenie powierzchniowej (niskiej) emisji zanieczyszczeń	Modernizacja energetyczna budynków mieszkalnych i użyteczności publicznej	Gmina, właściciele i zarządcy budynków	Brak środków finansowych
							Wymiana przestarzałych źródeł grzewczych opalanych paliwami stałymi	Gmina, właściciele i zarządcy budynków	Brak środków finansowych
							Rozbudowa i modernizacja systemu gazowniczego (w celu zwiększenia wykorzystania gazu ziemnego jako niskoemisyjnego paliwa)	PSG	Brak możliwości technicznych, wysokie koszty
							Zwiększenie wykorzystania odnawialnych źródeł energii (np. kolektory słoneczne, pompy ciepła, fotowoltaika, energia geotermalna)	Gmina, właściciele i zarządcy budynków, inwestorzy	Brak środków finansowych
			Wyznaczenie na terenie gminy obszaru przekroczeń poziomu PM 10 w powietrzu (GIOŚ)	NIE	NIE	Zmniejszenie liniowej emisji zanieczyszczeń	Modernizacja, przebudowa i utwardzanie nawierzchni dróg	Zarządcy dróg	Brak środków finansowych
							Budowa i modernizacja infrastruktury dla ruchu pieszego i rowerowego (drogi rowerowe, chodniki)	Zarządcy dróg	Brak środków finansowych
						Zmniejszenie punktowej emisji zanieczyszczeń	Modernizacja przemysłowych źródeł ciepła/instalacji oraz systemów do redukcji zanieczyszczeń	Podmioty gospodarcze	Brak środków finansowych
							Konserwacja i budowa energooszczędnego oświetlenia ulicznego	Gmina	Brak środków finansowych

*PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA DLA MIASTA I GMINY WYSOKA NA LATA 2021-2024
Z PERSPEKTYWĄ DO ROKU 2028*

Lp.	Obszar interwencji	Cel	Wskaźnik (przypisany do wyznaczonego celu)			Kierunek interwencji	Zadania	Podmiot odpowiedzialny	Ryzyka	
			Nazwa (źródło danych)	Wartość bazowa	Wartość docelowa					
			Wyznaczenie na terenie gminy obszaru przekroczeń poziomu PM 2,5 w powietrzu (GIOŚ)	NIE	NIE	Działania administracyjne, kontrolne i organizacyjne	Kontrola podmiotów korzystających ze środowiska (w zakresie emisji zanieczyszczeń do powietrza)	WIOŚ	-	
							Wydawanie pozwoleń na emisję gazów i pyłów do powietrza oraz prowadzenie kontroli ich przestrzegania	Starosta	-	
							Kontrola gospodarstw domowych w zakresie zakazu spalania odpadów oraz stosowania dopuszczalnych urządzeń grzewczych i opału	Gmina	-	
							Uwzględnianie w procesie planowania przestrzennego wymogów ochrony jakości powietrza	Gmina	-	
			Wyznaczenie na terenie gminy obszaru przekroczeń ozonu (O ₃) w powietrzu (GIOŚ)	TAK	NIE	Działania edukacyjno-informacyjne	Gmina	-		
2.	Zagrożenie hałasem	Ochrona przed hałasem	Notowanie przekroczeń dopuszczalnego poziomu hałasu na terenie gminy (GIOŚ, zarządcy dróg)	brak pomiarów	NIE	Ograniczenie emisji hałasu komunikacyjnego	Modernizacja, przebudowa i utwardzanie nawierzchni dróg	Zarządcy dróg	Brak środków finansowych	
							Budowa i modernizacja infrastruktury dla ruchu pieszego i rowerowego (drogi rowerowe, chodniki)	Zarządcy dróg	Brak środków finansowych	

PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA DLA MIASTA I GMINY WYSOKA NA LATA 2021-2024
Z PERSPEKTYWĄ DO ROKU 2028

Lp.	Obszar interwencji	Cel	Wskaźnik (przypisany do wyznaczonego celu)			Kierunek interwencji	Zadania	Podmiot odpowiedzialny	Ryzyka
			Nazwa (źródło danych)	Wartość bazowa	Wartość docelowa				
			Liczna wydanych decyzji o dopuszczalnym poziomie hałasu obowiązujących na terenie gminy (Starostwo)	0	0	Działania administracyjno-kontrolne	Kontrola podmiotów gospodarczych w zakresie emitowanego hałasu	WIOŚ	-
							Prowadzenie pomiarów hałasu komunikacyjnego i przemysłowego	GIOŚ	-
							Wydawanie decyzji o dopuszczalnym poziomie hałasu oraz kontrola podmiotów	Starosta	-
							Uwzględnianie w procesie planowania przestrzennego wymogów ochrony akustycznej terenów	Gmina	-
3.	Pola elektromagnetyczne	Ochrona przed PEM	Notowanie przekroczeń dopuszczalnego natężenia PEM na terenie gminy – PMŚ (GIOŚ)	NIE	NIE	Utrzymywanie natężenia PEM poniżej dopuszczalnych poziomów	Monitorowanie oraz ocena poziomów pól elektromagnetycznych	GIOŚ	-
							Kontrola instalacji emitujących PEM	WIOŚ	-
							Ewidencjonowanie i przyjmowanie zgłoszeń instalacji emitujących PEM	Starosta	-
							Uwzględnianie w procesie planowania przestrzennego zapisów dotyczących ochrony przed PEM	Gmina	-

PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA DLA MIASTA I GMINY WYSOKA NA LATA 2021-2024
Z PERSPEKTYWĄ DO ROKU 2028

Lp.	Obszar interwencji	Cel	Wskaźnik (przypisany do wyznaczonego celu)			Kierunek interwencji	Zadania	Podmiot odpowiedzialny	Ryzyka
			Nazwa (źródło danych)	Wartość bazowa	Wartość docelowa				
4.	Gospodarowanie wodami	Ochrona przed skutkami zjawisk ekstremalnych	Pobór wód podziemnych na terenie gminy OGÓŁEM (GUS)	446,8 tys. m ³	<446,8 tys. m ³	Ograniczenie zasięgu i skutków podtopień, powodzi oraz suszy	Realizacja prac konserwacyjno-utrzymaniowych wód i urządzeń wodnych	PGW Wody Polskie	-
							Odbudowa, modernizacja i bieżące utrzymanie urządzeń melioracyjnych	Właściciele gruntów	Brak środków finansowych
							Rozbudowa, przebudowa i modernizacja systemów kanalizacji deszczowej	Właściciele urządzeń	Brak środków finansowych
							Zwiększenie retencji obszaru gminy (tworzenie nowych zadrzewień i zalesień, budowa obiektów małej retencji, utrzymanie i rozwój terenów zieleni, rozwój retencji przydomowej, renaturyzacja cieków)	Gmina, Nadleśnictwo, osoby fizyczne, PGW Wody Polskie	-
		Poprawa i ochrona jakości wód powierzchniowych i podziemnych	Liczba JCWPd znajdujących się na terenie gminy o dobrym stanie chemicznym (GIOŚ)	2	2	Ograniczenie dopływu zanieczyszczeń do wód	Rozbudowa i modernizacja infrastruktury kanalizacyjnej (zgodnie z obszarem interwencji gospodarka wodno-ściekowa)	ZGK	Brak środków finansowych
							Realizacja „Programu działań mających na celu zmniejszenie zanieczyszczenia wód azotanami pochodzącymi ze źródeł rolniczych”	Gospodarstwa rolne	-
			Liczba JCWP znajdujących się na terenie gminy o min. dobrym	0	8	Działania administracyjno-kontrolne	Kontrola częstotliwości opróżniania zbiorników bezodpływowych oraz przydomowych oczyszczalni ścieków	Gmina	-

*PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA DLA MIASTA I GMINY WYSOKA NA LATA 2021-2024
Z PERSPEKTYWĄ DO ROKU 2028*

Lp.	Obszar interwencji	Cel	Wskaźnik (przypisany do wyznaczonego celu)			Kierunek interwencji	Zadania	Podmiot odpowiedzialny	Ryzyka
			Nazwa (źródło danych)	Wartość bazowa	Wartość docelowa				
			stanie/potencjale ekologicznym (GIOŚ)				Uwzględnianie w procesie planowania przestrzennego zapisów dotyczących ochrony wód oraz zwiększania retencji	Gmina	-
							Prowadzenie monitoringu jakości wód (powierzchniowych i podziemnych)	GIOŚ	-
			Liczba JCWP znajdujących się na terenie gminy o dobrym stanie ogólnym wód (GIOŚ)	0	8		Udzielanie oraz kontrola przestrzegania wydanych pozwoleń wodnoprawnych	PGW Wody Polskie	-
							Kontrola podmiotów korzystających ze środowiska (w zakresie prowadzenia prawidłowej gospodarki wodno-ściekowej)	WIOŚ	-
							Działania edukacyjno-informacyjne	Prowadzenie akcji edukacyjno-informacyjnych z zakresu oszczędzania wody, prawidłowego postępowania ze ściekami, zwiększania retencji, zagrożenia suszą	Gmina
5.	Gospodarka wodno-ściekowa	Prowadzenie gospodarki wodno-ściekowej w sposób zapewniający ochronę jakości wód	Długość czynnej sieci kanalizacji sanitarnej (GUS)	34,5 km	>34,5 km	Rozbudowa i modernizacja infrastruktury wodno-kanalizacyjnej	Modernizacja, rozbudowa oraz remonty infrastruktury wodociągowej	ZGK	Brak środków finansowych
							Modernizacja, rozbudowa oraz remonty infrastruktury kanalizacyjnej (w tym oczyszczalni ścieków)	ZGK	Brak środków finansowych

PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA DLA MIASTA I GMINY WYSOKA NA LATA 2021-2024
Z PERSPEKTYWĄ DO ROKU 2028

Lp.	Obszar interwencji	Cel	Wskaźnik (przypisany do wyznaczonego celu)			Kierunek interwencji	Zadania	Podmiot odpowiedzialny	Ryzyka
			Nazwa (źródło danych)	Wartość bazowa	Wartość docelowa				
			Długość czynnej sieci wodociągowej (GUS)	96,4 km	>96,4 km	Działania administracyjno-kontrolne	Kontrola jakości wody przeznaczonej do spożycia	PSSE	-
							Uwzględnianie w procesie planowania przestrzennego zapisów dotyczących obowiązku przyłączenia nieruchomości do sieci wodno-kanalizacyjnej	Gmina	-
6.	Zasoby geologiczne	Racjonalne gospodarowanie zasobami geologicznymi	Liczba złóż o zaniechanej eksploatacji (PIG-PIB)	2	<2	Zwiększenie dostępnych zasobów złóż kopalin	Rozpoznawanie i dokumentowanie nowych złóż kopalin	Przedsiębiorca posiadający koncesję	-
						Ograniczenie presji środowiskowej związanej z wydobyciem kopalin	Rekultywacja obszarów poeksploatacyjnych	Podmiot powodujący utratę albo ograniczenie wartości użytkowej gruntów	Niewłaściwie prowadzona rekultywacja
						Działania administracyjno-kontrolne	Wykorzystywanie technik wydobywczych ograniczających negatywne oddziaływania środowiskowe	Przedsiębiorca posiadający koncesję	-
							Prowadzenie bieżącej kontroli w zakresie przestrzegania wydanych koncesji	Starosta, Marszałek, OUG	-
7.	Gleby	Ochrona gleb i powierzchni ziemi	Powierzchnia gruntów rolnych, dla których zmieniono w MPZP przeznaczenie na cele nierolnicze (GUS)	136 ha	≤136 ha	Ochrona gleb przed negatywnym oddziaływaniem antropogenicznym	Realizacja programów rolno-środowiskowych w zakresie ochrony gleb oraz utrzymywanie gruntów w dobrej kulturze rolnej	Gospodarstwa rolne	-
							Rekultywacja i remediacja obszarów zdegradowanych i zanieczyszczonych	Władający terenem	-

PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA DLA MIASTA I GMINY WYSOKA NA LATA 2021-2024
Z PERSPEKTYWĄ DO ROKU 2028

Lp.	Obszar interwencji	Cel	Wskaźnik (przypisany do wyznaczonego celu)			Kierunek interwencji	Zadania	Podmiot odpowiedzialny	Ryzyka
			Nazwa (źródło danych)	Wartość bazowa	Wartość docelowa				
							Bieżące utrzymanie czystości na terenach publicznych oraz likwidacja dzikich wysypisk odpadów	Gmina	-
						Działania administracyjno-kontrolne	Monitorowanie gleb użytkowanych rolniczo	OSChR	-
			Powierzchnia gminy objęta MPZP (GUS)	4 737 ha	>4 737 ha		Opracowywanie nowych miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego	Gmina	-
						Działania edukacyjno-informacyjne	Prowadzenie szkoleń i doradztw przez WODR w zakresie zapobiegania degradacji gleb	WODR	Brak zainteresowania
8.	Gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów	Gospodarowanie odpadami zgodnie z hierarchią sposobów postępowania z odpadami	Udział odpadów komunalnych odebranych w sposób selektywny (ZM PRGOK)	35,1%	>35,1%	Racjonalna gospodarka odpadami komunalnymi	Rozwój i doskonalenie gminnego systemu gospodarowania odpadami komunalnymi w celu osiągnięcia korzystniejszych poziomów recyklingu oraz minimalizacji wytwarzania odpadów	ZM PRGOK	-
			Ilość wyrobów zawierających azbest na terenie gminy pozostałych do usunięcia (Baza Azbestowa)	4 241 Mg	<4 241 Mg	Racjonalna gospodarka odpadami innymi niż komunalne	Systematyczne usuwanie i unieszkodliwianie wyrobów azbestowych	Właściciele budynków, Gmina	Brak środków finansowych
							Wdrażanie rozwiązań i systemów o obiegu zamkniętym przez podmioty gospodarcze w celu minimalizacji wytwarzania odpadów innych niż komunalne	Podmioty gospodarcze	Brak środków finansowych

PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA DLA MIASTA I GMINY WYSOKA NA LATA 2021-2024
Z PERSPEKTYWĄ DO ROKU 2028

Lp.	Obszar interwencji	Cel	Wskaźnik (przypisany do wyznaczonego celu)			Kierunek interwencji	Zadania	Podmiot odpowiedzialny	Ryzyka
			Nazwa (źródło danych)	Wartość bazowa	Wartość docelowa				
			Ilość odebranych zmieszanych odpadów komunalnych (ZM PRGOK)	1 054,03 Mg	<1 054,03 Mg	Działania administracyjno-kontrolne	Kontrola gospodarstw domowych w zakresie prawidłowego postępowania z odpadami komunalnymi	ZM PRGOK	-
							Kontrola podmiotów gospodarczych w zakresie właściwie prowadzonej gospodarki odpadami	WIOŚ	-
						Działania edukacyjno-informacyjne	Prowadzenie akcji edukacyjno-informacyjnych z zakresu zapobiegania powstawaniu odpadów oraz prowadzenia selektywnej zbiórki odpadów	Gmina, ZM PRGOK	Brak zainteresowania
9.	Zasoby przyrodnicze	Ochrona zasobów przyrodniczych	Liczba pomników przyrody/ obszarów chronionych na terenie gminy (GDOS)	8/6	≥8/6	Ochrona obszarów i gatunków cennych pod względem przyrodniczym	Ustanawianie nowych form ochrony przyrody	Organy wskazane w ustawie o ochronie przyrody	Skomplikowana i długotrwała procedura
							Monitoring oraz ochrona istniejących form ochrony przyrody oraz miejsc cennych przyrodniczo	Gmina, Nadleśnictwo, RDOŚ	Brak środków finansowych
			Powierzchnia lasów na terenie gminy (GUS)	1 724,43 ha	≥1 724,43 ha	Ochrona zasobów leśnych i wzrost lesistości gminy	Zalesianie nowych terenów (z uwzględnieniem uwarunkowań przyrodniczo-krajobrazowych)	Nadleśnictwo, właściciele prywatni	-
							Ochrona, pielęgnowanie i utrzymywanie obszarów leśnych w dobrym stanie sanitarnym	Nadleśnictwo, gmina, właściciele prywatni	-
							Prowadzenie nadzoru nad gospodarką leśną w lasach niestanowiących własności Skarbu Państwa	Starosta	-

*PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA DLA MIASTA I GMINY WYSOKA NA LATA 2021-2024
Z PERSPEKTYWĄ DO ROKU 2028*

Lp.	Obszar interwencji	Cel	Wskaźnik (przypisany do wyznaczonego celu)			Kierunek interwencji	Zadania	Podmiot odpowiedzialny	Ryzyka
			Nazwa (źródło danych)	Wartość bazowa	Wartość docelowa				
			Powierzchnia terenów zieleni urządzonej na terenie gminy (GUS)	3,40 ha	≥3,40 ha	Ochrona walorów przyrodniczych obszarów zurbanizowanych	Rewitalizacja oraz bieżące utrzymanie i zagospodarowanie terenów zieleni urządzonej i miejsc rekreacyjno-turystycznych	Gmina, Nadleśnictwo	Brak środków finansowych
							Wnikliwe prowadzenie postępowań dotyczących wycinki drzew	Burmistrz, Starosta	-
						Działania edukacyjno-informacyjne	Podnoszenie świadomości przyrodniczej społeczeństwa oraz promocja walorów przyrodniczych gminy	Gmina	Brak środków finansowych
10.	Zagrożenia poważnymi awariami	Ograniczenie ryzyka wystąpienia poważnych awarii oraz minimalizacja ich skutków	Liczba poważnych awarii na terenie gminy (WIOŚ)	0	0	Zmniejszenie zagrożenia oraz minimalizacja skutków w przypadku wystąpienia poważnej awarii oraz zagrożeń miejscowych	Kontrola podmiotów korzystających ze środowiska	WIOŚ	-
							Finansowanie działalności OSP	Gmina	-

Źródło: opracowanie własne

5.3. Harmonogram realizacyjny (wykaz zadań)

W kolejnych tabelach przedstawiono harmonogram realizacji zadań własnych oraz monitorowanych służących poprawie stanu poszczególnych komponentów środowiska na terenie Miasta i Gminy Wysoka.

Zadania własne samorządu gminnego to przedsięwzięcia, które będą finansowane w całości lub częściowo ze środków własnych będących w dyspozycji samorządu, wynikające z zadań własnych samorządu gminnego oraz podejmowanych działań z własnej inicjatywy.

Natomiast zadania koordynowane to pozostałe zadania związane z ochroną środowiska i racjonalnym wykorzystaniem zasobów naturalnych, które są finansowane ze środków własnych przedsiębiorstw, instytucji oraz ze środków zewnętrznych, będących w dyspozycji organów i instytucji szczebla powiatowego, wojewódzkiego i centralnego, bądź instytucji działających na terenie regionu, a które gmina będzie kontrolować oraz monitorować stopień ich realizacji.

Tabela 52. Harmonogram realizacji zadań własnych Miasta i Gminy Wysoka

Lp.	Obszar interwencji	Zadanie	Podmiot odpowiedzialny	Szacunkowe koszty realizacji zadania					Możliwe źródła finansowania	Dodatkowe informacje o zadaniu
				2021	2022	2023	2024	RAZEM		
A	B	C	D	E	F	G	H	I	J	K
1.	Ochrona klimatu i jakości powietrza	Modernizacja energetyczna budynków mieszkalnych i użyteczności publicznej	Gmina	W zależności od zakresu przeprowadzonych działań					Budżet gminy, RPO, WFOŚiGW, NFOŚiGW, inne	-
2.		Wymiana przestarzałych źródeł grzewczych opalanych paliwami stałymi	Gmina	W zależności od zakresu przeprowadzonych działań					Budżet gminy, RPO, WFOŚiGW, NFOŚiGW, inne	-
3.		Zwiększenie wykorzystania odnawialnych źródeł energii	Gmina	W zależności od zakresu przeprowadzonych działań					Budżet gminy, RPO, WFOŚiGW, NFOŚiGW, inne	-
4.		Modernizacja, przebudowa i utwardzanie nawierzchni dróg	Gmina	W zależności od zakresu przeprowadzonych działań					Budżet gminy, RPO, WFOŚiGW, NFOŚiGW, inne	-
5.		Budowa i modernizacja infrastruktury dla ruchu pieszego i rowerowego (drogi rowerowe, chodniki)	Gmina	W zależności od zakresu przeprowadzonych działań					Budżet gminy, RPO, WFOŚiGW, NFOŚiGW, inne	-
6.		Konserwacja i budowa energooszczędnego oświetlenia ulicznego	Gmina	W zależności od zakresu przeprowadzonych działań					Budżet gminy, RPO, WFOŚiGW, NFOŚiGW, inne	-
7.		Kontrola gospodarstw domowych z zakresu zakazu spalania odpadów oraz stosowania dopuszczalnych urządzeń grzewczych i paliwa opałowego	Gmina	W ramach wydatków bieżących					Budżet gminy	-
8.		Uwzględnianie w procesie planowania przestrzennego wymogów ochrony jakości powietrza	Gmina	W zależności od zakresu przeprowadzonych działań					Budżet gminy	-
9.		Prowadzenie działań edukacyjno-informacyjnych z zakresu poprawy i ochrony jakości powietrza	Gmina	W ramach wydatków bieżących					Budżet gminy	-

PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA DLA MIASTA I GMINY WYSOKA NA LATA 2021-2024
Z PERSPEKTYWĄ DO ROKU 2028

Lp.	Obszar interwencji	Zadanie	Podmiot odpowiedzialny	Szacunkowe koszty realizacji zadania					Możliwe źródła finansowania	Dodatkowe informacje o zadaniu
				2021	2022	2023	2024	RAZEM		
A	B	C	D	E	F	G	H	I	J	K
10.	Zagrożenie hałasem	Modernizacja, przebudowa i utwardzanie nawierzchni dróg <i>(zgodnie z obszarem interwencji „ochrona klimatu i jakości powietrza”)</i>	Gmina	W zależności od zakresu przeprowadzonych działań					Budżet gminy, RPO, WFOŚiGW, NFOŚiGW, inne	-
11.		Budowa i modernizacja infrastruktury dla ruchu pieszego i rowerowego (drogi rowerowe, chodniki) <i>(zgodnie z obszarem interwencji „ochrona klimatu i jakości powietrza”)</i>	Gmina	W zależności od zakresu przeprowadzonych działań					Budżet gminy, RPO, WFOŚiGW, NFOŚiGW, inne	-
12.		Uwzględnianie w procesie planowania przestrzennego wymogów ochrony akustycznej terenów	Gmina	W zależności od zakresu przeprowadzonych działań					Budżet gminy	-
13.	PEM	Uwzględnianie w procesie planowania przestrzennego zapisów dotyczących ochrony przed PEM	Gmina	W zależności od zakresu przeprowadzonych działań					Budżet gminy	-
14.	Gospodarowanie wodami	Zwiększenie retencji obszaru gminy <i>(tworzenie nowych zadrzewień i zalesień, budowa obiektów małej retencji, utrzymanie i rozwój terenów zieleni, rozwój retencji przydomowej, wzrost wykorzystania wód deszczowych)</i>	Gmina	W zależności od zakresu przeprowadzonych działań					Budżet gminy, RPO, WFOŚiGW, NFOŚiGW, inne	-
15.		Rozbudowa, przebudowa i modernizacja systemów kanalizacji deszczowej	Gmina, ZGK	W zależności od zakresu przeprowadzonych działań					Budżet gminy, ZGK RPO, WFOŚiGW, NFOŚiGW, inne	-
16.		Kontrola częstotliwości opróżniania zbiorników bezodpływowych oraz przydomowych oczyszczalni ścieków	Gmina	W ramach wydatków bieżących					Budżet gminy	-
17.		Uwzględnianie w procesie planowania przestrzennego zapisów dotyczących ochrony wód oraz zwiększania retencji	Gmina	W zależności od zakresu przeprowadzonych działań					Budżet gminy	-

PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA DLA MIASTA I GMINY WYSOKA NA LATA 2021-2024
Z PERSPEKTYWĄ DO ROKU 2028

Lp.	Obszar interwencji	Zadanie	Podmiot odpowiedzialny	Szacunkowe koszty realizacji zadania					Możliwe źródła finansowania	Dodatkowe informacje o zadaniu
				2021	2022	2023	2024	RAZEM		
A	B	C	D	E	F	G	H	I	J	K
18.		Prowadzenie akcji edukacyjno-informacyjnych z zakresu oszczędzania wody, prawidłowego postępowania ze ściekami, zwiększania retencji, zagrożenia suszą	Gmina	W ramach wydatków bieżących					Budżet gminy	-
19.	Gospodarka wodno-ściekowa	Modernizacja, rozbudowa oraz remonty infrastruktury wodociągowej	ZGK	W zależności od zakresu przeprowadzonych działań					Budżet gminy, ZGK RPO, WFOŚiGW, NFOŚiGW, POIŚ, inne	-
20.		Modernizacja, rozbudowa oraz remonty infrastruktury kanalizacyjnej (w tym oczyszczalni ścieków)	ZGK	W zależności od zakresu przeprowadzonych działań					Budżet gminy, ZGK RPO, WFOŚiGW, NFOŚiGW, POIŚ, inne	-
21.		Uwzględnianie w procesie planowania przestrzennego zapisów dotyczących obowiązku przyłączania nieruchomości do sieci wodno-kanalizacyjnej	Gmina	W zależności od zakresu przeprowadzonych działań					Budżet gminy	-
22.	Gleby	Bieżące utrzymanie czystości na terenach publicznych oraz likwidacja dzikich wysypisk odpadów	Gmina	W ramach wydatków bieżących					Budżet gminy	-
23.		Opracowywanie nowych miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego	Gmina	W zależności od zakresu przeprowadzonych działań					Budżet gminy	-
24.	Gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów	Rozwój i doskonalenie gminnego systemu gospodarowania odpadami komunalnymi w celu osiągnięcia korzystniejszych poziomów recyklingu oraz minimalizacji wytwarzania odpadów	ZM PRGOK	W zależności od zakresu przeprowadzonych działań					Budżet ZM PRGOK, RPO, WFOŚiGW, NFOŚiGW, inne	-
25.		Systematyczne usuwanie i unieszkodliwianie wyrobów azbestowych (w zakresie pozyskiwania i udzielania dotacji)	Gmina	W zależności od zakresu przeprowadzonych działań					Budżet gminy, WFOŚiGW	-

*PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA DLA MIASTA I GMINY WYSOKA NA LATA 2021-2024
Z PERSPEKTYWĄ DO ROKU 2028*

Lp.	Obszar interwencji	Zadanie	Podmiot odpowiedzialny	Szacunkowe koszty realizacji zadania					Możliwe źródła finansowania	Dodatkowe informacje o zadaniu
				2021	2022	2023	2024	RAZEM		
A	B	C	D	E	F	G	H	I	J	K
26.		Kontrola gospodarstw domowych w zakresie prawidłowego postępowania z odpadami komunalnymi	ZM PRGOK	W ramach wydatków bieżących					Budżet ZM PRGOK	-
27.		Prowadzenie akcji edukacyjno-informacyjnych z zakresu zapobiegania powstawaniu odpadów oraz prowadzenia selektywnej zbiórki odpadów	Gmina, ZM PRGOK	W ramach wydatków bieżących					Budżet gminy, ZM PRGOK, WFOŚiGW	-
28.	Zasoby przyrodnicze	Ustanawianie nowych form ochrony przyrody (<i>pomniki przyrody, użytki ekologiczne, zespoły przyrodniczo-krajobrazowe</i>)	Gmina (Rada Gminy)	W ramach wydatków bieżących					Budżet gminy	-
29.		Monitoring oraz ochrona istniejących form ochrony przyrody (np. pomników przyrody) oraz miejsc cennych przyrodniczo	Gmina	W zależności od zakresu przeprowadzonych działań					Budżet gminy	-
30.		Ochrona, pielęgnowanie i utrzymywanie obszarów leśnych w dobrym stanie sanitarnym (dotyczy lasów gminnych)	Gmina	W zależności od zakresu przeprowadzonych działań					Budżet gminy	-
31.		Rewitalizacja oraz bieżące utrzymanie i zagospodarowanie terenów zieleni urządzonej i miejsc rekreacyjno-turystycznych	Gmina	W zależności od zakresu przeprowadzonych działań					Budżet gminy, RPO, WFOŚiGW, NFOŚiGW, inne	-
32.		Wnikliwe prowadzenie postępowań dotyczących wycinki drzew	Burmistrz	W ramach wydatków bieżących					Budżet gminy	-
33.		Podnoszenie świadomości przyrodniczej społeczeństwa oraz promocja walorów przyrodniczych gminy	Gmina	W ramach wydatków bieżących					Budżet gminy, WFOŚiGW	-
34.		Zagrożenia poważnymi awariami	Finansowanie działalności OSP	Gmina	W ramach wydatków bieżących					Budżet gminy, inne

Źródło: opracowanie własne

Tabela 53. Harmonogram realizacji zadań monitorowanych przez Miasto i Gminę Wysoka (zadanie realizowane przez inne podmioty)

Lp.	Obszar interwencji	Zadanie	Podmiot odpowiedzialny	Szacunkowe koszty realizacji zadania	Możliwe źródła finansowania	Dodatkowe informacje o zadaniu
A	B	C	D	E	F	G
1.	Ochrona klimatu i jakości powietrza	Modernizacja energetyczna budynków mieszkalnych i użyteczności publicznej	Właściciele budynków	W zależności od zakresu przeprowadzonych działań	Budżet inwestorów, RPO, WFOŚiGW, NFOŚiGW,	-
2.		Wymiana przestarzałych źródeł grzewczych opalanych paliwami stałymi	Właściciele budynków	W zależności od zakresu przeprowadzonych działań	Budżet inwestorów, RPO, WFOŚiGW, NFOŚiGW,	-
3.		Zwiększenie wykorzystania odnawialnych źródeł energii (prosumenckich)	Właściciele budynków	W zależności od zakresu przeprowadzonych działań	Budżety inwestorów, RPO, WFOŚiGW, NFOŚiGW, inne	-
4.		Rozbudowa i modernizacja systemu gazowniczego	PSG	W zależności od zakresu przeprowadzonych działań	Budżet PSG, RPO, POIiŚ, inne	-
5.		Modernizacja, przebudowa i remonty dróg	Powiat, WZDW	W zależności od zakresu przeprowadzonych działań	Budżet zarządców dróg, RPO, WFOŚiGW, NFOŚiGW, inne	-
6.		Budowa i modernizacja infrastruktury dla ruchu pieszego i rowerowego (drogi rowerowe, chodniki)	Powiat, WZDW	W zależności od zakresu przeprowadzonych działań	Budżet zarządców dróg, RPO, WFOŚiGW, NFOŚiGW, inne	-
7.		Modernizacja przemysłowych źródeł ciepła/instalacji oraz systemów do redukcji zanieczyszczeń	Podmioty gospodarcze	W zależności od zakresu przeprowadzonych działań	Budżet podmiotów gosp., RPO, POIiŚ, inne	-
8.		Kontrola podmiotów korzystających ze środowiska (w zakresie emisji zanieczyszczeń do powietrza)	WIOŚ	W ramach wydatków bieżących	Budżet WIOŚ	-
9.		Wydawanie pozwoleń na emisję gazów i pyłów do powietrza oraz prowadzenie kontroli ich przestrzegania	Starosta	W ramach wydatków bieżących	Budżet powiatu	-

PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA DLA MIASTA I GMINY WYSOKA NA LATA 2021-2024
Z PERSPEKTYWĄ DO ROKU 2028

Lp.	Obszar interwencji	Zadanie	Podmiot odpowiedzialny	Szacunkowe koszty realizacji zadania	Możliwe źródła finansowania	Dodatkowe informacje o zadaniu
A	B	C	D	E	F	G
10.	Zagrożenie hałasem	Modernizacja, przebudowa i remonty dróg <i>(zgodnie z obszarem interwencji „ochrona klimatu i jakości powietrza”)</i>	Zarządcy dróg	W zależności od zakresu przeprowadzonych działań	Budżet zarządców dróg, RPO, WFOŚiGW, NFOŚiGW, inne	-
11.		Budowa i modernizacja infrastruktury dla ruchu pieszego i rowerowego (drogi rowerowe, chodniki) <i>(zgodnie z obszarem interwencji „ochrona klimatu i jakości powietrza”)</i>	Zarządcy dróg	W zależności od zakresu przeprowadzonych działań	Budżet zarządców dróg, RPO, WFOŚiGW, NFOŚiGW, inne	-
12.		Kontrola podmiotów gospodarczych w zakresie emitowanego hałasu	WIOŚ	W ramach wydatków bieżących	Budżet WIOŚ	-
13.		Prowadzenie pomiarów hałasu komunikacyjnego i przemysłowego	GIOŚ	W ramach wydatków bieżących	Budżet GIOŚ	-
14.		Wydawanie decyzji o dopuszczalnym poziomie hałasu oraz kontrola podmiotów	Starosta	W ramach wydatków bieżących	Budżet powiatu	-
15.	PEM	Monitorowanie oraz ocena poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku	GIOŚ	W ramach wydatków bieżących	Budżet GIOŚ	-
16.		Kontrola instalacji emitujących PEM	WIOŚ	W ramach wydatków bieżących	Budżet WIOŚ	-
17.		Ewidencjonowanie i przyjmowanie zgłoszeń instalacji emitujących PEM	Starosta	W ramach wydatków bieżących	Budżet powiatu	-

PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA DLA MIASTA I GMINY WYSOKA NA LATA 2021-2024
Z PERSPEKTYWĄ DO ROKU 2028

Lp.	Obszar interwencji	Zadanie	Podmiot odpowiedzialny	Szacunkowe koszty realizacji zadania	Możliwe źródła finansowania	Dodatkowe informacje o zadaniu
A	B	C	D	E	F	G
18.	Gospodarowanie wodami	Realizacja prac konserwacyjno-utrzymawczych wód i urządzeń wodnych	PGW Wody Polskie	W zależności od zakresu przeprowadzonych działań	Budżet PGW Wody Polskie	-
19.		Odbudowa, modernizacja i bieżące utrzymanie urządzeń melioracyjnych	Właściciele gruntów	W zależności od zakresu przeprowadzonych działań	Środki właścicieli gruntów	-
20.		Zwiększenie retencji obszaru gminy (tworzenie nowych zadrzewień i zalesień, budowa obiektów małej retencji, utrzymanie i rozwój terenów zieleni, rozwój retencji przydomowej, renaturyzacja cieków)	Nadleśnictwo, osoby fizyczne, PGW Wody Polskie	W zależności od zakresu przeprowadzonych działań	Środki właścicieli gruntów, Nadleśnictwo, PGW Wody Polskie, RPO, WFOŚiGW, NFOŚiGW	-
21.		Realizacja „Programu działań mających na celu zmniejszenie zanieczyszczenia wód azotanami pochodzącymi ze źródeł rolniczych”	Gospodarstwa rolne	W zależności od zakresu przeprowadzonych działań	Budżety gospodarstw rolnych, PROW, ARiMR	-
22.		Prowadzenie monitoringu jakości wód (powierzchniowych i podziemnych)	GIOŚ	W ramach wydatków bieżących	Budżet GIOŚ	-
23.		Udzielanie oraz kontrola przestrzegania wydanych pozwoleń wodnoprawnych	PGW Wody Polskie	W ramach wydatków bieżących	Budżet PGW Wody Polskie	-
24.		Kontrola podmiotów korzystających ze środowiska (w zakresie prowadzenia prawidłowej gospodarki wodno-ściekowej)	WIOŚ	W ramach wydatków bieżących	Budżet WIOŚ	-
25.		Gospodarka wodno-ściekowa	Kontrola jakości wody przeznaczonej do spożycia	PSSE	W ramach wydatków bieżących	Budżet PSSE

PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA DLA MIASTA I GMINY WYSOKA NA LATA 2021-2024
Z PERSPEKTYWĄ DO ROKU 2028

Lp.	Obszar interwencji	Zadanie	Podmiot odpowiedzialny	Szacunkowe koszty realizacji zadania	Możliwe źródła finansowania	Dodatkowe informacje o zadaniu
A	B	C	D	E	F	G
26.	Zasoby geologiczne	Rozpoznawanie i dokumentowanie nowych złóż kopalin	Przedsiębiorca posiadający koncesję	W zależności od zakresu przeprowadzonych działań	Budżet przedsiębiorcy	-
27.		Wykorzystywanie technik wydobywczych ograniczających negatywne oddziaływanie środowiskowe	Przedsiębiorca posiadający koncesję	W zależności od zakresu przeprowadzonych działań	Budżet przedsiębiorcy	-
28.		Rekultywacja obszarów poeksploatacyjnych	Podmiot powodujący utratę albo ograniczenie wartości użytkowej gruntów	W zależności od zakresu przeprowadzonych działań	Budżet przedsiębiorcy	-
29.		Prowadzenie bieżącej kontroli w zakresie przestrzegania wydanych koncesji oraz eliminacja nielegalnego wydobycia kopalin	Starosta, Marszałek, OUG	W ramach wydatków bieżących	Budżet organów/ jednostek odpowiedzialnych	-
30.	Gleby	Realizacja programów rolno-środowiskowych w zakresie ochrony gleb oraz utrzymywanie gruntów w dobrej kulturze rolnej	Gospodarstwa rolne	W zależności od zakresu przeprowadzonych działań	Budżety gospodarstw rolnych, PROW, ARiMR	-
31.		Rekultywacja i remediacja obszarów zdegradowanych i zanieczyszczonych	Władający terenem	W zależności od zakresu przeprowadzonych działań	Budżet podmiotu zobowiązanego	-
32.		Monitorowanie gleb użytkowanych rolniczo	OSChR	W zależności od zakresu przeprowadzonych działań	Budżety gospodarstw rolnych	-
33.		Prowadzenie szkoleń i doradztw przez WODR w zakresie zapobiegania degradacji gleb	WODR	W ramach wydatków bieżących	Budżet WODR	-

PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA DLA MIASTA I GMINY WYSOKA NA LATA 2021-2024
Z PERSPEKTYWĄ DO ROKU 2028

Lp.	Obszar interwencji	Zadanie	Podmiot odpowiedzialny	Szacunkowe koszty realizacji zadania	Możliwe źródła finansowania	Dodatkowe informacje o zadaniu
A	B	C	D	E	F	G
34.	Gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów	Systematyczne usuwanie i unieszkodliwianie wyrobów azbestowych	Właściciele budynków	W zależności od zakresu przeprowadzonych działań	Budżety właścicieli nieruchomości, budżet gminy, WFOŚiGW	-
35.		Wdrażanie rozwiązań i systemów o obiegu zamkniętym przez podmioty gospodarcze w celu minimalizacji wytwarzania odpadów innych niż komunalne	Podmioty gospodarcze	W zależności od zakresu przeprowadzonych działań	Budżet podmiotów, RPO, WFOŚiGW, NFOŚiGW, inne	-
36.		Kontrola podmiotów gospodarczych w zakresie właściwie prowadzonej gospodarki odpadami	WIOŚ	W ramach wydatków bieżących	Budżet WIOŚ	-
37.	Zasoby przyrodnicze	Ustanawianie nowych form ochrony przyrody	Organy wskazane w ustawie o ochronie przyrody	W zależności od zakresu przeprowadzonych działań	Budżety organów realizujących	-
38.		Monitoring oraz ochrona istniejących form ochrony przyrody oraz miejsc cennych przyrodniczo	Nadleśnictwo, RDOŚ	W zależności od zakresu przeprowadzonych działań	Budżet nadleśnictwa, RDOŚ	-
39.		Zalesianie nowych terenów	Nadleśnictwo, właściciele prywatni	W zależności od zakresu przeprowadzonych działań	Budżet nadleśnictwa, budżety właścicieli, ARiMR	-
40.		Ochrona, pielęgnowanie i utrzymywanie obszarów leśnych w dobrym stanie sanitarnym	Nadleśnictwo, właściciele prywatni	W zależności od zakresu przeprowadzonych działań	Budżet nadleśnictwa, budżety właścicieli,	-
41.		Prowadzenie nadzoru nad gospodarką leśną w lasach niestanowiących własności Skarbu Państwa	Starosta	W ramach wydatków bieżących	Budżet powiatu	-

*PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA DLA MIASTA I GMINY WYSOKA NA LATA 2021-2024
Z PERSPEKTYWĄ DO ROKU 2028*

Lp.	Obszar interwencji	Zadanie	Podmiot odpowiedzialny	Szacunkowe koszty realizacji zadania	Możliwe źródła finansowania	Dodatkowe informacje o zadaniu
A	B	C	D	E	F	G
42.		Bieżące utrzymanie i zagospodarowanie miejsc rekreacyjno-turystycznych	Nadleśnictwo	W zależności od zakresu przeprowadzonych działań	Budżet nadleśnictwa	-
43.		Wnikliwe prowadzenie postępowań dotyczących wycinki drzew	Starosta	W ramach wydatków bieżących	Budżet powiatu	-
44.	Zagrożenia poważnymi awariami	Kontrola podmiotów korzystających ze środowiska	WIOŚ	W ramach wydatków bieżących	Budżet WIOŚ	-

Źródło: opracowanie własne

5.4. Możliwości finansowania działań z zakresu ochrony środowiska

Realizacja wyznaczonych zadań oraz osiągnięcie wyznaczonych celów Programu Ochrony Środowiska wymaga znacznych nakładów finansowych niejednokrotnie przewyższających możliwości budżetowe jednostek samorządu terytorialnego. Głównym źródłem finansowania Programu będą środki własne gminy, środki inwestorów, mieszkańców oraz podmiotów komunalnych. Środki te będą stanowiły uzupełnienie i wkład własny dla źródeł krajowych i zagranicznych – szczególnie krajowych funduszy ekologicznych i funduszy unijnych w ramach ściśle sprecyzowanych programów operacyjnych.

W kolejnej tabeli przedstawiono przykładowe możliwe źródła finansowania zadań realizowanych w ramach Programu Ochrony Środowiska.

Tabela 54. Przykładowe źródła finansowania zadań realizowanych w ramach POŚ

Źródło finansowania	Opis
Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko na lata 2014-2020	<p>Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko 2014-2020 (POIiŚ 2014-2020) to krajowy program wspierający gospodarkę niskoemisyjną, ochronę środowiska, przeciwdziałanie i adaptację do zmian klimatu, transport i bezpieczeństwo energetyczne. Środki unijne z programu przeznaczane są również w ograniczonym stopniu na inwestycje w obszary ochrony zdrowia i dziedzictwa kulturowego. Obszary wsparcia i rodzaje projektów możliwych do realizacji w ramach programu Infrastruktura i Środowisko 2014-2020 to:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Zmniejszenie emisyjności gospodarki. • Ochrona środowiska, w tym adaptacja do zmian klimatu. • Rozwój sieci drogowej TEN-T i transportu multimodalnego. • Infrastruktura drogowa dla miast. • Rozwój transportu kolejowego w Polsce. • Rozwój niskoemisyjnego transportu zbiorowego w miastach. • Poprawa bezpieczeństwa energetycznego.
Wielkopolski Regionalny Program Operacyjny na lata 2014-2020	<p>Regionalny Program Operacyjny Województwa Wielkopolskiego jest odpowiedzią na wyzwania rozwojowe, określone dla regionu w głównych dokumentach strategicznych, uwzględnia te obszary interwencji, których realizacja przyniesie największe efekty. RPOWO finansowany jest z 2 źródeł: Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego (EFRR) i Europejskiego Funduszu Społecznego (EFS). WRPO 2014-2020 realizowany jest poprzez 10 Osi Priorytetowych (OP) z czego 9 to osie tematyczne i jedna oś dedykowana pomocy technicznej. Inwestycje z zakresu ochrony środowiska przyrodniczego realizowane są w ramach następujących osi oraz priorytetów inwestycyjnych:</p> <p>Oś Priorytetowa 3. Energia:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Działanie 3.1. Wytwarzanie i dystrybucja energii ze źródeł odnawialnych. • Działanie 3.2. Poprawa efektywności energetycznej w sektorze publicznym i mieszkaniowym. • Działanie 3.3. Wspieranie strategii niskoemisyjnych w tym mobilność miejska. <p>Oś Priorytetowa 4. Środowisko:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Działanie 4.1. Zapobieganie, likwidacja skutków klęsk żywiołowych i awarii środowiskowych. • Działanie 4.2. Gospodarka odpadami. • Działanie 4.3. Gospodarka wodno – ściekowa. • Działanie 4.4. Zachowanie, ochrona, promowanie i rozwój dziedzictwa naturalnego i kulturowego. • Działanie 4.5 Ochrona przyrody. <p>Oś Priorytetowa 5. Transport:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Działanie 5.1. Infrastruktura drogowa regionu.
Fundusze Europejskie na lata 2021-2027	<p>Opracowano na podstawie projektów rozporządzeń dla polityki spójności na lata 2021-2027. Pakiet projektów rozporządzeń dot. polityki spójności na okres perspektywy finansowej 2021-2027 został opublikowany przez Komisję Europejską 29 maja 2018 r. Cele szczegółowe EFRR i Funduszu Spójności na lata 2021-2027 przedstawiają się następująco:</p> <p>a) „Bardziej inteligentna Europa dzięki wspieraniu innowacyjnej i inteligentnej transformacji gospodarczej” („CP 1”) – poprzez:</p> <ul style="list-style-type: none"> • zwiększenie potencjału w zakresie badań i innowacji oraz wykorzystywanie zaawansowanych technologii; • czerpanie korzyści z cyfryzacji dla obywateli, przedsiębiorstw i rządów; • sprzyjanie wzrostowi i konkurencyjności MŚP; • rozwijanie umiejętności na rzecz inteligentnej specjalizacji i transformacji.

Źródło finansowania	Opis
	<p>b) Bardziej przyjazna dla środowiska niskoemisyjna Europa dzięki promowaniu czystej i sprawiedliwej transformacji energetyki, zielonych i niebieskich inwestycji, gospodarki o obiegu zamkniętym, przystosowania się do zmiany klimatu oraz zapobiegania ryzyku i zarządzania ryzykiem” („CP 2”) – poprzez:</p> <ul style="list-style-type: none"> • promowanie środków na rzecz efektywności energetycznej; • promowanie odnawialnych źródeł energii; • rozwój inteligentnych systemów i sieci energetycznych oraz systemów magazynowania na szczeblu lokalnym; • wspieranie działań w zakresie dostosowania do zmiany klimatu, zapobiegania ryzyku i odporności na klęski żywiołowe; • wspieranie zrównoważonej gospodarki wodnej; • wspieranie przechodzenia na gospodarkę o obiegu zamkniętym; • sprzyjanie bioróżnorodności i rozwojowi zielonej infrastruktury w środowisku miejskim oraz zmniejszanie zanieczyszczenia; <p>c) „Lepiej połączona Europa dzięki zwiększeniu mobilności i udoskonaleniu regionalnych połączeń teleinformatycznych” („CP 3”) – poprzez:</p> <ul style="list-style-type: none"> • udoskonalanie sieci połączeń cyfrowych; • rozwój zrównoważonej, inteligentnej, bezpiecznej i intermodalnej sieci TEN-T odpornej na zmianę klimatu; • rozwój zrównoważonej, inteligentnej i intermodalnej mobilności odpornej na zmianę klimatu na szczeblu krajowym, regionalnym i lokalnym, w tym poprawę dostępu do sieci TEN-T i mobilności transgranicznej; • wspieranie zrównoważonej multimodalnej mobilności miejskiej; <p>d) „Europa bliżej obywateli dzięki wspieraniu zrównoważonego i zintegrowanego rozwoju obszarów miejskich, wiejskich i przybrzeżnych w ramach inicjatyw lokalnych” („CP 5”) – poprzez:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wspieranie zintegrowanego rozwoju społecznego, gospodarczego i środowiskowego, dziedzictwa kulturowego i bezpieczeństwa na obszarach miejskich; • wspieranie zintegrowanego lokalnego rozwoju społecznego, gospodarczego i środowiskowego, dziedzictwa kulturowego oraz bezpieczeństwa, w tym na obszarach wiejskich i przybrzeżnych, m.in. w ramach rozwoju lokalnego kierowanego przez społeczność.
NFOŚiGW, WFOŚiGW	<p>Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej (NFOŚiGW) oraz Wojewódzkie Fundusze Ochrony Środowiska i Gospodarki wodnej (WFOŚiGW) stanowią siedemnaście wzajemnie niezależnych podmiotów, które wspólnie obsługują jeden spójny obszar zadań publicznych: finansowe wspieranie ochrony środowiska i gospodarki wodnej w Polsce. Zgodnie ze „Wspólną Strategią Działania Narodowego Funduszu i Wojewódzkich Funduszy Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej na lata 2021-2024” celem generalnym systemu Funduszy jest poprawa stanu środowiska i zrównoważone gospodarowanie jego zasobami przez stabilne, skuteczne i efektywne wspieranie przedsięwzięć i inicjatyw służących środowisku oraz działania na rzecz transformacji do gospodarki niskoemisyjnej przy pełnym oraz zgodnym z zasadami zrównoważonego rozwoju wykorzystaniu środków pochodzących z Unii Europejskiej i innych środków zagranicznych na ochronę środowiska i gospodarkę wodną. W nowej Strategii następuje wzmocnienie kierunku wydatkowania środków na cele związane z poprawą jakości powietrza, a także transformacją w kierunku gospodarki niskoemisyjnej. Konsekwentne działania Narodowego Funduszu (NFOŚiGW) i wojewódzkich funduszy (WFOŚiGW) w zakresie polepszania jakości powietrza przyczyniają się do wprowadzania coraz to nowych możliwości wsparcia beneficjentów. Wspólne działania przyczynią się do realizacji celów pakietu klimatyczno-energetycznego dla Polski. Nadrzędnym celem, nie tylko dla Polski, ale i dla całej Unii Europejskiej (UE) jest obecnie dążenie do gospodarki niskoemisyjnej polegającej na ograniczeniu wykorzystania surowców kopalnych, i zwiększeniu wykorzystania alternatywnych, odnawialnych źródeł pozyskiwania energii. Finansowanie obejmie działania na rzecz ograniczenia zapotrzebowania na energię, w tym dotyczące poprawy efektywności energetycznej w budynkach i przedsiębiorstwach, modernizację źródeł w systemie energetycznym oraz systemach ciepłowniczych wraz z rozbudową i modernizacją sieci. W obszarze tym znajdują się również przedsięwzięcia rozwijające transport niskoemisyjny, w tym elektromobilność.</p> <p>Cele środowiskowe Wspólnej Strategii stanowią podstawowy zakres działalności Funduszy, wpisują się w kierunki wskazane między innymi w Polityce Ekologicznej Państwa 2030, czy w Krajowym Planie na Rzecz Energii i Klimatu na lata 2021-2030. Wskazane kierunki i powiązane z nimi priorytety realizowane będą w szczególności poprzez wsparcie ze środków Funduszy realizacji zadań i przedsięwzięć zgodnych z katalogiem obszarów finansowania</p>

Źródło finansowania	Opis
	<p>ochrony środowiska wskazanym w ustawie POŚ. Strategiczne cele środowiskowe finansowane przez Fundusze w ramach przyjętej Strategii przedstawiają się następująco:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Transformacja energetyczna gospodarki, w tym cele kluczowe: <ul style="list-style-type: none"> • Wzrost ilości wytworzonej energii ze źródeł odnawialnych; • Wzrost ilości wytwarzanej energii w skojarzeniu (wysokosprawna kogeneracja); • Zmniejszenie zużycia energii pierwotnej i finalnej; • Zmniejszenie emisji gazów cieplarnianych. 2. Poprawa jakości powietrza, w tym cele kluczowe: <ul style="list-style-type: none"> • Zmniejszenie emisji zanieczyszczeń do powietrza takich jak: pyły, tlenki azotu, dwutlenek siarki i benzo(a)piren; • Zmniejszenie emisji gazów cieplarnianych; • Wzrost ilości wytworzonej energii ze źródeł odnawialnych; • Zmniejszenie zużycia energii pierwotnej. 3. Adaptacja do zmian klimatu, w tym cele kluczowe: <ul style="list-style-type: none"> • Wzmocnienie systemu ochrony ludzi przed zagrożeniami; • Wspieranie działalności monitoringu środowiska; • Wzrost możliwości oszczędzania i retencjonowania wody. 4. Przejście na gospodarkę o obiegu zamkniętym, w tym gospodarowanie odpadami, w tym cele kluczowe: <ul style="list-style-type: none"> • Ograniczenie masy składowanych odpadów; • Zwiększenie masy odpadów poddanych recyklingowi bądź innym procesom odzysku; • Minimalizacja ilości wytwarzanych odpadów; • Ograniczenie negatywnego oddziaływania na środowisko wytwarzanych produktów zmierzające do racjonalnego wykorzystania zasobów; • Przywracanie wartości użytkowych lub przyrodniczych terenom zniszczonym przez działalność człowieka (rekultywacja i poddanie zabiegom ochronnym). 5. Działania na rzecz ochrony przyrody, w tym cele kluczowe: <ul style="list-style-type: none"> • Prowadzenie działań mających na celu ochronę siedlisk i gatunków zagrożonych; • Prowadzenie działań związanych z ograniczaniem gatunków inwazyjnych. 6. Poprawa gospodarki wodno-ściekowej, w tym cele kluczowe: <ul style="list-style-type: none"> • Zwiększenie liczby osób objętych ulepszonym systemem oczyszczania ścieków; • Zwiększenie liczby korzystających ze zbiorowego systemu zaopatrzenia w wodę; • Dalsza optymalizacji procesów oczyszczania ścieków komunalnych; • Rozwój innowacyjnych technologii w zakresie oczyszczania ścieków z zanieczyszczeń problematycznych takich jak np. mikroplastiki, farmaceutyki, mikrozanieczyszczenia, itp.; • Wypracowanie systemowych i efektywnych rozwiązania służących zagospodarowaniu osadów ściekowych; • Zmniejszenie zużycia wody i emisji ścieków w przemyśle, a także budowa i modernizacja zakładowych oczyszczalni ścieków przemysłowych.
Program „Stop Smog”	<p>Od 1 stycznia 2021 r. Ministerstwo Klimatu i Środowiska wraz z Narodowym Funduszem Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej przejęli od Ministerstwa Rozwoju, Pracy i Technologii zadania związane z wdrażaniem programu „Stop Smog”. Program wspiera wymianę bądź likwidację źródeł ciepła i termomodernizację w budynkach mieszkalnych jednorodzinnych. Jest on realizowany przez gminy, jednak stroną porozumienia w imieniu gmin może być także powiat lub związek międzygminny.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Cel programu: ograniczenia emisji zanieczyszczeń i poprawa jakości powietrza oraz poprawa efektywności energetycznej budynków poprzez realizację przedsięwzięć niskoemisyjnych na rzecz najmniej zamożnych gospodarstw domowych w budynkach mieszkalnych jednorodzinnych, w tym w szczególności tych, których członkami są osoby mające prawo do korzystania ze świadczeń pieniężnych na podstawie ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej. • Zakres programu: realizacja przedsięwzięć w budynkach mieszkalnych jednorodzinnych polegających na: wymianie lub likwidacji wysokoemisyjnych źródeł ciepła na niskoemisyjne; termomodernizacji, podłączeniu do sieci ciepłowniczej lub gazowej, zapewnieniu budynkom dostępu do energii z instalacji OZE, zmniejszeniu zapotrzebowania budynków mieszkalnych jednorodzinnych na energię dostarczaną na potrzeby ich ogrzewania i podgrzewania wody użytkowej. • Wnioskodawca: Gmina, Powiat, Związek międzygminny. • Wysokość dofinansowania: • Dla gmin do 100 tys. mieszkańców do 70% współfinansowania.

Źródło finansowania	Opis
	<ul style="list-style-type: none"> • Dla gmin >100 tys. mieszkańców poniżej 70% współfinansowania. • Średni koszt realizacji przedsięwzięcia niskoemisyjnego w jednym budynku, a w przypadku budynku o dwóch lokalach – w jednym lokalu, nie może przekroczyć 53 000 zł.
Unijny Fundusz Odbudowy – Krajowy Plan Odbudowy	<p>Krajowy Plan Odbudowy i Zwiększania Odporności (KPO) jest dokumentem programowym określającym cele związane z odbudową i tworzeniem odporności społeczno-gospodarczej Polski po kryzysie wywołanym pandemią COVID-19 oraz służące ich realizacji reformy strukturalne i inwestycje. Dokument stanowi podstawę ubiegania się o wsparcie z europejskiego Instrumentu na rzecz Odbudowy i Zwiększania Odporności (Recovery and Resilience Facility – RRF). Horyzont czasowy realizacji dokumentu zamyka się z końcem sierpnia 2026 r. Krajowy Plan Odbudowy określa do realizacji m.in. następujące reformy oraz inwestycje objęte wsparciem mające wpływ na ochronę środowiska:</p> <ul style="list-style-type: none"> • A2.1. Transformacja strukturalna w obszarach kluczowych dla rozwoju polskiej gospodarki – Przemysł 4.0: <ul style="list-style-type: none"> • A2.1.2. Inwestycje we wdrażanie technologii i innowacji środowiskowych, w tym związanych z GOZ – innowacje związane z zapobieganiem powstawania odpadów, tworzeniem rynku surowców wtórnych, opracowania i testowania innowacyjnych technologii w zakresie wykorzystania odpadów jako surowców wtórnych, projektowania dla recyklingu, wydłużania życia produktów i obniżanie negatywnego oddziaływania na środowisko na każdym etapie cyklu życia produktu, opracowanie i wdrożenie zasobooszczędnych i efektywnych energetycznie technologii recyklingu. • B1.1. Czyste powietrze: <ul style="list-style-type: none"> • B1.1.1. Inwestycje w źródła ciepła (chłodu) w systemach ciepłowniczych. • B1.1.2. Wymiana źródeł ciepła i efektywność energetyczna budynków mieszkaniowych. • B1.1.3. Termomodernizacja szkół. • B1.1.4. Inwestycje w efektywność energetyczną oraz instalacje OZE w dużych przedsiębiorstwach – inwestycje o największym potencjale redukcji gazów cieplarnianych. • B2.2. Poprawa warunków dla rozwoju odnawialnych źródeł energii: <ul style="list-style-type: none"> • B2.2.1. Inwestycje w sieci przesyłowe oraz inteligentną infrastrukturę elektroenergetyczną. • B2.2.3. Instalacje OZE realizowane przez społeczności energetyczne (klastry energii, spółdzielnie energetyczne, zbiorowe porozumienia prosumentów oraz ewentualne przyszłe formy SE) • B3.1. Zrównoważone wykorzystanie środowiska naturalnego: <ul style="list-style-type: none"> • B3.1.1. Inwestycje przywracające wielkoobszarowe tereny zdegradowane – eliminacja negatywnego oddziaływania na środowisko, tereny pod inwestycje nie wyrządzające szkody środowisku. • B3.1.2. Inwestycje w systemy oczyszczania ścieków oraz zaopatrzenie w wodę poza aglomeracjami. • B3.1.3. Inwestycje związane z kompleksowym rozwiązywaniem punktowych problemów małych i średnich miast oraz ich obszarów funkcjonalnych związanych z „zazielenianiem” przestrzeni (ścieżki rowerowe, parki, ciągi piesze, rewitalizacja i pasywne rozwiązania itp.). • E1.1. Wzrost wykorzystania transportu przyjaznego dla środowiska – elektromobilność: <ul style="list-style-type: none"> • E1.1.1. Inwestycje w samochody elektryczne, inwestycje w punkty ładowania, budowa kompleksu instalacji zwiększających produkcję biopaliw II generacji, rozbudowa instalacji magazynowania biokomponentów, budowa fabryki ogniw fotowoltaicznych. • E1.1.2. Inwestycje w wymianę lub dostarczenie nowego nisko i zeroemisyjnego taboru autobusowego (w miastach oraz ich obszarach funkcjonalnych) Zakup taboru nisko i zeroemisyjnego oraz infrastruktura towarzysząca dla połączeń autobusowych na obszarach pozamiejskich. • E2.2. Zwiększenie bezpieczeństwa transportu: <ul style="list-style-type: none"> • E2.2.1. Inwestycje związane z bezpieczeństwem transportu, w tym wybrane obejścia drogowe miejscowości. • E2.2.2. Inwestycje związane z szerszym wykorzystaniem rozwiązań cyfrowych w transporcie - zabudowa nowoczesnych urządzeń i systemów sterowania ruchem kolejowym, w tym w zakresie informacji pasażerskiej i sprzedaży biletów, systemy zarządzania ruchem drogowym.

Źródło: opracowanie własne

6. SYSTEM REALIZACJI PROGRAMU OCHRONY ŚRODOWISKA

Zarządzanie „Programem Ochrony Środowiska dla Miasta i Gminy Wysoka na lata 2021-2024 z perspektywą do roku 2028” należy do obowiązku Burmistrza Miasta i Gminy Wysoka, który jest również częściowo odpowiedzialny za wykonanie poszczególnych zadań. Realizacja celów i poszczególnych zadań wynikających z Programu spoczywa w dużym stopniu na innych podmiotach, co wymaga nadzoru i koordynacji. Nadzór oraz koordynację nad wdrażaniem zaplanowanych zadań w ramach Programu oraz ocenę stanu ich wykonania realizuje pracownik Urzędu Miasta i Gminy w Wysokiej zatrudniony na stanowisku ds. ochrony środowiska.

Zgodnie z „Wytycznymi do opracowania wojewódzkich, powiatowych i gminnych programów ochrony środowiska” na realizację Programu składają się następujące elementy: współpraca z interesariuszami, opracowanie treści Programu, realizacja, monitoring i okresowa sprawozdawczość oraz ewaluacja i aktualizacja. Elementy te można podzielić na 4 etapy (w oparciu o cykl Deminga), do których należą:

- aktualizacja – w tym opracowanie dokumentu Programu na kolejne 4 lata; następuje w oparciu o wyniki ewaluacji oraz doświadczenia i efekty uzyskane dzięki działaniom korygującym;
- wdrażanie – czyli realizacja zadań zawartych w Programie, a przez to osiągnięcie zamierzonych celów;
- ewaluacja – częścią której jest monitoring prowadzony przez odpowiednie jednostki, a także sprawozdawczość, czyli opracowywanie co 2 lata raportów z realizacji programu ochrony środowiska; jest to bardzo istotny etap, pokazujący ewentualne rozbieżności pomiędzy celami zawartymi w Programie, a stanem rzeczywistym oraz konieczność podjęcia działań korygujących; raporty ukazują także dotychczasową efektywność prac w powiązaniu z nakładami finansowymi i faktycznymi efektami środowiskowymi (wskaźniki środowiskowe);
- działania korygujące – w wyniku ewaluacji (po okresie 2 lat) możliwa jest korekta niektórych zadań, tak aby udało się osiągnąć zaplanowane w Programie cele.

Na każdym etapie prac bardzo istotna jest współpraca pomiędzy interesariuszami Programu, np. poprzez zawiązanie grupy roboczej mającej wpływ na planowanie nowych zadań w aktualizacji Programu. Współpraca ta jest szczególnie istotna na etapie ewaluacji przy sporządzaniu sprawozdań z wykonanych zadań. Cykl zarządzania Programem jest ściśle powiązany z koniecznością pozyskiwania danych, które są niezbędne do oceny stanu jakości środowiska i stanu realizacji działań w cyklu dwuletnim.

Burmistrz Miasta i Gminy Wysoka zgodnie z art. 18 ust. 2 i 3 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska (Dz. U. 2021, poz. 1973 ze zm.), sporządza będzie co 2 lata raporty z wykonania „Programu Ochrony Środowiska dla Miasta i Gminy Wysoka”, które przedstawiane będą Radzie Miasta i Gminy, a następnie przekazywane Zarządowi Powiatu.

Celem sporządzania raportów jest ocena realizacji zadań wskazanych w „Programie Ochrony Środowiska dla Miasta i Gminy Wysoka”, w tym:

- określenie stanu realizacji przyjętych do wykonania w ramach POŚ zadań i celów;
- określenie stanu oraz tendencji zmian zachodzących w środowisku na terenie gminy;
- przeprowadzenie analizy finansowej oraz wskaźnikowej realizacji POŚ;
- przeprowadzenie ewaluacji przyjętych zadań (rekomendacji na przyszłość).

Monitoring realizacji zadań będzie prowadzony w oparciu o wskaźniki obrazujące zmianę stanu środowiska na terenie gminy (wskazane m.in. w *Tabela 51. Przyjęte do realizacji cele, kierunki interwencji i zadania w ramach poszczególnych obszarów interwencji*) oraz dane dotyczące stanu realizacji zadań ujętych w Programie. Jeżeli w wyniku analizy okaże się, że istnieją rozbieżności pomiędzy stopniem realizacji Programu a jego założeniami, zostaną podjęte czynności mające na celu wyjaśnienie przyczyn rozbieżności oraz określenie działań korygujących.

7. OGRANICZANIE NEGATYWNEGO ODDZIAŁYWANIA NA ŚRODOWISKO ZAPLANOWANYCH DO REALIZACJI DZIAŁAŃ

Realizacja zaplanowanych zadań w ramach „Programu Ochrony Środowiska dla Miasta i Gminy Wysoka na lata 2021-2024 z perspektywą do roku 2028” wpłynie na poprawę jakości i stanu poszczególnych komponentów środowiska. Jednak w fazie realizacji (budowy) poszczególnych inwestycji może dojść do negatywnych oddziaływań na środowisko. Będą to jednak oddziaływania krótkotrwałe, o lokalnym zasięgu, całkowicie odwracalne (typowe dla prac budowlanych). Prowadzenie robót uwzględniające przyjęcie odpowiedniej technologii prac oraz opracowanie projektów organizacji robót zapewniających minimalną ingerencję w środowisko wpłynie na minimalizację szkodliwego oddziaływania. Ustalane terminy realizacji prac należy tak dostosować do wymagań ochrony środowiska, żeby nie powodować zbyt dużych zaburzeń w życiu fauny. Zaplecze budowy powinno zajmować jak najmniejszą powierzchnię terenu i być wyznaczone w takim miejscu, aby znajdowało się w bezpiecznej odległości od cennych biotopów. Sprzęt budowlany oraz technologie wykonawstwa należy dobierać tak, aby eliminowane były takie szkodliwe czynniki jak: hałas, zanieczyszczenie środowiska (spaliny, wycieki paliwa, odpady poprodukcyjne itp.), niszczenie urodzajnej warstwy gleby przez sprzęt (trasy przejazdu, sposoby przemieszczania maszyn), niszczenie roślinności w zasięgu pracy maszyn (zasięg osprzętu, trasy ekologiczne). W ramach realizacji zadań nie nastąpi kumulowanie się oddziaływania poszczególnych przedsięwzięć oraz nie nastąpi oddziaływanie transgeniczne (brak wpływu na środowisko krajów sąsiadujących). Należy zaznaczyć, iż odstępianie od wdrażania zapisów projektu przedmiotowego programu będzie oznaczać odstępianie od obowiązku realizacji strategicznych celów ochrony środowiska. Biorąc pod uwagę cel w jakim jest sporządzany i realizowany niniejszy program (kompleksowa ochrona poszczególnych komponentów środowiska), należy uznać, iż środkami zapobiegającymi negatywnemu oddziaływaniu antropopresji na środowisko są w rzeczywistości rozwiązania (zadania) zaproponowane do realizacji w programie.

Zadania zaplanowane do realizacji w ramach Programu nie będą znacząco oddziaływać na wyznaczone na terenie gminy formy ochrony przyrody. Wyznaczone zadania nie są sprzeczne z aktami prawnymi dotyczącymi form ochrony przyrody. W szczególności POŚ nie wyznacza do realizacji zadań, które zostały uznane za zakazane w stosunku do istniejących na terenie Miasta i Gminy Wysoka form ochrony przyrody.

W kolejnej tabeli przedstawiono przykładowe rozwiązania chroniące środowisko jakie powinny być zastosowane w trakcie realizacji poszczególnych rodzajów inwestycji.

Tabela 55. Rozwiązania chroniące środowisko przy realizacji poszczególnych rodzajów inwestycji

Rodzaj inwestycji	Rozwiązania chroniące środowisko
Prace w obrębie budynków (termomodernizacja, montaż instalacji OZE, demontaż azbestowych pokryć dachowych)	Przy planowaniu prac termomodernizacyjnych należy mieć na uwadze, iż budynki mieszkalne i inne obiekty budowlane stanowią potencjalne siedliska gatunków chronionych, w szczególności ptaków i nietoperzy. Niewłaściwie prowadzone remonty i ocieplenia budynków wykonywane bez uwzględnienia potrzeb biologicznych zwierząt je zasiedlających mogą naruszać przepisy ustawy o ochronie przyrody, a także istotnie przyczynić się do zmniejszania populacji gatunków chronionych, takich jak jerzyk <i>Apus apus</i> , pustułka <i>Falco tinnunculus</i> , mroczek późny <i>Eptesicus serotinus</i> , i in. W celu uniknięcia nieumyślnego niszczenia siedlisk gatunków chronionych należy przed przystąpieniem do prac w obrębie budynków dokonać ich obserwacji pod kątem występowania gatunków chronionych. W sytuacji stwierdzenia ich występowania należy przeprowadzić termomodernizację z uwzględnieniem potrzeb biologicznych zwierząt (dostosowanie terminu termomodernizacji budynków do okresu lęgowego ptaków) oraz po uzyskaniu zezwolenia, o którym mowa w art. 56 ustawy o ochronie przyrody.
Modernizacja i bieżące utrzymanie wód oraz urządzeń melioracyjnych (realizacja prac konserwacyjnych)	Rowy i kanały stanowią siedlisko dla wielu cennych gatunków. Prace utrzymaniowe związane z odmulaniem czy pogłębianiem prowadzą do trwałej zmiany warunków siedliskowych i zmiany składu gatunkowego ekosystemu. Zadania te należy realizować tak, aby ograniczyć wycinanie drzew, czy usuwanie roślinności wodnej. Cenne gatunki należy przenieść w miejsca o takich samych bądź zbliżonych warunkach siedliskowych. Ważnym czynnikiem jest również termin prac, który nie powinien kolidować z okresem rozrodu lokalnych populacji.

Rodzaj inwestycji	Rozwiązania chroniące środowisko
	<p>Prace w korycie wiążą się z usuwaniem roślinności wodnej i nabrzeżnej, mogą także zmienić reżim hydrologiczny, co wiąże się ze zmianą warunków siedliskowych. W przypadku prac w korycie należy rzetelnie przeprowadzić ocenę oddziaływań przedsięwzięcia na obszary cenne przyrodniczo. Jeżeli w cieku występują gatunki chronione może być dodatkowo potrzebne zezwolenie odpowiedniego organu na odstąpienie od zakazów ochrony gatunkowej. Należy zachować występowanie naturalnych wysp i odsypisk, dla ochrony cennych siedlisk powinno się także zachować miejsca zastoiskowe. Linia brzegowa powinna się charakteryzować dużą różnorodnością i zmiennością. Zaleca się pozostawienie w cieku tzw. elementów siedliskowych (głazów, kamieni, pni drzew), które stanowią element niezbędny do życia gatunków zależnych od środowiska wodnego.</p>
<p>Budowa obiektów małej retencji</p>	<p>Przed przystąpieniem do prac projektowych i uszczegóławianiem rozwiązań technicznych należy zaproponować dokładną lokalizację obiektu małej retencji w oparciu o istniejące materiały fizjograficzne oraz o wizję terenową. Zalecane jest, aby niezależnie od formalnych wymogów zawsze przeprowadzić inwentaryzację przyrodniczą w miejscu lokalizacji obiektu i na jej podstawie zweryfikować zasadność realizacji obiektu, występujące ryzyka oddziaływania na środowisko przyrodnicze (np. na gatunki chronione lub na chronione siedliska przyrodnicze), ograniczenia i wymogi środowiskowe do uwzględnienia w projektowaniu. Najistotniejszym elementem fazy budowy jest właściwa kontrola i nadzór nad prowadzonymi pracami. Szczególnie ważne jest ograniczenie negatywnych oddziaływań na środowisko przyrodnicze, poprzez planowe prowadzenie robót. Generalnie roboty powinny być prowadzone przy niskim stanie wód powierzchniowych i podziemnych oraz poza okresem lęgowym ptaków/sezonem rozrodu płazów i gadów.</p> <p>Zagadnienia związane z organizacją placu budowy, np. dojazd sprzętu, powinny być przeanalizowane już na etapie weryfikacji uwarunkowań środowiskowych i oceny oddziaływania na środowisko. W przypadku prac polegających na regulacji wód oraz budowie wałów przeciwpowodziowych, a także robót melioracyjnych, odwodnień budowlanych oraz innych robót ziemnych zmieniających stosunki wodne na terenach o szczególnych wartościach przyrodniczych, na których znajdują się skupienia roślinności o dużej wartości z punktu widzenia przyrodniczego, terenach o walorach krajobrazowych i ekologicznych, terenach masowych lęgów ptactwa, występowania skupień gatunków chronionych oraz tarlisk, zimowisk, przepławek i miejsc masowej migracji ryb i innych organizmów wodnych, szczególne warunki prowadzenia robót budowlanych mogą być nałożone decyzją regionalnego dyrektora ochrony środowiska wydawaną w trybie art. 118 ustawy o ochronie przyrody. Taka decyzja (lub postanowienie stwierdzające, że nie jest ona wymagana), powinna być uzyskana przed uzyskaniem pozwolenia na budowę.</p>
<p>Budowa, modernizacja, przebudowa infrastruktury sieciowej (dróg, wodociągów, kanalizacji, gazociągów)</p>	<p>W przypadku budowy (przebudowy) infrastruktury liniowej podstawowym środkiem ochronnym siedlisk i gatunków cennych przyrodniczo jest ich uwzględnienie w procesie planowania i projektowania. Budowa nowej oraz modernizacja już istniejącej infrastruktury liniowej nie powinna prowadzić do podziałów obszarów cennych przyrodniczo (defragmentacji siedlisk).</p> <p>W zakresie budowy nowych odcinków infrastruktury liniowej w przypadku zadrzewień i zakrzewień znajdujących się w zasięgu robót ziemnych należy stosować zasady określone w art. 87 a ust. 1 ustawy o ochronie przyrody, a więc prace ziemne oraz inne prace wykonywane ręcznie z wykorzystaniem sprzętu mechanicznego lub urządzeń technicznych, wykonywane w obrębie korzeni, pnia lub korony drzewa lub w obrębie korzeni lub pędów krzewu należy przeprowadzać w sposób najmniej szkodzący drzewom lub krzewom, zabezpieczając je przed:</p> <ul style="list-style-type: none"> • uszkodzeniami mechanicznymi pni poprzez zastosowanie tymczasowych osłon, np. tkaniny jutowej, desek połączonych drutem lub grubych mat z trzciny lub słomy do wysokości minimalnej 2 m, • fizycznym uszkodzeniem krzewów poprzez wygradzenie terenu ich występowania, • przesuszeniem odkrytych korzeni poprzez ograniczenie do niezbędnego minimum czasu prowadzenia głębokich wykopów oraz stosowanie słomianych mat zabezpieczających bryły korzeniowe przed przesuszeniem, • mechanicznym uszkodzeniem korzeni szkieletowych poprzez ręczne prowadzenie wykopów w strefie brył korzeniowych w obrębie rzutu korony bądź stosowanie metod bezwykopowych, przy czym prace odkrywkowe należy prowadzić w odległości minimum 1 m od pni drzew, a napotkane korzenie przyciąć na równi ze ścianą wykopu, • zanieczyszczeniem gruntu w obrębie brył korzeniowych poprzez lokalizację miejsc postoju maszyn i tymczasowego składowania materiałów budowlanych poza obrysem koron drzew,

Rodzaj inwestycji	Rozwiązania chroniące środowisko
	<ul style="list-style-type: none"> • mechanicznym uszkodzeniem gałęzi poprzez podwiązywanie gałęzi kolidujących z pracą pojazdów i maszyn wykorzystywanych w trakcie robót budowlanych. <p>W celu ograniczenia negatywnych oddziaływań w trakcie realizacji inwestycji związanych z infrastrukturą liniową należy również stosować następujące rozwiązania w zakresie:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Ochrony gleb: <ul style="list-style-type: none"> • oszczędnie gospodarować terenem, • ograniczyć do niezbędnego minimum zasięg wymiany gruntów, • zorganizować zaplecze budowy w sposób zabezpieczający podłoże przed zanieczyszczeniem, • sprzęt budowlany i transportowy używany w związku z budową powinien być w dobrym stanie technicznym (bez wycieków paliwa), który po zakończeniu pracy lub w przypadku awarii należy odprowadzić na miejsce postoju zapewniające ochronę powierzchni ziemi przed przedostaniem się zanieczyszczeń do środowiska gruntowo-wodnego, • w przypadku niekontrolowanych wycieków substancji ropopochodnych wykonawca powinien dysponować środkami do ich neutralizacji, • należy odpowiednio zdeponować i zagospodarować glebę z obszarów zajętych pod inwestycję, • po zakończeniu prac budowlanych należy uporządkować teren budowy. 2. Ochrony wód podziemnych i powierzchniowych: <ul style="list-style-type: none"> • zachować szczególną ostrożności w czasie prowadzenia prac w korytach rowów melioracyjnych i w ich rejonie, • zachować wszelkie środki ostrożności zapobiegające przedostaniu się zanieczyszczeń, zwłaszcza węglowodorów ropopochodnych, do środowiska gruntowo-wodnego (wykonawca prac powinien dysponować sprzętem i środkami do neutralizacji ewentualnych zanieczyszczeń środowiska gruntowo-wodnego np. sypkie sorbenty hydrofobowe, hydrofobowe maty sorpcyjne w arkuszach lub rolkach, poduszki i rękawy sorpcyjne, biopreparaty, itp.), • powstające ścieki bytowe z zaplecza budowy powinny być odprowadzane do przewoźnych sanitariatów, a następnie wywożone do oczyszczalni. 3. Ochrony powietrza atmosferycznego: <ul style="list-style-type: none"> • w miarę możliwości stosować materiały budowlane w postaci płynnej, • w okresie bezdeszczowym można podczas prowadzenia prac ziemnych zraszać powierzchnię terenu wodą w celu ograniczenia pylenia, • materiały sypkie transportować wywrotkami wyposażonymi w oponcze ograniczające pylenie, • wykorzystywać niskoemisyjne środki transportu oraz maszyny. 4. Ochrony klimatu akustycznego: <ul style="list-style-type: none"> • wykonywać prace budowlane w godzinach 6:00 - 22:00, • stosować nowoczesne maszyny wyposażone w elementy zmniejszające emisję hałasu do środowiska, • w odpowiedni sposób usytuować maszyny na placu budowy.
Zalesianie gruntów	<ul style="list-style-type: none"> • Każde zalesienie terenu porolnego otwartego wymaga przeprowadzenia kompleksowego rozpoznania przyrodniczego, to znaczy wykonania inwentaryzacji i waloryzacji przyrodniczej tego terenu i jego bezpośredniego otoczenia. • Zalesianie należy dostosować do lokalnych warunków siedliskowych i krajobrazowych, wykorzystując przy tym istniejące zadrzewienia i zakrzaczenia. Powinno się w tym procesie starać o pozostawienie oczek wodnych i bagienek oraz wykorzystywać wszelkie różnicowania mikrosiedliskowe w celu urozmaicenia składu gatunkowego zakładanych upraw leśnych. • Należy tworzyć wzdłuż granic: pole uprawne – las lub łąka – las ekotony, charakteryzujące się swoistym składem gatunkowym roślin, złożonym głównie z drzew sadzonych w rozluźnionej więźbie (odległości) oraz krzewów. W wyniku czego przejście między różnymi ekosystemami odbywać się będzie w sposób płynny. • Od rozpoznania siedliskowego, od planu zalesień i inwencji gospodarza zależy, czy zalesienia będą elementem stabilizującym krajobraz, chroniącym glebę i inne zasoby ochrony przyrody, czy staną się głównym instrumentem ochrony i wzbogacania różnorodności biologicznej.
Rekultywacja obszarów poeksploatacyjnych	<p>Przed przystąpieniem do rekultywacji terenu wyrobiska należy przeprowadzić kontrolę obecności gatunków chronionych zwierząt i roślin. W przypadku stwierdzenia gatunków chronionych, jeżeli nie będzie to zagrażać zdrowiu i bezpieczeństwu publicznemu, miejsca takie winno się pozostawić bez prowadzenia rekultywacji. Jeżeli jednak realizacja</p>

---

*PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA DLA MIASTA I GMINY WYSOKA NA LATA 2021-2024
Z PERSPEKTYWĄ DO ROKU 2028*

Rodzaj inwestycji	Rozwiązania chroniące środowisko
	rekultywacji terenu jest konieczna, prace winny być prowadzone w sposób niepowodujący łamania zakazów obowiązujących względem gatunków chronionych. Jeżeli nie będzie to możliwe, przed przystąpieniem do prac należy uzyskać zezwolenie na realizację czynności zakazanych w stosunku do gatunków chronionych, wydawane na podstawie art. 56 Ustawy o ochronie przyrody.

Źródło: opracowanie własne

SPIS TABEL

Tabela 1. Alfabetyczny wykaz skrótów użytych w opracowaniu.....	4
Tabela 2. Rozwój dystrybucyjnego systemu gazowniczego na terenie gminy w latach 2016-2020.....	13
Tabela 3. Wykaz działań naprawczych jakie nakłada do wdrażania „Program ochrony powietrza dla strefy wielkopolskiej” wraz ze wskazaniem podmiotów odpowiedzialnych za ich realizację.....	17
Tabela 4. Analiza SWOT dla obszaru interwencji ochrona klimatu i jakości powietrza.....	19
Tabela 5. Zagadnienia horyzontalne dla obszaru interwencji ochrona klimatu i jakości powietrza atmosferycznego.....	19
Tabela 6. Analiza SWOT dla obszaru interwencji zagrożenia hałasem.....	21
Tabela 7. Zagadnienia horyzontalne dla obszaru interwencji zagrożenia hałasem.....	21
Tabela 8. Analiza SWOT dla obszaru interwencji pola elektroenergetyczne (PEM).....	25
Tabela 9. Zagadnienia horyzontalne dla obszaru interwencji pola elektromagnetyczne.....	26
Tabela 10. Wykaz JCWP położonych w obrębie Miasta i Gminy Wysoka.....	26
Tabela 11. Podstawowa charakterystyka JCWPd nr 26 i 35.....	28
Tabela 12. Charakterystyka GZWP położonych w obrębie Miasta i Gminy Wysoka.....	30
Tabela 13. Klasyfikacja i ocena stanu poszczególnych monitorowanych JCWP znajdujących się na terenie Miasta i Gminy Wysoka.....	35
Tabela 14. Aktualny stan chemiczny i ilościowy JCWPd, w obrębie których położona jest Gmina Wysoka (stan na 2019 r.).....	36
Tabela 15. Jakość wód podziemnych w punktach pomiarowych zlokalizowanych na obszarach JCWPd nr 26 i 35 (PMŚ – monitoring diagnostyczny 2019 r.).....	37
Tabela 16. Analiza SWOT dla obszaru interwencji gospodarowanie wodami.....	38
Tabela 17. Zagadnienia horyzontalne dla obszaru interwencji gospodarowanie wodami.....	38
Tabela 18. Komunalne ujęcia wody eksploatowane na terenie Miasta i Gminy Wysoka.....	39
Tabela 19. Zbiorowe zaopatrzenie w wodę na terenie Miasta i Gminy Wysoka w 2020 r.....	40
Tabela 20. Zbiorowe odprowadzanie ścieków na terenie Miasta i Gminy Wysoka w 2020 r.....	41
Tabela 21. Długość sieci kanalizacyjnej oraz liczba przyłączy w poszczególnych miejscowościach Gminy Wysoka (stan na 31.12.2020 r.).....	41
Tabela 22. Analiza SWOT dla obszaru interwencji gospodarka wodno-ściekowa.....	43
Tabela 23. Zagadnienia horyzontalne dla obszaru interwencji gospodarka wodno-ściekowa.....	43
Tabela 24. Charakterystyka złóż kopalin udokumentowanych na terenie Miasta i Gminy Wysoka.....	44
Tabela 25. Wielkość wydobycia kopalni ze złóż eksploatowanych na terenie Miasta i Gminy Wysoka w latach 2017-2020.....	44
Tabela 26. Analiza SWOT dla obszaru interwencji zasoby geologiczne.....	46
Tabela 27. Zagadnienia horyzontalne dla obszaru interwencji zasoby geologiczne.....	46
Tabela 28. Kategoria agronomiczna gleb użytków rolnych na terenie Miasta i Gminy Wysoka (na podstawie wyników badań przeprowadzonych przez OSChR w latach 2017-2020).....	47
Tabela 29. Odczyn pH gleb użytków rolnych na terenie Miasta i Gminy Wysoka (na podstawie wyników badań przeprowadzonych przez OSChR w latach 2017-2020).....	47
Tabela 30. Potrzeby wapnowania gleb użytków rolnych na terenie Miasta i Gminy Wysoka (na podstawie wyników badań przeprowadzonych przez OSChR w latach 2017-2020).....	48
Tabela 31. Zawartość makroelementów gleb użytków rolnych na terenie Miasta i Gminy Wysoka (na podstawie wyników badań przeprowadzonych przez OSChR w latach 2017-2020).....	48
Tabela 32. Analiza SWOT dla obszaru interwencji gleby.....	51
Tabela 33. Zagadnienia horyzontalne dla obszaru interwencji gleby.....	51
Tabela 34. Ilość odpadów komunalnych odebranych z obszaru Miasta i Gminy Wysoka w 2020 r.....	52
Tabela 35. Osiągnięte w 2020 r. przez Miasto i Gminę Wysoka poziomy recyklingu oraz ograniczenia składowania masy odpadów komunalnych ulegających biodegradacji.....	55
Tabela 36. Analiza SWOT dla obszaru interwencji gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów.....	57
Tabela 37. Zagadnienia horyzontalne dla obszaru interwencji gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów.....	57
Tabela 38. Struktura własnościowa lasów na terenie Miasta i Gminy Wysoka (stan na dzień 31.12.2020 r.).....	58
Tabela 39. Struktura gatunków lasotwórczych na terenie Miasta i Gminy Wysoka (stan na 01.01.2020 r.).....	58
Tabela 40. Struktura wiekowa lasów na terenie Miasta i Gminy Wysoka (stan na 01.01.2020 r.).....	59
Tabela 41. Kategorie lasów ochronnych na terenie Miasta i Gminy Wysoka (stan na 01.01.2020 r.).....	60
Tabela 42. Podstawowe zagrożenia lasów na terenie Nadleśnictwa Kaczory (w tym na terenie Miasta i Gminy Wysoka) oraz przykłady prowadzonych działań ochronnych.....	61
Tabela 43. Charakterystyka pomników przyrody ustanowionych na terenie Miasta i Gminy Wysoka.....	69
Tabela 44. Analiza SWOT dla obszaru interwencji zasoby przyrodnicze.....	71
Tabela 45. Zagadnienia horyzontalne dla obszaru interwencji zasoby przyrodnicze.....	71
Tabela 46. Wykaz poważnych awarii przemysłowych na terenie województwa wielkopolskiego w latach 2010-2020.....	72
Tabela 47. Analiza SWOT dla obszaru interwencji zagrożenia poważnymi awariami.....	72
Tabela 48. Zagadnienia horyzontalne dla obszaru interwencji zagrożenia poważnymi awariami.....	73
Tabela 49. Prognoza stanu poszczególnych komponentów środowiska na terenie Miasta i Gminy Wysoka.....	74
Tabela 50. Spójność „Programu Ochrony Środowiska dla Miasta i Gminy Wysoka na lata 2021-2024 z perspektywą do roku 2028” z dokumentami strategicznymi szczebla krajowego, wojewódzkiego, powiatowego i gminnego.....	76

Tabela 51. Przyjęte do realizacji cele, kierunki interwencji i zadania w ramach poszczególnych obszarów interwencji ...	86
Tabela 52. Harmonogram realizacji zadań własnych Miasta i Gminy Wysoka	96
Tabela 53. Harmonogram realizacji zadań monitorowanych przez Miasto i Gminę Wysoka (zadanie realizowane przez inne podmioty)	100
Tabela 54. Przykładowe źródła finansowania zadań realizowanych w ramach POŚ.....	106
Tabela 55. Rozwiązania chroniące środowisko przy realizacji poszczególnych rodzajów inwestycji.....	111

SPIS WYKRESÓW

Wykres 1. Porównanie stopnia gazyfikacji poszczególnych gmin powiatu pilskiego (stan na 31.12.2020 r.).....	13
Wykres 2. Udział publicznych dróg gminnych na terenie Miasta i Gminy Wysoka o nawierzchni utwardzonej i nieutwardzonej (stan na 31.12.2020 r.).....	15
Wykres 3. Rozkład przestrzenny pola elektrycznego od linii elektroenergetycznych o napięciach 110, 220, 400 kV.....	23
Wykres 4. Stopień skanalizowania poszczególnych gmin powiatu pilskiego (stan na 31.12.2020 r.).....	41
Wykres 5. Potrzeby wapnowania gleb użytków rolnych na terenie Miasta i Gminy Wysoka	48
Wykres 6. Zawartość makroelementów w glebach użytków rolnych na terenie Miasta i Gminy Wysoka.....	48
Wykres 7. Struktura odebranych odpadów komunalnych z obszaru Miasta i Gminy Wysoka w 2020 r.....	53
Wykres 8. Ilość odpadów komunalnych wytworzonych w przeliczeniu na 1 mieszkańca w poszczególnych gminach ZM „PRGOK” w 2020 r. [kg].....	53
Wykres 9. Udział odpadów komunalnych odbieranych w sposób selektywny z poszczególnych gmin ZM „PRGOK” (2020 r.).....	54
Wykres 10. Ilość wyrobów azbestowych usuniętych i pozostałych do usunięcia z obszaru Miasta i Gminy Wysoka.....	56
Wykres 11. Struktura własnościowa lasów na terenie Miasta i Gminy Wysoka	58
Wykres 12. Struktura gatunków lasotwórczych na terenie Miasta i Gminy Wysoka	59
Wykres 13. Struktura wiekowa lasów na terenie Miasta i Gminy Wysoka.....	60
Wykres 14. Powierzchnia poszczególnych rodzajów lasów ochronnych na terenie Miasta i Gminy Wysoka [ha]	61

SPIS RYSUNKÓW

Rysunek 1. Położenie Miasta i Gminy Wysoka na tle województwa wielkopolskiego	7
Rysunek 2. Układ przestrzenny Miasta i Gminy Wysoka.....	8
Rysunek 3. Wyznaczone na terenie województwa wielkopolskiego obszary przekroczeń poziomu docelowego B(a)P w powietrzu (2020 r.).....	17
Rysunek 4. Przebieg linii elektroenergetycznej 400 kV przez teren Gminy Wysoka	22
Rysunek 5. Rozmieszczenie stacji bazowych łączności bezprzewodowej na terenie Miasta i Gminy Wysoka.....	24
Rysunek 6. Zasięg poszczególnych JCWP na terenie Miasta i Gminy Wysoka	27
Rysunek 7. Sieć hydrograficzna Miasta i Gminy Wysoka.....	27
Rysunek 8. Zasięg JCWPd nr 26 i 35 na terenie Miasta i Gminy Wysoka	28
Rysunek 9. Zasięg GZWP na terenie Miasta i Gminy Wysoka	30
Rysunek 10. Stopień zagrożenia Miasta i Gminy Wysoka suszą rolniczą oraz wynikowe (łączne) zagrożenie suszą	32
Rysunek 11. Lokalizacja złóż kopalin udokumentowanych na terenie Miasta i Gminy Wysoka (bez złóż skreślonych z bilansu zasobów).....	45
Rysunek 12. Lokalizacja obszaru prognostycznego złoża surowców ilastych.....	45
Rysunek 13. Lokalizacja wyznaczonych terenów zagrożonych ruchami masowymi ziemi na obszarze Miasta i Gminy Wysoka	50
Rysunek 14. Przebieg korytarza ekologicznego przez Gminę Wysoka.....	63
Rysunek 15. Lokalizacja obszaru Natura 2000 Ostoja Pilska na terenie Gminy Wysoka.....	66
Rysunek 16. Lokalizacja Obszaru Chronionego Krajobrazu Dolina Noteci na terenie Gminy Wysoka.....	67
Rysunek 17. Lokalizacja użytków ekologicznych na terenie Miasta i Gminy Wysoka.....	69
Rysunek 18. Lokalizacja pomników przyrody na terenie Miasta i Gminy Wysoka.....	70